

796.319373

๙๙๙๙

๙๙๙

การประเมินหลักสูตรประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ชั้นสูง สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย
ของวิทยาลัยนาฏศิลป์ พุทธศักราช 2527

ปริญญานิพนธ์

ของ

นิลวรรณ วรรณะลี

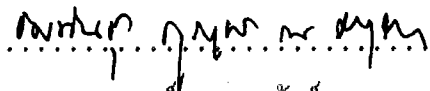
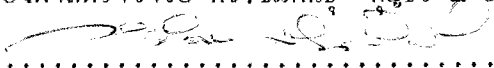
เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการอุดมศึกษา

พฤษภาคม 2541

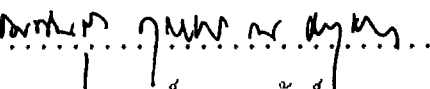
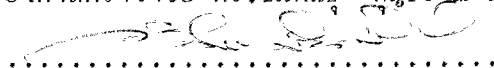
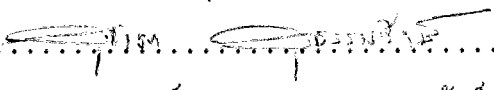
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปริญญานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
วิชาเอกการอุดมศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

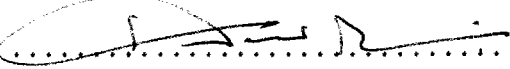
คณะกรรมการควบคุม

..........ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ดร.ชมพันธุ์ กุญชร ณ อยุธยา)
..........กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิจิตร สินสิริ)

คณะกรรมการสอบ

..........ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ดร.ชมพันธุ์ กุญชร ณ อยุธยา)
..........กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิจิตร สินสิริ)
..........กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(ดร.สมสุข ชีระพิจิตร)
..........กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุชาดา สุธรรมรักษ์)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการอุดมศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..........คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์)

วันที่...เดือน...ปี...พ.ศ. 2541

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ ก็ด้วยผลรวมความรู้ ประสบการณ์ ทักษะที่ผู้วิจัยได้รับมาจากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร และได้รับความแนะนำปรึกษาทางด้านวิชาการจาก รองศาสตราจารย์ ดร.ชมพู่ ฤกษ์ ฤกษ์ ฌ อรุณยา ประธานกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิจิตร สีนสิริ กรรมการควบคุม ปริญญานิพนธ์ และได้รับความอนุเคราะห์จาก ดร.สมสุข ชีระพิจิตร และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุชาดา สุธรรมรักษ์ ที่ช่วยแนะนำและให้เกียรติเป็นกรรมการในการสอบ รวมทั้งได้รับความกรุณาจากอาจารย์ทุกท่านของแผนกวิชาการอุดมศึกษา ที่ให้ข้อเสนอแนะต่าง ๆ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ ดร.สมสุข ชีระพิจิตร ดร.พรณี บุญประกอบ อาจารย์จิราพร รัตนวราหะ อาจารย์เอนก นิคมภักดิ์ และอาจารย์พยงค์ ทองหลิม ที่ได้กรุณาตรวจแก้ไข และให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ขอขอบพระคุณ ผู้อำนวยการวิทยาลัยนาฏศิลป์ (กรุงเทพมหานคร) ผู้อำนวยการวิทยาลัยนาฏศิลป์ลพบุรี ผู้อำนวยการวิทยาลัยนาฏศิลป์สุโขทัย ผู้อำนวยการนาฏศิลป์ร้อยเอ็ด และผู้อำนวยการวิทยาลัยนาฏศิลป์พัทลุง ที่อนุเคราะห์และให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูล

ขอขอบพระคุณอาจารย์ นักศึกษา ผู้สำเร็จการศึกษาและผู้บังคับบัญชาของผู้สำเร็จการศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างและให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

คุณค่าและประโยชน์ที่พึงมีจากปริญญานิพนธ์เล่มนี้ ขอมอบเป็นที่ระลึกแด่พระคุณของบิดา มารดา อาจารย์ พี่ สามี และเพื่อน ผู้มีพระคุณยิ่งของผู้วิจัย

นิลวรรณ วรรณะดี

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ	1
	ภูมิหลัง	1
	✓ ความมุ่งหมายของการวิจัย	6
	✓ ความสำคัญของการวิจัย	7
	ขอบเขตของการวิจัย	7
	✓ นิยามศัพท์เฉพาะ	8
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	11
	✓ ความหมายของหลักสูตร	11
	ความสำคัญของหลักสูตร	14
	✓ องค์ประกอบของหลักสูตร	16
	การพัฒนาหลักสูตร	20
	การประเมินหลักสูตร	36
	✓ รูปแบบของการประเมินหลักสูตร	37
	หลักสูตรประกาศนียบัตรนานาชาติชั้นสูง สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย ของวิทยาลัยนาฏศิลป์ พุทธศักราช 2527	48
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินหลักสูตร	50
3	วิธีดำเนินการวิจัย	67
	✓ การกำหนดกลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	67
	การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน	69
	การเก็บรวบรวมข้อมูล	89
	การวิเคราะห์ข้อมูล	90
	✓ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	91

4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	92
การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	92
ตอนที่ 1 การวิเคราะห์บริบท	93
1 การวิเคราะห์บริบทจากเอกสารหลักสูตร	93
2 การวิเคราะห์บริบทจากแบบสอบถาม	100
ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ปัจจัยเบื้องต้น	109
1 การวิเคราะห์โครงสร้างของหลักสูตร	109
1.1 การวิเคราะห์โครงสร้างของหลักสูตรจากเอกสารหลักสูตร .	109
1.2 การวิเคราะห์โครงสร้างของหลักสูตรจากแบบสอบถาม	113
2 การวิเคราะห์เนื้อหาของหลักสูตร	120
2.1 การวิเคราะห์เนื้อหาของหลักสูตรจากเอกสารหลักสูตร	120
2.2 การวิเคราะห์เนื้อหาของหลักสูตรจากแบบสอบถาม	126
3 การวิเคราะห์คุณลักษณะของอาจารย์	135
3.1 การวิเคราะห์คุณลักษณะของอาจารย์	135
3.2 การวิเคราะห์คุณลักษณะของอาจารย์จากแบบสอบถาม	139
4 การวิเคราะห์อุปกรณ์การเรียนการสอน ตำราเรียนและ สถานที่เรียน	148
ตอนที่ 3 การวิเคราะห์กระบวนการ	157
1 การวิเคราะห์กระบวนการเรียนการสอนจากแบบสอบถาม	157
2 การวิเคราะห์การวัดและประเมินผลจากแบบสอบถาม	169
3 การวิเคราะห์การบริหารหลักสูตรจากแบบสอบถาม	177
ตอนที่ 4 การวิเคราะห์ผลผลิต	184
1 การวิเคราะห์ประสิทธิภาพของผู้สำเร็จการศึกษา	184
2 การวิเคราะห์ประสิทธิภาพของผู้สำเร็จการศึกษา ที่ปฏิบัติงานอยู่ และความต้องการของผู้บังคับบัญชาของผู้สำเร็จการศึกษา	187

3	การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชาที่มีต่อคุณสมบัติของ ผู้สำเร็จการศึกษาที่ปฏิบัติงานอยู่กับคุณสมบัติของ ผู้สำเร็จการศึกษาที่ผู้บังคับบัญชาต้องการ	191
ตอนที่ 5	การเปรียบเทียบความคิดเห็นของอาจารย์ นักศึกษา และ ผู้สำเร็จการศึกษา ต่อหลักสูตรประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ชั้นสูง ด้านบริบท ปัจจัยเบื้องต้น กระบวนการ และผลผลิต กับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ 3.00	192
5	สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	194
	ความมุ่งหมายของการวิจัย	194
	วิธีดำเนินการวิจัย	194
✓	กลุ่มตัวอย่าง	194
	เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล	194
✓	การวิเคราะห์ข้อมูล	195
	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	195
	อภิปรายผล	203
	ด้านบริบทเกี่ยวกับความมุ่งหมายของหลักสูตร	203
	ด้านปัจจัยเบื้องต้น	206
	1. โครงสร้างของหลักสูตร	206
	2. เนื้อหาของหลักสูตร	208
	3. คุณลักษณะของอาจารย์	212
	4. อุปกรณ์การเรียนการสอน ตำราเรียน และสถานที่เรียน	214
	ด้านกระบวนการ	215
	1. กระบวนการเรียนการสอน	215
	2. การวัดและประเมินผล	216
	3. การบริหารหลักสูตร	218

ด้านผลผลิต	219
สรุปรวมการวิเคราะห์หลักสูตร 4 ด้าน คือ บริบท ปัจจัยเบื้องต้น กระบวนการ และผลผลิต กับเกณฑ์ที่กำหนด	220
ข้อเสนอแนะ	221
1. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้เกี่ยวข้องในการแก้ไข ปรับปรุงและ พัฒนาหลักสูตร	221
ด้านบริบท	221
ด้านปัจจัยเบื้องต้น	221
ด้านกระบวนการ	223
ด้านผลผลิต	224
2. ข้อเสนอแนะทั่วไป	225
3. ข้อเสนอแนะในการวิจัย	226
บรรณานุกรม	227
ภาคผนวก	237
ภาคผนวก ก ข้อมูลเกี่ยวกับหลักสูตร	238
ภาคผนวก ข แบบวิเคราะห์เอกสารหลักสูตรสำหรับอาจารย์	245
ภาคผนวก ค แบบสอบถามการประเมินหลักสูตรสำหรับอาจารย์ และนักศึกษา	256
ภาคผนวก ง แบบสอบถามการประเมินหลักสูตรสำหรับผู้สำเร็จการศึกษา .	291
ภาคผนวก จ แบบสอบถามการประเมินหลักสูตรสำหรับผู้บังคับบัญชา ของผู้สำเร็จการศึกษา	330
ภาคผนวก ฉ หนังสือขอความอนุเคราะห์เชิญผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือ การวิจัย	337
ภาคผนวก ช หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล	341

บทที่

หน้า

ภาคผนวก ข	รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ	347
ประวัติย่อผู้วิจัย		349

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 จำนวนประชากร และกลุ่มตัวอย่างที่สุ่มได้ จำแนกตามสถานภาพ	68
2 จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่สุ่มได้ และกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสถานภาพ	69
3 รูปแบบแนวทางการประเมินหลักสูตรประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ชั้นสูง สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย ของวิทยาลัยนาฏศิลป์ พุทธศักราช 2527	71
4 จำนวนแบบสอบถามที่ส่งไป และได้รับคืนฉบับที่มีข้อมูลสมบูรณ์จำแนก ตามสถานภาพ	90
5 ผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างความมุ่งหมายของหลักสูตรกับ ปรัชญาของวิทยาลัย	94
6 ผลการวิเคราะห์ความชัดเจนในด้านภาษาและเข้าใจง่ายของความ มุ่งหมายของหลักสูตร	96
7 ผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องตามแนวการจำแนกความมุ่งหมาย การศึกษาจากเอกสารหลักสูตร	98
8 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานจากการประเมินของอาจารย์ นักศึกษา และผู้สำเร็จการศึกษาเกี่ยวกับความมุ่งหมายของหลักสูตร	100
9 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของอาจารย์เกี่ยวกับความมุ่งหมาย ของหลักสูตรเรียงลำดับความถี่	105
10 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของนักศึกษาเกี่ยวกับความมุ่งหมายของ หลักสูตรเรียงลำดับความถี่	107
11 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้สำเร็จการศึกษาเกี่ยวกับความมุ่งหมาย ของหลักสูตรเรียงลำดับความถี่	108

12	เปรียบเทียบจำนวนหน่วยกิตของหลักสูตรประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ชั้นสูง สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย ของวิทยาลัยนาฏศิลป์ พุทธศักราช 2527 กับจำนวนหน่วยกิต ตามเกณฑ์ทบวงมหาวิทยาลัย	110
13	เปรียบเทียบจำนวนหน่วยกิตและร้อยละของกลุ่มวิชาชีพบังคับและ วิชาชีพเลือก ของหลักสูตรประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ชั้นสูง สาขานาฏศิลป์ไทย	111
14	เปรียบเทียบจำนวนหน่วยกิตและร้อยละของกลุ่มวิชาภาคทฤษฎีกับ กลุ่มวิชาภาคปฏิบัติของหลักสูตรประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ชั้นสูง สาขานาฏศิลป์ไทย	112
15	ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน จากการประเมินของอาจารย์ นักศึกษา และผู้สำเร็จการศึกษาเกี่ยวกับโครงสร้างของหลักสูตร	113
16	ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของอาจารย์เกี่ยวกับโครงสร้างของหลักสูตร เรียงลำดับความถี่	116
17	ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของนักศึกษาเกี่ยวกับโครงสร้างของหลักสูตร เรียงลำดับความถี่	117
18	ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้สำเร็จการศึกษาเกี่ยวกับโครงสร้าง ของหลักสูตร เรียงลำดับความถี่	119
19	ผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องของเนื้อหากับความมุ่งหมายของหลักสูตร ประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ชั้นสูง สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย	120
20	ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน จากการประเมินของอาจารย์ นักศึกษา และผู้สำเร็จการศึกษาเกี่ยวกับเนื้อหาของหลักสูตร	126
21	ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของอาจารย์เกี่ยวกับเนื้อหาของหลักสูตร เรียงลำดับความถี่	131
22	ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของนักศึกษาเกี่ยวกับเนื้อหาของหลักสูตร เรียงลำดับความถี่	133

23	ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้สำเร็จการศึกษาเกี่ยวกับเนื้อหา ของหลักสูตร เรียงลำดับความถี่	134
24	เปรียบเทียบคุณวุฒิของอาจารย์ จำนวนอาจารย์ และสัดส่วนของ อาจารย์ต่อนักศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย ระดับนาฏศิลป์ชั้นสูง กับเกณฑ์มาตรฐานของทบวงมหาวิทยาลัย	136
25	การวิเคราะห์การทำงานทางด้านวิจัยและผลงานด้านวิชาการ และภาระด้านการสอนและงานด้านอื่น ๆ ของอาจารย์ผู้สอน ในระดับนาฏศิลป์ชั้นสูง ของวิทยาลัยนาฏศิลป์	137
26	ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน จากการประเมินของอาจารย์ นักศึกษา และผู้สำเร็จการศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะของอาจารย์	140
27	ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของอาจารย์เกี่ยวกับคุณลักษณะของ อาจารย์ เรียงลำดับความถี่	144
28	ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของนักศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะของอาจารย์ เรียงลำดับความถี่	145
29	ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้สำเร็จการศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะ ของอาจารย์ เรียงลำดับความถี่	147
30	ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน จากการประเมินของอาจารย์ นักศึกษา และผู้สำเร็จการศึกษาเกี่ยวกับอุปกรณ์การเรียนการสอน ตำราเรียนและสถานที่เรียน	148
31	ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของอาจารย์เกี่ยวกับอุปกรณ์การเรียน การสอน ตำราเรียน และสถานที่เรียน เรียงลำดับความถี่	152
32	ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของนักศึกษาเกี่ยวกับอุปกรณ์การเรียน การสอน ตำราเรียน และสถานที่เรียน เรียงลำดับความถี่	154
33	ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้สำเร็จการศึกษาเกี่ยวกับ อุปกรณ์การเรียนการสอน ตำราเรียน และสถานที่เรียน เรียงลำดับความถี่	155

34	ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานจากการประเมินของ อาจารย์ นักศึกษา และผู้สำเร็จการศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการเรียน การสอน	157
35	ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของอาจารย์เกี่ยวกับกระบวนการเรียน การสอนเรียงลำดับความถี่	164
36	ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของนักศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการเรียน การสอนเรียงลำดับความถี่	166
37	ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้สำเร็จการศึกษาเกี่ยวกับ กระบวนการเรียนการสอนเรียงลำดับความถี่	168
38	ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานจากการประเมินของอาจารย์ นักศึกษาและผู้สำเร็จการศึกษาเกี่ยวกับการวัดและประเมินผล	169
39	ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของอาจารย์เกี่ยวกับการวัดและ ประเมินผลเรียงลำดับความถี่	174
40	ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของนักศึกษาเกี่ยวกับการวัดและ ประเมินผลเรียงลำดับความถี่	175
41	ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้สำเร็จการศึกษาเกี่ยวกับการวัด และประเมินผลเรียงลำดับความถี่	176
42	ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน จากการประเมินของอาจารย์ นักศึกษา และผู้สำเร็จการศึกษาเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตร	177
43	ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของอาจารย์เกี่ยวกับการบริหารหลักสูตร เรียงลำดับความถี่	180
44	ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของนักศึกษาเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตร เรียงลำดับความถี่	181
45	ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้สำเร็จการศึกษาเกี่ยวกับการบริหาร หลักสูตรเรียงลำดับความถี่	183

46	ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานจากการประเมินของ ผู้สำเร็จการศึกษาเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้สำเร็จการศึกษา	184
47	ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานจากการประเมินของผู้บังคับบัญชา ของผู้สำเร็จการศึกษา เกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้สำเร็จการศึกษา	187
48	การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชาที่มีต่อคุณสมบัติของ ผู้สำเร็จการศึกษาที่ปฏิบัติงานอยู่กับคุณสมบัติของ ผู้สำเร็จการศึกษาที่ผู้บังคับบัญชาต้องการ	192
49	การเปรียบเทียบความคิดเห็นของอาจารย์ นักศึกษา และผู้สำเร็จการศึกษา ต่อหลักสูตรประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ชั้นสูง เป็นรายด้าน กับเกณฑ์ (3.00) .	193

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 ระบบหลักสูตร	13
2 แสดงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของหลักสูตร	19
3 กระบวนการพัฒนาหลักสูตรตามแนวคิดของไทเลอร์	21
4 รูปแบบในการวางแผนหลักสูตรของทาบา	25
5 กระบวนการพัฒนาหลักสูตรตามแนวคิดของเลวี	26
6 กระบวนการกำหนดจุดมุ่งหมายหลักสูตรของเลวี	28
7 กระบวนการพัฒนาหลักสูตรตามแนวคิดของ สุมิตร คุณานุกร	29
8 การพัฒนาหลักสูตรแบบครบวงจร	31
9 กระบวนการพัฒนาหลักสูตรตามแนวคิดของ สังัด อุทรานันท์	34
10 รูปแบบการประเมินของ ไทเลอร์	38
11 รูปแบบการประเมินของ แฮมมอนต์	39
12 รูปแบบการประเมินของ สเดก	41
13 รูปแบบการประเมินของ สตัฟเฟิลบีม	44
14 รูปแบบการประเมินความไม่สอดคล้องของโพรวัส	46

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การศึกษาเป็นกระบวนการต่อเนื่องตลอดชีวิตที่มนุษย์เรียนรู้ตลอดเวลา และสร้างเสริมคุณภาพของบุคคลให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างปกติสุข การให้การศึกษาที่ถูกต้องมิได้หมายถึง การถ่ายทอดเนื้อหาวิชาเพียงอย่างเดียว แต่มุ่งพัฒนาคนไปสู่เป้าหมายของการเจริญเติบโตเป็นบุคคลที่สมบูรณ์ทั้งในด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติ ตลอดจนเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ (ก่อ สวัสดิพานิชย์. 2521 : 15) ในการจัดการศึกษาให้บรรลุผลสำเร็จสิ่งสำคัญที่จะนำการศึกษาให้ดำเนินไปตามจุดมุ่งหมายได้ก็คือ หลักสูตร (กาญจนา คุณารักษ์. 2527 : 1)

หลักสูตรเปรียบเสมือนเครื่องชี้แนะหนทางในการจัดการศึกษาว่า ควรจะจัดการศึกษาไปในแนวทางใด (ชมพันธุ์ กุญชร ณ อยุธยา. 2530 : 1) โดยปกติหลักสูตรจะต้องมีการปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ เพื่อให้ทันต่อความก้าวหน้าทางวิทยาการและเทคโนโลยี ในการปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงหลักสูตร จะกระทำได้นี้ก็ต่อเมื่อมีการประเมินหลักสูตรอยู่ตลอดเวลา (ชมพันธุ์ กุญชร ณ อยุธยา. 2530 : 169) การประเมินหลักสูตรจะทำให้ทราบปัญหา และแนวทางปรับปรุงหลักสูตรให้ชัดเจนขึ้น เพราะการประเมินหลักสูตร เป็นการพิจารณาเกี่ยวกับคุณค่าของหลักสูตร (วิชัย วงษ์ใหญ่. 2533 : 203) และผลจากการประเมินจะเป็นตัวบ่งชี้ว่า องค์ประกอบหลักสูตรส่วนใดที่สมควรพิจารณาปรับปรุง แก้ไขเปลี่ยนแปลงให้มีประสิทธิภาพ (สมบูรณ์ ชิตพงศ์. 2529 : 1) ดังนั้นการประเมินหลักสูตรจึงเป็นกระบวนการที่สำคัญ และจำเป็นอย่างยิ่งประการหนึ่งของการพัฒนาหลักสูตรที่สมควรจะดำเนินการเป็นระยะ ๆ ทั้งนี้เพื่อให้ได้ข้อมูลสำคัญที่จะทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้ใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงและพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคม และเศรษฐกิจได้อย่างถูกต้อง

วิทยาลัยนาฏศิลป์ เป็นสถาบันการศึกษาที่จัดการศึกษาวิชาชีพพิเศษทางศิลปวัฒนธรรม ด้านนาฏศิลป์และดนตรีมาเป็นเวลากว่า 60 ปี โดยมีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาอบรม เพื่อการอนุรักษ์พัฒนา สืบทอด และเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมด้านนาฏศิลป์และดนตรี ทั้งในระบบ

และนอกระบบโรงเรียน เพื่อผลิตศิลปิน ครูศิลปะด้านนาฏศิลป์ดนตรีและนักวิชาการด้านนาฏศิลป์ดนตรี (วิทยาลัยนาฏศิลป์. 2537 : 1) วิทยาลัยนาฏศิลป์ได้เปิดการสอนทั้งในส่วนกลาง และส่วนภูมิภาค รวมทั้งสิ้น 12 แห่ง ได้แก่ วิทยาลัยนาฏศิลป์ (กรุงเทพมหานคร) วิทยาลัยนาฏศิลป์เชียงใหม่ วิทยาลัยนาฏศิลป์สุโขทัย วิทยาลัยนาฏศิลป์ลพบุรี วิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทอง วิทยาลัยนาฏศิลป์นครราชสีมา วิทยาลัยนาฏศิลป์พัทลุง วิทยาลัยนาฏศิลป์ร้อยเอ็ด วิทยาลัยนาฏศิลป์กาฬสินธุ์ วิทยาลัยนาฏศิลป์จันทบุรี วิทยาลัยนาฏศิลป์สุพรรณบุรี วิทยาลัยนาฏศิลป์นครราชสีมา และได้แบ่งการศึกษาออกเป็นสาขาวิชาต่าง ๆ คือ สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย สาขาวิชาคีตศิลป์ไทย สาขาวิชาดุริยางค์ไทย สาขาวิชาคีตศิลป์สากล สาขาวิชานาฏศิลป์สากล และสาขาวิชาดุริยางค์สากล วิทยาลัยนาฏศิลป์ได้จัดให้มีการเรียนการสอนตามหลักสูตรประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ชั้นสูง สาขาวิชานาฏศิลป์ไทยเป็นหลักสูตรต่อเนื่อง 2 ปี หลังจากผู้เรียนจบการศึกษาในระดับประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ชั้นกลาง หลักสูตรสาขาวิชานาฏศิลป์ไทยได้มีการปรับปรุงหลักสูตรนับตั้งแต่เปิดสถาบันมาจนถึงปัจจุบัน เป็นจำนวนไม่เกิน 4 ครั้ง โดยในปัจจุบันได้ใช้หลักสูตรนาฏศิลป์ชั้นสูงปี พุทธศักราช 2527 ซึ่งเป็นหลักสูตรที่ปรับปรุงมาจากหลักสูตรนาฏศิลป์ชั้นสูงปี พุทธศักราช 2518

ตลอดระยะเวลาตั้งแต่ปีการศึกษา 2528 ที่มีผู้จบการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ชั้นสูง สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย ของวิทยาลัยนาฏศิลป์ พุทธศักราช 2527 จนถึงปีการศึกษา 2539 รวมระยะเวลา 12 ปี ยังไม่ได้มีการประเมินหลักสูตรเฉพาะกลุ่มสาขาวิชานาฏศิลป์ไทย แต่มีการประเมินในภาพรวมของหลักสูตรเมื่อ ปี พ.ศ. 2531 หลังจากนั้นได้มีการปรับปรุงโครงสร้าง และคำอธิบายรายวิชาของกลุ่มการศึกษาตามคำสั่งของกระทรวงศึกษาธิการ ที่ วก 436/2536 เมื่อวันที่ 21 พฤษภาคม พ.ศ. 2536 ส่วนรายละเอียดเนื้อหาของหลักสูตร ยังคงใช้หลักสูตรนาฏศิลป์ชั้นสูง พุทธศักราช 2527 ทุกรายวิชาโดยยังมิได้มีการเปลี่ยนแปลงและปรับปรุง (กรมศิลปากร. 2537 : ข)

การจัดดำเนินการเรียนการสอนในวิชาเอกนาฏศิลป์ไทย ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ชั้นสูง พุทธศักราช 2527 ที่ผ่านมามีปัญหาว่า ทั้งอาจารย์และนักศึกษาที่เรียนมีปัญหาจากการใช้หลักสูตรทั้งนี้ เป็นเพราะวัตถุประสงค์ของหลักสูตรไม่มีความชัดเจนแน่นอน เนื่องจากไม่ได้ระบุแน่ชัดว่าผู้ที่จบนาฏศิลป์จะต้องไปสอนในระดับใด กลุ่มใด เช่น ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาหรืออุดมศึกษา หรือจะไปประกอบอาชีพเป็นศิลปิน หรือทำงานอื่น ๆ ผลจากความ

ไม่แน่นอนนี้ทำให้หลักสูตรสาขาวิชานาฏศิลป์ไทยมีเนื้อหาที่ครอบคลุมมากทั้งในวิชาสามัญ วิชาศิลปะและวิชาการศึกษา (วิทยาลัยนาฏศิลป์. 2537 : 5) ส่วนปัญหาของผู้สำเร็จ การศึกษาสาขาวิชานาฏศิลป์ไทย จากการสรุปสัมภาษณ์ปัญหาการเรียนการสอนนาฏศิลป์ไทย ซึ่งจัดโดยสถาบันไทยคดีศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พบว่า ผู้สำเร็จการศึกษา สาขา นาฏศิลป์ไทยระดับประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ชั้นสูง ต้องประสบกับปัญหาการว่างงาน ทั้งนี้ เป็นเพราะมีผู้สำเร็จการศึกษาในระดับสูงเพิ่มมากขึ้นกว่าแต่ก่อน และหน่วยงานต่าง ๆ มิได้มีการสร้างงานเพื่อรองรับผู้สำเร็จการศึกษา การขยายอัตราค่าจ้างทางด้านนาฏศิลป์ในหน่วยงาน ของรัฐ และเอกชนมีน้อยมาก หรือแทบไม่มีเลย ทำให้ผู้สำเร็จการศึกษาไม่สามารถหางานทำ ในด้านที่เรียนมาได้ และผู้สำเร็จการศึกษาไม่สามารถสร้างงานให้ตนเองได้ โดยเฉพาะ อย่างยิ่งผู้สำเร็จการศึกษาด้านสาขาวิชานาฏศิลป์ไทยที่ไม่ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน จึงต้องมองหาดตลาดแรงงานด้านอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องกับการนำความรู้ทางนาฏศิลป์ไปใช้ ซึ่ง ตลาดแรงงานด้านอื่นก็มีการแข่งขันที่สูงมาก ผู้สำเร็จการศึกษาด้านนี้จึงหางานทำได้ยาก (วิทยาลัยนาฏศิลป์. 2537 : 9 - 10) กอปรกับปัญหาที่ผู้สำเร็จการศึกษาด้านนาฏศิลป์ไทย ของวิทยาลัยนาฏศิลป์ต้องมีการแข่งขันกับผู้สำเร็จการศึกษาในสายวิชาเดียวกันของสถาบัน การศึกษาอื่น ๆ เช่น สถาบันราชภัฏ และจากการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องกับผู้เข้าทำงานใน ตำแหน่งครูศิลปะ สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย พบว่า ผู้สำเร็จการศึกษาด้านสาขาวิชานาฏศิลป์ไทย ของวิทยาลัยนาฏศิลป์ในวุฒิประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ชั้นสูง สามารถสอบแข่งขันเข้าทำงานได้ น้อยลง เมื่อต้องแข่งขันกับผู้สำเร็จการศึกษาของสถาบันราชภัฏ (อาภรณ์ มนตรีศาสตร์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นิลวรรณ วรรณะลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่สำนักงานคณะกรรมการการประณม ศึกษาแห่งชาติ เมื่อวันที่ 25 ธันวาคม พ.ศ. 2539)

เนื่องจากสภาพของสังคมที่ก้าวเข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์ ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงทั้งด้าน เศรษฐกิจ การเมือง สังคม วัฒนธรรม ตลอดจนความก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์และ เทคโนโลยี หลักสูตรประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ชั้นสูง สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย จึงควรเป็นหลักสูตร ที่เอื้ออำนวยประโยชน์แก่ผู้สำเร็จการศึกษาให้มีความสามารถในการที่จะนำความรู้ไปปรับ ประยุกต์ใช้ในการประกอบวิชาชีพอื่น ตลอดจนการสร้างงานให้ตนเองได้ นอกเหนือจากการ เป็นครูสอนนาฏศิลป์ไทยหรือเป็นศิลปินทางด้านนาฏศิลป์ไทย ซึ่งจะเป็นการตอบสนองความ ต้องการของตลาดแรงงานได้มากขึ้น ดังนั้นจึงควรพัฒนาหลักสูตรสาขาวิชานาฏศิลป์ไทยให้ทัน ต่อการเปลี่ยนแปลง ค่านิยม และความต้องการของสังคมปัจจุบัน

จากสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะประเมินหลักสูตรสาขา ศึกษาศาสตร์บัณฑิตศึกษาระดับประกาศนียบัตรศึกษาศาสตร์ชั้นสูง พุทธศักราช 2527 โดยได้ศึกษาวิธีการ ประเมินหลักสูตรจากตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า มีรูปแบบของการประเมิน หลักสูตรอยู่หลายรูปแบบด้วยกัน ผู้วิจัยได้เลือกใช้รูปแบบการประเมินแบบ CIPP (CIPP Evaluation Model) ของ แดเนียล แอล สตัฟเฟิลบีม (Daniel L. Stufflebeam) มาเป็นแนวทางในการประเมินหลักสูตรครั้งนี้ เพราะพิจารณาเห็นว่า รูปแบบการประเมินหลักสูตร แบบ CIPP มีคุณสมบัติที่เป็นระบบ โดยมองทุกส่วน และทุกองค์ประกอบ และให้ความสำคัญของแต่ละส่วนใกล้เคียงกัน สามารถประเมินข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรได้ครอบคลุมทุกด้าน นำไป สู่คำตอบว่า หลักสูตรสามารถนำไปใช้ได้ดีเพียงไร การดำเนินงานเป็นไปตามความมุ่งหมายที่ วางไว้หรือไม่ มีปัญหา อุปสรรคหรือข้อผิดพลาดประการใด เพื่อสามารถตัดสินใจได้ว่า ควรมีการปรับปรุง และพัฒนาหลักสูตรในด้านใด เพื่อให้เป็นหลักสูตรที่มีประสิทธิภาพต่อไปได้

การประเมินหลักสูตรแบบ CIPP ของสตัฟเฟิลบีม ประกอบด้วยเกณฑ์การประเมินที่ ครอบคลุมหลักสูตร 4 ด้าน คือ (1) ด้านบริบท ในงานวิจัยนี้ ได้แก่ การประเมินความ มุ่งหมายของหลักสูตร (2) ด้านปัจจัยเบื้องต้น ในงานวิจัยนี้ ได้แก่ การประเมินโครงสร้าง ของหลักสูตร เนื้อหาของหลักสูตร คุณลักษณะของอาจารย์ อุปกรณ์การเรียนการสอน ตำราเรียน และสถานที่เรียน (3) ด้านกระบวนการ ในงานวิจัยนี้ ได้แก่ การประเมินกระบวนการเรียน การสอน การวัดและประเมินผล และการบริหารหลักสูตร (4) ด้านผลผลิต ในงานวิจัยนี้ ได้แก่ การประเมินประสิทธิภาพของผู้สำเร็จการศึกษา ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้เกณฑ์ดังกล่าวเป็น แนวทางในการสัมภาษณ์ผู้ช่วยผู้อำนวยการวิทยาลัยนาฏศิลป์ฝ่ายวิชาการ ผู้ช่วยผู้อำนวยการ วิทยาลัยนาฏศิลป์ฝ่ายบริหารหัวหน้างานนาฏศิลป์ไทย และอาจารย์ผู้สอนพบประเด็นที่เป็น ปัญหาเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรดังกล่าวเพิ่มเติมจากสภาพปัญหาที่กล่าวมาแล้ว ดังนี้

ด้านบริบท เกี่ยวกับความมุ่งหมายของหลักสูตร พบว่า ความมุ่งหมายของหลักสูตร กำหนดคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาแคบและ เฉพาะทางเกินไป ความมุ่งหมายของหลักสูตร ไม่เอื้อต่อคุณสมบัติของผู้สำเร็จการศึกษาในการสร้างงานให้ตนเองหรือประกอบอาชีพตาม ความต้องการของตน และขาดความเหมาะสม และไม่สอดคล้องกับสภาพสังคมปัจจุบัน (เอนก นิคมภักดิ์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นิลวรรณ วรรณะสี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่วิทยาลัยนาฏศิลป์ (กรุงเทพมหานคร) เมื่อวันที่ 1 พฤศจิกายน พ.ศ. 2539)

ด้านปัจจัยเบื้องต้น เกี่ยวกับโครงสร้างของหลักสูตร พบว่า ในหมวดวิชาพื้นฐาน จำนวนวิชาที่เปิดสอนไม่เอื้ออำนวยต่อการนำไปใช้ในการประกอบวิชาชีพ และไม่สอดคล้อง กับสภาพสังคมปัจจุบัน ขาดความทันสมัย เช่น วิชาภาษาอังกฤษ วิชาการศึกษา ในหมวดวิชาชีพ รายวิชามุ่งความรู้ในลักษณะลึกเพียงอย่างเดียว ส่วนหมวดวิชาเลือกที่กำหนดในหลักสูตรไม่ หลากหลายเพียงพอกับความต้องการของผู้เรียน (เฉลิม ม่วงแพศรี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นิลวรรณ วรรณสี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่วิทยาลัยนาฏศิลป์ (กรุงเทพมหานคร) เมื่อวันที่ 1 พฤศจิกายน พ.ศ. 2539) สำหรับเนื้อหาหลักสูตร พบว่า ในรายวิชาชีพบางรายวิชามีเนื้อหา ซ้ำซ้อนกับเนื้อหาหลักสูตรรายวิชาชีพของสาขานาฏศิลป์ไทย ระดับประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ ชั้นกลางของวิทยาลัยนาฏศิลป์ และเนื้อหาวิชาส่วนใหญ่ยังบกพร่องด้านการส่งเสริมการคิด วิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการศึกษาค้นคว้า ส่วนคำอธิบายรายวิชา ไม่สอดคล้องกับลักษณะ วิชา (สุภาวดี โพธิเวชกุล และสุรีย์ อัญญาวัชระ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นิลวรรณ วรรณสี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่วิทยาลัยนาฏศิลป์ (กรุงเทพมหานคร) เมื่อวันที่ 4 พฤศจิกายน พ.ศ. 2539) ในส่วนคุณลักษณะของอาจารย์ พบว่า อาจารย์ทำงานด้านวิจัยและผลงานทางวิชาการทางด้าน นาฏศิลป์น้อยมาก เนื่องจากมีงานด้านการสอน และภาระงานด้านการแสดงที่วิทยาลัยจะต้อง ให้บริการแก่ชุมชนเป็นจำนวนมาก (สุรีย์ อัญญาวัชระ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นิลวรรณ วรรณสี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่วิทยาลัยนาฏศิลป์ (กรุงเทพมหานคร) เมื่อวันที่ 4 พฤศจิกายน พ.ศ. 2539)

ด้านอุปกรณ์การเรียนการสอน ตำราเรียน พบว่า อุปกรณ์การเรียนการสอน เช่น เครื่องฉายวีดิทัศน์ เครื่องฉายแผ่นใส เครื่องบันทึกเสียง มีน้อยไม่เพียงพอ และมี คุณภาพค่อนข้างต่ำ ขาดความสะดวกในการให้บริการ ตำราเรียนมีน้อย ไม่เพียงพอสำหรับ การค้นคว้า ในด้านสถานที่เรียน พบว่า ห้องเรียน ภาควิชาที่เหมาะสมมีน้อย ทำให้มีข้อจำกัด ในการจัดตารางสอน หรือการใช้ห้องเพื่อฝึกนอกเวลาเรียน (สุภาวดี โพธิเวชกุล เป็นผู้ให้ สัมภาษณ์, นิลวรรณ วรรณสี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่วิทยาลัยนาฏศิลป์ (กรุงเทพมหานคร) เมื่อวันที่ 28 ตุลาคม พ.ศ. 2539)

ด้านกระบวนการ เกี่ยวกับกระบวนการเรียนการสอน พบว่า งานการแสดงของ วิทยาลัยที่มีค่อนข้างมาก ทำให้ผู้สอน และผู้เรียนบางส่วนไม่ได้เรียนตามตารางเรียน และ ไม่สามารถจัดกิจกรรมสอนนอกชั้นเรียนได้ ส่วนการวัดและประเมินผลยังขาดความเข้าใจที่ ตรงกันระหว่างผู้สอนในด้านหลักการ และมาตรฐานที่ชัดเจน และไม่ได้ใช้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อ

ปรับปรุงการเรียนการสอน (สมพิศ สุขพิพัฒน์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นิลวรรณ วรรณะสี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่วิทยาลัยนาฏศิลป์กรุงเทพ เมื่อวันที่ 28 ตุลาคม พ.ศ. 2539) สำหรับการบริหารหลักสูตร พบว่า มิได้มีการจัดงานบริหารหลักสูตรแยกความรับผิดชอบตามสาขาวิชาเด่นชัด แต่เป็นการบริหารรวมทุกสาขารวมทั้งขึ้นตรงกับคำสั่งวิทยาลัย (เอนก นิคมภักดิ์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นิลวรรณ วรรณะสี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่วิทยาลัยนาฏศิลป์กรุงเทพ เมื่อวันที่ 1 พฤศจิกายน พ.ศ. 2539)

ด้านประสิทธิภาพของบัณฑิต พบว่า วิทยาลัยนาฏศิลป์ ยังไม่มีหน่วยงานติดตามประเมินผลบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา ทำให้วิทยาลัยไม่มีข้อมูลเกี่ยวกับการทำงานของบัณฑิตว่า ประสบผลสำเร็จในการทำงาน หรือมีปัญหาในด้านใดอย่างไร บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์ (2533 : 216) กล่าวไว้ว่า วิธีประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สอบวัดในขณะ เป็นนักศึกษาจนจบออกไปแล้ว ยังไม่เพียงพอ ควรต้องติดตามประเมินหลังจากจบออกไปทำงานต่าง ๆ อีกว่า สามารถนำความรู้ที่ได้ศึกษาเล่าเรียนไปใช้ได้ และประสบผลสำเร็จมากน้อยเพียงใด โดยติดตามสอบถามทั้งบัณฑิตที่เป็นผลผลิตของหลักสูตร และผู้บังคับบัญชาของบัณฑิต ซึ่งเป็นหัวหน้าหรือผู้บังคับบัญชาของบัณฑิตเหล่านั้น เพราะหากไม่มีการติดตามประเมินผลบัณฑิตหลังจากสำเร็จการศึกษาแล้ว จะทำให้ไม่สามารถติดตามความก้าวหน้าในการทำงานของบัณฑิตได้ว่า สามารถนำวิชาความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการปฏิบัติงาน และใช้ได้ตรงกับสายงานที่ปฏิบัติมากน้อยเพียงใด ทำให้ไม่สามารถนำข้อมูลมาพิจารณา ปรับปรุง หลักสูตรตามความต้องการของตลาดแรงงานได้

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะเป็นอาจารย์ผู้สอนในสาขาวิชานาฏศิลป์ไทยของวิทยาลัยนาฏศิลป์ เห็นว่า ควรจะได้มีการประเมินหลักสูตรประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ชั้นสูง สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย ปีพุทธศักราช 2527 เพื่อจะได้ทราบถึงประสิทธิภาพของหลักสูตร ข้อบกพร่องของหลักสูตร และส่วนที่ควรปรับปรุงแก้ไข ซึ่งผลที่ได้จากการประเมินหลักสูตรนี้ จะเป็นข้อมูลในการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ชั้นสูง สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย ของวิทยาลัยนาฏศิลป์ ให้เป็นหลักสูตรที่มีประสิทธิภาพทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมปัจจุบัน และสามารถผลิตบุคลากรที่มีคุณภาพให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคมต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ความมุ่งหมายของการวิจัยครั้งนี้ เพื่อประเมินหลักสูตรประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ชั้นสูง สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย ของวิทยาลัยนาฏศิลป์ พุทธศักราช 2527

ความสำคัญของการวิจัย

การศึกษาวิจัยการประเมินหลักสูตรประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ชั้นสูง สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย ของวิทยาลัยนาฏศิลป์ พุทธศักราช 2527 จะทำให้ทราบถึงข้อดี และข้อบกพร่องของหลักสูตร ตลอดจนปัญหาการใช้หลักสูตร ซึ่งผลของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จะเป็นแนวทางในการปรับปรุง และพัฒนาหลักสูตรประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ชั้นสูง สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย ของวิทยาลัยนาฏศิลป์ให้มีประสิทธิภาพเหมาะสม สอดคล้องกับสภาพความต้องการของสังคมมากยิ่งขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

1. การศึกษาในครั้งนี้เป็นการประเมินหลักสูตรประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ชั้นสูงสาขาวิชานาฏศิลป์ไทย ของวิทยาลัยนาฏศิลป์ พุทธศักราช 2527
2. การประเมินครั้งนี้ได้ประยุกต์รูปแบบการประเมินซีบี (CIPP Evaluation Model) มาใช้ โดยมีมุ่งประเมินแต่ละด้านดังนี้
 - 2.1 บริบท (Context) ได้แก่ การประเมินความมุ่งหมายของหลักสูตร
 - 2.2 ปัจจัยเบื้องต้น (Input) ได้แก่ การประเมินโครงสร้างของหลักสูตร เนื้อหาของหลักสูตร คุณลักษณะของอาจารย์ อุปกรณ์การเรียนการสอน ตำราเรียน และสถานที่เรียน
 - 2.3 กระบวนการ (Process) ได้แก่ การประเมินกระบวนการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล และการบริหารหลักสูตร
 - 2.4 ผลผลิต (Product) ได้แก่ การประเมินประสิทธิภาพของผู้สำเร็จการศึกษา
3. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย อาจารย์ผู้สอนในปีการศึกษา 2540 จำนวน 122 คน นักศึกษาสาขานาฏศิลป์ไทยชั้นสูงปีที่ 2 ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2540 จำนวน 276 คน ผู้สำเร็จการศึกษาในปีการศึกษา 2536 – 2539 จำนวน 893 คน จากวิทยาลัยนาฏศิลป์ 12 แห่ง ได้แก่ วิทยาลัยนาฏศิลป์ (กรุงเทพมหานคร) วิทยาลัยนาฏศิลป์เชียงใหม่ วิทยาลัยนาฏศิลป์สุโขทัย วิทยาลัยนาฏศิลป์ลพบุรี วิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทอง วิทยาลัยนาฏศิลป์นครราชสีมา วิทยาลัยนาฏศิลป์พัทลุง วิทยาลัยนาฏศิลป์ร้อยเอ็ด วิทยาลัยนาฏศิลป์กาฬสินธุ์ วิทยาลัยนาฏศิลป์จันทบุรี วิทยาลัยนาฏศิลป์สุพรรณบุรี วิทยาลัย

นาฏศิลป์นครราชสีมา และผู้บังคับบัญชาของผู้สำเร็จการศึกษา จำนวน 223 คน รวมประชากร 1,514 คน

4. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

4.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ สถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง แบ่งเป็น

4.1.1 อาจารย์

4.1.2 นักศึกษา

4.1.3 ผู้สำเร็จการศึกษา

4.1.4 ผู้บังคับบัญชาของผู้สำเร็จการศึกษา

4.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ความคิดเห็นของอาจารย์ นักศึกษา ผู้สำเร็จการศึกษา และผู้บังคับบัญชาของผู้สำเร็จการศึกษา ที่มีต่อความมุ่งมั่นของหลักสูตร โครงสร้างของหลักสูตร เนื้อหาของหลักสูตร คุณลักษณะของอาจารย์ อุปกรณ์การเรียนการสอน ตำราเรียน และสถานที่เรียน กระบวนการเรียนการสอน การบริหารหลักสูตร และประสิทธิภาพของผู้สำเร็จการศึกษา

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. หลักสูตร หมายถึง ข้อกำหนดอันประกอบด้วย หลักการ จุดมุ่งหมาย โครงสร้าง แนวทาง เนื้อหา วัสดุอุปกรณ์ และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน (กาญจนา คุณารักษ์. 2527 : 2) ในงานวิจัยนี้ หมายถึง หลักสูตรประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ชั้นสูง สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย วิทยาลัยนาฏศิลป์ พุทธศักราช 2527

2. การประเมินหลักสูตร หมายถึง การรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และการรายงานข้อมูล เพื่อใช้ในการตัดสินใจ ปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร (วิชัย วงษ์ใหญ่. 2530 : 75 - 76) ในงานวิจัยนี้ หมายถึง การประเมินหลักสูตรที่ประยุกต์รูปแบบการประเมินชีพมา เป็นรูปแบบการประเมิน 4 ด้าน คือ

2.1 การประเมินบริบท ได้แก่ การประเมินความมุ่งมั่นของหลักสูตร หมายถึง การประเมินความสอดคล้องระหว่างจุดมุ่งหมายกับปรัชญาของวิทยาลัย ประเมินความชัดเจนในด้านภาษาของความมุ่งมั่นของหลักสูตร ประเมินความมุ่งมั่นของหลักสูตรตามแนวทางการจําแนกความมุ่งหมายทางการศึกษาของบลูม (Bloom) ทั้งด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย

และทักษะพิสัย และความเหมาะสมของหลักสูตร โดยใช้ข้อมูลจากเอกสารหลักสูตร และจากความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอน นักศึกษา และผู้สำเร็จการศึกษา

2.2 การประเมินปัจจัยเบื้องต้น ได้แก่ การประเมินโครงสร้างของหลักสูตร เนื้อหาของหลักสูตร คุณลักษณะของอาจารย์ อุปกรณ์การเรียนการสอน ตำราเรียน และสถานที่เรียน โดยใช้ข้อมูลจากเอกสารหลักสูตร จากข้อมูลจริง และจากความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอน นักศึกษา และผู้สำเร็จการศึกษา

2.2.1 โครงสร้างของหลักสูตร หมายถึง การประเมินความเหมาะสมของจำนวนหน่วยกิต ความเหมาะสมของสัดส่วนหน่วยกิตในภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ โดยใช้ข้อมูลจากเอกสารหลักสูตร และจากความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอน นักศึกษา และผู้สำเร็จการศึกษา

2.2.2 เนื้อหาของหลักสูตร หมายถึง การประเมินความสอดคล้องของเนื้อหาวิชากับความมุ่งหมายของหลักสูตร และประเมินความเหมาะสมของเนื้อหาวิชา โดยใช้ข้อมูลจากเอกสารหลักสูตร และจากความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอน นักศึกษา และผู้สำเร็จการศึกษา

2.2.3 คุณลักษณะของอาจารย์ หมายถึง การประเมินคุณลักษณะและความเหมาะสมของอาจารย์ผู้สอนในสาขาวิชานาฏศิลป์ไทย ในด้านคุณสมบัติของอาจารย์ จำนวนของอาจารย์ และสัดส่วนของอาจารย์ต่อนักศึกษา โดยใช้ข้อมูลจริงของวิทยาลัยนาฏศิลป์ และจากความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอน นักศึกษา และผู้สำเร็จการศึกษา

2.2.4 อุปกรณ์การเรียนการสอน หมายถึง สื่อการเรียนการสอนที่ใช้ในการเรียนการสอนของสาขาวิชานาฏศิลป์ไทย

2.2.5 ตำราเรียน หมายถึง วัสดุหลักสูตร เอกสารประกอบการสอนในสาขาวิชานาฏศิลป์ไทยที่ใช้ในการเรียนการสอนที่มีอยู่ในห้องสมุดของวิทยาลัยนาฏศิลป์

2.2.6 สถานที่เรียน หมายถึง จำนวนห้องเรียนทั้งภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติที่นักศึกษาสาขาวิชานาฏศิลป์ไทยใช้เรียน และฝึกปฏิบัติ

การประเมินอุปกรณ์การเรียนการสอน ตำราเรียน และสถานที่เรียนในการวิจัยนี้ หมายถึง การประเมินความเหมาะสม ความทันสมัย ความเพียงพอต่อการใช้เรียนใช้สอน และความสะดวกในการให้บริการของอุปกรณ์การเรียนการสอน

ตำราเรียนเอกสารประกอบการสอน และสถานที่เรียนของสาขาวิชานาฏศิลป์ไทยในวิทยาลัยนาฏศิลป์จากการประเมินของอาจารย์ นักศึกษา และผู้สำเร็จการศึกษา

2.3 การประเมินกระบวนการ ได้แก่ การประเมินกระบวนการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล และการบริหารหลักสูตร การประเมินกระบวนการเรียนการสอนในการวิจัยนี้ หมายถึง การประเมินความเหมาะสมของกระบวนการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล และการบริหารหลักสูตร โดยใช้ข้อมูลจากอาจารย์ นักศึกษา และผู้สำเร็จการศึกษา

2.4 การประเมินผลผลิต ได้แก่ การประเมินประสิทธิภาพของผู้สำเร็จการศึกษา ในการวิจัยนี้ หมายถึง การประเมินความสอดคล้องระหว่างความรู้ความสามารถของผู้สำเร็จการศึกษากับความมุ่งหมายของหลักสูตร และประเมินความรู้ความสามารถของผู้สำเร็จการศึกษาในด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัยและทักษะพิสัย ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ชั้นสูง สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย ของวิทยาลัยนาฏศิลป์ พุทธศักราช 2527 จากการประเมินของผู้สำเร็จการศึกษา และผู้บังคับบัญชาของผู้สำเร็จการศึกษา

3. วิทยาลัยนาฏศิลป์ หมายถึง สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ สังกัด กระทรวงศึกษาธิการ ทั่วพื้นที่ผลิตนักศึกษาระดับอนุปริญญาหรือระดับประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ชั้นสูง ในสาขาวิชานาฏศิลป์ไทย ดุริยางค์ไทย คีตศิลป์ไทย ดุริยางค์สากล คีตศิลป์สากล นาฏศิลป์สากล

4. อาจารย์ ในการวิจัยนี้ หมายถึง ผู้ทำหน้าที่สอนประจำและสอนพิเศษสาขาวิชานาฏศิลป์ไทย ของวิทยาลัยนาฏศิลป์ ในปีการศึกษา 2539

5. นักศึกษา ในการวิจัยนี้ หมายถึง ผู้ที่กำลังศึกษาระดับประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ชั้นสูง สาขาวิชานาฏศิลป์ไทยชั้นสูงปีที่ 2 ในปีการศึกษา 2539

6. ผู้สำเร็จการศึกษา ในการวิจัยนี้ หมายถึง ผู้ที่จบการศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ชั้นสูง สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย ปีการศึกษา 2535 - 2538

7. ผู้บังคับบัญชาของผู้สำเร็จการศึกษา ในการวิจัยนี้ หมายถึง หัวหน้างาน หัวหน้าแผนก หรือหัวหน้าสถานศึกษา หรือผู้จัดการฝ่ายขององค์กรธุรกิจ ทั้งของรัฐ เอกชน และรัฐวิสาหกิจ ที่ผู้สำเร็จการศึกษาดำรงตามหลักสูตรประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ชั้นสูง สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย ของวิทยาลัยนาฏศิลป์ พุทธศักราช 2527 ปฏิบัติงานอยู่ในปี พ.ศ. 2539

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาดำเนิน เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินหลักสูตร โดยได้นำเสนอเนื้อหาตามลำดับดังนี้ คือ ความหมายของหลักสูตร ความสำคัญของหลักสูตร องค์ประกอบของหลักสูตร การพัฒนาหลักสูตร การประเมินหลักสูตร รูปแบบของการประเมินหลักสูตร หลักสูตรประกาศนียบัตรนานาชาติชั้นสูง สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย ของวิทยาลัยนาฏศิลป์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินหลักสูตร

ความหมายของหลักสูตร

คำว่า "หลักสูตร" มีความหมายที่แตกต่างกันหลายประการ ความหมายจะเป็นเช่นไรขึ้นอยู่กับผู้ที่ศึกษาว่าจะนำไปใช้ในเรื่องใด

ในภาษาอังกฤษ คำว่า "หลักสูตร" หรือ "Curriculum" มีรากศัพท์มาจากภาษาละตินว่า "Currere" ซึ่งมีความหมายว่า "Racecourse" หรือ "สนามแข่ง" ตามความหมายดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงความคิดเกี่ยวกับหลักสูตรแต่เดิมที่คิดว่า หลักสูตรมีลักษณะเป็นสนามแข่งจริง ๆ เพราะผู้เรียนต้องแข่งขันกันเรียนให้จบเพื่อที่จะได้รับประกาศนียบัตรหรือปริญญา (ชมพันธุ์ กุญชร ณ อยุธยา. 2530 : 1)

สำหรับความหมายของหลักสูตรที่นักการศึกษาหลายท่านให้คำนิยามไว้มากมาย มีทั้งคล้ายคลึงกัน และแตกต่างกัน เช่น

เซเลอร์ และอเล็กซานเดอร์ (อรุณ วิวัฒนบุรุษ. 2527 : 9 ; อ้างอิงมาจาก Saylor and Alexander. 1974 : 2) กล่าวว่า หลักสูตรเป็นโครงการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่บุคคล ด้วยการอาศัยบุคคลอื่นหรือเครื่องมือเป็นผู้ถ่ายทอดให้ แนวคิดดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของ กูด (Good. 1973 : 157) ที่ว่า หลักสูตร คือ โครงการทั่วไปทั้งหมดของเนื้อหาวิชา อุปกรณ์การเรียนการสอนที่สถาบันได้จัดให้นักศึกษาเรียน เพื่อให้มีคุณสมบัติเพียงพอที่จะจบการศึกษาเพื่อเข้าสู่อาชีพต่อไป ส่วนกาญจนา คุณารักษ์ (2527 : 2) กล่าวว่าหลักสูตรเป็นโครงการ หรือแผน หรือข้อกำหนด อันประกอบด้วยหลักการ จุดมุ่งหมาย โครงสร้าง กิจกรรม และวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ในการจัดการเรียนการสอน ที่จะ

พัฒนาผู้เรียนให้เกิดความรู้ ความสามารถ โดยส่งเสริมให้เอกัตบุคคลพัฒนาไปสู่ศักยภาพสูงสุดของตนเอง และรวมถึงลำดับของประสบการณ์ที่จะก่อให้เกิดการเรียนรู้สะสม ที่จะช่วยให้ผู้เรียนรู้จักแปลความคิดไปสู่การปฏิบัติ ช่วยให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ด้วยตนเอง รู้จักตนเอง มีชีวิตอยู่ในสังคมที่ดี ซึ่งเป็นไปในแนวทางเดียวกับความหมายของหลักสูตรที่ วิชัย วงษ์ใหญ่ (2525 : 2) ได้ให้ความหมายไว้ว่า หลักสูตร คือ ประสบการณ์ทั้งหลายที่โรงเรียนจัดให้แก่นักเรียน เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้ และพัฒนาตนเองไปในทิศทางที่โรงเรียนปรารถนาและหลักสูตรที่คิโน้นควรจะต้งเป็นหลักสูตรที่ตอบสนองความต้องการความสนใจของผู้เรียนอันสอดคล้องกับความต้องการของชีวิตที่เหมาะสมที่สุด

บุญญ์ สาธร (2526 : 270 - 283) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรในสภาพรวมของสังคมว่า หลักสูตรน่าจะหมายถึงโครงการศึกษาที่โรงเรียนปฏิบัติเพื่อให้บรรลุผลทางการศึกษาตามแบบการศึกษาหลักสูตร คือ โครงการเตรียมนักเรียนหรือเยาวชนของชาติให้เป็นสมาชิกที่มีประสิทธิภาพของสังคม สังคมแต่ละสังคมไม่จำเป็นต้องการเหมือนกัน หรือจำเป็นเหมือนกัน ส่วนความหมายของหลักสูตรในลักษณะแคบลงมา สุมิตร คุณานุกร (2518 : 2) ได้ให้ความหมายไว้ว่า หลักสูตร หมายถึง โครงการให้การศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความสามารถ และคุณลักษณะที่สอดคล้องกับความมุ่งหมายของการศึกษาที่กำหนดไว้ และทิสนา แคมมณี (2529 : 1) กล่าวว่า หลักสูตรมีความหมายเฉพาะว่าหมายถึง โปรแกรมการศึกษาใด ๆ ก็ตาม ที่ได้กำหนดโครงสร้างการเรียน ซึ่งประกอบไปด้วยรายวิชาต่าง ๆ พร้อมทั้งคำแนะนำเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์การเรียนของแต่ละรายวิชานั้นด้วย แต่ทาบา (Taba. 1962 : 11) แสดงแนวคิดเกี่ยวกับหลักสูตรทั้งแนวกว้าง และแคบว่า หลักสูตร คือ แผนการเรียนรู้ที่ประกอบด้วยวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้แบบทั่วไป และแบบเฉพาะเจาะจงซึ่งใช้เป็นแนวทางในการกำหนดเนื้อหาการเรียน การสอน และการวัดผล เช่นเดียวกับ สันต์ ธรรมบำรุง (2527 : 6) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้อย่างครอบคลุมทั้งในแนวกว้าง และแนวแคบ กล่าวคือ ได้ให้ความหมายของหลักสูตรเป็น 3 แนวทาง ดังนี้

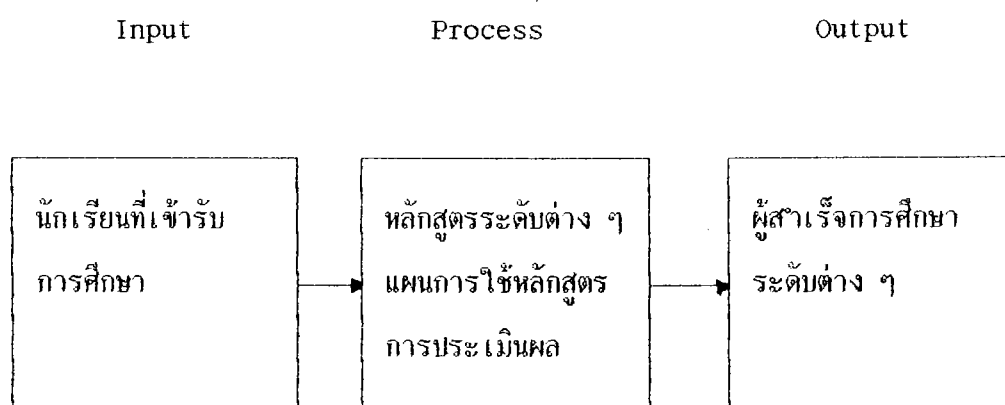
แนวทางที่ 1 เป็นการมองหรือให้ความหมายของหลักสูตรที่แคบที่สุด หลักสูตร คือ หลักสูตร (Curriculum as a Curriculum) หลักสูตรในความหมายนี้มีความคิดที่หยุดนิ่งคงที่ เพราะเป็นหลักการ (Principle) ยากที่จะแก้ไขหรือปรับปรุงเปลี่ยนแปลง

แนวทางที่ 2 หลักสูตรเป็นเนื้อหาวิชาที่จะต้องสอน (Curriculum as a Field of Study) หลักสูตรในแง่นี้ หมายถึง ศาสตร์ วิชา หรือเนื้อหาวิชาที่จะต้องมีการเรียนการสอนพอจะสรุปเป็นกระบวนการได้ดังนี้

หลักสูตร —————> โครงการสอนหรือประมวลการสอน —————> แผนการสอนหรือ
บันทึกการสอน —————> กิจกรรมการเรียนการสอน —————> นักเรียน

ดังนั้นหลักสูตรตามความหมายในแนวทางที่ 2 นี้ จะรวมเนื้อหาวิชา และ
ประสบการณ์ กิจกรรม และการสอนของครูที่มีต่อนักเรียนเข้าด้วยกัน

แนวทางที่ 3 หลักสูตรเป็นระบบ (Curriculum as a System) หลักสูตรใน
ความหมายนี้จะเป็ระบบ ระเบียบ เป็นกระบวนการ โดยการส่งวัตถุดิบเข้าสู่กระบวนการ
แล้วจึงได้ผลผลิตที่สมบูรณ์ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 ระบบหลักสูตร

(สันต์ ธรรมบำรุง. 2527 : 6 ; อ้างอิงมาจาก Saylor and Alexander. 1959 : 22)

ดังนั้น ความหมายของหลักสูตรตามแนวคิดของ สันต์ ธรรมบำรุง จึงสรุปได้ว่า
หลักสูตร หมายถึง เนื้อหาวิชา ประสบการณ์ กิจกรรม และการสอนของครูที่มีต่อผู้เรียน
เป็นกระบวนการ โดยการส่งวัตถุดิบเข้าสู่กระบวนการแล้วจึงได้ผลผลิตที่สมบูรณ์ อันเป็น
แนวทางเดียวกับที่ ชมพันธ์ กุญชร ณ อยุธยา (2530 : 11) สรุปไว้ว่า หลักสูตรจะต้อง

ประกอบด้วยจุดมุ่งหมาย ประสิทธิภาพทางการศึกษาหรือการเลือกเนื้อหา และการเรียนการสอน การจัดประสิทธิภาพทางการศึกษา หรือการจัดเนื้อหา และกิจกรรมการเรียนการสอน และการประเมินผล โดยมีจุดมุ่งหมายเป็นจุดหมายปลายทาง และเป็นตัวกำหนดแนวทาง คือ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน และการประเมินผล ที่จะทำให้อุทิศมุ่งหมายบรรลุผลสัมฤทธิ์

จากความหมายของหลักสูตรที่ได้ประมวลมาเป็นอย่างดีทั้งของนักการศึกษาไทย และต่างประเทศ จะเห็นได้ว่า นักการศึกษาทางหลักสูตรได้ยอมรับค่านิยมของหลักสูตร ที่กล่าวออกมาในลักษณะใดลักษณะหนึ่งดังที่ สัจ จุฑานันท์ (2528 : 9 - 16) สรุปไว้ดังนี้

1. หลักสูตร คือ สิ่งที่เกิดขึ้นในลักษณะของรายวิชา ซึ่งประกอบด้วยเนื้อหาสาระ ที่ได้จัดเรียงลำดับความยากง่าย หรือเป็นขั้นตอนอย่างดีแล้ว
2. หลักสูตร ประกอบด้วยประสิทธิภาพทางการเรียน ซึ่งได้วางแผนไว้เป็นการล่วงหน้า เพื่อมุ่งหวังจะให้เด็กได้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ต้องการ
3. หลักสูตร เป็นสิ่งที่สังคมสร้างขึ้นสำหรับให้ประสิทธิภาพทางการศึกษาแก่เด็กในโรงเรียน
4. หลักสูตร ประกอบด้วยประสิทธิภาพทั้งหมดของผู้เรียน ซึ่งเขาได้ทำ ได้รับรู้ และได้ตอบสนองต่อการแนะแนวทางของโรงเรียน

ดังนั้นความหมายของหลักสูตรพอสรุปได้ว่า หลักสูตร หมายถึง มวลประสิทธิภาพทั้งหลายที่สถานศึกษาจัดขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองไปในทิศทางที่ปรารถนาหรือเป็นไปตามความมุ่งหมายที่พึงประสงค์ หลักสูตรจึงเป็นแผนการศึกษาที่ประกอบด้วยวัตถุประสงค์ โครงสร้าง เนื้อหาวิชาของหลักสูตร ตลอดจนคุณลักษณะของอาจารย์ วัสดุการศึกษา ตำราเรียน สถานที่เรียน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล และการบริหารหลักสูตรที่สอดคล้องกับสภาพสังคม

ความสำคัญของหลักสูตร

หลักสูตรมีความสำคัญในการช่วยพัฒนาบุคคลในทุก ๆ ด้าน และยังเป็นเครื่องมือที่จะทำให้การจัดการศึกษาบรรลุผลสัมฤทธิ์ตามความมุ่งหมายตามแผนการศึกษาของชาติ กล่าวคือ หลักสูตรมีส่วนช่วยในการสร้างคุณลักษณะของผู้เรียนให้เป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพในอนาคต นอกจากนั้นหลักสูตรยังมีความสำคัญต่อสังคม การเมือง และเศรษฐกิจอีกด้วย เพราะผู้พัฒนาหลักสูตรสามารถที่จะ

กำหนดจุดมุ่งหมาย และเนื้อหาวิชาของหลักสูตร เพื่อวางรากฐานทางความคิด และความประพฤติของผู้เรียนให้มีคุณธรรม มีความสำนึกในสิทธิหน้าที่ของพลเมืองดี ทำให้ผู้เรียนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม หลักสูตรจะช่วยให้ผู้เรียนได้ค้นพบความสามารถ ความถนัด และความสนใจของตนเอง ตลอดจนรู้จักกำหนดแนวทางในการประกอบอาชีพตามที่ตนสามารถ และมีความถนัด ทำให้เยาวชนเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีประสิทธิภาพ และเป็นการเพิ่มผลผลิตให้สูงขึ้นในอนาคต นับเป็นกำลังทางสมองทางเศรษฐกิจของชาติที่จะนำประเทศไปสู่ความเจริญในทุก ๆ ด้าน ทั้งนี้เพราะหลักสูตรเป็นพาหนะที่จะนำความมุ่งหมายของการศึกษาออกไปสู่การปฏิบัติให้บรรลุความสำเร็จ หลักสูตรจึงเปรียบเสมือนหางเสือที่จะคอยบังคับหรือกำหนดทิศทางในการเรียนการสอนให้เป็นไปตามความมุ่งหมายของการศึกษา (กาญจนา คุมราชกิจ. 2527 : 4) หลักสูตรเป็นเครื่องชี้ให้เห็นถึงการศึกษาของประเทศ ซึ่งเปรียบเสมือนแนวทางที่สามารถทำให้เยาวชนทราบได้ทันทีว่า การจัดการศึกษาของประเทศที่จัดให้แก่เยาวชนนั้น เน้นหนักไปในทางใดในแง่ความรู้ การเสริมสร้างทักษะ และทัศนคติอันมีผลโดยตรงต่อตัวเยาวชนและสังคม (สันต์ ธรรมบำรุง. 2527 : 7 - 8)

จากความสำคัญของหลักสูตรดังกล่าวข้างต้นนี้ จะเห็นได้ว่า หลักสูตรเปรียบเสมือนเค้าโครงหรือโครงสร้างของการปฏิบัติงานทางการศึกษา อีกทั้งยังเป็นจุดศูนย์กลางของกระบวนการหรือวิธีการทั้งหมดที่ให้การศึกษากับเด็ก และจะมีส่วนช่วยการเรียนรู้ของเด็กโดยตรงด้วย ดังนั้นการศึกษาจะดีหรือไม่เพียงใดย่อมขึ้นอยู่กับหลักสูตรเป็นสำคัญ ดังที่ ดร.เลสลี ดับเบิลยู. เอวีน (Dr. Leslie W. Irwin) ศาสตราจารย์ในวิชาสุศึกษา แห่งมหาวิทยาลัยบอสตัน ประเทศสหรัฐอเมริกา ได้กล่าวไว้ว่า หลักสูตรเป็นหัวใจ และดวงวิญญาณของการศึกษา (สุชาติ โสมประยูร. 2525 : 56) ด้วยเหตุนี้หลักสูตรจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการจัดการศึกษา ซึ่ง สันต์ ธรรมบำรุง (2527 : 9 - 10) ได้ให้ความเห็นว่า หลักสูตรเป็นแผนปฏิบัติงานของครูที่จะกำหนดความมุ่งหมาย เนื้อหาสาระ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน แผนการเรียน และการประเมินผล เพื่อเป็นมาตรฐานการศึกษาของการเรียนบุคลากร อาคาร สถานที่ วัสดุอุปกรณ์การศึกษา เพื่อให้ผู้บริหารการศึกษาดำเนินตามนโยบายการจัดการศึกษาไปในแนวทางที่ให้ความรู้ ทักษะ ความสามารถ ความประพฤติอันจะเป็นประโยชน์ในการนำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ กล่าวคือ มีหลักสูตรที่เหมาะสมทันสมัย มีประสิทธิภาพ ทันต่อเหตุการณ์ และการเปลี่ยนแปลง ซึ่งทำให้ได้กำลังคนที่มีประสิทธิภาพ

องค์ประกอบของหลักสูตร

องค์ประกอบของหลักสูตร หรือโครงสร้างของหลักสูตร เป็นเครื่องชี้แนวทางของหลักสูตร และเป็นส่วนสำคัญของหลักสูตร ที่จะทำให้ความหมายของหลักสูตรสมบูรณ์ เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอน การประเมินผล และการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตร นักการศึกษาได้เสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบของหลักสูตรไว้ดังนี้

ทาบ (Taba. 1962 : 10) มีความเห็นว่า หลักสูตรไม่ว่าจะเป็นรูปแบบใดก็ตาม ควรมีองค์ประกอบที่สำคัญ 4 ประการคือ

1. ความมุ่งหมาย (Objectives) ซึ่งจะเป็แนวทางในการเรียนการสอน และเพื่อกำหนดว่า ต้องการให้ผู้เรียนเป็นคนอย่างไร หรือจะให้การศึกษาเพื่ออะไร
2. เนื้อหาวิชา (Contents) เป็นการเลือกสรรและจัดเนื้อหาวิชาความรู้และประสบการณ์ต่าง ๆ ที่จะช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาไปสู่ความมุ่งหมายที่ได้กำหนดไว้
3. การนำหลักสูตรไปใช้ (Curriculum Implementation) เป็นการนำเอาหลักสูตรไปปฏิบัติให้เกิดผล
4. การประเมินผล (Evaluation) เป็นการหาคำตอบว่า การดำเนินการของหลักสูตรเป็นไปตามความมุ่งหมายหรือไม่ เพียงใด

ความคิดเห็นของ ทาบ สอดคล้องกับ สุมิตร คุณานุกร (2523 : 9)

ที่กล่าวว่า องค์ประกอบของหลักสูตรควรมี 4 ประการ คือ 1. ความมุ่งหมาย (Objective)

2. เนื้อหา (Content) 3. การนำหลักสูตรไปใช้ (Curriculum Implementation)

4. การประเมินผล (Evaluation) ส่วน เซเลอร์ และอเล็กซานเดอร์ (Saylor and Alexander. 1974 : 17) แม้จะกล่าวว่า องค์ประกอบของหลักสูตรมี 4 ประการ เช่นกัน แต่แตกต่างกันในองค์ประกอบดังกล่าว โดยกล่าวว่าองค์ประกอบของหลักสูตร ได้แก่

1. ความมุ่งหมายของการศึกษา 2. การจัดเนื้อหาวิชา 3. กิจกรรมการเรียนการสอน

4. การประเมินผล สำหรับกาญจนา कुमारักษ์ (2527 : 11) และสันต์ ธรรมบำรุง

(2527 : 12) ให้ความเห็นว่า ผู้สอนเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการช่วยให้หลักสูตรประสบความสำเร็จตามความมุ่งหมาย

เพราะผู้สอนเป็นผู้ถ่ายทอด ปลุกฝัง ชี้นำ เป็นผู้เลือกวิธีสอนให้เหมาะสมกับเนื้อหาวิชา เลือกวัสดุอุปกรณ์ จัดกิจกรรมประกอบการเรียนการสอน และดำเนินการประเมินผลให้บรรลุถึงเป้าหมายของการศึกษา เมื่อเป็นเช่นนั้น้องค์ประกอบของหลักสูตรควรจะมี

ประกอบด้วย 1. ความมุ่งหมาย (Objective) 2. เนื้อหาวิชาและประสบการณ์ (Subject Matter and Experience) 3. วิธีสอน (Method) 4. วัสดุอุปกรณ์การสอน (Materials) 5. กิจกรรมการเรียนการสอน (Activities) และ 6. การประเมินผล (Evaluation) แต่ พจน์ สะเพียรชัย (2515 : 71 - 78) กล่าวว่า โครงสร้างหรือองค์ประกอบของหลักสูตรโดยทั่วไป จะประกอบด้วย 6 ส่วนใหญ่ ๆ คือ 1. ปรัชญา และปัญหา 2. ความมุ่งหมาย 3. เนื้อหา และจำนวนชั่วโมงสำหรับสอนแต่ละวิชา 4. กระบวนการเรียนการสอน 5. การวัด และประเมินผลการเรียนการสอน 6. การบริหารหลักสูตร และการบริหารวิชาการ ขณะที่ ธารง บัวศรี (2532 : 8) ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับองค์ประกอบของหลักสูตรไว้ว่าควรประกอบด้วย

1. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร (Curriculum Aims) หมายถึง ผลส่วนรวมที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียนหลังจากที่เรียนจบหลักสูตรไปแล้ว
2. จุดประสงค์ของการเรียนการสอน (Instructional Objectives) หมายถึง สิ่งที่ต้องการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้หลังจากที่เรียนจบเนื้อหาสาระในวิชาที่กำหนดไว้
3. เนื้อหาสาระและประสบการณ์ (Content and Experiences) หมายถึง สิ่งที่ต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ และประสบการณ์ที่ต้องการให้ผู้เรียนได้รับ
4. ยุทธศาสตร์การเรียนการสอน (Instructional Strategies) หมายถึง กระบวนการและวิธีการในการจัดการเรียนการสอน รวมทั้งกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนมีพัฒนาการทางความรู้ และอื่น ๆ ตามจุดประสงค์ และจุดหมายที่กำหนดไว้
5. วัสดุอุปกรณ์ และสื่อการเรียนการสอน (Instructional Media and Materials) หมายถึง เครื่องมือ เครื่องใช้ และวัสดุต่าง ๆ รวมทั้งอุปกรณ์โสตทัศนศึกษา ที่ช่วยส่งเสริมคุณภาพ และประสิทธิภาพการเรียนการสอน
6. การประเมินผล (Evaluation) หมายถึง การประเมินผลหลักสูตร และการประเมินผลการเรียนการสอน

นอกจากนี้ สังข์ อูทรานันท์ (2527 : 181 - 189) ได้กล่าวถึง ส่วนประกอบของหลักสูตร ไว้ว่า ส่วนประกอบของหลักสูตรอาจแบ่งออกได้เป็น 2 ส่วนใหญ่ ๆ คือ

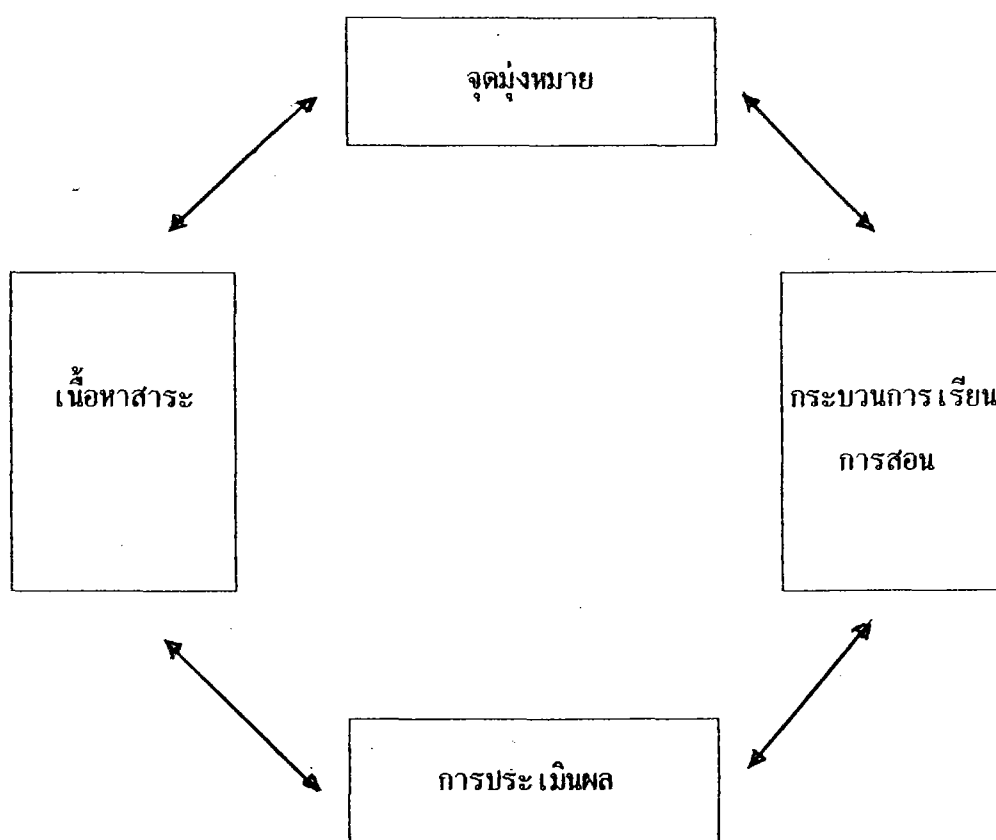
1. ส่วนประกอบที่จำเป็นสำหรับหลักสูตร ซึ่งประกอบด้วย
 - 1.1 จุดมุ่งหมาย ซึ่งแยกออกเป็น
 - 1.1.1 จุดมุ่งหมายทั่วไป
 - 1.1.2 จุดมุ่งหมายเฉพาะ
 - 1.2 เนื้อหาสาระ และประสบการณ์การเรียนรู้ ซึ่งแยกออกเป็น
 - 1.2.1 ข้อเท็จจริง และความรู้ธรรมดา (Factual Information and Verbal Knowledge)
 - 1.2.2 ความคิดรวบยอด และหลักการ (Concepts and Principles)
 - 1.2.3 การแก้ปัญหา และความคิดสร้างสรรค์ (Problem Solving and Creativity)
 - 1.2.4 ทักษะทางกาย (Motor Skills)
 - 1.2.5 เจตคติ และค่านิยม (Attitude and Values)
 - 1.3 การประเมินผล
2. ส่วนประกอบอื่นที่เข้าบรรจุไว้ในหลักสูตร ได้แก่
 - 2.1 เหตุผล และความจำเป็นของหลักสูตร
 - 2.2 การเสนอแนะแนวทางในการจัดการเรียนการสอน
 - 2.3 การเสนอแนะการใช้สื่อการเรียนการสอน

จากองค์ประกอบทั้งสองส่วนที่ได้กล่าวมาข้างต้น ในการจัดทำหลักสูตรควรจัดเรียงลำดับหัวข้อดังต่อไปนี้

1. เหตุผล และความจำเป็นของหลักสูตร
2. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร ซึ่งควรมีทั้งจุดมุ่งหมายทั่วไป และจุดมุ่งหมายเฉพาะ
3. เนื้อหาสาระ และประสบการณ์
4. การเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน
5. การเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้สื่อการเรียนการสอน และแหล่งวิชาการในชุมชน
6. การประเมินผล

องค์ประกอบของหลักสูตรจะครอบคลุมถึงโครงสร้างทั้งหมดของหลักสูตร อันประกอบด้วย จุดมุ่งหมาย เนื้อหาและประสบการณ์ กระบวนการเรียนการสอนและสื่อการเรียน การประเมินผลผู้เรียน ซึ่งองค์ประกอบทั้งหมดของหลักสูตรนี้จะเป็นกระบวนการที่ก่อให้เกิดความรู้ ความสามารถ และทักษะที่จะนำไปใช้ประโยชน์กับการดำเนินชีวิตของตนและสังคมต่อไป

องค์ประกอบทั้งหมดของหลักสูตรมีความเกี่ยวเนื่อง และสัมพันธ์กันดังภาพประกอบ 2

ภาพประกอบ 2 แสดงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของหลักสูตร (ชมพันธุ์ กุญชร ณ อยุธยา,

2537 : ไม่มีเลขหน้า)

การพัฒนาหลักสูตร

การพัฒนาตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า Development ซึ่งมีความหมายที่เด่นชัดอยู่ 2 ลักษณะ คือ ลักษณะแรก หมายถึง การทำให้ดีขึ้นหรือทำให้สมบูรณ์ขึ้น และอีกลักษณะหนึ่ง หมายถึง ทำให้เกิดขึ้น โดยเหตุนี้ความหมายของการพัฒนาหลักสูตรจึงอาจมีความหมายได้ 2 ลักษณะเช่นเดียวกัน คือ ความหมายแรก หมายถึง การทำหลักสูตรที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้นหรือสมบูรณ์ยิ่งขึ้น และอีกความหมายหนึ่งก็คือ การสร้างหลักสูตรขึ้นมาใหม่โดยไม่มีหลักสูตรเดิมเป็นพื้นฐานอยู่เลย (สังัด อุทรานันท์. 2527 : 30)

ในการพัฒนาหลักสูตรได้มีนักการศึกษาหลายคนเสนอรูปแบบในการพัฒนาไว้แตกต่างกัน ดังนี้

กระบวนการพัฒนาหลักสูตรตามแนวคิดของไทเลอร์

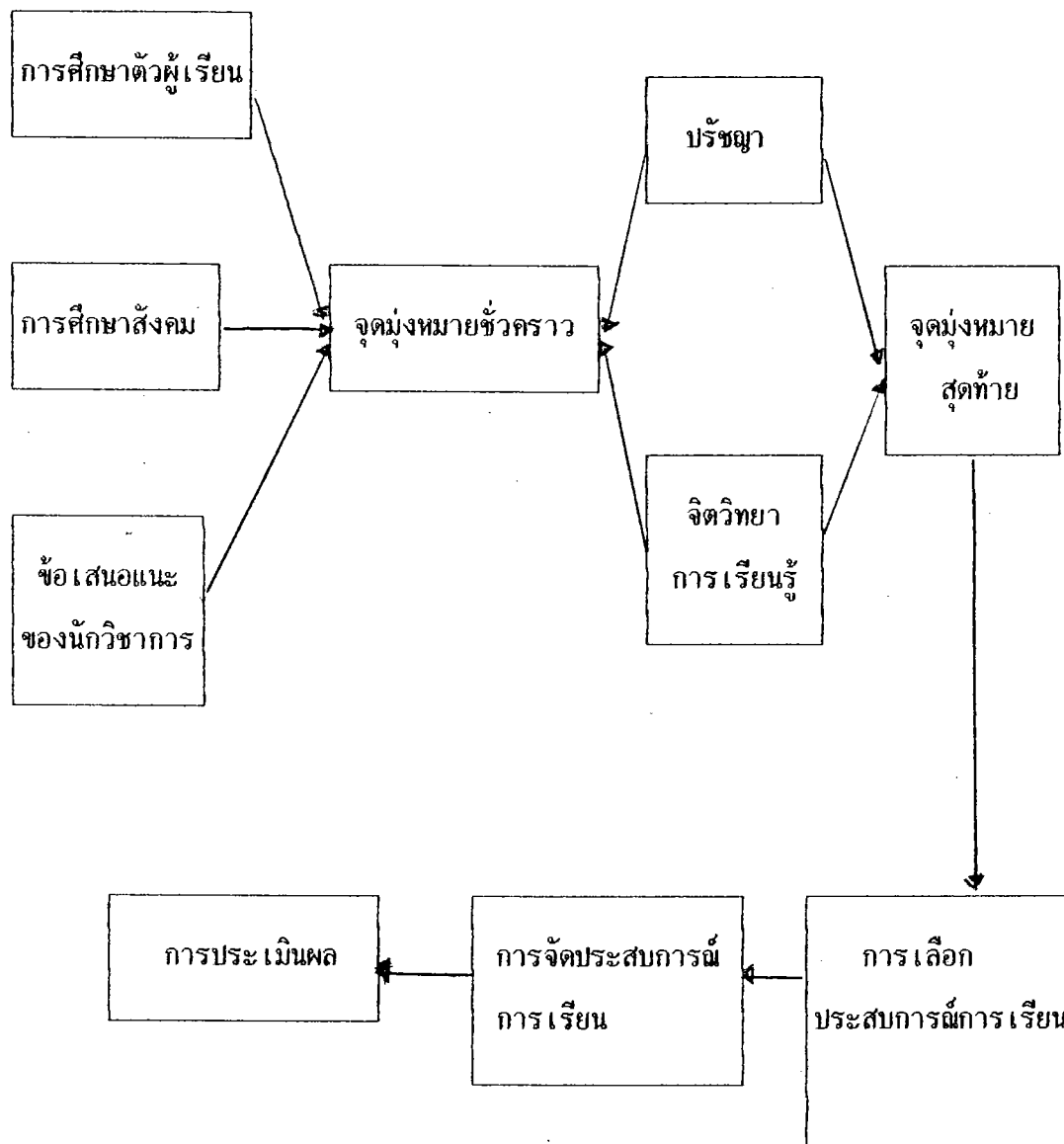
ไทเลอร์ (Tyler. 1949 : 1) ได้เสนอคำถาม 4 ข้อ ที่กล่าวไว้เป็นแนวทางที่ขึ้นไปถึงกระบวนการในการพัฒนาหลักสูตรดังนี้คือ

1. มีวัตถุประสงค์ทางการศึกษาอะไรบ้างที่โรงเรียนต้องการให้เด็กได้รับ
2. มีประสบการณ์ทางการศึกษาอะไรบ้าง ที่จะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์เหล่านั้น
3. จะจัดประสบการณ์ทางการศึกษาเหล่านั้นให้มีประสิทธิภาพได้อย่างไร
4. จะพิจารณาได้อย่างไรว่าวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้นั้นได้บรรลุแล้ว

จากคำถามนี้จะสรุปได้ว่า ในการพัฒนาหลักสูตรจะต้องดำเนินการดังนี้ คือ

1. กำหนดวัตถุประสงค์
2. คัดเลือกประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์
3. คัดเลือกวิธีจัดประสบการณ์การเรียนรู้
4. กำหนดวิธีวัดและประเมินผล

กระบวนการพัฒนาหลักสูตรตามแนวคิดของไทเลอร์ สามารถเขียนเป็นแผนภาพได้ดังนี้

ภาพประกอบ 3 กระบวนการพัฒนาหลักสูตรตามแนวความคิดของไทเลอร์ (ชมพันธุ์ กุญชร ณ อยุธยา. 2530 : 38)

จากภาพประกอบ 3 แสดงถึงแนวคิดในการพัฒนาหลักสูตรของไทเลอร์ (Tyler) ว่า การพัฒนาหลักสูตรจะต้องเป็นไปตามลำดับขั้นดังต่อไปนี้ (ชมพันธุ์ กุญชร ณ อยุธยา. 2530 : 39 - 68 ; อ้างอิงมาจาก Tyler. 1949 : 128)

ขั้นที่ 1 การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร เริ่มด้วยการกำหนดจุดมุ่งหมายชั่วคราว โดยอาศัยข้อมูลจากแหล่งกำเนิดที่จะเป็นพื้นฐานในการตัดสินใจสามแหล่งด้วยกันคือ ศึกษาจาก ตัวผู้เรียน ศึกษาจากสังคม และศึกษาจากข้อเสนอแนะของนักวิชาการ

ข้อมูลที่ได้จากทั้งสามแหล่งดังกล่าวจะเป็นเครื่องช่วยในการตั้งจุดมุ่งหมาย อย่างคร่าว ๆ จุดมุ่งหมายที่ได้ในขั้นนี้บางครั้งอาจจะมีมากเกินไปที่จะจัดเข้าไว้ในหลักสูตรได้ ทั้งหมด จึงควรได้มีการเลือกจุดมุ่งหมายข้อที่สำคัญ และสอดคล้องกันให้เหลือจำนวนน้อยลง เพื่อนำไปเป็นหลักในการปฏิบัติขั้นต่อ ๆ ไปได้อย่างจริงจัง ไทเลอร์ ได้เสนอว่า การเลือก จุดมุ่งหมายควรผ่านการกลั่นกรอง เพื่อคัดเอาข้อที่ไม่สำคัญ และไม่สอดคล้องกันออกไป สองขั้นตอนด้วยกันคือ พิจารณาหลักปรัชญา และพิจารณาหลักจิตวิทยาการเรียนรู้ จุดมุ่งหมายที่ ผ่านการกลั่นกรองแล้วนี้เรียกว่า จุดมุ่งหมายสุดท้าย

ขั้นที่ 2 การเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ ในการวางโครงสร้างของหลักสูตร ไทเลอร์ ได้ตั้งคำถามข้อที่สองไว้ว่า จะเลือกประสบการณ์การเรียนรู้อย่างไร จึงจะช่วยให้ บรรลุถึงจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ จุดมุ่งหมายที่ระบุทั้งพฤติกรรม และเนื้อหา นั้น เป็นจุดหมาย ปลายทางที่ต้องการไปถึง แต่ประสบการณ์การเรียนรู้ที่จะจัดขึ้น เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ นั้นเป็น วิธีการที่จะให้บรรลุถึงจุดหมายปลายทาง

ขั้นที่ 3 การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ไทเลอร์ ได้ตั้งคำถามข้อที่สามไว้ว่า จะจัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างไร ให้มีประสิทธิภาพ การพิจารณาจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ อาศัยเกณฑ์ในการจัดอยู่ 3 ประการ คือ 1. ความต่อเนื่อง (Continuity) 2. การเรียงลำดับขั้นตอน (Sequence) และ 3. การบูรณาการ (Integration) ประสบการณ์ทางการศึกษาที่จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง ต่อผู้เรียน และเป็นไปตามจุดมุ่งหมายของการศึกษา ต้องอาศัยการสะสมประสบการณ์ทีละเล็ก ทีละน้อย ดังนั้นต้องมีการจัดประสบการณ์เพื่อให้สนับสนุนซึ่งกันและกัน

ขั้นที่ 4 การประเมินผล การประเมินผลเป็นขั้นสุดท้ายของแนวคิดในการจัดสร้าง หลักสูตรของไทเลอร์ เป็นขั้นที่จะทำให้ผู้วางแผนจัดทำหลักสูตรรู้ว่า ประสบการณ์การเรียนรู้ ที่จัดขึ้นบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้เพียงใด

กระบวนการพัฒนาหลักสูตรตามแนวคิดของทาบ

ทาบ (ซมพันธ์ กุญชร ณ อยุธยา, 2530 : 69 – 72 ; อ้างอิงมาจาก Tab. 1962 : 526) มีความเห็นว่า การพัฒนาหลักสูตร เป็นงานที่ต้องการจัดลำดับ ความคิดให้เป็นระเบียบ ในการตัดสินใจเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรนั้น จะต้องพิจารณาทั้งลำดับในการวางแผนงาน และวิธีการที่จะทำงานให้สำเร็จลุล่วงไป โดยได้เสนอแนะขั้นตอนของการพัฒนาหลักสูตร ดังนี้

ขั้นที่ 1 การสำรวจความต้องการ (Diagnosis of Needs) ถือว่าเป็นงานขั้นแรก ที่สำคัญในการกำหนดว่าหลักสูตรควรจะเป็นอย่างไร และจุดมุ่งหมายของหลักสูตรจะกำหนดได้ เมื่อมีข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียน ในด้านต่าง ๆ

ขั้นที่ 2 การกำหนดจุดมุ่งหมาย (Formulation of Objectives) จุดมุ่งหมาย ที่ชัดเจนและสมบูรณ์ จะช่วยบ่งชี้พื้นฐานที่จำเป็นของหลักสูตร โดยส่วนรวมแล้วจุดมุ่งหมายเป็นตัว กำหนดว่ามีเนื้อหาอะไรบ้างที่สำคัญ และจะจัดเนื้อหาขึ้นอย่างไร

ขั้นที่ 3 การเลือกเนื้อหา (Selection of Content)

ขั้นที่ 4 การจัดเนื้อหา (Organization of Content)

การเลือกและการจัดเนื้อหาของหลักสูตรนั้นจะรวมหลักเกณฑ์อื่น ๆ นอกเหนือจาก จุดมุ่งหมายด้วย เช่น ความถูกต้อง ความสำคัญของเนื้อหา การสร้างความแตกต่างของเนื้อหา ระหว่างระดับหลาย ๆ ระดับของเนื้อหา เป็นต้น

ขั้นที่ 5 การเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ (Selection of Learning Experiences)

ขั้นที่ 6 การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ (Organization of Learning Experiences)

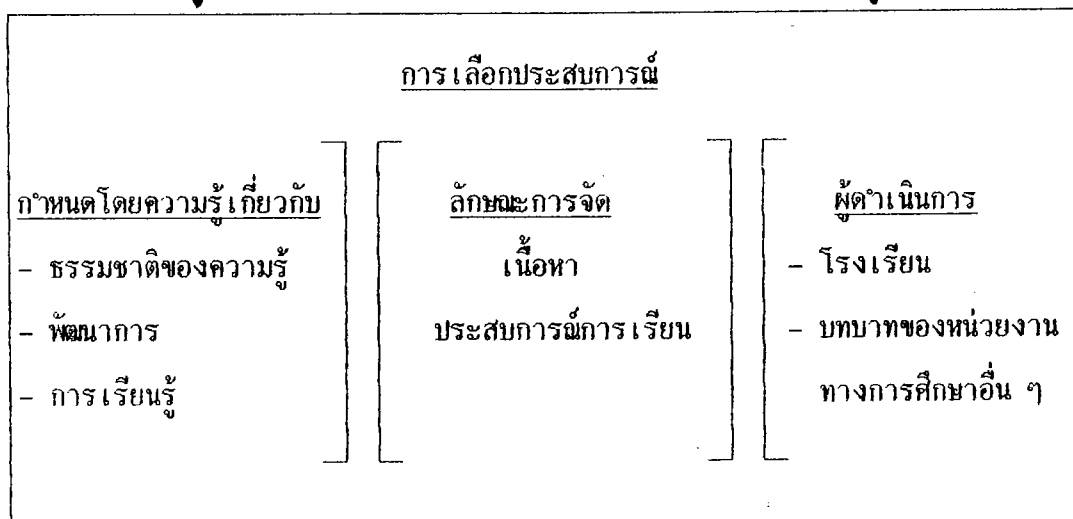
การเลือกและการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ คำนึงถึงการใช้หลักในการเรียนรู้ รวมทั้งความคิดในเรื่องต่าง ๆ เพื่อให้กิจกรรมการเรียนรู้ช่วยให้บรรลุถึงจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้

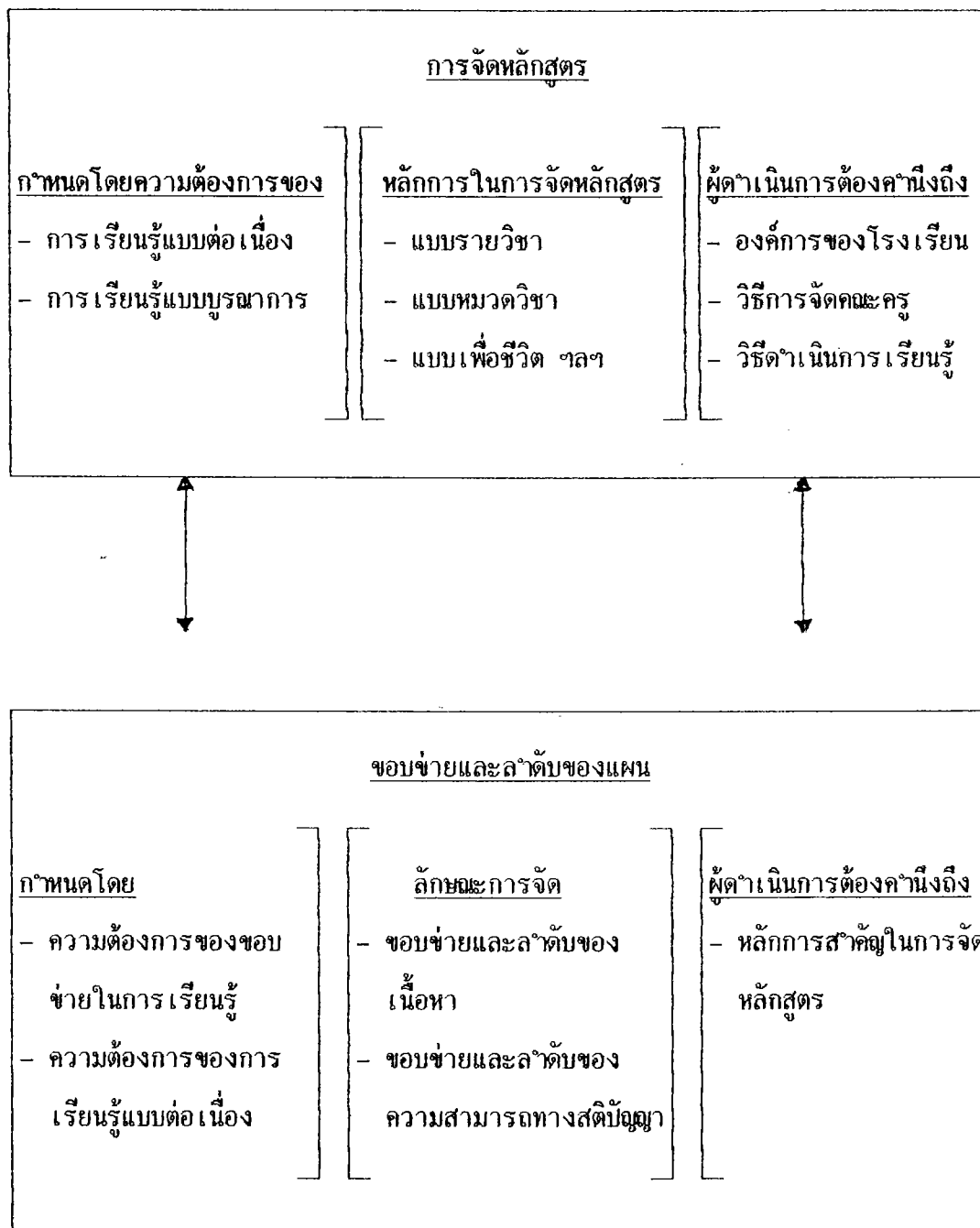
ขั้นที่ 7 การกำหนดว่าจะประเมินผลอะไร และใช้วิธีประเมินผลแบบใด (Determination of what to evaluate and of the ways and means of doing it) เพื่อยืนยันว่าได้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ของการศึกษา โดยกำหนดว่าจะมีข้อมูลอะไร ที่จะช่วยกำหนดเกณฑ์การประเมินและใช้วิธีการประเมินอย่างไร

นอกจากนี้ ทาบยังได้เสนอรูปแบบในการวางแผนจัดสร้างหลักสูตร โดยขยายจากรูปแบบของ เฮอร์ริค และไทเลอร์ ไว้ดังภาพประกอบ 4 (Tab. 1962 : 438)

จุดมุ่งหมายที่จะประสบผลสำเร็จ

<u>กำหนดโดยการวิเคราะห์</u>	<u>จำแนกโดย</u>	<u>ระดับ</u>
1. วัฒนธรรมและความ ต้องการของสังคม	1. ชนิดของพฤติกรรม	1. จุดมุ่งหมายทางการ ศึกษาทั้งหมด
2. ผู้เรียน กระบวนการ เรียนรู้และหลักการ	2. ขอบข่ายของเนื้อหา วิชา	2. จุดมุ่งหมายทั่วไปของ โรงเรียน
3. ขอบข่ายและประโยชน์ ของความรู้	3. ขอบข่ายของความ ต้องการ	3. จุดมุ่งหมายทางการ เรียนการสอนเฉพาะ ด้าน
4. อุดมการณ์ทางประชาธิปไตย		

ภาพประกอบ 4 รูปแบบในการวางแผนหลักสูตรของทาบ (Taba. 1962 : 438)

กระบวนการพัฒนาหลักสูตรตามแนวคิดของเลวี

เลวี (Lewy. 1977 : 82) ได้แสดงให้เห็นขั้นตอน และงานที่สำคัญในการพัฒนาหลักสูตร ซึ่งรูปแบบของการพัฒนาหลักสูตรตามแนวคิดของเลวี แบ่งออกเป็นสามขั้นตอนด้วยกัน คือ ขั้นเตรียมโครงสร้างของหลักสูตร ขั้นเตรียมวัสดุอุปกรณ์ประกอบการสอน และขั้นดำเนินการดังภาพประกอบ 5

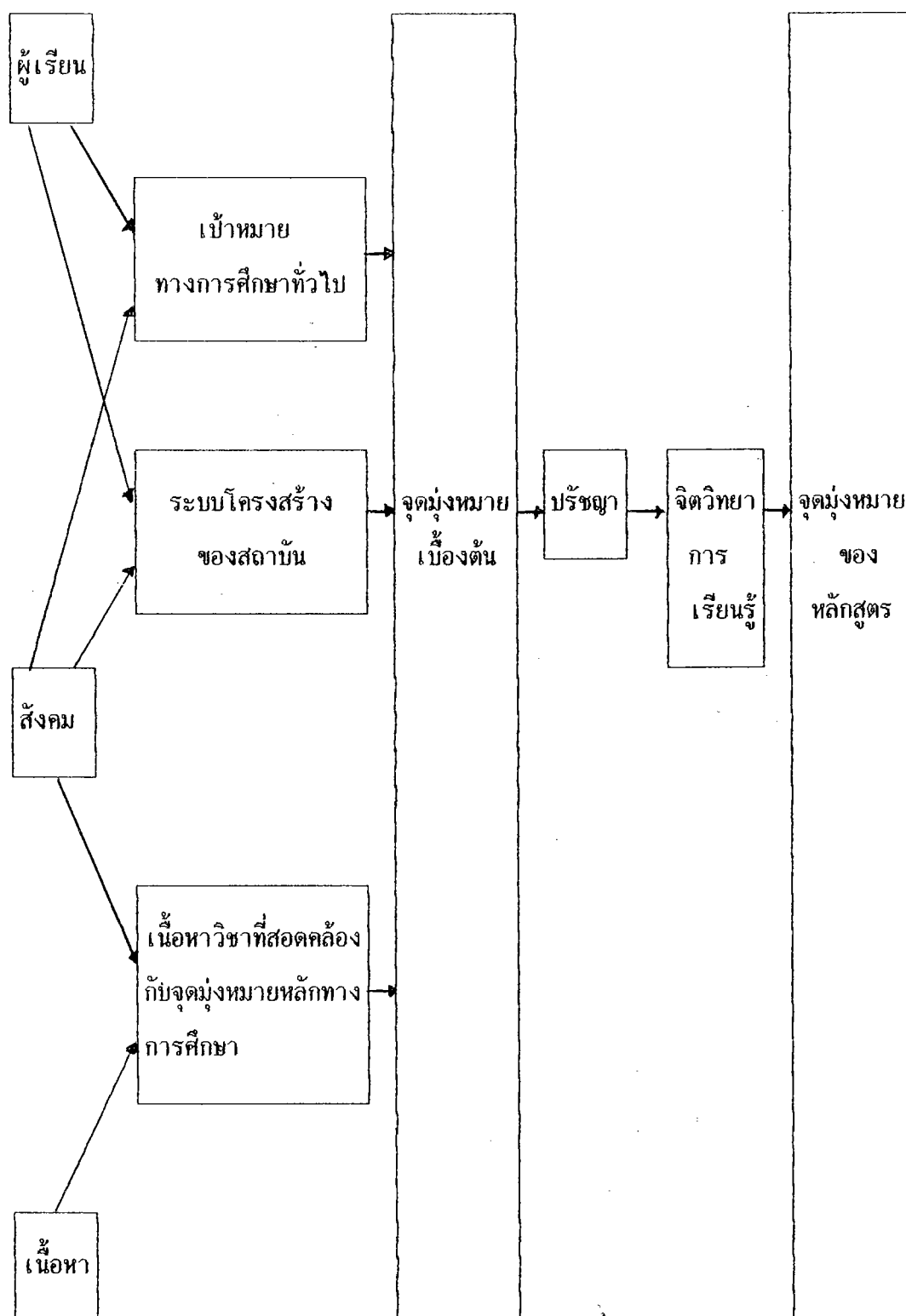
ขั้นตอน	กิจกรรม
1. ขั้นเตรียมโครงสร้างของหลักสูตร	1. เลือกจุดมุ่งหมาย 2. เลือกเนื้อหาวิชา 3. เลือกกิจกรรมการเรียนการสอน
2. ขั้นเตรียมวัสดุอุปกรณ์การสอน	1. สร้างสรรค์วัสดุอุปกรณ์ประกอบการสอน 2. จัดวัสดุอุปกรณ์ตามรายวิชา 3. ทดลองใช้วัสดุอุปกรณ์ที่สร้างขึ้นใหม่ 4. ปรับปรุงแก้ไข
3. ขั้นดำเนินการ	1. เตรียมจัดระบบงาน 2. ฝึกอบรมครู 3. ปรับปรุงแก้ไขระบบการสอน 4. ประสานงานกับฝ่ายบริหาร 5. ควบคุมคุณภาพ 6. ปรับปรุง และนำมาใช้ใหม่

ภาพประกอบ 5 กระบวนการพัฒนาหลักสูตรตามแนวคิดของเลวี (Lewy. 1977 : 82)

จากภาพประกอบ 5 ชั้นเตรียมโครงร่างของหลักสูตร เลวีได้แบ่งเป็นอีกสามขั้นตอนย่อย ๆ คือ การเลือกจุดมุ่งหมาย เลือกเนื้อหาวิชา และเลือกกิจกรรมการเรียนการสอน

ในการเลือกจุดมุ่งหมายของหลักสูตรนั้น เลวีได้เสนอให้พิจารณาถึงองค์ประกอบต่าง ๆ ด้วย เช่น ความต้องการของสังคมภายนอกสถาบันในด้านสภาพกำลังคน ที่ประเทศชาติต้องการ ความต้องการของการเรียน ธรรมชาติของเนื้อหา ตลอดจนให้พิจารณาเป้าหมายทางการศึกษาทั่วไปของประเทศ ระบบการศึกษา และระบบโรงเรียนด้วย นอกจากนี้เลวีได้ใช้แนวความคิดของไทเลอร์ในการนำเอาปรัชญา และจิตวิทยาการเรียนรู้มาใช้ในการกลั่นกรองจุดมุ่งหมายที่ได้มาในขั้นต้น ขั้นตอนการเลือกจุดมุ่งหมายเลวีได้แสดงไว้ใน

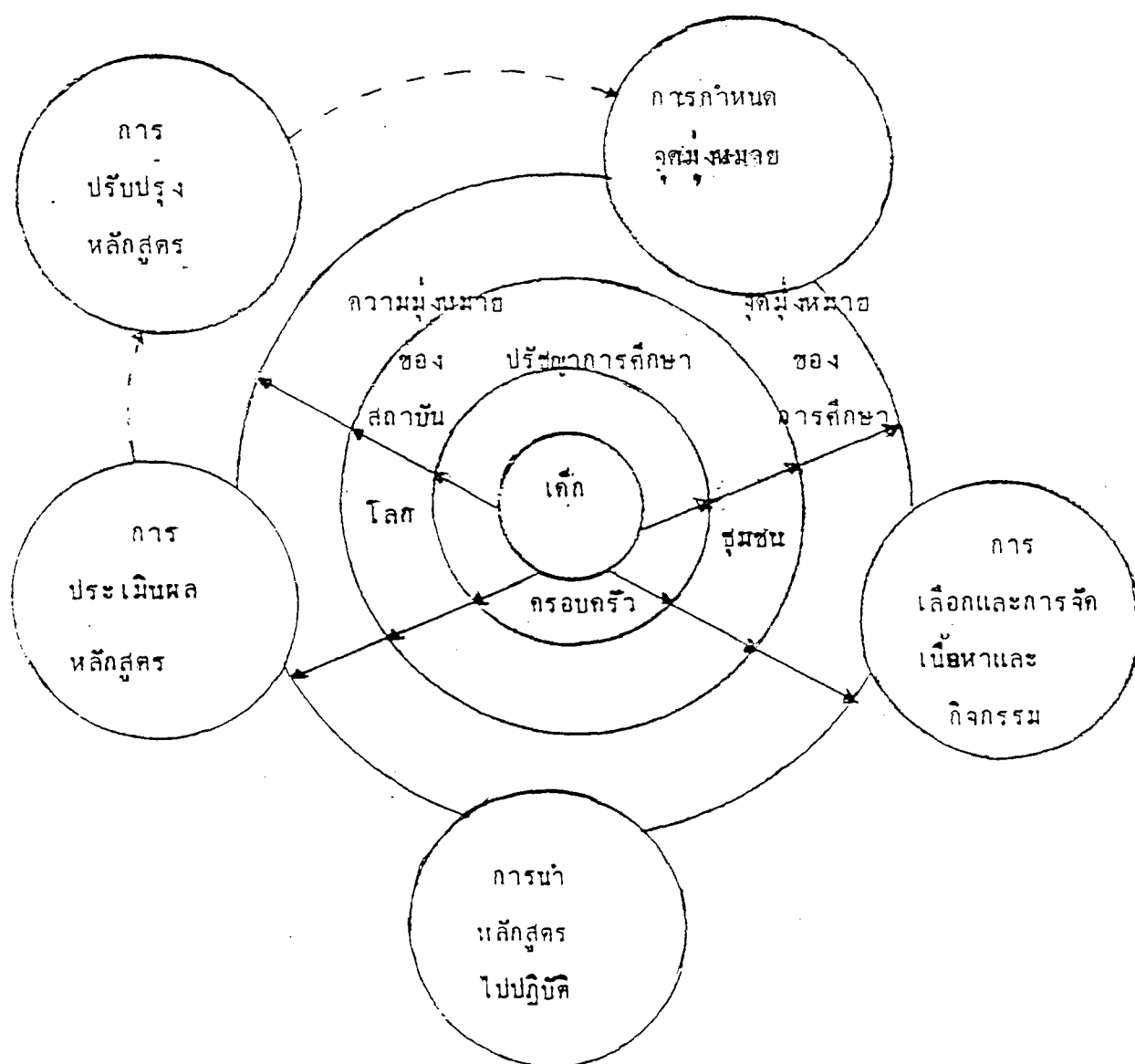
ภาพประกอบ 6

ภาพประกอบ 6 กระบวนการกำหนดจุดมุ่งหมายหลักสูตรของเลวี (Lewy, 1977 : 84)

กระบวนการพัฒนาหลักสูตรตามแนวคิดของสมิตร คุณานุกร

สมิตร คุณานุกร (2518 : 5 - 9) ได้เสนอรูปแบบของการพัฒนาหลักสูตร ประกอบด้วย กิจกรรมห้าประการคือ การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร การเลือก และ จัดเนื้อหาวิชาและประสบการณ์ การนำเอาหลักสูตรไปใช้ การประเมินผลหลักสูตร และการปรับปรุงหลักสูตร ดังภาพประกอบ 7

ภาพประกอบ 7 กระบวนการพัฒนาหลักสูตรตามแนวคิดของ สมิตร คุณานุกร. (2518 : 5 - 9)

จากภาพประกอบ 7 แสดงให้เห็นว่า กระบวนการพัฒนาหลักสูตรตามแนวความคิดของ
สุมิตร คุณานุกร ประกอบไปด้วยกิจกรรมหลัก 5 ประการ คือ

1. การกำหนดวัตถุประสงค์ของหลักสูตร หลักสูตรแต่ละหลักสูตรจะต้องมีจุดมุ่งหมายที่
แสดงถึงเอกลักษณ์ และวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกันออกไป จุดมุ่งหมายของหลักสูตรแต่ละระดับ
ควรสอดคล้องและส่งเสริมจุดมุ่งหมายของการศึกษาในระดับชาติ กิจกรรมแรกนี้เป็นความ
พยายามที่จะหาคำตอบต่อคำถามที่ว่า "จะให้การศึกษาไปเพื่ออะไร" ซึ่งผู้พัฒนาหลักสูตรจะตอบ
คำถามนี้ได้ก็ต่อเมื่อได้ทำการสำรวจ และวิจัยข้อมูลด้านต่าง ๆ ทั้งที่เกี่ยวกับสังคมและผู้เรียน
มาแล้ว

2. การเลือก และการจัดเนื้อหา และกิจกรรม กิจกรรมในขั้นที่สองของการ
พัฒนาหลักสูตร คือ การเลือกสรรวิชาความรู้และประสบการณ์ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะ จะช่วยให้
ผู้เรียนพัฒนาไปสู่จุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ นอกจากนี้ยังต้องพิจารณาด้วยว่า เนื้อหาสาระอะไร
ควรนำไปสอนก่อนหรือหลัง เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้และพัฒนาไปได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

3. การนำหลักสูตรไปปฏิบัติ หมายถึง การที่ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้สอนนำเอา
โครงการของหลักสูตรที่เป็นรูปเล่มไปปฏิบัติให้เกิดผล หัวใจของการนำหลักสูตรไปปฏิบัติคือ
การสอน และบุคคลที่มีความสำคัญที่สุดในขั้นตอนนี้คือ ผู้สอน

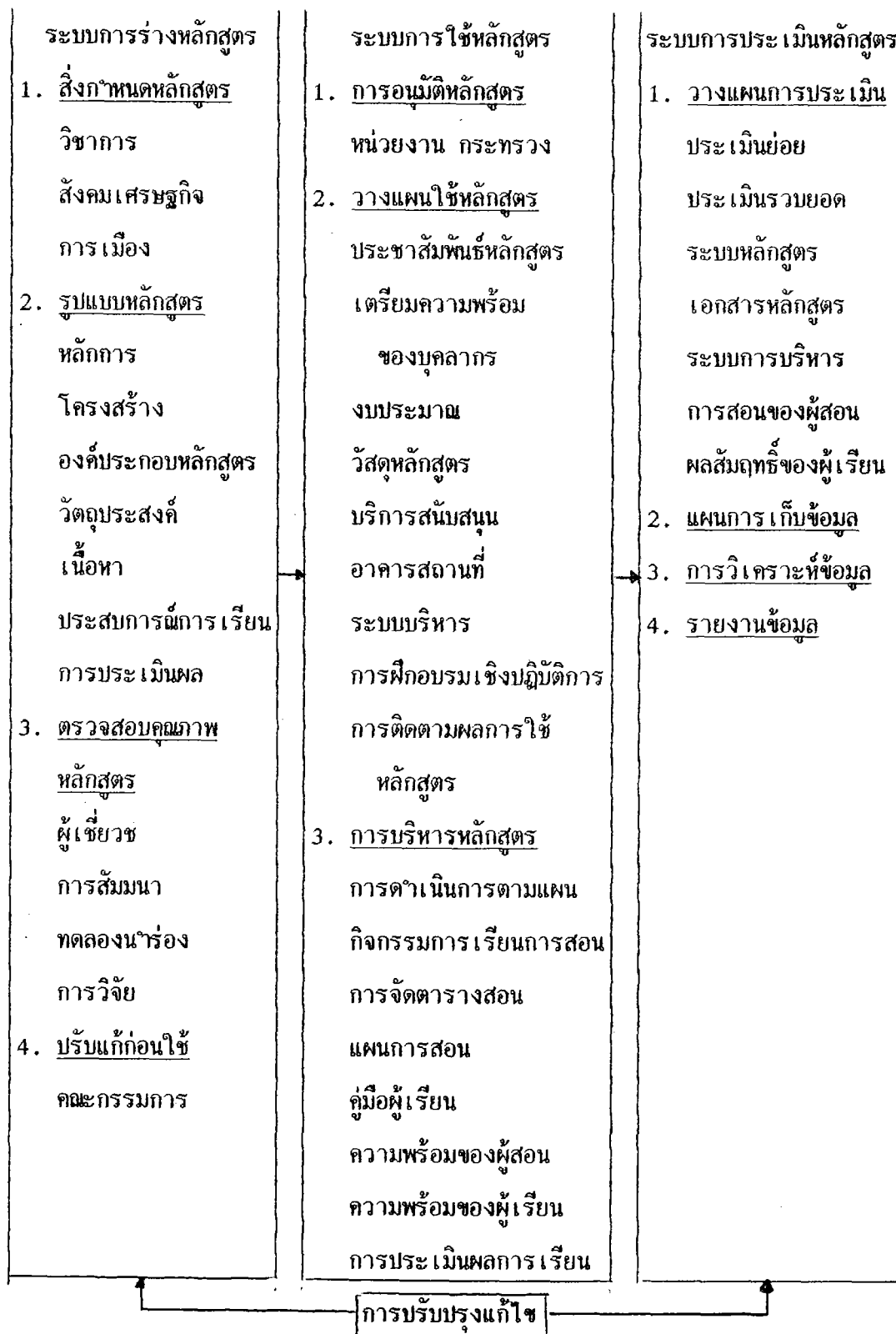
4. การประเมินผลหลักสูตร เป็นการค้นหาคำตอบว่า หลักสูตรสัมฤทธิ์ผล ตามที่
กำหนดไว้ในวัตถุประสงค์หรือไม่ มากน้อยเพียงไร และอะไรเป็นสาเหตุ การประเมิน
หลักสูตรครอบคลุมไปถึงการพิจารณาขั้นตอนทั้งสามคือ การกำหนดวัตถุประสงค์ การเลือก
และการจัดเนื้อหาและกิจกรรม และการนำหลักสูตรไปใช้เพื่อหาข้อบกพร่อง

5. การปรับปรุงหลักสูตร กระบวนการของการพัฒนาหลักสูตร มีลักษณะเป็นวัฏจักร
เริ่มต้นด้วยการกำหนดวัตถุประสงค์ เลือกและจัดเนื้อหา และกิจกรรมให้สอดคล้องกับ
วัตถุประสงค์ นำหลักสูตรไปปฏิบัติให้เกิดผลตามที่ตั้งวัตถุประสงค์ไว้ ประเมินผลหาข้อบกพร่อง
ของกระบวนการนี้ และนำผลที่ได้ไปปรับปรุงหลักสูตร การปรับปรุงหลักสูตรจึงเริ่มต้นด้วย
กระบวนการ และขั้นตอนเดิมอีก คือ ปรับปรุงวัตถุประสงค์ เมื่อวัตถุประสงค์ที่เป็นแม่บทเปลี่ยน
ไป กระบวนการที่เหลือจะเปลี่ยนแปลงให้สอดคล้องรับกันจนถึงการประเมินผลหลักสูตร และ
นำเอาข้อมูลที่ได้จากการประเมินไปปรับปรุงหลักสูตรอีกครั้งหนึ่ง เป็นวัฏจักรเวียนต่อเนื่องกัน

กระบวนการพัฒนาหลักสูตรตามแนวคิดของ วิชัย วงษ์ใหญ่

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2530 : 79) ได้เสนอรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรแบบครบวงจรไว้

ดังภาพประกอบ 8

ภาพประกอบ 8 การพัฒนาหลักสูตรแบบครบวงจร (วิชัย วงษ์ใหญ่. 2530 : 79)

จากภาพประกอบ 8 แสดงให้เห็นว่า กระบวนการพัฒนาหลักสูตรแบ่งได้เป็น 3 ระบบ คือ ระบบการร่างหลักสูตร ระบบการนำหลักสูตรไปใช้ และระบบการประเมินหลักสูตร โดยทั้งสามส่วนจะต้องสัมพันธ์ต่อเนื่องกัน

1. ระบบร่างหลักสูตรมีอยู่ 4 ขั้นตอน ได้แก่ สิ่งกำหนดหลักสูตร รูปแบบหลักสูตร การตรวจสอบคุณภาพหลักสูตร และการปรับแก้หลักสูตรก่อนนำไปใช้

1.1 สิ่งกำหนดหลักสูตร คือ การเตรียมการศึกษาข้อมูลพื้นฐานต่าง ๆ ที่จะนำมาใช้สำหรับพัฒนาหลักสูตร ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ประการ คือ สิ่งกำหนดทางวิชาการ สิ่งกำหนดทางสังคมวัฒนธรรมและเศรษฐกิจ และสิ่งกำหนดทางการเมือง

1.2 รูปแบบหลักสูตรโดยส่วนรวมจะประกอบด้วย โครงสร้างและองค์ประกอบหลักสูตร ซึ่งสะท้อนให้เห็นภาพรวมและมาตรฐานการศึกษาของแต่ละหลักสูตร รูปแบบหลักสูตรจะต้องทบทวนหลังจากได้ศึกษาข้อมูลพื้นฐานจากสิ่งกำหนดหลักสูตร

1.3 การตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรจะศึกษาความเป็นไปได้พร้อมทั้งปรับปรุงแก้ไขบางส่วนก่อนนำไปใช้จริง ซึ่งทำได้หลายวิธี เช่น การประชุมสัมมนา การวิจัยเอกสาร การทดลองใช้หลักสูตรร่อง ฯลฯ

1.4 การปรับแก้หลักสูตรก่อนนำไปใช้ จะต้องจัดทำระบบข้อมูลที่ชัดเจน จะทำให้การปรับแก้หลักสูตรเป็นไปอย่างมีระบบและมีประสิทธิภาพ ซึ่งต้องพิจารณาให้รอบคอบว่าข้อมูลนี้จะนำไปใช้ปรับแก้ในส่วนของหลักสูตร และเมื่อปรับแก้แล้วไปกระทบหลักการและโครงสร้างของหลักสูตรมากน้อยเพียงใด ทั้งนี้การปฏิบัติได้ชัดเจนขึ้นหรือไม่

2. ระบบการใช้หลักสูตร ได้แก่ การขออนุมัติหลักสูตร การวางแผนการใช้หลักสูตร และการดำเนินการใช้หลักสูตร

2.1 การขออนุมัติหลักสูตร หลังจากตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรและปรับแก้หลักสูตรแล้ว ก่อนนำไปใช้ต้องนำหลักสูตรเสนอหน่วยงานเพื่อให้ความเห็นชอบหลักสูตร ได้แก่ กระทรวง หรือทบวงที่มีสถานศึกษานั้นสังกัด เมื่อได้รับอนุมัติแล้วจึงจะรับสมัครผู้เรียนและดำเนินการเรียนการสอนได้

2.2 การวางแผนการใช้หลักสูตร จะต้องคำนึงถึงสิ่งจำเป็นดังนี้คือ การประชาสัมพันธ์หลักสูตร เตรียมความพร้อมของบุคลากร งบประมาณ วัสดุหลักสูตร บริการสนับสนุน และอาคารสถานที่ ระบบการบริหาร การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ และการติดตามผลการใช้

2.3 การบริหารหลักสูตร เป็นการดำเนินงาน เมื่อหลักสูตรไปใช้จะต้องคำนึงถึง การดำเนินการตามแผน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การจัดตารางสอน การจัดแผนการสอน คู่มือผู้เรียน ตลอดจนการเตรียมความพร้อมของผู้สอน และผู้เรียน รวมทั้งการประเมินผลการเรียน

3. ระบบการประเมินหลักสูตร ได้แก่ การวางแผนการประเมินหลักสูตร แผนการเก็บข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และการเขียนรายงานข้อมูล

3.1 การวางแผนการประเมินหลักสูตร เป็นการวางแผนว่า จะประเมินหลักสูตรในส่วนใดบ้าง เช่น ประเมินเอกสารหลักสูตร การประเมินย่อยแต่ละระบบ เช่น ระบบการเรียนการสอน ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน หรือประเมินหลักสูตรทั้งระบบ

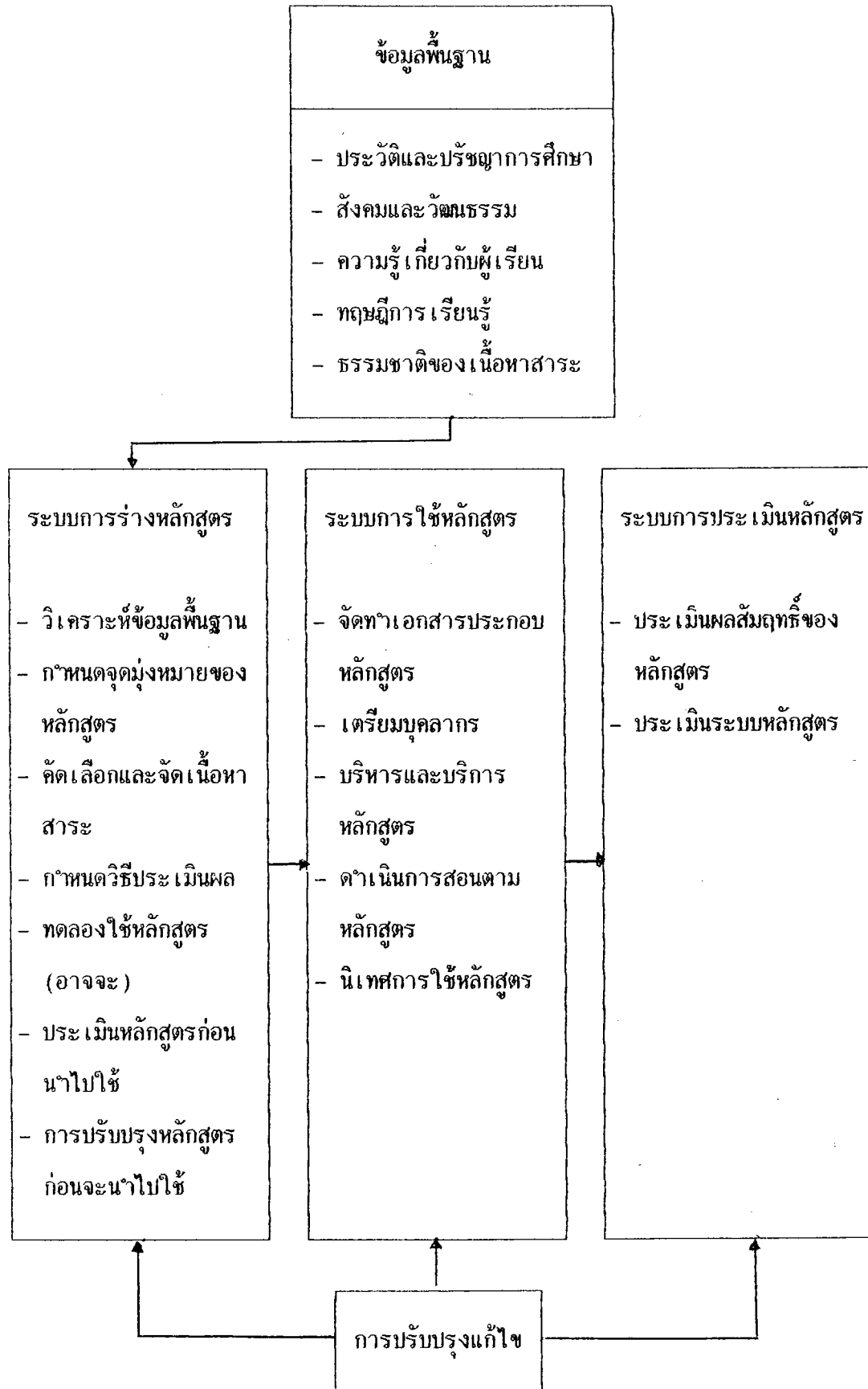
3.2 แผนการเก็บข้อมูล ได้แก่ การรวบรวมข้อมูล การจัดข้อมูลเป็นหมวดหมู่ และการวิเคราะห์ข้อมูลตามเกณฑ์ที่กำหนด

3.3 การวิเคราะห์ข้อมูล ควรกำหนดว่า มีข้อมูลอะไรบ้างที่สำคัญในการช่วยตัดสินใจ การจัดทาระบบข้อมูลจะช่วยจำแนกข้อมูลเป็นหมวดหมู่ และสังเคราะห์ข้อมูลได้ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

3.4 การรายงานข้อมูล การจัดทารายงาน และการเสนอข้อมูลจะช่วยให้พิจารณาว่า หลักสูตรนั้นมีคุณค่าตรงตามวัตถุประสงค์ หรือจะต้องปรับปรุงแก้ไขส่วนใดของระบบหลักสูตร

กระบวนการพัฒนาหลักสูตรตามแนวคิดของ สัจด์ อุทรานันท์

สัจด์ อุทรานันท์ (2527 : 34 – 36) ได้เสนอลำดับขั้นตอนของกระบวนการพัฒนาหลักสูตรว่า การพัฒนาหลักสูตรโดยทั่วไป จะกล่าวตั้งแต่ การศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการพัฒนาหลักสูตรเสียก่อน ต่อจากนั้นจึงจะกล่าวถึงการดำเนินการร่างหลักสูตร การนำเอาหลักสูตรไปใช้ การประเมินผลที่ได้จากหลักสูตร และการปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรตามลำดับ ซึ่งเขียนแผนภูมิดังภาพประกอบ 9

ภาพประกอบ 9 กระบวนการพัฒนาหลักสูตรตามแนวคิดของ สจัด อุทรานันท์ (2527 : 35)

จากภาพประกอบ 9 แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของระบบย่อยในระบบการพัฒนาหลักสูตร ซึ่งประกอบด้วย ระบบย่อยที่สำคัญ 3 ระบบ คือ ระบบการร่างหลักสูตร ระบบการใช้หลักสูตร และระบบการประเมินหลักสูตร

ในส่วนของระบบการร่างหลักสูตร ประกอบด้วยขั้นตอนต่าง ๆ คือ วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน กำหนดจุดมุ่งหมาย คัดเลือกและจัดเนื้อหาสาระ กำหนดวิธีการประเมินผล อาจจะมีการทดลองใช้หลักสูตร ทำการประเมินหลักสูตรที่สร้างเสร็จแล้ว และการปรับปรุงหลักสูตรก่อนที่จะนำไปใช้

ในส่วนของระบบการใช้หลักสูตร จะประกอบด้วยขั้นตอนต่าง ๆ คือ จัดทำเอกสารประกอบหลักสูตร เตรียมบุคลากร บริหารและบริหารหลักสูตร ดำเนินการสอนตามหลักสูตร และนิเทศการใช้หลักสูตร

ในส่วนของระบบการประเมินหลักสูตร จะประกอบด้วยกิจกรรมที่สำคัญ 2 ลักษณะ คือ การประเมินผลสัมฤทธิ์ของหลักสูตร และการประเมินระบบหลักสูตรทั้งหมด

การปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร เป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาหลักสูตร อาจจะดำเนินการแก้ไขในระบบย่อยใดก่อนหรือหลังก็ได้ โดยใช้กระบวนการแบบเดียวกับการสร้างหลักสูตรขึ้นใหม่ทุกประการ

กระบวนการของการพัฒนาหลักสูตร ทั้งการเรียนรู้และพัฒนาหลักสูตรได้เสนอในรูปแบบต่าง ๆ ที่กล่าวมา สรุปได้ว่า ในกระบวนการพัฒนาหลักสูตรประกอบด้วยขั้นตอนที่สำคัญดังนี้

1. การเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนาหลักสูตรซึ่งจะทำให้ทราบถึงสภาพปัญหาและความต้องการที่หลักสูตรจะต้องพัฒนาขึ้นเพื่อแก้ปัญหา หรือสนองความต้องการนั้น ๆ
2. การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร เป็นขั้นตอนที่กระทำต่อจากการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน เป็นการตั้งเป้าหมายว่าหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นนั้นจะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างไรในตัวผู้เรียน อันจะช่วยให้สภาพปัญหาหรือความต้องการได้รับการแก้ไข หรือได้รับการตอบสนอง
3. การจัดเนื้อหาสาระและมวลประสบการณ์การเรียนรู้ เป็นขั้นตอนของการเลือกบรรจุเนื้อหาสาระและประสบการณ์ต่าง ๆ ที่จะเป็นสื่อหรือหนทางที่จะช่วยนำผู้เรียนไปสู่จุดมุ่งหมายที่ต้องการได้

4. การกำหนดมาตรการวัด และประเมินผล เป็นขั้นตอนที่กำหนดว่าควรจะวัดและประเมินอะไรบ้าง เพื่อจะได้ทราบว่า ผู้เรียนสามารถบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้มากน้อยเพียงใด

5. การตรวจสอบคุณภาพหลักสูตร เป็นขั้นตอนต่อจากการร่างหลักสูตรเป็นการประเมินเพื่อได้ทราบคุณภาพของหลักสูตรที่ได้ร่างขึ้นว่า ยังมีจุดอ่อนหรือมีข้อบกพร่องที่ควรแก้ไขปรับปรุงในเบื้องต้นอย่างไรบ้างก่อนที่จะนำไปใช้

6. การนำหลักสูตรไปใช้ เป็นขั้นตอนที่นำหลักสูตรไปสู่ภาคปฏิบัติหรือไปสู่การเรียนการสอน ซึ่งเป็นขั้นตอนที่ต้องอาศัยกิจกรรม และกระบวนการต่าง ๆ หลายประการ

7. การประเมินหลักสูตร เป็นขั้นตอนของการตรวจสอบว่า หลักสูตรที่ได้พัฒนาขึ้นนั้นสามารถใช้ได้ดีเพียงใด ผลผลิตที่ได้จากหลักสูตรเป็นไปตามเจตนารมณ์หรือจุดมุ่งหวังของสังคมเพียงใด และผลจากการประเมินที่ได้ จะนำมาปรับปรุงแก้ไขให้หลักสูตรมีคุณภาพสูงขึ้น

การประเมินหลักสูตร

การประเมินเป็นกระบวนการของการตัดสินใจ และตัดสินคุณค่าผลสัมฤทธิ์ของจุดมุ่งหมายทางการศึกษา (Taba. 1962 : 312) และยังเป็นกระบวนการให้ได้มาซึ่งสารสนเทศสำหรับตัดสินคุณค่าของโปรแกรมการศึกษา ผลผลิต กระบวนการ จุดมุ่งหมายของโครงการหรือทางเลือกต่าง ๆ ที่ออกแบบเพื่อนำไปปฏิบัติให้บรรลุจุดมุ่งหมาย (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. 2524 : 3 - 4) การประเมินหลักสูตรเป็นการพิจารณาคุณค่าความเหมาะสมของสิ่งที่ปรากฏในเอกสารที่เขียนขึ้นมา การพิจารณาความสอดคล้องกันระหว่างองค์ประกอบในระบบของการทำงานด้านการศึกษา และการพิจารณาถึงความเหมาะสมของศาสตร์แขนงต่าง ๆ ที่นำมาจัด หรือบรรจุไว้เป็นข้อกำหนดสำหรับการจัดการศึกษา (โชติ เพชรชื่น. 2536 : 570) การประเมินหลักสูตรอาจมีจุดมุ่งหมายในการประเมิน เพื่อหาคุณค่าของหลักสูตร เพื่อตัดสินความถูกต้องในการวางเค้าโครง และรูปแบบของหลักสูตร การบริหารงานด้านวิชาการด้านหลักสูตร และเพื่อติดตามผลผลิตที่ได้ (ทิสนา แคมมณี. 2535 : 134) การประเมินหลักสูตรจึงเป็นขั้นตอนที่สำคัญขั้นหนึ่งของกระบวนการพัฒนาหลักสูตรกล่าวคือ ผลที่ได้จากการประเมินจะเป็นข้อมูลในการตัดสินใจแก้ไข และปรับปรุงหลักสูตรต่อไป (วัชรชัย ชัยจิระยากุล. 2529 : 211) การประเมินหลักสูตรเป็นการตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตร

ซึ่งสามารถดำเนินการได้ 3 ระยะ คือ ประเมินหลังจากได้ร่างหลักสูตรแล้ว ประเมินขณะที่กำลังอยู่ระหว่างการใช้หลักสูตร และประเมินหลังจากการใช้หลักสูตรแล้ว (สังัด อุทรานันท์, 2532 : 353) ทิศนา ขวมนิธิ (2526 : 51) ให้ความหมายของการประเมินหลักสูตรไว้ว่าเป็นกระบวนการหาข้อมูล เก็บข้อมูล เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจเลือกวิถีทางในการจัดการศึกษาและการจัดทำหลักสูตร และสันต์ ชรรณบำรุง (2527 : 155) กล่าวว่า การประเมินหลักสูตรยังเป็นการศึกษาส่วนประกอบต่าง ๆ ของหลักสูตร ได้แก่ หลักการ ความมุ่งหมาย โครงสร้าง จุดประสงค์ การเรียนรู้ เนื้อหา กิจกรรม สื่อการเรียนการสอน วิธีสอน และการวัดผล นอกจากนี้การประเมินหลักสูตรยังเป็นกระบวนการการเปรียบเทียบระหว่างผลการใช้หลักสูตรที่วัดได้กับวัตถุประสงค์ของหลักสูตรว่า การปฏิบัติจริงนั้น ได้ผลใกล้เคียงกับวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ (วิชัย วงษ์ใหญ่, 2533 : 18) ซึ่งการเปรียบเทียบนี้จะดำเนินการหลังจากได้มีผู้สำเร็จการศึกษาจากหลักสูตรนั้น ๆ ไปแล้ว การประเมินในลักษณะนี้เป็นการติดตามความก้าวหน้าของผู้สำเร็จการศึกษาว่า มีความสามารถและประสบความสำเร็จในการทำงานได้ผลมากน้อยเพียงใด (สังัด อุทรานันท์, 2532 : 280)

ดังนั้นการประเมินหลักสูตร จึงเป็นกระบวนการสำคัญอย่างหนึ่งที่มีบทบาทต่อการพัฒนาหลักสูตร เพราะการประเมินหลักสูตรเป็นการพิจารณาตรวจสอบประสิทธิภาพในการดำเนินงาน และตรวจสอบประสิทธิภาพของหลักสูตรว่า มีคุณค่าเหมาะสมหรือไม่ ซึ่งจะทำให้ได้ข้อมูลที่จะช่วยให้ผู้ที่มีส่วนรับผิดชอบต่อหลักสูตรใช้เป็นแนวทางในการตัดสินใจที่จะปรับปรุง และพัฒนาหลักสูตรต่อไป

รูปแบบของการประเมินหลักสูตร

วิธีการประเมินที่จะได้ข้อมูลที่ถูกต้อง และเหมาะสมนั้นก็คือ การคิดหารูปแบบของการประเมินที่เหมาะสมที่จะนำมาใช้ในการประเมิน สมบูรณ์ ชิตพงศ์ (2529 : 1) กล่าวว่า ในการประเมินหลักสูตรนั้น การกำหนดรูปแบบของการประเมินเป็นขั้นตอนที่สำคัญขั้นตอนหนึ่ง ซึ่ง สเตดแมน (Steadman, 1967 : 55) ได้ให้ข้อสังเกตไว้ว่า วิธีการประเมินหลักสูตรที่ดำเนินการอย่างมีระเบียบแบบแผนนั้น มักเลือกรูปแบบการประเมินรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งหรือหลายรูปแบบ และไม่มีรูปแบบใดของการประเมินที่สามารถใช้ได้อย่าง

อเนกประสงค์ โชติ เพชรชื่น (2529 : 3) ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการประเมินต่าง ๆ ที่นำมาใช้ว่า จะเหมาะสมหรือไม่เพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับธรรมชาติของสิ่งที่ต้องการประเมิน ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีดำเนินการประเมิน สถานการณ์ของหลักสูตรที่ใช้ สิ่งที่จะช่วยตัดสินใจเกี่ยวกับหลักสูตรหรือคุณค่าที่จะได้จากรูปแบบการประเมินและความสามารถอธิบายการปฏิบัติตามโครงการประเมิน

รูปแบบของการประเมินหลักสูตรนั้น ได้มีผู้เสนอไว้หลายรูปแบบ ซึ่งแบ่งออกได้เป็นประเภทต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. รูปแบบที่ยึดจุดมุ่งหมายเป็นหลัก (Goal Attainment Model)

รูปแบบนี้จะเน้นที่วัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายเป็นหลักในการประเมิน ผู้ประเมินจึงต้องพยายามกำหนดจุดมุ่งหมาย ตลอดจนดีค่าจุดมุ่งหมายเหล่านี้เพื่อใช้ในการพิจารณาว่าสิ่งที่ต้องการประเมินได้บรรลุจุดมุ่งหมายมากน้อยเพียงใด ความคิดตามแนวนี้ ได้แก่

1.1 รูปแบบการประเมินของไทเลอร์ (Tyler's Model of Evaluation)

ไทเลอร์ (Tyler, 1949 : 110 - 125) ได้กล่าวถึง การประเมินว่า การประเมินควรใช้จุดมุ่งหมายของหลักสูตรเป็นเกณฑ์ โดยที่จุดมุ่งหมายนั้นเป็นจุดมุ่งหมายที่ต้องการให้ผู้เรียนเกิดพฤติกรรมตามที่ต้องการ การประเมินหลักสูตรจึงเป็นการพิจารณาความก้าวหน้าของนักเรียนว่า เกิดพฤติกรรมตามที่ได้ตั้งจุดมุ่งหมายไว้หรือไม่ โดยเสนอองค์ประกอบของการจัดการศึกษาทั้งสามจะต้องสัมพันธ์กัน ดังภาพประกอบ 10

ภาพประกอบ 10 รูปแบบการประเมินของไทเลอร์

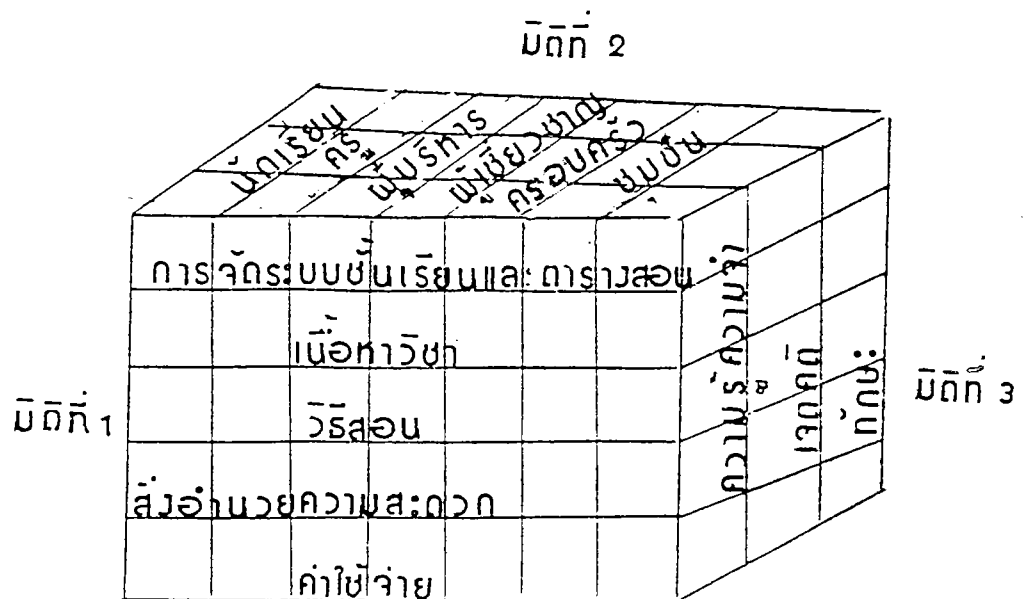
1.2 รูปแบบการประเมินของแฮมมอนด์ (Hammond's Model of Evaluation)

แฮมมอนด์ (Hammond. 1969 : 1 - 17) ได้เสนอรูปแบบของ
การประเมินหลักสูตรไว้เป็นมิติ 3 มิติ ประกอบด้วย

มิติที่ 1 ด้านการเรียนการสอน ได้แก่ การจัดระบบชั้นเรียน และ
ตารางสอน เนื้อหาวิชา วิธีสอน สิ่งอำนวยความสะดวก และค่าใช้จ่าย

มิติที่ 2 ด้านสถาบัน ได้แก่ นักเรียน ครู ผู้บริหาร ผู้เชี่ยวชาญ
ครอบครัว และชุมชน

มิติที่ 3 ด้านพฤติกรรม ได้แก่ ความรู้ ความจำ เจตคติ และทักษะ
ดังภาพประกอบ 11

ภาพประกอบ 11 รูปแบบการประเมินของแฮมมอนด์

จากภาพประกอบ 11 จะเห็นว่า ในมิติที่ 1 และมิติที่ 2 เป็นส่วนที่ให้ข้อมูลในเชิง
อธิบาย ในส่วนมิติที่ 3 จะเป็นข้อมูลที่เป็นวัตถุประสงค์ว่า จะให้เกิดพฤติกรรมด้านใด ซึ่งทั้ง
สามมิติ จะมีความสัมพันธ์กัน เช่น ถ้าต้องการทราบว่าถ้าใช้วิธีสอนแบบนี้แล้ว (มิติที่ 1) จะ
ทำให้นักเรียน (มิติที่ 2) เกิดทักษะ (มิติที่ 3) ตามที่ต้องการหรือไม่ ผู้ประเมินจะพิจารณา
ความสัมพันธ์ทั้งสามมิติคือ วิธีสอน นักเรียน ทักษะ ว่า มีความสัมพันธ์กันแล้วเกิดทักษะตามที่
ต้องการหรือไม่

1.3 แนวคิดของ เมทเฟสเซล และไมเคิล (Metfessel and Michael's Multiple Criterion Measure for Evaluation)

เมทเฟสเซล และไมเคิล (Metfessel and Michael, 1967 : 931 - 943) เสนอว่า การประเมินหลักสูตรใด ๆ ก็ตาม ควรใช้วัตถุประสงค์เป็นหลักของการประเมิน วัตถุประสงค์ดังกล่าวนี้ต้องมาจากการพิจารณาของนักการศึกษา นักปรัชญา นักจิตวิทยา นักเรียน และบุคคลทุกอาชีพที่อยู่ในสังคมนั้น

2. รูปแบบที่ยึดเกณฑ์เป็นหลัก (Criterion Model)

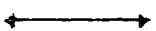
รูปแบบนี้ถือว่า ถ้าจะประเมินผลผลิตของหลักสูตร ต้องอาศัยเกณฑ์ภายนอกของระบบหลักสูตร และถ้าเป็นการประเมินการเรียนการสอน หรือเนื้อหาวิชาต้องอาศัยเกณฑ์ภายในของระบบหลักสูตรเป็นเกณฑ์ในการประเมิน โดยพิจารณาว่า สิ่งที่ต้องการประเมินมีคุณค่าถึงเกณฑ์ที่ตั้งไว้หรือไม่ ผู้พิจารณากำหนดเกณฑ์หรือตัดสินคุณค่าของหลักสูตร ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิทางหลักสูตรนั้น ๆ รูปแบบการประเมินตามแนวความคิดนี้ ได้แก่

2.1 รูปแบบการประเมินของสเตก (Stake's Countenance Model)

สเตก (Stake, 1967 : 523 - 540) ได้เสนอให้เห็นถึงองค์ประกอบต่าง ๆ ที่ประกอบขึ้นมาเป็นหลักสูตร โดยไม่ได้เน้นเฉพาะกระบวนการของหลักสูตรแต่ประการเดียว แต่กล่าวถึงสิ่งที่มีมาก่อนการใช้หลักสูตร และผลที่เกิดขึ้นหลังจากใช้หลักสูตรแล้ว การประเมินหลักสูตรตามแนวคิดนี้ต้องมีการรวบรวมข้อมูลจากหลาย ๆ แห่งเพื่อใช้ในการอธิบาย และการตัดสินใจว่า หลักสูตรในแต่ละส่วนสอดคล้องกับมาตรฐานที่กำหนดไว้ และมาตรฐานที่คาดว่าจะให้เกิดขึ้น นอกจากนี้ยังประเมินความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของหลักสูตร และความสอดคล้องระหว่างสิ่งที่เกิดขึ้นจริง กับสิ่งที่คาดหวังให้เกิดขึ้นด้วย

จากแนวคิดของสเตกที่เสนอไว้ สามารถเขียนเป็นแผนในภาพประกอบ

	ผลที่คาดหวัง	ผลที่เกิดขึ้นจริง	มาตรฐานที่ใช้	ที่มาของการตัดสินใจ
สิ่งที่นำเข้ามา	1	4		
กระบวนการ	2	5		
ผลผลิต	3	6		

เมตริกส์การอธิบาย
 = ความสอดคล้อง

เมตริกส์การตัดสินใจ
 = ความสัมพันธ์

ภาพประกอบ 12 รูปแบบการประเมินของสเด็ก

สเด็ก เสนอวิธีการประเมินหลักสูตรในรูปแบบของเมตริกส์ (Matrix) 2 ประเภท คือ เมตริกส์การอธิบาย และเมตริกส์การตัดสินใจ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. เมตริกส์การอธิบาย แบ่งเป็น 6 ช่อง คือ

ช่องที่ 1 หมายถึง ภาวะการณ์ที่คาดหวังว่า จะต้องมียุ่ก่อนที่จะมีการเรียนการสอนเกิดขึ้น โดยถือว่าเป็นภาวะการณ์ที่เอื้ออำนวยให้เกิดผลดังที่คาดหวังไว้

ช่องที่ 2 หมายถึง กระบวนการที่จะเกิดขึ้นในการดำเนินงานตามที่คาดหวังว่า จะเป็นกระบวนการที่มีประสิทธิภาพคือ ก่อให้เกิดผลตามที่มุ่งหมายไว้

ช่องที่ 3 หมายถึง ผลผลิตที่คาดหวังว่าจะได้รับหลังจากการดำเนินงาน

ช่องที่ 4 หมายถึง ปัจจัยที่มีอยู่จริง ก่อนที่จะเริ่มโครงการ

ช่องที่ 5 หมายถึง กระบวนการดำเนินงาน ตามที่สังเกตได้จริงจากโครงการ

ช่องที่ 6 หมายถึง ผลผลิตที่ได้รับหลังจากที่การเรียนการสอนจบลงแล้ว

1) ในแนวดัง ได้แก่ ช่อง 1 - 2 - 3 และ 4 - 5 - 6 ต้องมีความสัมพันธ์กัน เพื่อดูว่าสิ่งที่นำเข้ามาเอื้ออำนวยต่อการก่อให้เกิดประสิทธิภาพในกระบวนการสอนหรือไม่ และทำให้ผลผลิตสัมพันธ์กับสิ่งที่นำเข้ามาและกระบวนการหรือไม่

2) ในแนวนอน ได้แก่ ช่อง 1 - 4 ช่อง 2 - 5 และช่อง 3 - 6 ซึ่งต้องมีความสอดคล้องกัน ทั้งนี้เพื่อต้องการตรวจสอบว่า ข้อมูลที่เกิดขึ้นจริงในแต่ละส่วนตามแนวดังนั้น มีความสอดคล้องกับข้อมูลที่คาดหวังไว้หรือไม่ ประการใด และต้องมีการปรับปรุงในส่วนใดบ้าง เมื่อพิจารณาทั้งสองแนวแล้ว พบว่า มีความสัมพันธ์กันในแนวดัง และมีความสอดคล้องกันในแนวนอน แสดงว่า หลักสูตรนั้นสามารถนำมาใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. เมตริกส์การตัดสินใจ

เมตริกส์การตัดสินใจจำเป็นต้องใช้เกณฑ์มาตรฐานเพื่อพิจารณาข้อมูลที่ได้จากเมตริกส์การอธิบาย เกณฑ์มาตรฐานนี้อาจมีอยู่ก่อนแล้ว หรือตั้งขึ้นใหม่โดยคณะกรรมการ หรือผู้รับผิดชอบโครงการก็ได้ สำหรับที่มาของการตัดสินใจ ควรให้ผู้ประเมินมีบทบาทด้วยคือ ต้องสรุปออกมาให้ได้ว่า หลักสูตรมีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด หรือต้องปรับปรุงเปลี่ยนแปลงที่จุดใดหรือมีปัจจัยอะไรเป็นตัวเกื้อหนุนหรือเป็นอุปสรรคต่อหลักสูตร

3. รูปแบบที่ช่วยในการตัดสินใจ (Decision Model)

รูปแบบนี้เป็นรูปแบบที่สร้างขึ้นเพื่อช่วยในการตัดสินใจของผู้บริหารการศึกษาหรือผู้หน้าที่ต้องตัดสินใจ โดยอาศัยการประเมิน เปรียบเทียบข้อมูลหรือสิ่งที่เกิดขึ้น จากการดำเนินงานของหลักสูตรกับมาตรฐานที่ผู้ประเมินกำหนดไว้ ผู้ที่เสนอรูปแบบตามแนวนี้ ได้แก่

3.1 รูปแบบการประเมินของสตัฟเฟิลบีม (The CIPP Model of Evaluation)

สตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam, 1969 : 128) ได้เสนอรูปแบบฉบับ (CIPP Model) เป็นรูปแบบในการประเมินหลักสูตร โดยเน้นว่า การประเมินหลักสูตร คือ กระบวนการในการหาข้อมูล เก็บข้อมูล และใช้ข้อมูลมาวิเคราะห์ เพื่อเป็นประโยชน์ในการตัดสินใจหาทางเลือก และวิธีการที่ดีขึ้นกว่าเดิม โดยพิจารณาว่า ควรใช้การประเมินแบบใด เพื่อเป็นข้อมูลในการตัดสินใจในแต่ละขั้นตอนของหลักสูตร

การประเมินที่ใช้รูปแบบฉบับ (CIPP Model) มีการพิจารณาใน 4 ด้าน คือ

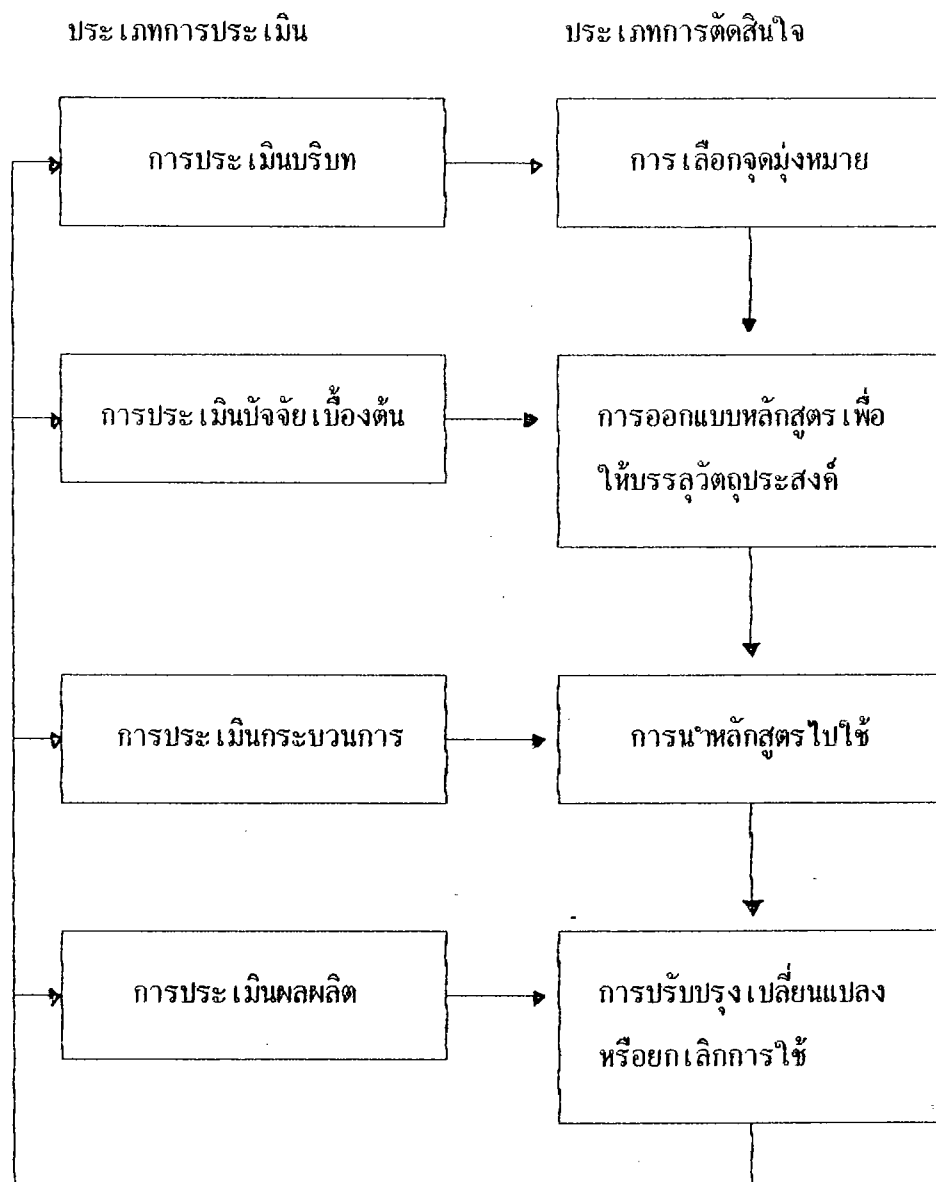
3.1.1 การประเมินบริบท (Context Evaluation : C) เป็นการประเมินสภาพแวดล้อม สภาพที่พึงปรารถนา และสภาพที่เป็นจริง บ่งชี้ถึงปัญหาและความต้องการ อันนำไปสู่การตัดสินใจ

3.1.2 การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation : I) เป็นการประเมินการใช้ทรัพยากร เพื่อวิเคราะห์ทางเลือกสำหรับการวางแผน และการออกแบบการใช้หลักสูตร

3.1.3 การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation : P) เป็นการประเมินกระบวนการต่าง ๆ ของการใช้หลักสูตร สำหรับการตัดสินใจว่าจะดำเนินการด้วยวิธีใด จะแก้ไขอย่างไร

3.1.4 การประเมินผลผลิต (Product Evaluation : P) เป็นการประเมินองค์ประกอบที่เป็นผลผลิต และผลกระทบของการใช้หลักสูตรว่า เกิดผลตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรหรือไม่ และยังเป็นข้อมูลสำหรับการปรับปรุงหลักสูตรหรือยกเลิกการใช้

ความสัมพันธ์ของประเภทการประเมิน และประเภทการตัดสินใจในรูปแบบการประเมินหลักสูตรแบบฉบับี อาจสรุปได้เป็นแผนภูมิ ดังภาพประกอบ 13 (Suthammaraksa. 1986 : 15 ; citing Stufflebeam. 1985)

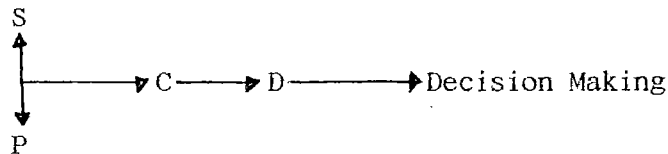
ภาพประกอบ 13 รูปแบบการประเมินของสตัฟเฟิลบีม

3.2 รูปแบบการประเมินของ โพรวัส (Provus's Discrepancy of Evaluation Model)

โพรวัส (Provus. 1971 : 170 - 174) เป็นผู้คิดรูปแบบนี้ขึ้น และเป็นผู้ที่ให้คำจำกัดความของการประเมินว่า เป็นศิลปะของการค้นหาความไม่สอดคล้องระหว่างความคาดหวังกับผลการปฏิบัติงานของโครงการ

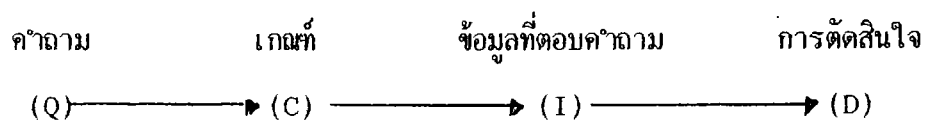
การประเมินโดยการเปรียบเทียบนี้ จะกระทำในทุก ๆ ขั้นตอนของระบบ
 หลักสูตรถ้าหากพบข้อบกพร่องของขั้นตอนใด ก็จะไปปรับปรุงในขั้นตอนนั้น ๆ ด้วยวิธีการ
 แก้ปัญหา

การประเมินในแต่ละขั้นตอนของโปรแกรม เขียนเป็นแผนภาพได้ดังนี้

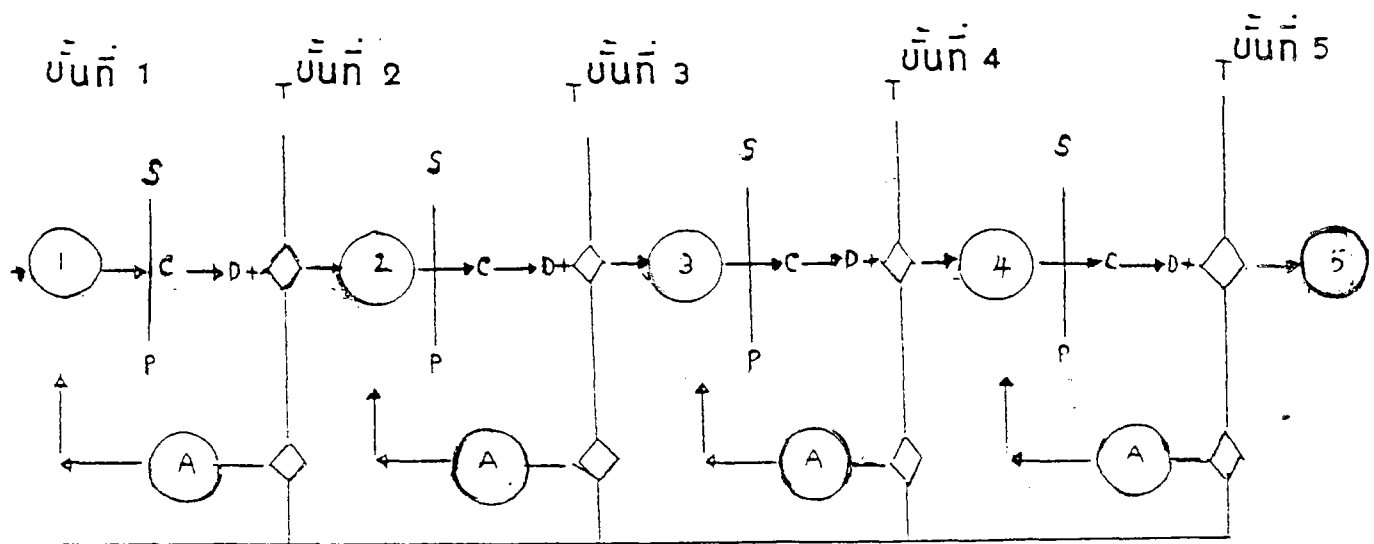

- S หมายถึง มาตรฐานที่ผู้ประเมิน ผู้เกี่ยวข้อง และคณะผู้บริหารได้กำหนดขึ้น
 P หมายถึง ข้อมูลที่ได้จากสิ่งที่เกิดขึ้น หรือที่กำลังดำเนินอยู่
 C หมายถึง การเปรียบเทียบข้อมูลกับมาตรฐาน เพื่อดูว่ามีความแตกต่างหรือ
 เหลื่อมล้ำกันมากน้อยประการใด
 D หมายถึง ความแตกต่างหรือความเหลื่อมล้ำที่เกิดขึ้นระหว่างมาตรฐานที่ตั้งไว้กับ
 สิ่งที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

เมื่อทำการพิจารณา D แล้ว หากพบว่า ขั้นตอนใดใช้ได้ จะตัดสินใจดำเนินการในขั้น
 ต่อไปอย่างไร แต่หากพบข้อบกพร่องขั้นตอนใด ผู้ประเมินต้องถามตนเองเพื่อให้ได้คำตอบว่า
 ทำไมจึงเกิดข้อบกพร่องที่มาจากสาเหตุนั้นแล้วใช้วิธีการแก้ปัญหา ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนคือ

ตามรูปแบบนี้ การประเมินจะต้องทำโดยผู้ประเมินคนหนึ่ง ที่ได้วางมาตรฐานตาม
 ความคาดหวังของโครงการเอาไว้ ต่อจากนั้น การประเมินทุกอย่างจะต้องดำเนินไปโดยการ
 หาข้อมูลใหม่ และทำการตัดสินใจโดยใช้มาตรฐานที่วางเอาไว้เป็นเกณฑ์ นับเป็นรูปแบบที่ช่วยให้
 ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) ในทุกขั้นตอนของการประเมิน และตลอดโครงการอย่างต่อเนื่อง
 ดังภาพประกอบ 14

ภาพประกอบ 14 รูปแบบการประเมินความไม่สอดคล้องของ โปรแกรม

- ขั้นที่ 1 เป็นขั้นตอนการกำหนดปัจจัยที่จะทำให้เกิดการดำเนินการ กำหนด
การดำเนินการ และกำหนดผลที่จะได้รับจากการดำเนินการ
- ขั้นที่ 2 เป็นขั้นของการกำหนดปัจจัยที่จะทำให้เกิดการดำเนินการเข้าสู่กระบวนการ
- ขั้นที่ 3 เป็นขั้นของการดำเนินการ
- ขั้นที่ 4 เป็นขั้นของผลผลิต
- ขั้นที่ 5 เป็นขั้นของการพิจารณาผลผลิต โดยคำนึงถึงการประหยัดต้นทุน และ
การประหยัดเวลา

S หมายถึง มาตรฐาน (Standard)

P หมายถึง การดำเนินงาน (Program Performance)

C หมายถึง การเปรียบเทียบ (Compare)

D หมายถึง ความไม่สอดคล้อง (Discrepancy Information)

T หมายถึง ยกเลิก (Terminate)

A หมายถึง การเปลี่ยนแปลง (Alteration) เกี่ยวกับ P หรือ S

เมื่อทำการประเมินขั้นที่ 5 แล้ว ถ้าจะดำเนินงานหรือเริ่มวงจรใหม่ ก็ต้องทำการออกแบบใหม่ โดยปรับปรุงให้สอดคล้องกับผลการวิเคราะห์การลงทุนซึ่งตั้งอยู่บนรากฐานของปัจจัยเบื้องต้น

จากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่า การประเมินหลักสูตรนั้น สามารถเลือกใช้รูปแบบของการประเมินได้หลายรูปแบบ จากรูปแบบการประเมินที่จัดแบ่งออกเป็น 3 ประเภทดังกล่าว ชวนวรรธน์ อัมสมบุรณ์ (2528 : 27) ได้ให้ความเห็นว่า การประเมินผลในปัจจุบันเป็นการดำเนินการในลักษณะที่เป็นระบบ โดยเน้นการประเมินทั้งระบบ (Systems Approach) ซึ่งเป็นการมองทุกส่วน และทุกองค์ประกอบตั้งแต่เริ่มต้นจนจบโดยให้ความสำคัญของแต่ละส่วน ใกล้เคียงกัน สุชาดา สุธรรมรักษ์ (Suthummaraksa. 1986 : 14 ; citing Stufflebeam. 1985) สรุปไว้ว่า รูปแบบการประเมินหลักสูตรแบบชิปปี้ เป็นลักษณะการประเมิน ซึ่งไม่เน้นตัดสินคุณค่า ผู้เข้าร่วมการศึกษามีความคิดเห็นในเชิงบวกหรือลบก็ได้ การประเมินหลักสูตรแบบชิปปี้ ถือว่ามีความทันสมัยกว่ารูปแบบการประเมินหลักสูตรแบบอื่น ๆ เพราะจะให้แนวทางแก่ผู้ประเมินว่าควรตัดสินใจอย่างไรเกี่ยวกับหลักสูตร เช่น จะยุติปรับปรุง หรือพัฒนา เมื่อเปรียบเทียบกับรูปแบบการประเมินอื่น ๆ แล้ว มีความเป็นระบบมากกว่ารูปแบบอื่น ๆ เช่นเดียวกับที่ สมบัติ สุวรรณพิทักษ์ (2529 : 1) กล่าวไว้ว่า สตีฟเฟิลบีม ได้เสนอความคิดในการประเมินอย่างมีระบบแบบแผนที่ชัดเจน และสามารถนำไปใช้ในการประเมินโครงการต่าง ๆ ได้อย่างกว้างขวาง จนอาจจะกล่าวได้ว่า เกือบจะไม่มีนักประเมินคนใดที่ไม่รู้จัก ชิปปี้โมเดล (CIPP Model) ซึ่งเป็นรูปแบบการประเมินที่รู้จักกันอย่างแพร่หลาย ดังแนวคิดที่นักการศึกษาได้กล่าวถึงข้อดีของรูปแบบการประเมินแบบชิปปี้ไว้หลายประการ เช่น

1. จะเน้นการทำงานอย่างมีระบบเกี่ยวกับการรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และการเสนอผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลนั้น (สังัด อุทรานันท์. 2528 : 279)
2. สามารถนำข้อมูลจากการประเมินมาใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจตามขั้นตอนต่าง ๆ ซึ่งดำเนินติดต่อกันมาในช่วงเวลาที่กำหนด เป็นการประเมินผลที่มีทั้งแบบประเมินระหว่างการดำเนินการ และแบบประเมินรวบยอดอยู่ด้วยอย่างสมบูรณ์ (ฉลอง บุญญานันต์. 2528 : 56)

3. เป็นรูปแบบที่มีลักษณะ เป็นการใช้ข้อมูลย้อนกลับในกระบวนการต่าง ๆ ต่อเนื่องกัน และเป็นวัฏจักรที่ครบวงจร ผลจากการประเมินมีประโยชน์สำหรับผู้มีหน้าที่ตัดสินใจ (โชติ เพชรชื่น, 2529 : 74)

จากข้อดีเหล่านี้ จึงทำให้รูปแบบการประเมินแบบซิปป์ (CIPP Model) สามารถประเมินคุณภาพของหลักสูตรได้เป็นอย่างดี กล่าวคือ ทำให้หาคำตอบได้ว่า หลักสูตรสามารถนำไปใช้ได้ดีเพียงใด ได้ผลตอบแทนคุ้มค่าหรือไม่ การดำเนินงานเป็นไปตามเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ที่วางไว้หรือไม่ มีข้อผิดพลาด ปัญหา อุปสรรคประการใด จะต้องทำการปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมได้อย่างไร

ด้วยเหตุนี้ รูปแบบการประเมินแบบซิปป์ ของสตัฟเฟิลบีมจึงเหมาะสมที่จะนำมาเป็นแนวทางในการประเมินหลักสูตรประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ชั้นสูง สาขานาฏศิลป์ไทยของวิทยาลัยนาฏศิลป์ พุทธศักราช 2527 ได้ เพราะรูปแบบการประเมินแบบซิปป์ไม่เน้นการวิเคราะห์ที่จุดใดจุดหนึ่ง แต่เป็นรูปแบบที่ประเมินองค์ประกอบทุก ๆ ด้านของหลักสูตรตั้งแต่ บริบท ปัจจัยเบื้องต้น กระบวนการ และผลผลิต สามารถประเมินได้ครอบคลุมองค์ประกอบทุกด้านของหลักสูตรทั้งหมด ตั้งแต่ ความมุ่งหมาย โครงสร้าง เนื้อหา คุณลักษณะของอาจารย์ อุปกรณ์การเรียนการสอน ตำราเรียน และสถานที่เรียน กระบวนการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล การบริหารหลักสูตร ตลอดจนประสิทธิภาพของผู้สำเร็จการศึกษา ซึ่งจะเป็นข้อมูลที่จะทำให้ทราบถึงข้อดีข้อบกพร่อง ตลอดจนปัญหาของการใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ชั้นสูง สาขานาฏศิลป์ไทย ของวิทยาลัยนาฏศิลป์ พุทธศักราช 2527 และผลของการศึกษาจะเป็นแนวทางในการปรับปรุง และพัฒนาหลักสูตรประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ชั้นสูง สาขานาฏศิลป์ไทยของวิทยาลัยนาฏศิลป์ให้มีประสิทธิภาพเหมาะสม สอดคล้องกับสภาพความต้องการของสังคมมากยิ่งขึ้น

หลักสูตรประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ชั้นสูงสาขานาฏศิลป์ไทย ของวิทยาลัยนาฏศิลป์

พุทธศักราช 2527

หลักสูตรประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ชั้นสูงสาขานาฏศิลป์ไทย ของวิทยาลัยนาฏศิลป์ พุทธศักราช 2527 (กรมศิลปากร, 2537) เป็นหลักสูตรวิชาชีพพิเศษสำหรับใช้ในวิทยาลัยนาฏศิลป์ สังกัดกองศิลปศึกษา กรมศิลปากร หลักสูตรนี้เป็นหลักสูตรต่อเนื่องจากหลักสูตร

นาฏศิลป์ชั้นกลาง ใช้ระยะเวลาเรียนไม่น้อยกว่า 2 ปีการศึกษา (4 ภาคเรียน)

มีความมุ่งหมายดังนี้

1. เพื่อให้มีความรู้ทักษะ และประสบการณ์ทางด้านนาฏศิลป์ ดุริยางค์ คีตศิลป์ ทั้งไทยและสากล สามารถปฏิบัติงานในด้านการสอนหรือการแสดงตามสาขาวิชาได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. เพื่อให้รู้จักวิพากษ์วิจารณ์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ดนตรี รู้จักเลือกสรรผลงาน ที่มีคุณค่าทางศิลปะ เพื่อนำไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในการประกอบอาชีพ และการดำเนินชีวิตประจำวัน
3. เพื่อให้รู้จักเคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น มีความสำนึกในความเป็นคนไทย การอยู่ร่วมกันในสังคมประชาธิปไตย ชำรงรักษาไว้ซึ่งชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และระบอบการปกครองของไทย
4. ให้เข้าใจพื้นฐาน และปัญหาทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคมของท้องถิ่น ของประเทศ และของโลกปัจจุบัน สามารถแก้ปัญหาโดยใช้วิจารณญาณได้อย่างเหมาะสม
5. เพื่อปลูกฝัง และสร้างเสริมคุณธรรม จริยธรรม ความสามัคคี ความมีระเบียบวินัย ความซื่อสัตย์สุจริต ความขยันหมั่นเพียร ความมานะอดทน ความสำนึกในจรรยาอาชีพ ความรับผิดชอบต่อตนเอง และสังคม
6. ให้มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพ และตระหนักในคุณค่าของศิลปวัฒนธรรมอันเป็นงานสร้างสรรค์ของมนุษยชาติ เผยแพร่ และอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมชาติ ตลอดจนเสริมสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างชาติ
7. เพื่อส่งเสริมให้มีความคิดริเริ่มในงานศิลปะ สามารถสร้างผลงานในวิชาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมการแสดงออกอย่างอิสระ มีกิจนิสัยในการศึกษาค้นคว้า พัฒนาตนเองให้ก้าวหน้าอยู่เสมอ สามารถวางแผนปฏิบัติงาน และแก้ปัญหาด้วยหลักวิชา รู้จักการทำงานเป็นหมู่คณะ ยอมรับคำวิพากษ์วิจารณ์ของผู้อื่นด้วยความเป็นธรรม

แผนการเรียนตามโครงสร้างของหลักสูตรประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ชั้นสูง สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย

หน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตร 85 หน่วยกิต โดยมีสัดส่วนหน่วยกิตแต่ละกลุ่มวิชา ดังนี้

1. วิชาพื้นฐาน	20 หน่วยกิต
1.1 มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	6 หน่วยกิต
1.2 ภาษา	8 หน่วยกิต
1.3 วิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์	4 หน่วยกิต
1.4 กิจกรรมสร้างเสริมกิจนิสัย	2 หน่วยกิต
2. วิชาการศึกษา	20 หน่วยกิต
2.1 วิชาการศึกษา (บังคับ)	18 หน่วยกิต
2.2 วิชาการศึกษา (เลือก)	2 หน่วยกิต
3. วิชาชีพ	42 หน่วยกิต
3.1 วิชาชีพ (บังคับ)	30 หน่วยกิต
3.2 วิชาเลือก (เลือก)	12 หน่วยกิต
4. วิชาเลือกเสรี	ไม่น้อยกว่า 3 หน่วยกิต

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินหลักสูตร

งานวิจัยในประเทศ

ในปี พ.ศ. 2522 สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และคนอื่น ๆ (2522 : 20 - 70) ได้วิจัยเรื่อง การประเมินผลหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการศึกษา โดยใช้แบบจำลองชีพี่เป็นแบบประเมินเพื่อหาข้อเสนอแนะในการปรับปรุงหลักสูตรให้เหมาะสม มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ในด้านวัตถุประสงค์และเนื้อหาสาระของหลักสูตร คุณภาพนิสิต ภาระงานของอาจารย์ กระบวนการบริหารหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน และผลิตผลของหลักสูตร วิธีการประเมินใช้การวิเคราะห์เอกสาร สัมภาษณ์ และใช้แบบสอบถามจากอาจารย์นิสิต และบัณฑิต ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ในด้านวัตถุประสงค์และเนื้อหาสาระของหลักสูตร มีการระบุวัตถุประสงค์ทั่วไป และวัตถุประสงค์เฉพาะ แต่มิได้ระบุคุณสมบัติของนักจิตวิทยาอย่างชัดเจน วัตถุประสงค์ทั่วไป และวัตถุประสงค์เฉพาะมีความสอดคล้องกันดี เนื้อหาสาระสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ทั่วไป และ วัตถุประสงค์เฉพาะจำนวนและสัดส่วนเนื้อหาสาระยังไม่เหมาะสม

2. ในด้านคุณภาพชีวิต นิสิตห่มเทให้กับการศึกษาได้เต็มที่ ส่วนใหญ่มีพื้นฐานความรู้ ความสามารถในการสาขาเฉพาะที่ต้องการศึกษา มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับปริญญาตรีและโท ปานกลาง มีความรู้ความสามารถทางภาษาอังกฤษและความถนัดเชิงวิทยาการไม่เป็นที่พอใจ นิสิตรุ่นหลัง ๆ มี ศักยภาพเชิงวิชาการต่ำกว่านิสิตรุ่นแรก

3. ในด้านภาระงานของอาจารย์ อาจารย์ได้สอนเต็มที่ตามเกณฑ์ ควบคุมวิทยานิพนธ์ ไม่เกิน 5 เล่มตามเกณฑ์ อาจารย์ 4 ใน 5 คน ยังต้องออกนิเทศที่ประสานการนิเทศวิชาชีพ นิสิต ระดับปริญญาตรี อาจารย์ทำการค้นคว้าวิจัยในสาขาน้อยมาก และบริการชุมชนค่อนข้างต่ำ

4. ในด้านกระบวนการบริหารหลักสูตร รูปแบบและโครงสร้างบริหารหลักสูตร ยังไม่มีประสิทธิภาพ วิธีสอบคัดเลือกไม่เหมาะสมและไม่สนองต่อการศึกษาในระดับปริญญา เอก ระบบอาจารย์ที่ปรึกษาไม่มีประสิทธิภาพ วิธีการเปรียบเทียบโอนหน่วยกิตยังไม่รัดกุมพอ การสอนภาษาต่างประเทศขาดจุดหมายที่แน่นอนและวิธีการไม่เข้ามาตรฐานสากล ระเบียบ การสอบรวบยอดก่อให้เกิดปัญหา

5. ในด้านกระบวนการเรียนการสอน อาจารย์และนิสิตไม่ทราบปรัชญาของบัณฑิต ศึกษาอย่างเด่นชัด สภาพแวดล้อมทางวัตถุที่เอื้อต่อประสิทธิภาพการเรียนการสอนอยู่ในขั้น ไม่พอใจ อาจารย์ไม่เป็นผู้ใฝ่วิจัยเท่าที่ควร ควรเสริมความเชี่ยวชาญของอาจารย์บางคน อาจารย์ควรติดตามความรู้และสืบเสาะแสวงหาความรู้ใหม่ให้มากกว่านี้ พฤติกรรมการเรียน การสอนที่ดีเด่นคือการสอนแบบกลุ่มเล็กที่มีการอภิปรายอย่างกว้างขวางและการชี้แนะแหล่ง ความรู้ที่ชัดเจน กระบวนการสอนของอาจารย์ยังมีประสิทธิภาพต่ำในเรื่องการห่มเทให้ กับการสอน การใช้เทคนิคและจิตวิทยาการสอน การให้ทิศทางการศึกษาแก่นิสิต การประเมิน และใช้ประโยชน์จากการประเมินกระบวนการเรียนการสอน

6. ในด้านการประเมินผลผลิตของหลักสูตร ผลิตคุชณับัณฑิตต่ำกว่าแผนถึงร้อยละ 85 โดยเฉลี่ยนิสิตใช้เวลาในการศึกษามากกว่าที่ควรจะเป็น คุชณับัณฑิตสาขาจิตวิทยา รุ่นแรกมี สัมฤทธิ์ผลการเรียนรู้ค่อนข้างสูง

ในปี พ.ศ. 2523 ลักษณะ บรรพกาญจน์ (2523 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การประเมินผลโครงการอบรมครูประจำการที่ไม่มีวุฒิ โดยใช้แบบจำลองซิปป์ กลุ่มตัวอย่าง ประชากรได้แก่ ครูประจำการที่เข้ารับการอบรมจำนวน 77 คน และอาจารย์ที่ทำการอบรม จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสังเกตการสอน และการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อเรื่อง ฐานนิยม ค่ามัธยเลขคณิต และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สรุปได้ดังนี้

1. การประเมินวัตถุประสงค์ของโครงการ วัตถุประสงค์ของโครงการสอดคล้องกับ หน้าที่ของงานกองส่งเสริมวิทยฐานะครู นโยบายของกรมการฝึกหัดครู นโยบายทางการศึกษา ของประเทศตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2520 และสอดคล้องกับความต้องการและความ คาดหวังของครูประจำการเป็นอย่างมาก

2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น ทรัพยากรและแผนการดำเนินงานมีความเหมาะสม เนื่องจากมีความพร้อมในด้านหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีคณะกรรมการดำเนินงานและอาจารย์ ผู้สอนที่มีความรู้ ความสามารถ ปัจจัยเบื้องต้นในด้านคุณภาพอาจารย์ผู้สอน อุปกรณ์ประกอบ การเรียน เวลา สถานที่ และบริการด้านต่าง ๆ เหมาะสม

3. การประเมินกระบวนการ การดำเนินการอบรมเป็นไปอย่างมีระเบียบแบบแผน มีการวางแผนล่วงหน้าและปฏิบัติตาม พฤติกรรมการสอนของอาจารย์มีความเหมาะสมปานกลาง ประสิทธิภาพการสอนของอาจารย์อยู่ในเกณฑ์ดี

4. การประเมินผลผลิต การอบรมครูประจำการตามโครงการนี้ได้บรรลุวัตถุประสงค์ ของโครงการที่วางไว้ กล่าวคือ ครูประจำการที่เข้ารับการอบรมมีความรู้ความสามารถ โดย ผ่านการสอบวัดผลหลังการอบรมได้ เป็นผลให้ครูประจำการที่ไม่มีวุฒิลดน้อยลง คาดว่าครู ประจำการจะนำความรู้ที่ได้ไปปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นและใช้ เป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อระดับที่สูงขึ้นและคาดว่าโครงการนี้จะสามารถทำให้ครูประจำการที่ ไม่มีวุฒิตกไปมากที่สุด

ในปี พ.ศ. 2526 สุทัศน์ วิวัฒนปฐพี (2526 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การประเมินหลักสูตรกายภาพบำบัด คณะแพทยศาสตร์ศิริราช มหาวิทยาลัยมหิดล โดยใช้ แบบจำลองซิปป์ (CIPP) ประเมินบริบท ปัจจัยเบื้องต้น กระบวนการ และผลผลิตของหลักสูตร เพื่อเสนอเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร การประเมินทำโดยศึกษาข้อมูลจาก

เอกสารหลักสูตรและใช้แบบสอบถามความคิดเห็น โดยเก็บข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญหลักสูตร อาจารย์ นักศึกษา บัณฑิต และหัวหน้าผู้รับผิดชอบนักกายภาพบำบัด วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวและทดสอบระหว่างคู่ด้วยวิธีเชฟเฟ่ ได้ผลการวิจัยในแต่ละด้านดังนี้

1. การประเมินบริบท จุดมุ่งหมายของหลักสูตรเป็นจุดมุ่งหมายในระดับทั่วไป เป็นจุดมุ่งหมายที่ระบุให้ผู้เรียนได้พัฒนาด้านสติปัญญาความสามารถ ด้านทัศนคติค่านิยมในการประกอบอาชีพ ด้านทักษะและความชำนาญในการประกอบอาชีพ โครงสร้างของหลักสูตรเน้นทางด้านทฤษฎีมากกว่าด้านปฏิบัติ
2. ประเมินปัจจัยเบื้องต้น ปัจจัยที่สนับสนุนการนำหลักสูตรไปใช้ไม่เหมาะสมเท่าที่ควร เพราะอาจารย์ทำหน้าที่ด้านวิจัยและบริการวิชาการค่อนข้างต่ำ สัดส่วนวุฒิของอาจารย์ประจำต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานของทบวงมหาวิทยาลัย นอกจากนี้อุปกรณ์การเรียนการสอนตำรา และสถานที่เรียนไม่เพียงพอแก่นักศึกษา แต่สัมฤทธิ์ผลการเรียนของนักศึกษาอยู่ในระดับดี
3. การประเมินกระบวนการ พบว่าได้จัดกิจกรรมการสอนเหมาะสมและปฏิบัติหน้าที่เต็มความสามารถ แต่มีกิจกรรมการเรียนการสอนบางอย่างที่ผู้เรียนเห็นว่าควรแก้ไข
4. การประเมินผลผลิต หัวหน้าผู้รับผิดชอบนักกายภาพบำบัด เห็นว่าผู้สำเร็จการศึกษาเป็นผู้มีความสามารถ มีทัศนคติที่ดี มีคุณธรรมในการประกอบอาชีพ มีทักษะและความชำนาญในการปฏิบัติงานตรงตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร แต่ก็ยังต้องการให้ผลิตผลของหลักสูตรมีคุณลักษณะสูงกว่าที่เป็นจริง

ในปี พ.ศ. 2529 ภัทรา อรัณยภาค (2529 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การประเมินหลักสูตรการสาธารณสุขชุมชน (ผดุงครรภ์และอนามัย) : การศึกษาเฉพาะกรณี โรงเรียนผดุงครรภ์อนามัย ศูนย์อนามัยแม่และเด็กเขต 9 จังหวัดยะลา โดยใช้แบบจำลอง ซิปป์ ด้วยการศึกษาข้อมูลจากประชากร 4 กลุ่ม จำนวน 593 คน คือ อาจารย์ 43 คน นักศึกษา 220 คน ผดุงครรภ์อนามัย 165 คน และผู้บังคับบัญชาขั้นต้นของผดุงครรภ์อนามัย 165 คน ใช้เครื่องมือคือ แบบสอบถาม และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ มัชฌิมเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า

1. การประเมินบริบท การกำหนดวัตถุประสงค์ โครงสร้าง และเนื้อหาสาระของหลักสูตร มีความเหมาะสมสอดคล้องกันในระดับค่อนข้างมาก

2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น ด้านผู้สอนและผู้เรียนมีความเหมาะสมต่อการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรนี้ในระดับค่อนข้างมาก ยกเว้นสิ่งประกอบการเรียนการสอน เช่น ตำรา โสตทัศนูปกรณ์ วัสดุอุปกรณ์การฝึกปฏิบัติและสถานที่เรียนนั้นพบว่า บางชนิดมีปริมาณค่อนข้างน้อยบางชนิดมีคุณภาพค่อนข้างต่ำ และบางชนิดมีความสะดวกในการใช้บริการค่อนข้างน้อย สถานที่ฝึกปฏิบัติงานบางแห่งมีประเภทและปริมาณของผู้ช่วยสำหรับการฝึกปฏิบัติอยู่ในระดับค่อนข้างน้อย

3. การประเมินกระบวนการ การจัดการเรียนการสอนและการวัดผลประเมินผล การเรียนการสอนโดยทั่วไปและในระดับรายวิชา เป็นส่วนใหญ่ที่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับค่อนข้างมาก มีเพียงบางรายวิชาเท่านั้นที่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับค่อนข้างน้อย และยังมี ความไม่พร้อมเกี่ยวกับการเปิดสอนในหมวดวิชาเลือก ซึ่งควรให้นักศึกษาเลือกเรียนได้อย่างเสรี

4. การประเมินผลผลิต ผลุ่จรรรก่อนนั้มีที่สำเร็จการศึกษามีคุณลักษณะทั่วไปและคุณลักษณะเฉพาะทางวิชาชีพที่พึงประสงค์ตามที่กำหนดไว้ในวัตถุประสงค์ของหลักสูตร มีความรู้ความสามารถตรงตามที่กำหนดไว้ในวัตถุประสงค์ของหลักสูตรในระดับค่อนข้างมาก

ในปี พ.ศ. 2530 สมหญิง จันทุไทย (2530 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การประเมินหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต วิชาเอกพลศึกษาของสภาการฝึกหัดครู (ฉบับปรับปรุง) พุทธศักราช 2524 โดยใช้แบบจำลองซิปป์ (CIPP) ผลการวิจัยพบว่า ด้านบริบท ความมุ่งหมายของหลักสูตรสอดคล้องตามแนวการจ้แนกความมุ่งหมายการศึกษาทั้ง 3 ด้าน คือ พุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย แต่เน้นในด้านจิตพิสัยมากที่สุด ความมุ่งหมายของหลักสูตร บางข้อยังไม่เหมาะสมในด้านการใช้ภาษา ควรปรับปรุงความมุ่งหมายให้เหมาะสม สอดคล้องกับสภาพสังคมปัจจุบัน ด้านปัจจัยเบื้องต้น ปัจจัยที่สนับสนุนการนำหลักสูตรไปใช้ไม่เหมาะสมเท่าที่ควร เพราะอุปกรณ์การเรียนการสอนมีค่อนข้างน้อย และมีไม่ครบตามหลักสูตร ด้านกระบวนการ กระบวนการของหลักสูตรโดยส่วนรวมมีความเหมาะสมในด้านการสอนของอาจารย์ แต่ในด้านการเรียนของนักศึกษายังไม่เหมาะสมเท่าที่ควร เพราะนักศึกษามีลักษณะเป็นผู้รับ มีการซักถาม และแสดงความคิดเห็นน้อย การวัดและประเมินผลโดยส่วนรวมมีความเหมาะสม แต่มีบางเรื่องที่ต้องปรับปรุงด้านผลผลิต บัณฑิตโดยส่วนรวมมีความเหมาะสม แต่ผู้บังคับบัญชาของบัณฑิตมีความต้องการให้บัณฑิตมีคุณสมบัติสูงกว่าที่เป็นจริง

ในปี พ.ศ. 2532 สุนทรี แก้วมาลัยตระกูล (2532 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การประเมินหลักสูตรวิทยาศาสตร์บัณฑิต วิชาเอกสุขศึกษา คณะพลศึกษา มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ โดยใช้แบบจำลองซิปป์ (CIPP) ประเมินบริบท ปัจจัยเบื้องต้น กระบวนการ และผลผลิต เพื่อเสนอเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร การประเมินทำโดย ศึกษาข้อมูลจากเอกสารหลักสูตรและใช้แบบสอบถามความคิดเห็น โดยเก็บข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญ หลักสูตร อาจารย์ประจำภาควิชาสุขศึกษา นิสิต และบัณฑิต ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. การประเมินบริบท วัตถุประสงค์ของหลักสูตรยังไม่เหมาะสมเท่าที่ควรในด้าน ความชัดเจน ควรปรับปรุงให้มีเอกลักษณ์วิชาชีพเฉพาะตัวมากขึ้น ด้านโครงสร้างหลักสูตรควร ปรับปรุงวิชาในวิชาพื้นฐานเฉพาะด้านและวิชาพื้นฐานทั่วไปให้เป็นรายวิชาทางวิทยาศาสตร์ และ/หรือวิทยาศาสตร์สุขภาพให้มากขึ้น เนื้อหาของหลักสูตรยังไม่สัมพันธ์สอดคล้องกับ วัตถุประสงค์ของหลักสูตรครบทุกข้อ และเนื้อหาวิชาของหลักสูตรยังมีความซ้ำซ้อนกันอยู่มาก
2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น ปัจจัยที่สนับสนุนการนำหลักสูตรไปใช้ซึ่งได้แก่อุปกรณ์ การเรียนการสอน ตำราเรียนและสถานที่เรียน ยังไม่เหมาะสมทั้งทางด้านปริมาณ คุณภาพและ ความสะดวกในการเบิกยืมหรือขอรับบริการ
3. การประเมินกระบวนการ กระบวนการเรียนการสอนยังไม่เหมาะสมทั้งในด้านการ จัดกิจกรรมการเรียนการสอน และการจัดกิจกรรมส่งเสริมความรู้และทักษะนอกเหนือจาก ในชั้นเรียน การวัดและการประเมินผลยังขาดความเข้าใจที่ตรงกันระหว่างผู้สอนและผู้เรียน โดยเฉพาะในด้านหลักการและมาตรฐานที่ชัดเจน และมุ่งเน้นวัดความจำและเนื้อหามากกว่า ความคิดสร้างสรรค์
4. การประเมินผลผลิต บัณฑิตโดยส่วนรวมได้งานหลักทำแล้วและงานส่วนใหญ่เป็น งานภาคเอกชน ผู้ใช้บัณฑิตภาครัฐบาลมีความต้องการใช้บัณฑิตที่มีคุณสมบัติเหมาะสมมากกว่า ที่เป็นอย่างนี้ในปัจจุบัน

อัจจิมา สวัสดิ์ชีวิน (2532 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การประเมินหลักสูตร ศิลปศาสตรบัณฑิต วิชาเอกนาฏศิลป์และการละคร ระดับอนุปริญญา ของสภาการฝึกหัดครู พุทธศักราช 2528 โดยใช้แบบจำลองซิปป์ ผลการวิจัยพบว่า จุดมุ่งหมายของหลักสูตร สอดคล้องตามแนวการจำแนกจุดมุ่งหมายของการศึกษาของบลูมทั้ง 3 ด้าน คือ พุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย สำหรับภาษาที่ใช้มีความชัดเจนเข้าใจง่าย แต่จุดมุ่งหมายยังไม่

สอดคล้องกับสภาพสังคมปัจจุบัน ด้านปัจจัยเบื้องต้น โครงสร้างของหลักสูตรควรปรับปรุง จำนวนหน่วยกิต ในหมวดวิชาพื้นฐานทั่วไปและหมวดวิชาเฉพาะด้าน ปรับปรุงชั่วโมงในภาค ทฤษฎีและภาคปฏิบัติของหมวดวิชาเฉพาะด้าน เนื้อหาของหลักสูตรมีความซ้ำซ้อนและกว้างมาก อุปกรณ์การเรียนการสอนมีไม่เพียงพอและไม่ทันสมัย ตำราเรียนมีน้อยไม่เพียงพอสำหรับการ ค้นคว้า สถานที่เรียนยังไม่เหมาะสมต้องปรับปรุง ด้านกระบวนการ อาจารย์มีความเห็นว่า โดยส่วนรวมมีความเหมาะสมในด้านการสอน แต่นักศึกษาเห็นว่ายังไม่เหมาะสม การวัด และ การประเมินโดยส่วนรวมมีความเหมาะสม แต่บางเรื่องต้องปรับปรุง เช่น เกณฑ์การให้คะแนน ภาคปฏิบัติควรมีความยุติธรรม ด้านผลผลิตผู้สำเร็จการศึกษามีคุณสมบัติโดยส่วนรวมมีความ เหมาะสมมาก ผู้บังคับบัญชามีความต้องการให้ผู้สำเร็จการศึกษามีคุณสมบัติที่มีความเหมาะสม มากยิ่งขึ้น

ในปี พ.ศ. 2533 สมพงษ์ ตั้งพงษ์ (2533 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การประเมินหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง วิชาเอกพลศึกษา พุทธศักราช 2529 ของกรมพลศึกษาโดยใช้แบบจำลองซิปป์ ประเมินบริบท ปัจจัยเบื้องต้น กระบวนการ ผลผลิต วิธีการประเมินใช้การวิเคราะห์เอกสาร และใช้แบบสอบถามจากผู้เชี่ยวชาญหลักสูตร อาจารย์ และนักศึกษาในวิทยาลัยพลศึกษาที่เปิดสอนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง วิชาเอก พลศึกษาผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. การประเมินบริบท วัตถุประสงค์ของหลักสูตรไม่เหมาะสมกับสภาพสังคมปัจจุบัน เพราะตั้งวัตถุประสงค์ไว้สูงเกินไปไม่สามารถนำมาปฏิบัติได้
2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น เนื้อหาของหลักสูตรมีความเหมาะสมปานกลาง เนื้อหาของหลักสูตรมีความซ้ำซ้อนกัน เนื้อหาบางรายวิชาไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ เนื้อหา ขาดการปลูกฝังความมีน้ำใจนักกีฬา ด้านคุณลักษณะของอาจารย์ อาจารย์บางคนไม่เตรียม การสอน ไม่อุทิศเวลาในการสอน ไม่นำความรู้ที่ทันสมัยมาถ่ายทอด ด้านคุณลักษณะของนักศึกษา นักศึกษาบางส่วนขาดความกระตือรือร้นในการเรียน ขาดจุดมุ่งหมายในการเรียน และขาด ความพร้อมที่จะเรียน
3. การประเมินกระบวนการ กระบวนการเรียนการสอน ไม่สามารถเปิดสอน ได้ครบตามรายวิชาในหลักสูตร นอกจากนี้ไม่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนตามความถนัด อาจารย์บางคนขาดความเอาใจใส่ต่อการสอน เวลาเรียนบางวิชามีน้อย ระบบการลงทะเบียน ลำบาก

4. การประเมินผลผลิต คุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษามีคุณลักษณะเหมาะสมปานกลาง ด้านความรู้ความสามารถเป็นผู้ฝึกสอนกีฬาได้ มีมนุษยสัมพันธ์

ในปี พ.ศ. 2535 วิจิต บัวแก้ว และคนอื่น ๆ (2535 : 70 - 74, บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การประเมินหลักสูตรอุตสาหกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีไฟฟ้า อุตสาหกรรมของสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ พุทธศักราช 2527 โดยใช้แบบจำลองซิปป์ประเมิน 4 ด้าน ผลการวิจัยสรุปว่า ด้านบริบท คือ วัตถุประสงค์ของหลักสูตรพบว่า นักศึกษาเห็นว่าวัตถุประสงค์ของหลักสูตรมุ่งให้นักศึกษามีความรู้ ความสามารถจากการศึกษาไปประกอบอาชีพในรัฐวิสาหกิจ และหน่วยงานราชการมีความเหมาะสมน้อย ส่วนอาจารย์และผู้สำเร็จการศึกษามองว่ามีความเหมาะสมมาก ด้านปัจจัยเบื้องต้น คือ ปัจจัยที่เอื้อต่อการเรียนการสอน และด้านกระบวนการ คือ กระบวนการเรียนการสอนและการวัดและประเมินผล พบว่า อาจารย์มีความเหมาะสมมาก แต่นักศึกษาเห็นว่ามีเหมาะสมน้อย ทางด้านผลผลิต คือ คุณสมบัติของผู้สำเร็จการศึกษา พบว่าทั้งผู้สำเร็จการศึกษา และผู้บังคับบัญชาเห็นว่า มีความเหมาะสมมาก แต่ผู้บังคับบัญชามีความต้องการให้ผู้สำเร็จการศึกษามีคุณสมบัติที่มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น

ในปี พ.ศ. 2536 อาภากร บุญสม (2536 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การประเมินผลหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขาวิชาการเลขานุการของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล (ฉบับปรับปรุง) พุทธศักราช 2530 โดยใช้รูปแบบการประเมินแบบซิปป์ (CIPP Evaluation Model) ประเมินบริบท ปัจจัยเบื้องต้น กระบวนการ และผลผลิต วิธีการประเมินใช้การวิเคราะห์เอกสาร สัมภาษณ์ และใช้แบบสอบถาม จากอาจารย์ นักศึกษา ผู้สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขาวิชาเลขานุการ ของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ปีการศึกษา 2533 ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ประเมินบริบท ความมุ่งหมาย โครงสร้าง เนื้อหาของหลักสูตร มีความเหมาะสมในระดับปานกลาง
2. ประเมินปัจจัยเบื้องต้น อาจารย์ นักศึกษา และผู้สำเร็จการศึกษามองว่าอุปกรณ์การสอน ตำราเรียน และสถานที่เรียนที่ใช้ในหลักสูตร มีความเหมาะสมในระดับปานกลาง
3. ประเมินกระบวนการ กระบวนการเรียนการสอนของหลักสูตร มีความเหมาะสมในระดับมาก

4. ประเมินผลผลิต ประสิทธิภาพของผู้สำเร็จการศึกษาและคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาจากหลักสูตรมีความเหมาะสมในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ ถ้าผู้สำเร็จการศึกษามีความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษมากขึ้น และมีความสามารถในการใช้เครื่องใช้สำนักงานสมัยใหม่ให้สอดคล้องกับความก้าวหน้าของ ขอบข่ายงานและเทคโนโลยี ก็จะสนองความต้องการของตลาดแรงงานได้กว้างขวางขึ้น สถาบันเทคโนโลยีราชมงคลควรปรับปรุงหลักสูตร โดยการเพิ่มเวลาเรียนหรือเพิ่มวิชาเรียน ด้านภาษาอังกฤษให้มากขึ้น ตลอดจนจัดหาอุปกรณ์การเรียนการสอนและ เครื่องใช้สำนักงาน ที่ทันสมัยให้เพียงพอ เพื่อให้นักศึกษาได้ฝึกหัดจนเกิดความชำนาญ

ในปี พ.ศ. 2538 อัจฉรา ผ่องพิทยา (2538 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การประเมินหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต โปรแกรมวิชาการจัดการทั่วไป (หลังอนุปริญญา) ของ วิทยาลัยครูเทพสตรี โดยใช้แบบจำลองซิปป์ ประเมิน บริบท ปัจจัยเบื้องต้น กระบวนการ และผลผลิต กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้บริหารจำนวน 4 คน อาจารย์ผู้สอนจำนวน 10 คน นักศึกษา จำนวน 80 คน บัณฑิต จำนวน 88 คน และผู้บังคับบัญชา จำนวน 78 คน ใช้เครื่องมือคือ แบบสอบถาม ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

ด้านบริบท เกี่ยวกับความมุ่งหมาย โครงสร้างของหลักสูตรโดยรวมมีความเหมาะสม มาก คือความมุ่งหมายของหลักสูตรส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถทำงานตามหน้าที่ มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพ มีความรับผิดชอบ และควรปรับปรุงให้สอดคล้องกับสภาพสังคม และท้องถิ่น ในปัจจุบัน สามารถนำไปปฏิบัติให้เกิดผลได้จริง โครงสร้างของหลักสูตร ควรปรับปรุงให้เลือก รายวิชาในหมวดวิชาเลือกเสรีได้โดยอิสระมากกว่า 4 หน่วยกิต เนื้อหาสาระของหลักสูตร โดยรวมเหมาะสมปานกลาง บางรายวิชามีความซ้ำซ้อนกันมาก

ด้านปัจจัยเบื้องต้น เกี่ยวกับคุณลักษณะของอาจารย์โดยรวมมีความเหมาะสมแต่ควรมี คุณวุฒิตรงกับสาขาวิชาหรือรายวิชาที่สอน คุณลักษณะของนักศึกษามีความเหมาะสมปานกลาง ควรมีพื้นฐานรู้ระดับอนุปริญญาในสายบริหารธุรกิจ และการจัดการ อุปกรณ์การเรียนการสอน เอกสารตำรา และสถานที่เรียนมีความเหมาะสมปานกลาง ควรเพิ่มจำนวนอุปกรณ์การเรียน การสอนให้มากขึ้น ควรมีอุปกรณ์ฝึกปฏิบัติที่ทันสมัยและใช้งานได้ เอกสารต่าง ๆ ควรจัดให้ เพียงพอกับความต้องการ มีความทันสมัย และเพิ่มบริการห้องสมุดให้สะดวกต่อการค้นคว้าและ จัดให้มีห้องสมุดประจำคณะวิชา ด้านสถานที่ควรขยายห้องเรียนเพิ่มขึ้นและปรับปรุงให้เหมาะสม กับการเรียนการสอน

ด้านกระบวนการ เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน การวัดและการประเมินผล โดยรวมมีความเหมาะสมมาก แต่ควรปรับปรุงการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นเพื่อประโยชน์ในการเรียนการสอนมีกิจกรรมเสริมความรู้ และทักษะนอกชั้นเรียน ใช้วิธีสอนผสมผสานกันหลายวิธี และส่งเสริมให้นักศึกษามีระเบียบวินัยในตนเอง กำหนดเกณฑ์การวัดและประเมินผลเหมาะสมกับเนื้อหาวิชา

ด้านผลผลิต เกี่ยวกับคุณลักษณะทั่วไป และคุณลักษณะทางวิชาชีพของบัณฑิต โดยรวมมีความเหมาะสมมาก การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพเป็นที่พอใจของผู้บังคับบัญชา แต่ควรศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมจากแหล่งวิทยาการต่าง ๆ อยู่เสมอ ส่วนคุณลักษณะที่ต้องการเพิ่มเติม ได้แก่ บัณฑิตควรรู้จักแก้ปัญหาเฉพาะหน้า มีใจรักงาน สามารถปรับตัวให้อยู่ได้ในสังคม มีคุณธรรม จริยธรรมมีความรัก และเข้าใจในสิ่งแวดล้อม และเน้นความเป็นอยู่ที่เรียบง่าย

วริยา ปานบุรุษ (2538 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่องการประเมินหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต โปรแกรมอุตสาหกรรมท่องเที่ยว สหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์ โดยใช้แบบจำลองซิปป์ ประเมินบริบท บัณฑิตเบื้องต้น กระบวนการและผลผลิต กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร จำนวน 12 คน อาจารย์ จำนวน 10 คน นักศึกษาโปรแกรมอุตสาหกรรมท่องเที่ยวชั้นปีที่ 3 จำนวน 105 คน บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว ตั้งแต่ปี 2535 - 2536 จำนวน 96 คน และผู้บังคับบัญชาของบัณฑิต จำนวน 92 คน เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ แบบสอบถาม แบบตรวจสอบรายการ และเติมคำเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยสรุปได้ ดังนี้

ด้านบริบท ได้แก่ ความมุ่งหมายของหลักสูตรมีความเหมาะสมมาก โครงสร้างและเนื้อหาสาระของหลักสูตรมีความเหมาะสมปานกลาง

ด้านปัจจัยเบื้องต้น ในด้านคุณลักษณะของอาจารย์ คุณลักษณะของนักศึกษา อุปกรณ์การเรียนการสอน ตำราเรียน และสถานที่เรียนมีความเหมาะสมปานกลาง

ด้านกระบวนการ กระบวนการเรียนการสอน การวัดและการประเมินผล มีความเหมาะสมปานกลาง

ด้านผลผลิต บัณฑิต และผู้บังคับบัญชาของบัณฑิต เห็นว่า คุณลักษณะของบัณฑิต มีความเหมาะสมมาก

งานวิจัยในต่างประเทศ

ในปี ค.ศ. 1962 เชฟเฟอร์ (Schaefer. 1962 : 3106-A) ได้วิจัยเรื่อง การประเมินผลหลักสูตรการฝึกหัดครูของวิทยาลัยพาร์สัน เพื่อปรับปรุงหลักสูตรการฝึกหัดครู ในวิทยาลัยให้ดีขึ้น โดยใช้แบบสอบถามรวบรวมข้อมูลจากผู้สำเร็จการศึกษาในปี ค.ศ. 1951 - 1959 จำนวน 226 คน และผู้บังคับบัญชาของผู้สำเร็จการศึกษาดังกล่าว จำนวน 96 คน ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ทั้งผู้สำเร็จการศึกษา และผู้บังคับบัญชาส่วนใหญ่มีความพอใจในหน้าที่การงานและการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษา
2. วิทยาลัยให้บริการไม่เพียงพอในเรื่องบริการให้คำปรึกษา ห้องปฏิบัติการสำหรับการอ่าน บริการด้านสุขภาพอนามัยที่อยู่อาศัย การพักผ่อนหย่อนใจ การปฐมนิเทศ และ โสตทัศนูปกรณ์
3. ผู้สำเร็จการศึกษาพอใจในความรู้พื้นฐานของตน และเห็นว่าได้รับการเตรียมตัวทางวิชาเอกเพียงพอแล้ว ต้องการให้มีรายวิชาพิเศษเพิ่มเติมอีกในแต่ละสาขา
4. การฝึกสอนควรให้ใกล้ชิด อาจารย์ในเทศก์ของวิทยาลัย และอาจารย์ที่เลี้ยงมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกว่าที่เป็นอยู่ ควรใช้เวลาฝึกสอนเต็มวันอย่างน้อยครึ่งภาคเรียน และให้มีการนิเทศ การฝึกสอนมากขึ้น

ในปี ค.ศ. 1965 เฮนรี (Henry. 1965 : 2067-A) ได้วิจัยเรื่อง การประเมินผลโปรแกรมการฝึกหัดครู จากผู้สำเร็จการศึกษาของวิทยาลัยโอล์ดโดมิเนียน เพื่อเตรียมครูเกี่ยวกับความรู้ทางวิชาสามัญ วิชาการศึกษาและวิชาเฉพาะ โดยส่งแบบสอบถามไปยังผู้สำเร็จการศึกษา ระหว่างปี ค.ศ. 1957 - 1961 จำนวน 199 คน ผลการวิจัยพบว่า ผู้สำเร็จการศึกษามีความเห็นเห็นว่า หลักสูตรนี้ดีอยู่แล้ว แต่ยังต้องการให้เพิ่มเติม และแก้ไข บางวิชาในหลักสูตรทั้งในหมวดวิชาการศึกษา หมวดวิชาสามัญและวิชาเฉพาะ

ในปี ค.ศ. 1967 เพปปาร์ด (Peppard. 1967 : 520-A) ได้วิจัยเรื่อง การประเมินหลักสูตรการฝึกหัดครูประถมศึกษาของมหาวิทยาลัยอิลลินอยส์ เพื่อติดตามว่า การผลิตครูประถมศึกษาของมหาวิทยาลัยสอดคล้องกับความต้องการของโรงเรียนต่าง ๆ หรือไม่ รวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ครูประถมศึกษาที่จบจากมหาวิทยาลัยอิลลินอยส์ และผู้บริหารที่ทำ การนิเทศการศึกษาครูประถมศึกษาเหล่านั้น ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

ครูประถมศึกษาดังกล่าวได้รับการเตรียมจากมหาวิทยาลัยเป็นอย่างดี หลักสูตรของมหาวิทยาลัยเหมาะสม และเป็นไปตามความต้องการของครูประถมที่จะไปสอนตามโรงเรียนต่าง ๆ และผู้วิจัยได้เสนอแนะว่า หลักสูตรควรแก้ไขข้อบกพร่องเกี่ยวกับวิธีการสอนอ่าน วิธีสอนวิทยาศาสตร์ และวิธีสอนวิชาสังคมศึกษา

ในปีเดียวกัน มอฟฟิต (Moffit. 1967 : 1719-A) ได้วิจัยเรื่อง การประเมินผลหลักสูตรการฝึกหัดครูระดับประถมศึกษาที่มหาวิทยาลัยมิชิแกน เพื่อจะทราบว่า หลักสูตรที่มหาวิทยาลัยดำเนินการอยู่ เพียงพอสำหรับนิสิตที่จะออกไปปฏิบัติการสอนในโรงเรียนหรือไม่ โดยส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่าง 4 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ทำการสอนมาแล้ว 1 ปี กลุ่มที่ทำการสอนมาแล้ว 2 ปี และกลุ่มนิสิตปีสุดท้าย และกลุ่มนิเทศก์การศึกษา ผลการวิจัยพบว่า หลักสูตรการฝึกหัดครูระดับประถมศึกษาของมหาวิทยาลัยมิชิแกนเพียงพอสำหรับนิสิตออกไปสอน ผู้นิเทศก์การศึกษาประเมินค่าของครูที่สอนมาแล้ว 1 ปี สูงกว่าที่ครูประเมินค่าตนเอง และผลการวิจัยที่น่าสนใจก็คือ ครูที่ปฏิบัติงานมานานจะประเมินค่าตัวเองต่ำ แต่กลุ่มนิสิตปีสุดท้ายกลับประเมินค่าตนเองสูง

ในปี ค.ศ. 1971 เบคเคอร์ (Becker. 1971 : 5172-A) ได้วิจัยเรื่อง การประเมินผลโปรแกรมพลศึกษาของนักเรียนชายในวิทยาลัยชุมชนรัฐโอเรกอน โดยส่งแบบสอบถามไปยังครูพลศึกษา จำนวน 12 แห่ง ผลของการวิจัยพบว่า ครูพลศึกษามีความคิดเห็นว่าการจัดโปรแกรมพลศึกษาอยู่ในระดับดี ส่วนการจัดกิจกรรมพลศึกษายังต้องได้รับการปรับปรุงอีกมาก อุปกรณ์มีไม่เพียงพอ คุณวุฒิของผู้สอนวิชาพลศึกษาควรส่งเสริมให้มีการศึกษาสูงขึ้น

ในปี ค.ศ. 1977 เชลเก (Schelke. 1977 : 6936-A - 6937-A) ได้วิจัยเรื่อง บทบาทของครูในการมีส่วนร่วมวางแผนหลักสูตรที่มีอิทธิพลต่อเจตคติในการวางแผนหลักสูตร และการนำหลักสูตรไปใช้ โดยใช้แบบสอบถามกับครู จำนวน 137 คน แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มแรกกำหนดให้มีส่วนร่วมในการวางแผนหลักสูตรมาก อีกกลุ่มหนึ่งกำหนดให้มีส่วนร่วมในการวางแผนหลักสูตรน้อย และสอบถามผู้บริหารในโรงเรียน จำนวน 8 คน ผลการวิจัยพบว่า เจตคติของครู 2 กลุ่ม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และครูที่มีส่วนร่วมในการวางแผนหลักสูตรมีเจตคติที่ดีต่อการวางแผนหลักสูตร และการนำหลักสูตรไปใช้มากกว่าครูที่มีส่วนร่วมน้อย

ในปี ค.ศ. 1982 ซาฟาร์ (Zafar. 1982 : 1415-A - 1416-A) ได้วิจัยเรื่อง การประเมินหลักสูตรคณิตศาสตร์ของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเมกกะ ตามทัศนะของผู้สำเร็จการศึกษาในช่วงปี ค.ศ. 1976 - 1980 โดยใช้แบบสอบถามรวบรวมข้อมูลจากครูคณิตศาสตร์ที่จบการศึกษาจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเมกกะ ประเทศซาอุดีอาระเบีย ผลการวิจัยพบว่า รายวิชาคณิตศาสตร์มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพด้านความเป็นครูคณิตศาสตร์ของผู้สำเร็จการศึกษาสูง หลักสูตรคณิตศาสตร์นี้ช่วยให้ครูมีทักษะในทางบวกต่อการสอนคณิตศาสตร์ในโรงเรียน และหลักสูตรนี้ล้มเหลวเรื่องการเน้นปัญหาทางด้านปฏิบัติ

ในปี ค.ศ. 1983 เคลลี (Kelley. 1983 : 1706-A) ได้ประเมินหลักสูตรของโครงการการศึกษาวิชาชีพของวิทยาลัยวิชาการศึกษา มหาวิทยาลัยอาร์แคนซอร์ โดยส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ให้แก่ผู้ที่จบการศึกษาระหว่างปี 1976 - 1980 พบว่า (1) มากกว่าครึ่งของจำนวนผู้ตอบไม่พอใจในหลักสูตรที่เป็นอยู่ (2) ผู้ตอบมีความต้องการให้วิทยาลัยทบทวนกระบวนการจัดเลือกเข้ารับการศึกษ และกระบวนการนิเทศ (3) โดยทั่วไปผู้รับการศึกษามีความพอใจในประสบการณ์ที่ได้รับจากการศึกษา

ในปี ค.ศ. 1985 ฮิลบูธ (Heilbuth. 1985 : 128-A) ได้ติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษาจากสาขาวิชาจิตวิทยาของวิทยาลัยมอร์นิงไซด์ (Morningside College) โดยรวบรวมข้อมูลด้านการประกอบอาชีพ และประเมินความสำเร็จของแผนการจัดการเรียนการสอนสาขาจิตวิทยาของสถาบัน มุ่งที่ความสามารถในการทำงานของบัณฑิต ผลการวิจัยพบว่า การจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ นักศึกษามีความพร้อม และความสามารถในการทำงานประสบผลสำเร็จสูง เหตุผลสำคัญที่ทำให้แผนการจัดการเรียนการสอนในสาขาวิชานี้ประสบความสำเร็จคือ การสอนและความรับผิดชอบอย่างเข้มงวดกวดขันของสถาบันที่มีต่อนักศึกษา

ในปี ค.ศ. 1987 ชลาฟเพาสกี (Chlapowski. 1987 : 118) ได้ศึกษาติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทสาขาอาชีวศึกษา ระหว่างปีการศึกษา 1971 - 1985 จากมหาวิทยาลัยไวโอมิง เพื่อศึกษาถึงคุณภาพของการจัดการเรียนการสอน ซึ่งข้อมูลที่ได้รับจะใช้เป็นแนวทางในการพิจารณาปรับปรุงหลักสูตร การจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพดียิ่งขึ้น ผลการวิจัยปรากฏว่า

1. ผู้สำเร็จการศึกษาส่วนใหญ่ มีความพึงพอใจในด้านการฝึกประสบการณ์
2. ผู้สำเร็จการศึกษาเห็นว่า ควรมีการปรับปรุงในด้านอุปกรณ์การเรียนการสอน และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ยังมีจำนวนไม่เพียงพอ

3. หลังจากสำเร็จการศึกษาแล้ว ผู้สำเร็จการศึกษาส่วนใหญ่ยังคงติดต่อกับมหาวิทยาลัยอยู่เสมอ

4. ผู้สำเร็จการศึกษาส่วนใหญ่ประเมินผลการปฏิบัติงานของตนเองอยู่ในระดับดี

ในปี ค.ศ. 1988 เลมเฮอร์ (Lemhouer. 1988 : 189) ได้ทำการประเมินความเหมาะสมของโครงการจัดการศึกษาแบบต่อเนื่อง และการฝึกอบรมด้านวิชาชีพ ประสิทธิภาพของอาจารย์ผู้สอน และความเพียงพอของการฝึกอบรม ความคิดเห็นของผู้ว่าจ้างด้านการก่อสร้าง 65 คน ด้านธุรกิจและอุตสาหกรรมอื่น ๆ 70 คน ในเขตเศรษฐกิจกลางและตะวันตกเฉียงเหนือ ของมอโรคโค โดยใช้แบบสอบถาม และการสัมภาษณ์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งผลที่ได้รับจากการวิจัยจะทำให้ทราบถึงความต้องการของตลาดแรงงาน และเป็นแนวทางในการพัฒนา แก๊ซ ปรับปรุงการจัดการศึกษา และฝึกอบรมด้านวิชาชีพให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ว่าจ้าง ผลจากการวิจัยพบว่า ผู้ว่าจ้างมีทัศนคติในเชิงบวกต่อการจัดการศึกษาด้านวิชาชีพโดยทั่วไป แต่มีทัศนคติในเชิงลบต่อการจัดการศึกษาด้านอาชีพในชุมชนของเขา การศึกษาทั่วไป และปัญหาของชุมชน ส่วนความร่วมมือของผู้ว่าจ้างกับสถาบันวิชาชีพค่อนข้างมีจำกัด และผู้ว่าจ้างมีข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาและฝึกอบรมไม่เพียงพอ นอกจากนี้ ผู้ว่าจ้างได้เสนอแนะให้มีการสอนวิชาชีพในโรงเรียนปกติ เปิดโอกาสให้นักเรียนได้เข้าสู่โลกของการทำงานขณะที่เรียนไปด้วย และควรพัฒนาความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับผู้ว่าจ้างได้ดียิ่งขึ้น

ในปี 1989 อิบราฮิม (Ibrahim. 1989 : 863) ได้ศึกษาผลสะท้อนกลับเพื่อการประเมินผลการศึกษาตามหลักสูตรโปรแกรมวิชาการธนาคาร ระดับอนุปริญญา ของสถาบันเทคโนโลยีมารา (Mara Institute of Technology) ประเทศมาเลเซีย เกี่ยวกับรายวิชาต่าง ๆ ที่ผู้สำเร็จการศึกษาต้องการเรียนซึ่งสัมพันธ์ และเพียงพอต่อการปฏิบัติงาน การฝึกประสบการณ์ที่เป็นประโยชน์ และเพียงพอต่อการทำงาน และระดับความสำคัญของการใช้ภาษาอังกฤษในการทำงาน โดยใช้วิธีการติดตามผลของผู้สำเร็จการศึกษา ตามหลักสูตรโปรแกรมวิชาการธนาคารจากสถาบันเทคโนโลยีมารา ระหว่างเดือนพฤษภาคม 1985 ถึงเดือน ธันวาคม 1987 จำนวน 164 คน ในแบบสอบถามซึ่งมีข้อความเกี่ยวกับรายวิชาที่ต้องการศึกษา การฝึกประสบการณ์และการใช้ภาษาอังกฤษ ซึ่งข้อมูลที่ได้รับจากการวิจัยจะเป็นแนวทางในการพิจารณาตัดสินใจแก้ไขปรับปรุงหลักสูตรนี้ ผลการวิจัยปรากฏว่า

1. ผู้สำเร็จการศึกษาเห็นว่า รายวิชาและ เนื้อหาสาระทั้งหมดมีความสำคัญหรือค่อนข้างสำคัญต่อการปฏิบัติงาน
2. ความเพียงพอของรายงาน ที่ผู้สำเร็จการศึกษาต้องการศึกษาอยู่ในระดับดี
3. ผู้สำเร็จการศึกษา จำนวนร้อยละ 80.4 เห็นว่า การฝึกประสบการณ์มีประโยชน์ต่อการปฏิบัติงาน และต้องการให้มีการฝึกประสบการณ์มากยิ่งขึ้น
4. ผู้ตอบแบบสอบถามทุกคนเห็นว่า ภาษาอังกฤษมีความสำคัญต่อการทำงานประจำวัน ในจำนวนร้อยละ 98.2 ต้องใช้ทักษะการพูดภาษาอังกฤษในการติดต่อสื่อสาร และจำนวนร้อยละ 95.10 ต้องการทักษะการเขียนเพื่อการสื่อสาร

ในปี 1992 มาร์โก (Margot, 1992 : 1372-A) ได้ประเมินหลักสูตรระบบสารสนเทศเพื่อการบริหาร (MIS) ของสถาบันอุดมศึกษาในรัฐโอไฮโอ เพื่อสำรวจความรู้ความสามารถทางคอมพิวเตอร์ ที่ผู้สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรต้องการเปรียบเทียบกับความต้องการของธุรกิจโดยใช้แบบสอบถามสำรวจความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนสาขาระบบสารสนเทศ เพื่อการบริหารจากสถาบันอุดมศึกษาในรัฐโอไฮโอ เกี่ยวกับเนื้อหาสาระรายวิชาของหลักสูตรที่ใช้ และศึกษาความคิดเห็นของผู้จัดการฝ่ายระบบสารสนเทศ เพื่อการบริหารของบริษัทชั้นนำในรัฐโอไฮโอ จำนวน 500 บริษัท เกี่ยวกับเนื้อหาสาระของหลักสูตร ที่ผู้สำเร็จการศึกษาต้องใช้ในการจัดการธุรกิจ ผลการวิจัยพบว่า สถาบันอุดมศึกษาและธุรกิจมีความคิดเห็นตรงกันที่ต้องการให้ผู้สำเร็จการศึกษามีทักษะ ความชำนาญเกี่ยวกับเครื่องคอมพิวเตอร์ขนาดใหญ่ (Mainframe Computer) แต่ไม่ได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับความเชี่ยวชาญในเครื่องคอมพิวเตอร์ขนาดกลาง และเครื่องคอมพิวเตอร์ขนาดเล็ก ความเชี่ยวชาญด้านการจัดการ กระจายทำการ และฐานข้อมูล สถานศึกษาเห็นว่า ความเชี่ยวชาญในการประยุกต์ใช้ซอฟต์แวร์ มีความสำคัญมากกว่าความต้องการของธุรกิจ ทั้งธุรกิจและสถานศึกษาต้องการให้ผู้สำเร็จการศึกษามีความรู้ความเข้าใจในโปรแกรมภาษาโคบอล แต่ธุรกิจให้ความสำคัญกับโปรแกรมภาษาต่าง ๆ น้อยกว่าสถานศึกษา นอกจากนี้ ธุรกิจ และสถานศึกษามีความคิดเห็นแตกต่างกันบางอย่างในการให้ความสำคัญของขอบข่ายรายวิชาคอมพิวเตอร์ที่สัมพันธ์กัน ซึ่งสถานศึกษาเห็นว่า ระบบความเชี่ยวชาญปัญญาประดิษฐ์ และโครงสร้างตรรกวิทยา มีความสำคัญต่อผู้สำเร็จการศึกษามากกว่าธุรกิจ และเห็นว่า ผู้สำเร็จการศึกษาต้องการการฝึกอบรมเทคนิคต่าง ๆ มากยิ่งขึ้น

ในปี ค.ศ. 1993 ฟิดิโน (Fidone, 1993 : 2038A - 2039A) ได้ทำการวิจัย เรื่องการประเมินโปรแกรมวิทยาศาสตร์ระดับมัธยม โดยใช้องค์ประกอบบริบท ของโมเดล ช่วย ในการตัดสินใจ หรือรูปแบบจำลองซิมป์ (CIPP) เพื่อเตรียมนักเรียนให้มีความรู้ความสามารถ เฉพาะทางในระดับสูง โดยรวบรวมจากครูวิทยาศาสตร์ ระดับมัธยม เกรด 6 - 12 จำนวน 100 คน นักเรียนสายวิทยาศาสตร์ เกรด 10, 11 และ 12 จำนวน 618 คน โดยใช้คำถาม เกี่ยวกับการวิจัยจำนวน 6 ข้อ และวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย t-test การวิเคราะห์ความ แปรปรวน (ANOVA) และการกระจายความถี่ ซึ่งการวิเคราะห์ข้อมูลชี้ให้เห็นถึงความแตกต่าง ระหว่างผลสัมฤทธิ์ของหลักสูตร ความต้องการของหลักสูตร ผลของเพศ ระดับของเกรด การมอบหมายงาน และความชอบหรือไม่ชอบของนักเรียน ผลของการประเมินสรุปได้ดังนี้

1. นักเรียนต้องการประสบการณ์ทางวิทยาศาสตร์อย่างกว้างขวาง รวมทั้งการเยี่ยมชม ชุมชนทางวิทยาศาสตร์แห่งอื่นมากกว่าการทดลองในห้องปฏิบัติการและการศึกษาวิทยาศาสตร์ เพิ่มเติมในชั้นเรียน
2. ครูควรเน้นขอบข่ายของจุดประสงค์ในการศึกษาวิทยาศาสตร์ของนักเรียน เพื่อ การพัฒนาทักษะในห้องปฏิบัติการและพัฒนาทักษะการทำงาน
3. ทั้งนักเรียนและครู ต้องการหลักสูตรระยะสั้น ๆ ที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ศึกษา ในสาขาอื่น ๆ โดยกำหนดเวลาไม่น้อยกว่า 1 ภาคเรียน
4. ครูในโรงเรียนระดับกลางคิดว่าจุดมุ่งหมายของการศึกษาวิทยาศาสตร์ เป็นการ เตรียมตัวเพื่อประกอบอาชีพ และการนำความรู้ทางวิทยาศาสตร์มาดัดแปลงให้เหมาะสมกับ นักเรียนเท่านั้น

จากการศึกษาผลการวิจัยเกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร สรุปได้ว่า ผลของการวิจัยมี ลักษณะที่คล้ายคลึงกัน และแตกต่างกัน ส่วนที่คล้ายคลึงกันคือ ผลผลิตของหลักสูตรสามารถบรรลุ จุดมุ่งหมาย ผลของการประเมินส่วนใหญ่พบว่า ผู้สำเร็จการศึกษามีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ของ ความมุ่งหมาย ส่วนที่แตกต่างกันคือ บริบท ปัจจัยเบื้องต้น กระบวนการเรียนการสอน ซึ่ง ผลการวิจัย พบว่า มีทั้งส่วนดี และส่วนบกพร่องที่ต้องปรับปรุงแก้ไข สาเหตุ เพราะหลักสูตร แต่ละหลักสูตร มีลักษณะแตกต่างกันตามสภาพของปัญหา สภาพแวดล้อม ลักษณะของหลักสูตรแต่ละ สาขาวิชา ตลอดจนความแตกต่างกันของจุดประสงค์ในการประเมินหลักสูตรของผู้วิจัยแต่ละคน อย่างไรก็ตามผลของการประเมินหลักสูตร จะทำให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับหลักสูตรนั้น ๆ ว่ามีข้อดี

ข้อบกพร่องในแต่ละด้านอย่างไร ทั้งนี้เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการประเมินมาใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไข และพัฒนาในแต่ละด้านของหลักสูตรให้สอดคล้องกันในทุกด้าน เพื่อให้ได้หลักสูตรที่เหมาะสม ทันสมัย มีประสิทธิภาพ ทนต่อเหตุการณ์ และการเปลี่ยนแปลงของสังคม

แนวความคิดจากการศึกษาเอกสาร และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่เสนอมาแล้ว ได้ประมวลมาเพื่อเป็นแนวทางการประเมินหลักสูตรประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ชั้นสูง สาขานาฏศิลป์ไทย ของวิทยาลัยนาฏศิลป์ คือ ใช้วิธีการประเมินแบบจำลองชิปปี้ เพราะเป็นการประเมินระบบครบวงจร โดยกำหนดด้านต่าง ๆ ที่จะประเมินดังนี้ คือ

1. บริบท เป็นการประเมินเกี่ยวกับความมุ่งหมายของหลักสูตร
2. ปัจจัยเบื้องต้น เป็นการประเมินเกี่ยวกับโครงสร้างของหลักสูตร เนื้อหาของหลักสูตร คุณลักษณะของอาจารย์ อุปกรณ์การเรียนการสอน ตำราเรียน และสถานที่เรียน
3. กระบวนการ เป็นการประเมินเกี่ยวกับกระบวนการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลและการบริหารหลักสูตร

4. ผลผลิต เป็นการประเมินประสิทธิภาพของผู้สำเร็จการศึกษา

สำหรับเนื้อหาของการวิจัยนั้น ได้กำหนดแนวทางการประเมิน โดยวิธีวิเคราะห์ เอกสารของหลักสูตรในการประเมิน ความมุ่งหมายของหลักสูตร โครงสร้างของหลักสูตร เนื้อหาของหลักสูตร ส่วนในการประเมิน คุณลักษณะของอาจารย์ รวมทั้งคุณวุฒิ จำนวนของอาจารย์ และสัดส่วนของอาจารย์ต่อนักศึกษา อุปกรณ์การเรียนการสอน ตำราเรียน และสถานที่เรียน ใช้วิธีการศึกษาจากข้อมูลจริงควบคู่กับการศึกษาจากความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอน นักศึกษา และผู้สำเร็จการศึกษา และสร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมเกี่ยวกับองค์ประกอบในด้านต่าง ๆ ของหลักสูตร ซึ่งได้แก่ความมุ่งหมายของหลักสูตร โครงสร้างของหลักสูตร เนื้อหาของหลักสูตร คุณลักษณะของอาจารย์ อุปกรณ์การเรียนการสอน การวัดและประเมินผล การบริหารหลักสูตร ตลอดจนคุณสมบัติของผู้สำเร็จการศึกษา ใช้สำหรับสอบถามความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอน นักศึกษา ผู้สำเร็จการศึกษา และผู้บังคับบัญชาของผู้สำเร็จการศึกษา

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การประเมินหลักสูตรประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ชั้นสูง สาขาวิชานาฏศิลป์ไทยของ
วิทยาลัยนาฏศิลป์ พุทธศักราช 2527 ผู้วิจัยดำเนินการตามสาระดังนี้

1. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย อาจารย์ผู้สอนในปีการศึกษา 2540 จำนวน 122 คน นักศึกษาสาขาวิชานาฏศิลป์ไทยชั้นสูงปีที่ 2 ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2540 จำนวน 276 คน ผู้สำเร็จการศึกษาในปีการศึกษา 2536 - 2539 จำนวน 893 คน จากวิทยาลัยนาฏศิลป์ 12 แห่ง ได้แก่ วิทยาลัยนาฏศิลป์ (กรุงเทพมหานคร) วิทยาลัยนาฏศิลป์เชียงใหม่ วิทยาลัยนาฏศิลป์สุโขทัย วิทยาลัยนาฏศิลป์ลพบุรี วิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทอง วิทยาลัยนาฏศิลป์นครศรีธรรมราช วิทยาลัยนาฏศิลป์พัทลุง วิทยาลัยนาฏศิลป์ร้อยเอ็ด วิทยาลัยนาฏศิลป์กาฬสินธุ์ วิทยาลัยนาฏศิลป์จันทบุรี วิทยาลัยนาฏศิลป์สุพรรณบุรี วิทยาลัยนาฏศิลป์นครราชสีมา และผู้บังคับบัญชาของผู้สำเร็จการศึกษา จำนวน 223 คน รวมประชากร 1,514 คน

กลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่ม หลายระดับ (Multi - Stage Random Sampling) โดยดำเนินการดังนี้

1. ประชากร ประกอบด้วย วิทยาลัยนาฏศิลป์ 12 แห่ง ทำการสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) เลือกเพียง 4 แห่ง โดยการจับสลากจากวิทยาลัย

ภาคเหนือ 1 แห่ง ภาคอีสาน 1 แห่ง ภาคใต้ 1 แห่ง ภาคกลาง 1 แห่ง และสุมแบบเจาะจง 1 แห่ง คือ วิทยาลัยนาฏศิลป์ (กรุงเทพมหานคร) ได้วิทยาลัยที่เป็นกลุ่มที่สุ่มได้ คือ วิทยาลัยนาฏศิลป์สุโขทัย วิทยาลัยนาฏศิลป์ร้อยเอ็ด วิทยาลัยนาฏศิลป์พัทลุง วิทยาลัยนาฏศิลป์ลพบุรี และวิทยาลัยนาฏศิลป์ (กรุงเทพมหานคร) (กลุ่มที่เจาะจง) รวมทั้งหมด 5 แห่ง

2. ทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มที่สุ่มได้ของวิทยาลัยนาฏศิลป์ 5 แห่ง ดังกล่าว จำแนกได้ดังนี้ กลุ่มที่ 1 อาจารย์ผู้สอนวิชานาฏศิลป์ไทย ในปีการศึกษา 2540 จำนวน 51 คน กลุ่มที่ 2 นักศึกษาสาขาวิชานาฏศิลป์ไทย ชั้นสูงปีที่ 2 ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2540 จำนวน 97 คน กลุ่มที่ 3 ผู้สำเร็จการศึกษาวชิราวุธนาฏศิลป์ไทย ในปีการศึกษา 2536 - 2539 จำนวน 484 คน และกลุ่มที่ 4 ผู้บังคับบัญชาของผู้สำเร็จการศึกษา จำนวน 110 คน ดังรายละเอียดในตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนประชากร และกลุ่มตัวอย่างที่สุ่มได้ จำแนกตามสถานภาพ

สถานภาพ	ประชากร 12 แห่ง	กลุ่มตัวอย่างที่สุ่มได้ 5 แห่ง
อาจารย์	122	51
นักศึกษา	276	97
ผู้สำเร็จการศึกษา	893	484
ผู้บังคับบัญชา	223	110
รวม	1,514	742

3. สุ่มกลุ่มตัวอย่างจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มที่สุ่มได้ 5 แห่ง โดยวิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ทั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางเครจิจ และ มอร์แกน (Krejcie and Morgan. 1970 : 607 - 610) ได้กลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

กลุ่มที่ 1 อาจารย์ผู้สอนวิชาเอกนาฏศิลป์ไทย ในปี พ.ศ. 2540 จำนวน 44 คน กลุ่มที่ 2 นักศึกษาชั้นสูงปีที่ 2 สาขาวิชานาฏศิลป์ไทยในปี พ.ศ. 2540 ของวิทยาลัยนาฏศิลป์ 5 แห่งที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2540 จำนวน 76 คน กลุ่มที่ 3 ผู้สำเร็จการศึกษาวชิราเอกนาฏศิลป์ไทย ของวิทยาลัยนาฏศิลป์ ในปีการศึกษา 2536 - 2539 จำนวน 214 คน และกลุ่มที่ 4 ผู้บังคับบัญชาของผู้สำเร็จการศึกษา จำนวน 86 คน รวมเป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 420 คน ดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่สุ่มได้และกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสถานภาพ

สถานภาพ	กลุ่มตัวอย่าง ที่สุ่มได้ 5 แห่ง	กลุ่มตัวอย่าง	ร้อยละ
อาจารย์	51	44	86.27
นักศึกษา	97	76	78.35
ผู้สำเร็จการศึกษา	484	214	44.21
ผู้บังคับบัญชา	110	86	81.13
รวม	742	420	56.60

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน

ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือสำหรับการวิจัย โดยดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาเอกสารหลักสูตรประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ชั้นสูง สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย ของวิทยาลัยนาฏศิลป์ พุทธศักราช 2527

2. ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร การวิเคราะห์หลักสูตร และการประเมินหลักสูตร

จากการศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยข้างต้น ผู้วิจัยได้เสนอรูปแบบแนวทางการประเมินหลักสูตรประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ชั้นสูง สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย ของวิทยาลัยนาฏศิลป พุทธศักราช 2527 ดังตาราง 3

ตาราง 3 รูปแบบแนวทางการประเมินหลักสูตรประกาศนียบัตรนานาชาติชั้นสูง สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย ของวิทยาลัยนาฏศิลป์ พุทธศักราช 2527

วัตถุประสงค์ของการประเมิน	ประเด็นการประเมิน	เกณฑ์สำหรับใช้ประเมิน	เกณฑ์ในการแปลความหมาย	เครื่องมือ	แหล่งข้อมูล
เพื่อประเมินหลักสูตรในด้าน 1. บริบท	-ความมุ่งหมายของหลักสูตร	-ความสอดคล้องระหว่างจุดมุ่งหมายกับปรัชญาของวิทยาลัย -ความชัดเจนในด้านภาษา -ความครอบคลุมตามจุดมุ่งหมายของการศึกษาในด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย	พิจารณาจากผลการวิเคราะห์ของอาจารย์สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย จำนวน 5 คน ที่สอดคล้องกัน จำนวน 3 คน ใน 5 คน เป็นเกณฑ์	-วิเคราะห์เอกสาร	-เอกสาร หลักสูตร

ตาราง 3 (ต่อ)

วัตถุประสงค์ของการประเมิน	ประเด็นการประเมิน	เกณฑ์สำหรับใช้ประเมิน	เกณฑ์ในการแปลความหมาย	เครื่องมือ	แหล่งข้อมูล
วัตถุประสงค์ของการประเมิน		-ความชัดเจนของควมมุ่งหมาย -ความครอบคลุมตามจุดมุ่งหมายการศึกษาในด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย -แนวทางในการนำความรู้ไปใช้ตรงกับควมมุ่งหมาย -ความเหมาะสมในการนำไปใช้ในการเรียนการสอน -ความเหมาะสมกับสภาพสังคมปัจจุบัน	ค่าเฉลี่ยจากแบบสอบถามที่ให้หน้าหนักตามมาตราส่วนประมาณค่า ใน 5 ระดับในแต่ละด้านต้องมีค่าเฉลี่ย 3.00 ขึ้นไป จึงจะถือว่ามีความเหมาะสม	-แบบสอบถาม	-อาจารย์ -นักศึกษา -ผู้สำเร็จการศึกษา

ตาราง 3 (ต่อ)

วัตถุประสงค์ของการประเมิน	ประเด็นการประเมิน	เกณฑ์สำหรับใช้ประเมิน	เกณฑ์ในการแปลความหมาย	เครื่องมือ	แหล่งข้อมูล
2. ปัจจัยเบื้องต้น	- โครงสร้างของหลักสูตร	- ความเหมาะสมของจำนวนหน่วยกิตที่เรียนตลอดหลักสูตร - ความเหมาะสมของการจัดกลุ่มวิชา ในโครงสร้างของหลักสูตร - ความเหมาะสมของหน่วยกิตที่เรียนตลอดหลักสูตร - ความเหมาะสมของการจัดกลุ่มวิชา ในหลักสูตร - ความเหมาะสมของสัดส่วนของหมวดวิชา ในภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ	- พิจารณาจากเกณฑ์ของทบวงมหาวิทยาลัย - เปรียบเทียบ จำนวนหน่วยกิต คิดเป็นสัดส่วนและร้อยละ	- วิเคราะห์เอกสาร	- เอกสาร หลักสูตร - เกณฑ์ของทบวงมหาวิทยาลัย
			- ค่าเฉลี่ยจากแบบสอบถาม ที่ให้นักตามมาตรฐานประมาณค่า ใน 5 ระดับในแต่ละด้าน ต้องมีค่าเฉลี่ย 3.00 ขึ้นไป จึงจะถือว่ามีความเหมาะสม	- แบบสอบถาม	- อาจารย์ - นักศึกษา - ผู้สำเร็จการศึกษา

ตาราง 3 (ต่อ)

วัตถุประสงค์ของการประเมิน	ประเด็นการประเมิน	เกณฑ์สำหรับใช้ประเมิน	เกณฑ์ในการแปลความหมาย	เครื่องมือ	แหล่งข้อมูล
	- เนื้อหาของหลักสูตร	- โครงสร้างของหลักสูตร สามารถผลิตนักศึกษาได้ตามความมุ่งหมายของหลักสูตร			
		- ความสอดคล้องระหว่างเนื้อหาวิชา กับความมุ่งหมายของหลักสูตร	พิจารณาจากผลการวิเคราะห์ของอาจารย์สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย จำนวน 5 คน ที่สอดคล้องกัน จำนวน 3 คน ใน 5 คน เป็นเกณฑ์	- วิเคราะห์เอกสาร	- เอกสาร
		- ความสอดคล้องระหว่างเนื้อหาวิชา กับความมุ่งหมายของหลักสูตร	ค่าเฉลี่ยจากแบบสอบถามที่ให้นักศึกษามาตราส่วนประมาณค่าใน 5 ระดับในแต่ละด้านต้องมีค่าเฉลี่ย 3.00 ขึ้นไป จึงจะถือว่ามีความเหมาะสม	- แบบสอบถาม	- อาจารย์ - นักศึกษา - ผู้สำเร็จการศึกษา
		- ความเหมาะสมของการกำหนดเนื้อหาวิชา			

ตาราง 3 (ต่อ)

วัตถุประสงค์ของการ ประเมิน	ประเด็นการประเมิน	เกณฑ์สำหรับใช้ประเมิน	เกณฑ์ในการแปลความหมาย	เครื่องมือ	แหล่งข้อมูล
		-ความสอดคล้องและ เหมาะสมของเนื้อหาวิชา ในการเรียนสาขาวิชา นาฏศิลป์ไทย -ความสอดคล้องระหว่าง เนื้อหาวิชากับความ ต้องการของผู้เรียนและ สังคม -เนื้อหาวิชากับแนวทาง การนำความรู้ไปใช้ตรงกับ ความมุ่งหมายที่วางไว้ -ความเหมาะสมของเนื้อหา วิชากับการนำไปประกอบ อาชีพ			

ตาราง 3 (ต่อ)

วัตถุประสงค์ของการประเมิน	ประเด็นการประเมิน	เกณฑ์สำหรับใช้ประเมิน	เกณฑ์ในการแปลความหมาย	เครื่องมือ	แหล่งข้อมูล
วัตถุประสงค์ของการประเมิน	-คุณลักษณะของอาจารย์	-ความเหมาะสมของควม ของอาจารย์ จำนวน อาจารย์ และสัดส่วนของ อาจารย์ต่อนักศึกษา	พิจารณาจากเกณฑ์ของทบวง มหาวิทยาลัย	-วิเคราะห์ข้อมูลจริง	-ข้อมูลจริง : เกณฑ์ทบวง มหาวิทยาลัย
		- การทำงานด้านวิจัยและ ผลงานด้านวิชาการ	พิจารณาจากผลงานด้าน นาฏศิลป์ไทย และการประเมิน ของผู้บริหาร	-วิเคราะห์ข้อมูลจริง	-ข้อมูลจากวิทยาลัย -งานสอนของ อาจารย์
		- ความรู้ความสามารถใน สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย -ความรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอน -ความรู้ความสามารถใน สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย	ค่าเฉลี่ยจากแบบสอบถาม ที่ให้นักศึกษาตามมาตรฐาน ประมาณค่า ใน 5 ระดับ	-แบบสอบถาม	-อาจารย์ -นักศึกษา -ผู้สำเร็จการศึกษา

ตาราง 3 (ต่อ)

วัตถุประสงค์ของการ ประเมิน	ประเด็นการประเมิน	เกณฑ์สำหรับใช้ประเมิน	เกณฑ์ในการแปลความหมาย	เครื่องมือ	แหล่งข้อมูล
		- ความรู้ความสามารถในการสอน การส่งเสริมการเรียนรู้ - ความเหมาะสมด้านบุคลิกภาพ และสัมพันธภาพ - ความรู้ความสามารถในการส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักนำความรู้ไปใช้ - การทำงานด้านวิจัยและผลงานด้านวิชาการ - การะงานการสอนและงานด้านอื่น ๆ	ต้องมีค่าเฉลี่ย 3.00 ขึ้นไป จึงจะถือว่ามีความเหมาะสม		

ตาราง 3 (ต่อ)

วัตถุประสงค์ของการประเมิน	ประเด็นการประเมิน	เกณฑ์สำหรับใช้ประเมิน	เกณฑ์ในการแปลความหมาย	เครื่องมือ	แหล่งข้อมูล
ประเมิน	-อุปกรณ์การเรียนการสอน ตำราเรียน และสถานที่เรียน	-ความเหมาะสม ความทันสมัย และความสะดวกในการให้บริการด้านอุปกรณ์การเรียนการสอน -ความเหมาะสม ความทันสมัย จำนวนที่เพียงพอของตำราเรียน และความสะดวกในการให้บริการด้านตำราเรียน -ความเหมาะสมของสถานที่เรียน ภาคทฤษฎี ภาคปฏิบัติและสถานที่ฝึกซ้อมการแสดง	ค่าเฉลี่ยจากแบบสอบถามที่ให้นักศึกษามาตราส่วนประมาณค่า ใน 5 ระดับในแต่ละด้าน ต้องมีค่าเฉลี่ย 3.00 ขึ้นไป จึงจะถือว่ามีความเหมาะสม	-แบบสอบถาม	-อาจารย์ -นักศึกษา -ผู้สำเร็จการศึกษา

วัตถุประสงค์ของการประเมิน	ประเด็นการประเมิน	เกณฑ์สำหรับใช้ประเมิน	เกณฑ์ในการแปลความหมาย	เครื่องมือ	แหล่งข้อมูล
3. กระบวนการ	ประเด็นการประเมิน -กระบวนการเรียนการสอน	เกณฑ์สำหรับใช้ประเมิน -ความสะดวก ความทันสมัย จำนวนที่เพียงพอ ในการได้รับการบริการด้านสถานที่ และสาธารณูปโภค -ความสอดคล้องของการจัดการเรียนการสอนกับความมุ่งหมายของหลักสูตร - ความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้ การสอน -ความครอบคลุมในการส่งเสริมความรู้ ความสามารถและทักษะทางด้านนาฏศิลป์ไทย	เกณฑ์ในการแปลความหมาย ค่าเฉลี่ยตามรายชื่อจากแบบสอบถามที่ให้นักตามมาตรฐานส่วนประมาณค่าต้องมีค่าเฉลี่ย 3.00 ขึ้นไป จึงจะถือว่ามีความเหมาะสม	เครื่องมือ -แบบสอบถาม	แหล่งข้อมูล -อาจารย์ -นักศึกษา -ผู้สำเร็จการศึกษา

ตาราง 3 (ต่อ)

วัตถุประสงค์ของการประเมิน	ประเด็นการประเมิน	เกณฑ์สำหรับใช้ประเมิน	เกณฑ์ในการแปลความหมาย	เครื่องมือ	แหล่งข้อมูล
วัตถุประสงค์ของการประเมิน	ประเด็นการประเมิน	-ความเหมาะสมของการใช้สื่อการสอน -ความครอบคลุมในการส่งเสริมความรู้ ทักษะ และเจตคติ -กิจกรรมการเรียนรู้การสอนด้านคุณธรรม และการตระหนักรู้ในหน้าที่ -ความสอดคล้องระหว่างการวัดและประเมินผล	-ความเหมาะสมของการใช้สื่อการสอน -ความครอบคลุมในการส่งเสริมความรู้ ทักษะ และเจตคติ -กิจกรรมการเรียนรู้การสอนด้านคุณธรรม และการตระหนักรู้ในหน้าที่ -ความสอดคล้องระหว่างการวัดและประเมินผล	-แบบสอบถาม	-อาจารย์ -นักศึกษา -ผู้สำเร็จการศึกษา
		-การวัดและประเมินผล	-ค่าเฉลี่ยจากแบบสอบถามที่ให้บันทึกตามมาตราส่วนประมาณค่าใน 5 ระดับในแต่ละด้าน ต้องมีค่าเฉลี่ย 3.00 ขึ้นไป จึงจะถือว่ามีความเหมาะสม		

ตาราง 3 (ต่อ)

วัตถุประสงค์ของการประเมิน	ประเด็นการประเมิน	เกณฑ์สำหรับใช้ประเมิน	เกณฑ์ในการแปลความหมาย	เครื่องมือ	แหล่งข้อมูล
วัตถุประสงค์ของการประเมิน		-ความสัมพันธ์ระหว่างการวัดและประเมินผลกับความรู้ความชำนาญทางด้านสถิติไทย และการนำความรู้ไปใช้ -การวัดและประเมินผลด้าน พฤติพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย -การวางแผนการบริหารหลักสูตร -ความเหมาะสมในการจัดทำรายการเรียนการสอนการจัดระบบการลงทะเบียนและการจัดทำอาจารย์	ค่าเฉลี่ยจากแบบสอบถามที่ให้นักตามาตราส่วนประมาณค่าใน 5 ระดับในแต่ละด้านต้องมีค่าเฉลี่ย 3.00 ขึ้นไป จึงจะถือว่ามีความเหมาะสม	-แบบสอบถาม	-อาจารย์ -นักศึกษา -ผู้สำเร็จการศึกษา

ตาราง 3 (ต่อ)

วัตถุประสงค์ของการประเมิน	ประเด็นการประเมิน	เกณฑ์ที่ใช้ประเมิน	เกณฑ์ในการแปลความหมาย	เครื่องมือ	แหล่งข้อมูล
4. ผลผลิต		-ความสะดวกในการให้บริการแก่นักศึกษา -ความเหมาะสมในการจัดกิจกรรมเพื่อเพิ่มประสบการณ์แก่นักศึกษา			
	ประสิทธิภาพของผู้สำเร็จการศึกษา	-ความสอดคล้องระหว่างความมุ่งหมายของหลักสูตรกับประสิทธิภาพของผู้สำเร็จการศึกษาทั้ง 3 ด้าน คือ 1. ด้านทัศนคติ - ความรู้ทั่วไป - ความรู้ในวิชาสามัญ 2. ด้านจิตพิสัย - ความรับผิดชอบ	ค่าเฉลี่ยจากแบบสอบถามที่ให้นักศึกษามาตราส่วนประมาณค่าใน 5 ระดับในแต่ละด้านต้องมีค่าเฉลี่ย 3.00 ขึ้นไป จึงจะถือว่ามีความเหมาะสม	-แบบสอบถาม	-ผู้สำเร็จการศึกษา -ผู้บังคับบัญชาของผู้สำเร็จการศึกษา

ตาราง 3 (ต่อ)

วัตถุประสงค์ของการ ประเมิน	ประเด็นการประเมิน	เกณฑ์สำหรับใช้ประเมิน	เกณฑ์ในการแปลความหมาย	เครื่องมือ	แหล่งข้อมูล
		- ความมีคุณธรรม จริยธรรม - จรรยาบรรณในวิชาชีพ 3. ทักษะพิสัย - ความสามารถในการนำความรู้ด้านวิชาเอกมาปฏิบัติสลับไทย ไปใช้ใน การสอน			

ตาราง 3 (ต่อ)

วัตถุประสงค์ของการ ประเมิน	ประเด็นการประเมิน	เกณฑ์สำหรับใช้ประเมิน	เกณฑ์ในการแปลความหมาย	เครื่องมือ	แหล่งข้อมูล
		- ความสามารถใน การปฏิบัติงานด้าน การแสดงต่าง ๆ ทั้งการเป็นผู้แสดง ผู้กำกับ วางแผน การเขียนและจัดทำ บทละคร			

การสร้างเครื่องมือ จากการศึกษาเอกสารหลักสูตรประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ชั้นสูง สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย ของวิทยาลัยนาฏศิลป์ พุทธศักราช 2527 การศึกษาเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร การวิเคราะห์หลักสูตร และการประเมินหลักสูตร และจากรูปแบบแนวทางในการประเมินหลักสูตรประกาศนียบัตร นาฏศิลป์ชั้นสูง สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย ของวิทยาลัยนาฏศิลป์ พุทธศักราช 2527 ได้นำมาเป็นข้อมูล เพื่อสร้างเครื่องมือในการทาวิจัย ได้แก่ การวิเคราะห์เอกสารและแบบสอบถาม

1. การวิเคราะห์เอกสาร ผู้วิจัยดำเนินการโดยให้อาจารย์สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย ของวิทยาลัยนาฏศิลป์ จำนวน 5 คน ซึ่งมีคุณสมบัติ คือ เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการเรียนการสอนวิชานาฏศิลป์ไทย โดยทำการสอนสาขาวิชานาฏศิลป์ไทยมาแล้วเกินกว่า 15 ปี ดำเนินการวิเคราะห์ ผลของการวิเคราะห์ที่สอดคล้องกันของอาจารย์ จำนวน 3 ใน 5 คน นำมาสรุปวิเคราะห์เชิงบรรยาย เอกสารที่นำมาวิเคราะห์ในการวิจัยนี้ ได้แก่ เอกสารหลักสูตรประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ชั้นสูง สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย ของวิทยาลัยนาฏศิลป์ พุทธศักราช 2527 โดยมีจุดมุ่งหมาย ดังนี้

- 1.1 วิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างจุดมุ่งหมายกับปรัชญาของวิทยาลัย
 - 1.2 วิเคราะห์ความชัดเจนในด้านภาษาและเข้าใจง่ายของความมุ่งหมายของหลักสูตรจากเอกสารหลักสูตร
 - 1.3 วิเคราะห์ความมุ่งหมายของหลักสูตรสาขาวิชานาฏศิลป์ไทยตามแนวการจำแนกความมุ่งหมายทางการศึกษาของบลูม (Bloom) เพื่อให้ได้ความมุ่งหมายทั้งด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย
 - 1.4 วิเคราะห์โครงสร้างของหลักสูตร โดยวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างเกณฑ์ของทบวงมหาวิทยาลัย กับโครงสร้างของหลักสูตรสาขานาฏศิลป์ไทยของวิทยาลัยนาฏศิลป์ วิเคราะห์ความเหมาะสมของจำนวนหน่วยกิตที่เรียนตลอดหลักสูตร สัดส่วนระหว่างหน่วยกิตที่เรียนและความเหมาะสมของการจัดกลุ่มวิชา โดยใช้ร้อยละ
 - 1.5 วิเคราะห์ความสอดคล้องของเนื้อหาหลักสูตรกับความมุ่งหมายของหลักสูตรจากเอกสารหลักสูตร โดยการเปรียบเทียบความมุ่งหมายของหลักสูตรกับเนื้อหาของหลักสูตร
2. การสร้างแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามโดยยึดข้อมูลจากเอกสารหลักสูตรประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ชั้นสูง สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย ของวิทยาลัยนาฏศิลป์ ประกอบ

กับการศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร และจากรูปแบบการประเมิน หลักสูตรประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ชั้นสูง สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย ของวิทยาลัยนาฏศิลป์ พุทธศักราช 2527 ที่นำเสนอตั้งตาราง 3 เป็นแนวทาง และใช้แนวคำถามจากแบบสอบถามของ มยุรี พลาญกูร (2529 : 100 - 140) สมหญิง จันทะไทย (2530 : 187 - 239) บุญส่ง นิลแก้ว (2530 : 187 - 239) อัจจิมา สวัสดิ์ชิน (2532 : 120 - 141) และ กานดา สุภาพจน์ (2533 : 140 - 170)

ลักษณะแบบสอบถาม แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Seale) สร้างตามแนวของไลเคิร์ท (Likert) ถามครอบคลุมประเด็นการประเมิน 4 ด้าน ดังนี้

1. บริบท ได้แก่ การสอบถามเกี่ยวกับความมุ่งหมายของหลักสูตร
2. บัณฑิตเบื้องต้น ได้แก่ การสอบถามเกี่ยวกับโครงสร้างของหลักสูตร เนื้อหาของหลักสูตร คุณลักษณะของอาจารย์ อุปกรณ์การเรียนการสอน ตำราเรียน และสถานที่เรียน
3. กระบวนการ ได้แก่ การสอบถามเกี่ยวกับกระบวนการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล และการบริหารหลักสูตร
4. ผลผลิต ได้แก่ การสอบถามประสิทธิภาพของผู้สำเร็จการศึกษาเพื่อวัดความสอดคล้องกับความมุ่งหมายของหลักสูตรในด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย

ส่วนที่ 2 เป็นคำถามแบบปลายเปิด (Open Ended) เกี่ยวกับสภาพปัญหา ความต้องการ ตลอดจนข้อเสนอแนะ และความคิดเห็นทั่วไป นอกจากคำถามในตอนต้นที่ 1 และผู้ตอบแบบสอบถามต้องการแสดงความคิดเห็นดังกล่าว ซึ่งจะอยู่ในตอนท้ายของการประเมินแต่ละด้าน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บ รวบรวมข้อมูล แบ่งเป็น 4 ชุด (ภาคผนวก ข - จ) คือ

ชุดที่ 1 แบบวิเคราะห์เอกสารหลักสูตรประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ชั้นสูง สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย ของวิทยาลัยนาฏศิลป์

ชุดที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของอาจารย์หรือความคิดเห็นของนักศึกษาต่อหลักสูตรประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ชั้นสูง สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย ของวิทยาลัยนาฏศิลป์

ชุดที่ 3 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้สำเร็จการศึกษาต่อหลักสูตรประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ชั้นสูง สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย ของวิทยาลัยนาฏศิลป์

ชุดที่ 4 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชาของผู้สำเร็จการศึกษาต่อ
หลักสูตรประกาศนียบัตรนานาชาติชั้นสูง สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย ของวิทยาลัยนาฏศิลป์

การกำหนดค่าลำดับ ความสำคัญของตัวเลือกในแบบสอบถามแต่ละข้อผู้วิจัยกำหนด
ค่าลำดับความสำคัญ ดังนี้

5 หมายถึง เหมาะสมมากที่สุด หรือมีระดับการปฏิบัติมากที่สุด

4 หมายถึง เหมาะสมมาก หรือมีระดับการปฏิบัติมาก

3 หมายถึง เหมาะสมปานกลาง หรือมีระดับการปฏิบัติปานกลาง

2 หมายถึง เหมาะสมน้อย หรือมีระดับการปฏิบัติน้อย

1 หมายถึง เหมาะสมน้อยที่สุด หรือมีระดับการปฏิบัติน้อยที่สุด

เกณฑ์ในการพิจารณาค่าเฉลี่ยของแต่ละระดับความคิดเห็น ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ในการ
แปลความหมายโดยใช้คุณสมบัติเรื่องความต่อเนื่องของ คะแนนไว้เป็นแนวเทียบผลการ
วิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.55 – 5.00 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด หรือ เหมาะสมมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.55 – 4.54 หมายถึง เห็นด้วยมาก หรือ เหมาะสมมาก

ค่าเฉลี่ย 2.55 – 3.54 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง หรือ เหมาะสมปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.55 – 2.54 หมายถึง เห็นด้วยน้อย หรือ เหมาะสมน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.54 หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด หรือ เหมาะสมน้อยที่สุด

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. ปรับแก้แบบสอบถาม ตามคำแนะนำของคณะกรรมการสอบเค้าโครงปรียญานิพนธ์
แล้วนำแบบสอบถามที่ปรับแก้ไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบข้อคำถามและคำชี้แจง
ที่ใช้ในแบบสอบถามให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น

2. การตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) ผู้วิจัยนำ
แบบสอบถามทั้ง 3 ฉบับ ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ คือผู้เชี่ยวชาญในด้านหลักสูตร ผู้เชี่ยวชาญและ
ผู้เกี่ยวข้องด้านหลักสูตรและการเรียนการสอนวิชานาฏศิลป์ไทย จำนวน 5 คน ซึ่งประกอบด้วย
ดร.สมสุข ชีระพิจิตร ดร.พรณี บุญประกอบ อาจารย์จิราพร รัตนวราหะ อาจารย์
เอนก นิคมภักดิ์ และอาจารย์พยงค์ ทองหลิม พิจารณาตรวจสอบสำนวนภาษาความสอดคล้อง
เกณฑ์การประเมินแต่ละ เกณฑ์กับองค์ประกอบแต่ละองค์ประกอบ

3. แก้ไขปรับปรุงแบบสอบถามที่ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบและให้คำแนะนำแล้วนำเสนอกรรมการควบคุมปริญญาโท เพื่อตรวจสอบอีกครั้งหนึ่ง

4. นำแบบสอบถามที่แก้ไขปรับปรุงสมบูรณ์แล้วไปทดลองใช้ (Try - Out) กับ อาจารย์ นักศึกษา ผู้สำเร็จการศึกษา และผู้บังคับบัญชาของผู้สำเร็จการศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างดังนี้ แบบสอบถามองค์ประกอบของหลักสูตร 8 ส่วน คือ ความมุ่งหมายของหลักสูตร โครงสร้างของหลักสูตร เนื้อหาของหลักสูตร คุณลักษณะของอาจารย์ อุปกรณ์การเรียนการสอน ตำราเรียน และสถานที่เรียน กระบวนการเรียนการสอน การวัดผลและประเมินผล การบริหารหลักสูตร กลุ่มที่ทดลองใช้ประกอบด้วย อาจารย์จำนวน 15 คน นักศึกษาจำนวน 16 คน และผู้สำเร็จการศึกษาจำนวน 15 คน รวม 46 คน ส่วนองค์ประกอบของหลักสูตรส่วนที่ 9 คือ คุณสมบัติของผู้สำเร็จการศึกษา กลุ่มที่ทดลองใช้เฉพาะผู้สำเร็จการศึกษาจำนวน 40 คน และแบบสอบถามของผู้บังคับบัญชาของผู้สำเร็จการศึกษา กลุ่มที่ทดลองใช้คือ ผู้บังคับบัญชาของผู้สำเร็จการศึกษาจำนวน 30 คน แล้วนำแบบสอบถามที่ทดลองใช้มาหาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามเป็นรายข้อ (Item Discrimination) โดยใช้สูตร t-test (Edwards. 1957 : 152) และหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ตามสูตรของ ครอนบาค (Cronbach. 1971 : 161) ได้ค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่น ดังนี้

แบบสอบถามองค์ประกอบของหลักสูตร ทั้ง 9 ส่วน

ส่วนที่ 1 ความมุ่งหมายของหลักสูตร มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 1.98 ถึง 6.47 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .92

ส่วนที่ 2 โครงสร้างของหลักสูตร มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 2.85 ถึง 6.84 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .87

ส่วนที่ 3 เนื้อหาของหลักสูตร มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 2.34 ถึง 6.26 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .93

ส่วนที่ 4 คุณลักษณะของอาจารย์ มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 2.37 ถึง 5.47 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .90

ส่วนที่ 5 อุปกรณ์การเรียนการสอน ตำราเรียน และสถานที่เรียน มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 1.90 ถึง 6.56 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .92

ส่วนที่ 6 กระบวนการเรียนการสอน มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 1.85 ถึง 5.07 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .93

ส่วนที่ 7 การวัดผลและประเมินผล มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 2.10 ถึง

5.41 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .90

ส่วนที่ 8 การบริหารหลักสูตร มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 1.86 ถึง

5.46 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .96

ส่วนที่ 9 คุณสมบัติของผู้สำเร็จการศึกษา มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 2.21 ถึง

6.09 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .94

สำหรับแบบสอบถามของผู้บังคับบัญชาของผู้สำเร็จการศึกษา มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 1.85 ถึง 5.57 มีค่าความเชื่อมั่น .96

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการตามลำดับดังต่อไปนี้

1. ขออนุญาตและแนบตัวจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลจากวิทยาลัยนาฏศิลป์ 5 แห่ง ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ วิทยาลัยนาฏศิลป์ (กรุงเทพมหานคร) วิทยาลัยนาฏศิลป์ลพบุรี วิทยาลัยนาฏศิลป์สุโขทัย วิทยาลัยนาฏศิลป์ร้อยเอ็ด และวิทยาลัยนาฏศิลป์พัทลุง (ภาคผนวก ข)

1.1 หนังสือขอความอนุเคราะห์ขอความร่วมมือจากผู้อำนวยการวิทยาลัยนาฏศิลป์ (กรุงเทพมหานคร) ผู้วิจัยได้นำส่งและขออนุญาตด้วยตนเอง และเก็บข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถามสำหรับอาจารย์ นักศึกษา ผู้บังคับบัญชาของผู้สำเร็จการศึกษา และผู้สำเร็จการศึกษา (บางส่วน) ด้วยตนเอง

1.2 หนังสือขอความอนุเคราะห์ขอความร่วมมือจากผู้อำนวยการวิทยาลัยนาฏศิลป์ลพบุรี วิทยาลัยนาฏศิลป์สุโขทัย วิทยาลัยนาฏศิลป์ร้อยเอ็ด และวิทยาลัยนาฏศิลป์พัทลุง ได้ส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ และขอความร่วมมือไปยังวิทยาลัยดังกล่าวพร้อมแบบสอบถามสำหรับอาจารย์ นักศึกษา ผู้สำเร็จการศึกษา และผู้บังคับบัญชาของผู้สำเร็จการศึกษาทางไปรษณีย์ โดยติดต่อกับหัวหน้าหมวดนาฏศิลป์ไทยของแต่ละแห่ง ขอความอนุเคราะห์ในการดำเนินการแจกแบบสอบถามและ เก็บรวบรวมแบบสอบถามคืน พร้อมทั้งจัดส่งกลับคืนมายังผู้วิจัยทางไปรษณีย์ โดยผู้วิจัยแนบล่องพัสดุที่จะบรรจุแบบสอบถามค่าใช้จ่ายและรายละเอียดที่อยู่ของผู้วิจัย เพื่อให้สามารถส่งแบบสอบถามคืนมาให้ผู้วิจัยได้โดยสะดวก

1.3 แบบสอบถามของผู้บังคับบัญชาของผู้สำเร็จการศึกษา และแบบสอบถามของผู้สำเร็จการศึกษาที่ทำงานในสถาบันการศึกษาและหน่วยงานอื่น ๆ บางส่วนผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามและคำชี้แจงประกอบในการตอบแบบสอบถามไปยังผู้ตอบแบบสอบถามทางไปรษณีย์ โดยผู้วิจัยแนบซองติดดวงตราไปรษณีย์และเจ้าหน้าที่ของถึงผู้วิจัย ขอความร่วมมือให้ผู้ตอบแบบสอบถามส่งแบบสอบถามกลับคืนมาให้ผู้วิจัยและบางส่วนผู้วิจัยได้ทำการส่งและขอรับคืนด้วยตนเอง

2. นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาจำนวน 408 ฉบับ จากแบบสอบถามทั้งหมด 420 ฉบับ มาคัดเลือกไว้เฉพาะแบบสอบถามที่ได้ข้อมูลครบสมบูรณ์ จำนวน 395 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 94.04 ดังรายละเอียดปรากฏในตาราง 4

ตาราง 4 จำนวนแบบสอบถามที่ส่งไป และได้รับคืนฉบับที่มีข้อมูลสมบูรณ์ จำแนกตามสถานภาพ

แบบสอบถาม สถานภาพ	แบบสอบถามที่ ส่งให้ตอบ	แบบสอบถามที่ได้รับคืน ที่มีข้อมูลสมบูรณ์	แบบสอบถามที่สมบูรณ์ คิดเป็นร้อยละ
อาจารย์	44	40	90.90
นักศึกษา	76	70	92.10
ผู้สำเร็จการศึกษา	214	205	95.74
ผู้บังคับบัญชา	110	100	90.90
รวม	420	395	94.04

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S) ด้วยคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป เอส พี เอส เอ็กซ์ (Statistical Package for Social Sciences - X หรือ SPSS - X)

สำหรับแบบสอบถามปลายเปิดแต่ละด้าน นำมาตรวจจัดกลุ่มของคำตอบเป็น 3 กลุ่ม และวิเคราะห์ความถี่ จากนั้นนำเสนอผลวิเคราะห์ข้อมูลเชิงบรรยาย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้ค่าสถิติพื้นฐาน คือ

1. ค่าสถิติพื้นฐาน

1.1 ค่าเฉลี่ย (Mean) (Ferguson. 1981 : 49)

1.2 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

(Ferguson. 1981 : 68)

2. หาค่าอำนาจจำแนก (Discrimination Power) โดยใช้สูตร t - test
(Edwards. 1957 : 152)

3. หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยวิธีหาค่าความสอดคล้องภายในแบบ
สัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) (Cronbach. 1971 : 161)

4. ทดสอบนัยสำคัญทางสถิติของกลุ่มตัวอย่างเดี่ยว (One Sample Test on
Mean) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2531 : 171)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อความสะดวกและสื่อความหมายตรงกัน ดังนี้

- n แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
- $\bar{X}$ แทน ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง
- S แทน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง
- t แทน ค่าที่ใช้พิจารณาใน t-distribution
- ** แทน นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
- * แทน นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล การประเมินหลักสูตรประกาศนียบัตรนานาชาติชั้นสูง สาขานาฏศิลป์ไทย ของวิทยาลัยนาฏศิลป์ พุทธศักราช 2527 ในครั้งนี้ ผู้วิจัยนำเสนอตามลำดับ ดังนี้

- ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์บริบท ได้แก่ ความมุ่งหมายของหลักสูตร
- ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยเบื้องต้น ได้แก่ โครงสร้างของหลักสูตร เนื้อหาของหลักสูตร คุณลักษณะของอาจารย์ อุปกรณ์การเรียนการสอน ตำราเรียน และสถานที่เรียน
- ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์กระบวนการ ได้แก่ กระบวนการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล และการบริหารหลักสูตร
- ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ผลผลิต ได้แก่ ประสิทธิภาพของผู้สำเร็จการศึกษา และความต้องการของผู้บังคับบัญชาของผู้สำเร็จการศึกษา
- ตอนที่ 5 ผลการวิเคราะห์รวม 4 ด้าน คือ บริบท ปัจจัยเบื้องต้น กระบวนการ และผลผลิต เปรียบเทียบกับเกณฑ์

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์บริบท ได้แก่ การวิเคราะห์ความมุ่งหมายของหลักสูตร
แบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ส่วน คือ วิเคราะห์จากเอกสารหลักสูตร โดยอาจารย์สาขา
นาฏศิลป์ไทย จำนวน 5 คน เสนอผลการวิเคราะห์ที่สอดคล้องกันของอาจารย์ 3 ใน 5 คน
และวิเคราะห์จากแบบสอบถามตามความคิดเห็นของอาจารย์ นักศึกษา และผู้สำเร็จการศึกษา

1. การวิเคราะห์บริบทจากเอกสารหลักสูตร

ในการวิเคราะห์บริบท ได้แก่ ความมุ่งหมายของหลักสูตรจากเอกสารหลักสูตร
ประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ชั้นสูง สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย วิทยาลัยนาฏศิลป์ พุทธศักราช 2527 ได้
วิเคราะห์ในด้านต่อไปนี้

1.1 วิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างความมุ่งหมายของหลักสูตรกับปรัชญา
ของวิทยาลัย

1.2 วิเคราะห์ความชัดเจนในด้านภาษา และเข้าใจง่ายของความมุ่งหมายของ
หลักสูตรจากเอกสารหลักสูตร

1.3 วิเคราะห์ความมุ่งหมายของหลักสูตร สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย ตามแนวการ
จำแนก ความมุ่งหมายทางการศึกษาของ บลูม (Bloom) ทั้งด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะ
พิสัย

การวิเคราะห์เอกสารหลักสูตรประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ชั้นสูง สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย
วิทยาลัยนาฏศิลป์ พุทธศักราช 2527 จากการวิเคราะห์ของอาจารย์ สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย
จำนวน 5 คน ผลการวิเคราะห์ปรากฏรายละเอียด ดังนี้

1.1 การวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างความมุ่งหมายของหลักสูตรกับ
ปรัชญาของวิทยาลัยผลวิเคราะห์ดังแสดงในตาราง 5

ตาราง 5 ผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างความมุ่งหมายของหลักสูตรกับปรัชญาของวิทยาลัย

ความมุ่งหมายของหลักสูตร	ปรัชญาของวิทยาลัย	สอดคล้อง	ไม่สอดคล้อง
1. เพื่อให้มีความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ทางด้านนาฏศิลป์ ดุริยางค์ คีตศิลป์ ทั้งไทยและสากล สามารถปฏิบัติงานในด้านการสอนหรือการแสดงตามสาขาวิชาได้อย่างมีประสิทธิภาพ	"สาธุ โข สิบบกั นาม อปี ยาทิสกัทิส" ขึ้นชื่อว่า ศิลปะ แม้ เช่นใด เช่นหนึ่ง ก็ยัง ประโยชน์ให้สำเร็จได้	5	
2. เพื่อให้รู้จักวิพากษ์วิจารณ์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ดนตรี รู้จักเลือกสรรผลงานที่มีคุณค่าทางศิลปะ เพื่อนำไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในการประกอบอาชีพ และดำเนินชีวิตประจำวัน		5	
3. เพื่อให้รู้จักเคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น มีความสำนึกในความเป็นไทย การอยู่ร่วมกันในสังคมประชาธิปไตย อนุรักษ์รักษาไว้ซึ่งชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และระบอบการปกครองของไทย		5	
4. ให้เข้าใจพื้นฐาน และปัญหาทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม ของท้องถิ่น ของประเทศ และของโลกปัจจุบัน สามารถแก้ไขปัญหาโดยใช้วิจารณญาณได้อย่างเหมาะสม		5	

ตาราง 5 (ต่อ)

ความมุ่งหมายของหลักสูตร	ปรัชญาของวิทยาลัย	สอดคล้อง	ไม่สอดคล้อง
5. เพื่อปลูกฝังและสร้างเสริมคุณธรรม จริยธรรม ความสามัคคี ความมีระเบียบ วินัย ความซื่อสัตย์สุจริต ความขยัน หมั่นเพียร ความมานะอดทน ความสามัคคี ในจรรยาอาชีพ ความรับผิดชอบต่อตนเอง และสังคม		5	
6. ให้มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพและตระหนักใน คุณค่าของศิลปวัฒนธรรม อันเป็นงาน สร้างสรรค์ของมนุษยชาติ เผยแพร่และ อนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมชาติ ตลอดจน เสริมสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างชาติ		5	
7. เพื่อส่งเสริมให้มีความคิดริเริ่มในงาน ศิลปะ สามารถสร้างผลงานในวิชาชีพ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมการ แสดงออกอย่างอิสระ มีกึ๋นสัยในการ ศึกษาค้นคว้าพัฒนาตนเองให้ก้าวหน้าอยู่ เสมอ สามารถวางแผนปฏิบัติงาน และ แก้ปัญหาด้านหลักวิชา รู้จักการทำงาน เป็นหมู่คณะ ยอมรับคำวิพากษ์วิจารณ์ ของผู้อื่นด้วยความเป็นธรรม		5	

จากตาราง 5 ผลของการวิเคราะห์ของอาจารย์ทั้ง 5 คน สอดคล้องกันว่า ความมุ่งหมายของหลักสูตรที่เขียนไว้ มีความสอดคล้องกับปรัชญาของวิทยาลัย โดยแสดงความคิดเห็นว่า ปรัชญาของวิทยาลัยกำหนดเป้าหมายหลักของวิชาศิลปทั้ง 8 สาขาวิชา ที่วิทยาลัยเปิดสอน ตามความมุ่งหมายของสถาบัน ส่วนความมุ่งหมายของหลักสูตรที่ระบุไว้ทั้ง 7 ข้อ มีความสอดคล้องกับปรัชญา เพราะกำหนดแนวทางที่จะนำไปสู่เป้าหมายหลักดังกล่าว โดยความมุ่งหมายของหลักสูตรได้กำหนดรายละเอียดแยกย่อย และไม่มีข้อใดขัดกับปรัชญาของวิทยาลัย

1.2 การวิเคราะห์ความชัดเจนในด้านภาษา และเข้าใจง่ายของความมุ่งหมายของหลักสูตร จากเอกสารหลักสูตร ผลการวิเคราะห์ดังแสดงในตาราง 6

ตาราง 6 ผลการวิเคราะห์ความชัดเจนในด้านภาษา และเข้าใจง่ายของความมุ่งหมายของหลักสูตร

ข้อความ	ความชัดเจนในการใช้ภาษา (n = 5)			
	ประเด็น พิจารณา	ความถี่	ประเด็น พิจารณา	ความถี่
1. ข้อความสั้นวนภาษาที่ใช้ชัดเจน	ทุกข้อ	1	บางส่วน	4
2. ข้อความที่ระบุสามารถนำไปปฏิบัติได้	ทุกข้อ	–	บางส่วน	5
3. เข้าใจง่ายโดยไม่ต้องตีความซ้ำ	ทุกข้อ	1	บางส่วน	4
4. ความหมายของข้อความแต่ละข้อ มีประเด็นสำคัญเพียงประเด็นเดียว	ชัดเจน	–	ไม่ชัดเจน	5
5. การเรียงลำดับความสำคัญของ ความมุ่งหมาย	ชัดเจน	–	ไม่ชัดเจน	5
6. ข้อความที่มีความหมายซ้ำซ้อน	มี	4	ไม่มี	1

จากตาราง 6 ผลการวิเคราะห์ความชัดเจนในด้านภาษา และเข้าใจง่ายของความมุ่งหมายของหลักสูตรประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ชั้นสูง สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย ของวิทยาลัยนาฏศิลป์ พุทธศักราช 2527 ปรากฏผลการวิเคราะห์ว่า ข้อความสัณวนภาษาที่ใช้มีความชัดเจนบางส่วน ข้อความที่ระบุไม่สามารถนำไปปฏิบัติได้ทุกข้อ ข้อความบางส่วนต้องตีความซ้ำ ข้อความแต่ละข้อ มีประเด็นสำคัญไม่ชัดเจนในประเด็นเดียว ทั้งขาดความชัดเจนในการเรียงลำดับความสำคัญของความมุ่งหมาย และมีข้อความที่มีความหมายซ้ำ โดยอาจารย์ผู้วิเคราะห์ได้แสดงความ คิดเห็นว่า ความมุ่งหมายของหลักสูตรที่เขียนไว้ ภาษาที่ใช้ส่วนใหญ่ครอบคลุมกว้างเกินไปที่จะ นำไปปฏิบัติได้บรรลุตามเป้าหมาย ได้แก่ ความมุ่งหมายข้อ 2 ข้อ 3 และข้อ 6 และความ มุ่งหมายทุกข้อมีประเด็นข้อความสำคัญมากกว่าหนึ่งข้อความ โดยเขียนกระจัดกระจาย ไม่เป็น หมวดหมู่ และไม่เรียงลำดับตามความสำคัญ ทำให้ไม่สามารถบอกประเด็นที่สำคัญของความ มุ่งหมายของหลักสูตรในแต่ละข้อได้

1.3 การวิเคราะห์ความมุ่งหมายของหลักสูตรสาขาวิชานาฏศิลป์ไทย ตามแนว การจำแนกความมุ่งหมายทางการศึกษาของ บลูม

ความสอดคล้องตามแนวการจำแนกความมุ่งหมายทางการศึกษาของบลูม (Bloom et al. 1981 : 331 - 337) ซึ่งจำแนกความมุ่งหมายทางการศึกษาเป็น 3 ด้าน คือ

1. พุทธิพิสัย (Cognitive Domain) เกี่ยวกับความรู้ ความสามารถ ทางสติปัญญา
2. จิตพิสัย (Affective Domain) เกี่ยวกับทัศนคติ ค่านิยม และ ความซาบซึ้ง
3. ทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) เกี่ยวกับทักษะการเคลื่อนไหว และการใช้อวัยวะต่าง ๆ ของร่างกาย

ผลการวิเคราะห์ปรากฏดังตาราง 7

ตาราง 7 ผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องตามแนวการจําแนกความมุ่งหมายการศึกษา
ของ บลุ่ม จากเอกสารหลักสูตร

ความมุ่งหมายจากเอกสารหลักสูตร	n = 5		
	พุทธิพิสัย	จิตพิสัย	ทักษะพิสัย
1. เพื่อให้มีความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ทางด้านนาฏศิลป์ ดุริยางค์ คีตศิลป์ทั้งไทยและสากล สามารถปฏิบัติงานในด้านการสอนหรือการแสดงได้อย่างมีประสิทธิภาพ	5	–	5
2. เพื่อให้รู้จักวิพากษ์วิจารณ์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ดนตรี รู้จักเลือกสรรผลงานที่มีคุณค่าทางศิลปะ เพื่อนำไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในการประกอบอาชีพ และดำเนินชีวิตประจำวัน	5	–	4
3. เพื่อให้รู้จักเคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น มีความสำนึกในความเป็นไทย การอยู่ร่วมกันในสังคมประชาธิปไตย อนุรักษ์รักษาไว้ซึ่งชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และระบอบการปกครองของไทย	5	5	–
4. ให้เข้าใจพื้นฐาน และปัญหาทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม ของท้องถิ่น ของประเทศ และของโลกปัจจุบัน สามารถแก้ไขปัญหาโดยใช้วิจารณญาณได้อย่างเหมาะสม	5	–	–

ตาราง 7 (ต่อ)

ความมุ่งหมายจากเอกสารหลักสูตร	n = 5		
	พุทธิพิสัย	จิตพิสัย	ทักษะพิสัย
5. เพื่อปลูกฝังและสร้างเสริมคุณธรรม จริยธรรม ความสามัคคี ความมีระเบียบวินัย ความซื่อสัตย์สุจริต ความขยันหมั่นเพียร ความมานะอดทน ความสากนึ่ในจรรยาอาชีพ ความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม	-	5	-
6. ให้มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพและตระหนักในคุณค่าของศิลปวัฒนธรรม อันเป็นงานสร้างสรรค์ของมนุษยชาติ เผยแพร่และอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมชาติ ตลอดจนเสริมสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างชาติ	-	5	4
7. เพื่อส่งเสริมให้มีความคิดริเริ่มในงานศิลปะ สามารถสร้างผลงานในวิชาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมการแสดงออกอย่างอิสระ มีกึ่จึ่นิสัยในการศึกษาค้นคว้าพัฒนาตนเองให้ก้าวหน้าอยู่เสมอ สามารถวางแผนปฏิบัติงานและแก้ปัญหาด้วยหลักวิชา รู้จักการทำงานเป็นหมู่คณะยอมรับคำวิพากษ์วิจารณ์ของผู้อื่นด้วยความเป็นธรรม	4	5	5

จากตาราง 7 อาจารย์ 5 คน มีความเห็นว่า ความมุ่งหมายของหลักสูตรประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ชั้นสูง สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย ของวิทยาลัยนาฏศิลป์ พุทธศักราช 2527 มีเฉพาะข้อ 7 ที่จึ่แนกความมุ่งหมายครอบคลุมทั้งด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย ส้าหรับ

ข้อ 1 และข้อ 2 จำแนกความมุ่งหมายด้านพุทธิพิสัย และทักษะพิสัย ข้อ 3 จำแนกความมุ่งหมายด้านพุทธิพิสัย และจิตพิสัย ข้อ 6 จำแนกความมุ่งหมายด้านจิตพิสัย และทักษะพิสัย ส่วนข้อ 4 จำแนกความมุ่งหมายเฉพาะด้านพุทธิพิสัย และข้อ 5 จำแนกความมุ่งหมายเฉพาะด้านจิตพิสัย

2. การวิเคราะห์บริบทจากแบบสอบถาม

การวิเคราะห์บริบท ได้แก่ ความมุ่งหมายของหลักสูตรจากแบบสอบถาม ซึ่งได้ถามอาจารย์ นักศึกษา และผู้สำเร็จการศึกษา ผลการวิเคราะห์ปรากฏดังตาราง 8 และการวิเคราะห์จากแบบสอบถามปลายเปิด ดังแสดงไว้ในตาราง 9 ตาราง 10 และตาราง 11

ตาราง 8 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานจากการประเมินของอาจารย์ นักศึกษา และผู้สำเร็จการศึกษาเกี่ยวกับความมุ่งหมายของหลักสูตร

ความมุ่งหมายของหลักสูตร	อาจารย์ n = 40		นักศึกษา n = 70		ผู้สำเร็จการศึกษา n = 205	
	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S
1. ให้ความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ในสาขาวิชาที่เรียน	4.10	0.81	4.09	0.63	4.18	0.64
2. สามารถปฏิบัติงานในด้านการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ	3.80	0.91	3.87	0.66	3.87	0.78
3. สามารถปฏิบัติงานในด้านการแสดงได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4.05	0.71	4.06	0.74	4.20	0.73
4. รู้จักวิพากษ์วิจารณ์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ ดนตรี	3.55	0.78	3.13	0.93	3.57	0.81
5. รู้จักเลือกสรรผลงานที่มีคุณค่าทางศิลปะ เพื่อไปใช้เป็นประโยชน์ในการประกอบอาชีพ	3.75	0.95	3.60	0.82	3.86	0.91

ตาราง 8 (ต่อ)

ความมุ่งหมายของหลักสูตร	อาจารย์ n = 40		นักศึกษา n = 70		ผู้สำเร็จการศึกษา n = 205	
	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S
6. รู้จักเลือกสรรผลงานที่มีคุณค่าทางศิลปะ เพื่อไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในการดำเนินชีวิต	3.75	0.93	3.63	0.85	3.73	0.84
7. รู้จักเคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น	3.65	0.95	3.57	0.86	3.60	1.13
8. มีความสำนึกในความเป็นคนไทย และการอยู่ร่วมกันในสังคมประชาธิปไตย	4.00	0.91	3.80	0.93	3.97	0.89
9. รู้จักรำรงรักษาไว้ซึ่งชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และระบบการปกครองของไทย	4.40	0.74	4.11	0.77	4.16	0.92
10. ให้เข้าใจพื้นฐานและปัญหาทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม ของท้องถิ่น ของประเทศและโลกปัจจุบัน	3.20	0.97	3.06	0.87	3.31	0.82
11. สามารถแก้ปัญหา โดยใช้วิจารณญาณได้อย่างเหมาะสม	3.58	0.81	3.37	0.82	3.52	0.81
12. ส่งเสริมให้มีคุณธรรม จริยธรรม	3.95	0.78	3.86	0.73	4.08	0.71
13. มีความสามัคคี	3.85	0.80	3.91	0.72	4.11	0.86
14. มีระเบียบวินัย	3.90	0.81	3.80	0.88	3.97	0.83

ตาราง 8 (ต่อ)

ความมุ่งหมายของหลักสูตร	อาจารย์ n = 40		นักศึกษา n = 70		ผู้สำเร็จการศึกษา n = 205	
	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S
15. มีความซื่อสัตย์สุจริต	3.85	0.95	3.80	0.73	4.00	0.93
16. มีความขยันหมั่นเพียร	3.95	0.81	3.74	0.74	4.02	0.82
17. มีความมานะอดทน	4.20	0.82	4.07	0.79	4.16	0.85
18. มีความสำนึกในจรรยาอาชีพ	4.10	0.71	3.89	0.81	4.11	0.88
19. มีความรับผิดชอบต่อตนเอง และสังคม	4.03	1.00	3.73	0.76	4.00	0.83
20. ให้มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพ	3.97	0.83	3.83	0.70	4.10	0.82
21. ให้ตระหนักในคุณค่าของศิลป วัฒนธรรมอันเป็นงาน สร้างสรรค์ของมนุษยชาติ	4.40	0.78	4.29	0.68	4.33	0.68
22. ให้ตระหนักในการเผยแพร่และ อนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม ตลอดจนสร้างเสริมความ เข้าใจอันดีระหว่างชาติ	4.25	0.84	4.32	0.80	4.26	0.80
23. ส่งเสริมให้มีความคิดริเริ่มใน งานศิลปะ	3.93	0.83	3.60	0.86	3.81	1.03
24. สามารถสร้างผลงานในวิชาชีพ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ	3.82	0.84	3.57	0.89	3.83	0.99
25. ส่งเสริมการแสดงออกอย่าง อิสระ	3.52	1.18	3.44	1.09	3.72	1.14

ตาราง 8 (ต่อ)

ความมุ่งหมายของหลักสูตร	อาจารย์ n = 40		นักศึกษา n = 70		ผู้สำเร็จการศึกษา n = 205	
	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S
26. มีทัศนคติในการศึกษาค้นคว้าพัฒนาตนเองให้ก้าวหน้าอยู่เสมอ	3.63	1.13	3.29	1.01	3.33	1.00
27. สามารถวางแผนการปฏิบัติงาน และแก้ปัญหาด้วยหลักวิชา	3.42	0.96	3.11	0.88	3.37	0.92
28. รู้จักทำงานเป็นหมู่คณะ	4.02	0.97	3.93	0.75	4.15	0.82
29. ยอมรับคำวิพากษ์วิจารณ์ของผู้อื่นด้วยความเป็นธรรม	3.55	1.18	3.30	1.09	3.76	0.98
30. ความมุ่งหมายของหลักสูตรสอดคล้องกับสภาพสังคมปัจจุบัน	3.28	1.06	3.10	0.88	3.19	1.17
รวม	3.69	0.49	3.85	0.55	3.88	0.55

จากตาราง 8 เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรวม อาจารย์ประเมินความมุ่งหมายของหลักสูตรว่า มีความเหมาะสมมาก และเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรายข้อ ข้อที่อาจารย์เห็นว่าเหมาะสมปานกลาง ได้แก่ ข้อ 10 ให้เข้าใจพื้นฐานและปัญหาทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคมของท้องถิ่น ของประเทศ และโลกปัจจุบัน ($\bar{X} = 3.20$, $S = 0.97$) ข้อ 25 ส่งเสริมการแสดงออกอย่างอิสระ ($\bar{X} = 3.52$, $S = 1.18$) ข้อ 27 สามารถวางแผนการปฏิบัติงาน

และแก้ปัญหาด้วยหลักวิชา ($\bar{X} = 3.42$, $S = 0.96$) และข้อ 30 ความมุ่งหมายของหลักสูตร สอดคล้องกับสภาพสังคมปัจจุบัน ($\bar{X} = 3.28$, $S = 1.06$) ส่วนข้ออื่น ๆ อาจารย์เห็นว่า มีความเหมาะสมมาก

การประเมินความมุ่งหมายของหลักสูตรตามความคิดเห็นของนักศึกษา เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรวม นักศึกษาเห็นว่า ความมุ่งหมายมีความเหมาะสมมาก และเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรายข้อ ข้อที่นักศึกษาเห็นว่าเหมาะสมปานกลาง ได้แก่ ข้อ 4 รู้จักวิพากษ์วิจารณ์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ ดนตรี ($\bar{X} = 3.13$, $S = 0.93$) ข้อ 10 ให้เข้าใจพื้นฐานและปัญหาทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม ของท้องถิ่น ของประเทศ และโลกปัจจุบัน ($\bar{X} = 3.06$, $S = 0.87$) ข้อ 11 สามารถแก้ปัญหา โดยใช้วิจารณญาณได้อย่างเหมาะสม ($\bar{X} = 3.37$, $S = 0.82$) ข้อ 25 ส่งเสริมการแสดงออกอย่างอิสระ ($\bar{X} = 3.44$, $S = 1.09$) ข้อ 26 มีกิจนิสัยในการศึกษาค้นคว้าพัฒนาตนเองให้ก้าวหน้าอยู่เสมอ ($\bar{X} = 3.29$, $S = 1.01$) ข้อ 27 สามารถวางแผนการปฏิบัติงาน และแก้ปัญหาด้วยหลักวิชา ($\bar{X} = 3.11$, $S = 0.88$) ข้อ 29 ยอมรับคำวิพากษ์วิจารณ์ของผู้อื่นด้วยความเป็นธรรม ($\bar{X} = 3.30$, $S = 1.09$) และข้อ 30 ความมุ่งหมายของหลักสูตรสอดคล้องกับสภาพสังคมปัจจุบัน ($\bar{X} = 3.10$, $S = 0.88$) ส่วนข้ออื่น ๆ นักศึกษาเห็นว่า มีความเหมาะสมมาก

ส่วนการประเมินความมุ่งหมายของหลักสูตรตามความคิดเห็นของผู้สำเร็จการศึกษา เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรวม ผู้สำเร็จการศึกษาเห็นว่า ความมุ่งหมายมีความเหมาะสมมาก และเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรายข้อแล้ว ข้อที่ผู้สำเร็จการศึกษาเห็นว่า เหมาะสมปานกลาง ได้แก่ ข้อ 10 ให้เข้าใจพื้นฐานและปัญหาทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคมของท้องถิ่น ของประเทศ และโลกปัจจุบัน ($\bar{X} = 3.31$, $S = 0.82$) ข้อ 11 สามารถแก้ปัญหา โดยใช้วิจารณญาณได้อย่างเหมาะสม ($\bar{X} = 3.52$, $S = 0.81$) ข้อ 26 มีกิจนิสัยในการศึกษาค้นคว้าพัฒนาตนเองให้ก้าวหน้าอยู่เสมอ ($\bar{X} = 3.33$, $S = 1.00$) ข้อ 27 สามารถวางแผนการปฏิบัติงาน และแก้ปัญหาด้วยหลักวิชา ($\bar{X} = 3.37$, $S = 0.92$) และข้อ 30 ความมุ่งหมายของหลักสูตร สอดคล้องกับสภาพสังคมปัจจุบัน ($\bar{X} = 3.19$, $S = 1.17$) ส่วนข้ออื่น ๆ ผู้สำเร็จการศึกษาเห็นว่า มีความเหมาะสมมาก

การวิเคราะห์ความมุ่งหมายของหลักสูตรจากคำถามปลายเปิด ตามความคิดเห็นของอาจารย์ นักศึกษา และผู้สำเร็จการศึกษา สรุปได้ดังตาราง 9, 10 และ 11

ตาราง 9 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของอาจารย์เกี่ยวกับความมุ่งหมายของหลักสูตร
เรียงลำดับความถี่

ลำดับที่	ข้อความ	ความถี่
<u>ความคิดเห็น</u>		
1	ความมุ่งหมายของหลักสูตรไม่สอดคล้องกับความต้องการของสังคมปัจจุบัน นำไปสู่การประกอบอาชีพเฉพาะทาง	16
2	ความมุ่งหมายของหลักสูตรที่ระบุไว้มีลักษณะเป็นนามธรรม นำไปสู่การปฏิบัติ และเป้าหมายไม่ชัดเจน	11
3	ความมุ่งหมายของหลักสูตรมีมากเกินไป และระบุในลักษณะกว้าง	8
4	ความมุ่งหมายของหลักสูตรบางข้อขาดความชัดเจนทางภาษา	5
5	ความมุ่งหมายของหลักสูตรแต่ละข้อมีหลายประเด็นและซ้ำซ้อน	5
<u>ข้อเสนอแนะ</u>		
1	ควรเขียนความมุ่งหมายให้เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพสังคมปัจจุบัน เน้นการ คิดวิเคราะห์ ความคิดสร้างสรรค์ และความรับผิดชอบ	11
2	ควรปรับปรุงความมุ่งหมายให้มีลักษณะเป็นรูปธรรม สามารถนำไปปฏิบัติได้ ชัดเจน	8
3	ควรเขียนความมุ่งหมายให้ชัดเจน ใช้ภาษาที่กระชับรัดกุม และไม่ซ้ำซ้อน	7
4	ควรปรับปรุงความมุ่งหมายของหลักสูตร ระบุความมุ่งหมายของการประกอบ อาชีพชัดเจน เป็นสายครู นักวิชาการ และศิลปิน	6
5	ควรเรียงลำดับความสำคัญของความมุ่งหมาย	4
6	ความมุ่งหมายบางข้อควรปรับปรุงให้แคบลงเพื่อให้สามารถปฏิบัติได้บรรลุ เป้าหมาย	3

จากตาราง 9 แสดงว่า อาจารย์ส่วนหนึ่งมีความคิดเห็นว่า ความมุ่งหมายของหลักสูตรไม่สอดคล้องกับความต้องการของสังคมปัจจุบัน นำไปสู่การประกอบอาชีพเฉพาะทาง ความมุ่งหมายของหลักสูตรที่ระบุไว้มีลักษณะ เป็นนามธรรม นำไปสู่การปฏิบัติและเป้าหมายไม่ชัดเจน ความมุ่งหมายของหลักสูตรมีมากเกินไป และระบุในลักษณะกว้าง บางข้อความชัดเจนทางภาษา และความมุ่งหมายของหลักสูตรแต่ละข้อมีหลายประเด็นและซ้ำซ้อน อาจารย์ส่วนหนึ่งให้ข้อเสนอแนะว่า ควรเขียนความมุ่งหมายให้เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพสังคมปัจจุบัน เน้นการคิดวิเคราะห์ ความคิดสร้างสรรค์ และความรับผิดชอบ ควรปรับปรุงความมุ่งหมายให้มีลักษณะเป็นรูปธรรม สามารถนำไปปฏิบัติได้ชัดเจน ใช้ภาษาที่กระชับรัดกุม และไม่ซ้ำซ้อน ระบุความมุ่งหมายของการประกอบอาชีพชัดเจน เป็นสายครู นักวิชาการ และศิลปิน ควรเรียงลำดับความสำคัญของความมุ่งหมาย และความมุ่งหมายบางข้อควรปรับปรุงให้แคบลงเพื่อให้สามารถปฏิบัติได้บรรลุเป้าหมาย

ตาราง 10 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของนักศึกษาเกี่ยวกับความมุ่งหมายของหลักสูตร
เรียงลำดับความถี่

ลำดับที่	ข้อความ	ความถี่
<u>ความคิดเห็น</u>		
1	ความมุ่งหมายของหลักสูตร ไม่เหมาะสมกับสภาพสังคมปัจจุบัน	18
2	ความมุ่งหมายของหลักสูตรนำไปสู่การประกอบอาชีพได้น้อย ไม่ตรงกับความ ต้องการของสังคม	10
3	ความมุ่งหมายของหลักสูตรระบุกว้างเกินไป และมีลักษณะ เป็นนามธรรม	7
<u>ข้อเสนอแนะ</u>		
1	ควรปรับปรุงความมุ่งหมายของหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของ สังคมปัจจุบัน และควรคำนึงถึงผู้เรียนด้วย	8
2	ควรปรับปรุงความมุ่งหมายของหลักสูตรไปสู่เป้าหมายของการประกอบอาชีพ ได้หลากหลาย	5
3	ควรกำหนดความมุ่งหมายให้ชัดเจน และสามารถปฏิบัติได้จริง	3

จากตาราง 10 แสดงว่า นักศึกษาส่วนหนึ่งมีความคิดเห็นว่า ความมุ่งหมายของหลักสูตรไม่เหมาะสมกับสภาพสังคมปัจจุบัน นำไปสู่การประกอบอาชีพได้น้อย ไม่ตรงกับความต้องการของสังคม และความมุ่งหมายของหลักสูตรระบุกว้างเกินไป และมีลักษณะเป็นนามธรรม นักศึกษาส่วนหนึ่งให้ข้อเสนอแนะว่า ควรปรับปรุงความมุ่งหมายของหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคมปัจจุบัน และควรคำนึงถึงผู้เรียนด้วย ควรปรับปรุงความมุ่งหมายของหลักสูตรไปสู่เป้าหมายของการประกอบอาชีพได้หลากหลาย และควรกำหนดความมุ่งหมายให้ชัดเจน และสามารถปฏิบัติได้จริง

ตาราง 11 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้สำเร็จการศึกษาเกี่ยวกับความมุ่งหมายของหลักสูตรเรียงลำดับความถี่

ลำดับที่	ข้อความ	ความถี่
<u>ความคิดเห็น</u>		
1	ความมุ่งหมายของหลักสูตรล้าสมัย ไม่ทันต่อสภาพความเปลี่ยนแปลง และความต้องการของสังคมปัจจุบัน	18
2	ความมุ่งหมายของหลักสูตรไม่เอื้อต่อการนำไปใช้ประโยชน์ในการประกอบอาชีพในชีวิตประจำวันมากนัก	10
3	ความมุ่งหมายของหลักสูตรเน้นเฉพาะผลิตนักศึกษาไปเป็นครูนาฏศิลป์ ไม่กว้างพอ	7
<u>ข้อเสนอแนะ</u>		
1	ควรปรับปรุงหลักสูตรให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง และสอดคล้องกับความต้องการของสังคมมากขึ้น	8
2	ความมุ่งหมายของหลักสูตรควรนำไปสู่เป้าหมายการประกอบอาชีพให้กว้างขึ้น	5
3	ความมุ่งหมายของหลักสูตรควรมีลักษณะชัดเจนสามารถปฏิบัติได้จริง	3

จากตาราง 11 แสดงว่า ผู้สำเร็จการศึกษาส่วนหนึ่งมีความคิดเห็นว่า ความมุ่งหมายของหลักสูตรล้าสมัย ไม่ทันต่อสภาพความเปลี่ยนแปลง และความต้องการของสังคมปัจจุบัน ความมุ่งหมายของหลักสูตรไม่เอื้อต่อการนำไปใช้ประโยชน์ในการประกอบอาชีพในชีวิตประจำวันได้มากนัก และความมุ่งหมายของหลักสูตรเน้นเฉพาะผลิตนักศึกษาไปเป็นครูนาฏศิลป์ ไม่กว้างพอ ผู้สำเร็จการศึกษาส่วนหนึ่งให้ข้อเสนอแนะว่า ควรปรับปรุงหลักสูตรให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง และสอดคล้องกับความต้องการของสังคมมากขึ้น ความมุ่งหมายของหลักสูตรควรนำไปสู่เป้าหมายการประกอบอาชีพให้กว้างขึ้น และความมุ่งหมายของหลักสูตรควรมีลักษณะชัดเจนสามารถปฏิบัติได้จริง

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ปัจจัยเบื้องต้น ได้แก่ โครงสร้างของหลักสูตร เนื้อหาของหลักสูตร คุณลักษณะของอาจารย์ อุปกรณ์การเรียนการสอน ตำราเรียน และสถานที่เรียน โดยแยกประเด็นการวิเคราะห์ ดังนี้

1. การวิเคราะห์โครงสร้างของหลักสูตร แบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ส่วน คือ วิเคราะห์โครงสร้างของหลักสูตรจากเอกสารหลักสูตร โดยเปรียบเทียบจำนวนหน่วยกิตของหลักสูตรประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ชั้นสูง สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย ของวิทยาลัยนาฏศิลป์ พุทธศักราช 2527 กับจำนวนหน่วยกิตตามเกณฑ์ของทบวงมหาวิทยาลัย เปรียบเทียบจำนวนหน่วยกิตคิดเป็นสัดส่วนและร้อยละ และวิเคราะห์โครงสร้างของหลักสูตรจากแบบสอบถามความคิดเห็นของอาจารย์ นักศึกษา และผู้สำเร็จการศึกษา
2. การวิเคราะห์เนื้อหาของหลักสูตร แบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ส่วน คือ วิเคราะห์จากเอกสารหลักสูตร โดยอาจารย์สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย จำนวน 5 คน เสนอผลการวิเคราะห์ที่สอดคล้องกันของอาจารย์ 3 ใน 5 คน และวิเคราะห์จากแบบสอบถามความคิดเห็นของอาจารย์ นักศึกษา และผู้สำเร็จการศึกษา
3. การวิเคราะห์คุณลักษณะของอาจารย์ แบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ส่วน คือ วิเคราะห์จากข้อมูลจริง พิจารณาจากเกณฑ์ของทบวงมหาวิทยาลัย และข้อมูลของวิทยาลัย และวิเคราะห์จากแบบสอบถามความคิดเห็นของอาจารย์ นักศึกษา และผู้สำเร็จการศึกษา
4. การวิเคราะห์อุปกรณ์การเรียนการสอน ตำราเรียน และสถานที่เรียน วิเคราะห์จากแบบสอบถามความคิดเห็นของอาจารย์ นักศึกษา และผู้สำเร็จการศึกษา

1. การวิเคราะห์โครงสร้างของหลักสูตร

1.1 การวิเคราะห์โครงสร้างของหลักสูตรจากเอกสารหลักสูตร ผู้วิจัยวิเคราะห์โดยพิจารณาใน 2 ประการ คือ เปรียบเทียบจำนวนหน่วยกิตของหลักสูตรประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ชั้นสูง สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย ของวิทยาลัยนาฏศิลป์ พุทธศักราช 2527 กับจำนวนหน่วยกิตตามเกณฑ์ของทบวงมหาวิทยาลัย และวิเคราะห์สัดส่วนระหว่างกลุ่มวิชาในโครงสร้างของหลักสูตร คือ สัดส่วนระหว่างกลุ่มวิชาชีพบังคับกับกลุ่มวิชาชีพเลือก กลุ่มวิชาภาคทฤษฎีกับกลุ่มวิชาภาคปฏิบัติ

1.1.1 เปรียบเทียบจำนวนหน่วยกิตของหลักสูตรประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ชั้นสูง สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย ของวิทยาลัยนาฏศิลป์ พุทธศักราช 2527 กับจำนวนหน่วยกิตตามเกณฑ์ของทบวงมหาวิทยาลัย จำนวนหน่วยกิตของโครงสร้างหลักสูตรประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ชั้นสูง สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย ของวิทยาลัยนาฏศิลป์ พุทธศักราช 2527 เมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนหน่วยกิตที่ทบวงมหาวิทยาลัยกำหนดไว้เป็นเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ชั้นสูง พ.ศ. 2524 (ทบวงมหาวิทยาลัย. 2524 : ไม่มีเลขหน้า) ดังตาราง 12

ตาราง 12 เปรียบเทียบจำนวนหน่วยกิตของหลักสูตรประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ชั้นสูง สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย ของวิทยาลัยนาฏศิลป์ พุทธศักราช 2527 กับจำนวนหน่วยกิตตามเกณฑ์ของทบวงมหาวิทยาลัย

	หมวดวิชาสามัญ	หมวดวิชาชีพ	หมวดวิชาเลือกเสรี	หน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตร
เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงของทบวงมหาวิทยาลัย	18 - 24	58	ไม่น้อยกว่า 4	ไม่น้อยกว่า 80 หน่วยกิต ไม่เกิน 95 หน่วยกิต
	หมวดวิชาพื้นฐาน และ วิชาการศึกษา	หมวดวิชาชีพ	หมวดวิชาเลือกเสรี	หน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตร
หลักสูตรประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ชั้นสูง สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย	40	42	ไม่น้อยกว่า 3	ต้องเรียนให้ได้ 89 หน่วยกิต

จากตาราง 12 แสดงให้เห็นว่า โครงสร้างรวมของหลักสูตรประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ชั้นสูง สาขานาฏศิลป์ไทย ของวิทยาลัยนาฏศิลป์ พุทธศักราช 2527 เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พ.ศ. 2524 ของทบวงมหาวิทยาลัย และเมื่อพิจารณาจากจำนวนหน่วยกิตในแต่ละหมวดวิชา เกณฑ์ทบวงมหาวิทยาลัย กำหนดเป็นหมวดวิชาสามัญ เทียบกับหมวดวิชาพื้นฐาน และวิชาการศึกษาของหลักสูตรประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ชั้นสูง สาขานาฏศิลป์ไทย จำนวนหน่วยกิตของหลักสูตรประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ชั้นสูง สาขานาฏศิลป์ไทย กำหนดจำนวนหน่วยกิตสูงกว่าจำนวนหน่วยกิตของ เกณฑ์ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงของทบวงมหาวิทยาลัย แต่หมวดวิชาชีพและหมวดวิชาเลือกเสรี จำนวนหน่วยกิตของหลักสูตรประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ชั้นสูง สาขานาฏศิลป์ไทย ต่ำกว่าเกณฑ์เกณฑ์ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงของทบวงมหาวิทยาลัย

1.1.2 วิเคราะห์สัดส่วนระหว่างกลุ่มวิชาชีพบังคับกับกลุ่มวิชาชีพเลือก และสัดส่วนระหว่างกลุ่มวิชาภาคทฤษฎีกับกลุ่มวิชาภาคปฏิบัติ

1.1.2.1 สัดส่วนระหว่างกลุ่มวิชาชีพบังคับกับกลุ่มวิชาชีพเลือก หลักสูตรประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ชั้นสูง สาขานาฏศิลป์ไทย ของวิทยาลัยนาฏศิลป์ พุทธศักราช 2527 มีจำนวนหน่วยกิตของกลุ่มวิชา ดังตาราง 13

ตาราง 13 เปรียบเทียบจำนวนหน่วยกิตและร้อยละ ของกลุ่มวิชาชีพบังคับ และวิชาชีพเลือก ของหลักสูตรประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ชั้นสูง สาขานาฏศิลป์ไทย

กลุ่มวิชาชีพ	จำนวนหน่วยกิตและร้อยละ	
	จำนวนหน่วยกิต	ร้อยละ
บังคับ	30	71.43
เลือก	12	28.57
รวม	42	100

จากตาราง 13 แสดงให้เห็นว่า โครงสร้างของหลักสูตรประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ชั้นสูง สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย ของวิทยาลัยนาฏศิลป์ พุทธศักราช 2527 มีจำนวนหน่วยกิตของกลุ่มวิชาชีพบังคับกับกลุ่มวิชาชีพเลือก รวม 42 หน่วยกิต โดยมีจำนวนหน่วยกิตของกลุ่มวิชาชีพบังคับกับจำนวนหน่วยกิตของกลุ่มวิชาชีพเลือก เป็นสัดส่วน 2.5 : 1

1.1.2.2 สัดส่วนระหว่างกลุ่มวิชาภาคทฤษฎี กับกลุ่มวิชา

ภาคปฏิบัติหลักสูตรประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ชั้นสูง สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย

ตาราง 14 เปรียบเทียบจำนวนหน่วยกิตและร้อยละของกลุ่มวิชาภาคทฤษฎีกับกลุ่มวิชาภาคปฏิบัติ ของหลักสูตรประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ชั้นสูง สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย

รายวิชา	กลุ่มวิชาชีพบังคับ		กลุ่มวิชาชีพเลือก		รวม	
	จำนวนหน่วยกิต	ร้อยละ	จำนวนหน่วยกิต	ร้อยละ	จำนวนหน่วยกิต	ร้อยละ
ภาคทฤษฎี	14	33.33	4	9.52	18	42.85
ภาคปฏิบัติ	16	38.09	8	19.05	24	57.15
รวม	30	71.42	12	28.57	42	100

จากตาราง 14 แสดงให้เห็นว่า โครงสร้างของหลักสูตรประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ชั้นสูง สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย ของวิทยาลัยนาฏศิลป์ พุทธศักราช 2527 จำนวนหน่วยกิตของกลุ่มวิชาภาคทฤษฎีกับจำนวนหน่วยกิตของกลุ่มวิชาภาคปฏิบัติ คิดเป็นสัดส่วน 1 : 1.33 สำหรับกลุ่มวิชาชีพบังคับ จำนวนหน่วยกิตของภาคทฤษฎีกับจำนวนหน่วยกิตของกลุ่มวิชาภาคปฏิบัติ คิดเป็นสัดส่วน 1 : 1.42 ส่วนกลุ่มวิชาชีพเลือก จำนวนหน่วยกิตของภาคทฤษฎีกับจำนวนหน่วยกิตของกลุ่มวิชาภาคปฏิบัติ คิดเป็นสัดส่วน 1 : 2

1.2 การวิเคราะห์โครงสร้างหลักสูตรจากแบบสอบถาม ซึ่งได้ถามอาจารย์ นักศึกษา และผู้สำเร็จการศึกษา ผลการวิเคราะห์ปรากฏดังตาราง 15 และการวิเคราะห์จากแบบสอบถามปลายเปิด ดังแสดงไว้ในตาราง 16 ตาราง 17 และตาราง 18

ตาราง 15 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน จากการประเมินของอาจารย์ นักศึกษา และผู้สำเร็จการศึกษาเกี่ยวกับโครงสร้างของหลักสูตร

โครงสร้างของหลักสูตร	อาจารย์ n = 40		นักศึกษา n = 70		ผู้สำเร็จการศึกษา n = 205	
	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S
กำหนดให้เรียน						
1. ตลอดหลักสูตร 2 ปี						
85 หน่วยกิต	3.63	0.70	3.74	0.72	3.88	0.78
2. กลุ่มวิชาพื้นฐาน 20 หน่วยกิต	3.55	0.68	3.49	0.72	3.55	0.87
3. กลุ่มวิชาการศึกษา 20 หน่วยกิต	3.55	0.71	3.44	0.77	3.54	0.90
4. กลุ่มวิชาชีพ 42 หน่วยกิต แบ่งเป็นวิชาชีพบังคับ						
30 หน่วยกิต	3.53	0.68	3.60	0.71	3.63	0.82
5. หน่วยกิตในภาคทฤษฎีในวิชาชีพ (บังคับ) 14 หน่วยกิต	3.55	0.75	3.53	0.81	3.64	0.85
6. หน่วยกิตในภาคปฏิบัติในวิชาชีพ (บังคับ) 16 หน่วยกิต	3.70	0.69	3.47	0.81	3.72	0.93
7. หน่วยกิตในแต่ละรายวิชาของ ภาคทฤษฎี (วิชาชีพบังคับ) ..	3.38	0.77	3.49	0.79	3.52	0.92
8. หน่วยกิตในแต่ละรายวิชาของ ภาคปฏิบัติ (วิชาชีพบังคับ) ..	3.60	0.74	3.49	0.79	3.43	0.86

ตาราง 15 (ต่อ)

โครงสร้างของหลักสูตร	อาจารย์ n = 40		นักศึกษา n = 70		ผู้สำเร็จการศึกษา n = 205	
	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S
9. กลุ่มวิชาเลือกเสรีไม่น้อยกว่า 3 หน่วยกิต	3.33	0.92	3.20	0.89	3.28	0.82
10. หน่วยกิตในแต่ละรายวิชาของ วิชาเลือกเสรี	3.23	0.83	3.44	0.83	3.26	0.76
11. โครงสร้างของหลักสูตร สามารถผลิตนักศึกษาระดับ ประกาศนียบัตรนานาชาติชั้นสูง ที่มีคุณสมบัติตรงตามความ มุ่งหมายของหลักสูตร	3.65	0.89	3.50	0.81	3.62	0.83
รวม	3.49	0.55	3.52	0.51	3.55	0.62

จากตาราง 15 เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรวม อาจารย์ประเมินโครงสร้างของหลักสูตรว่า มีความเหมาะสมปานกลาง และเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรายข้อ ข้อที่อาจารย์เห็นว่า เหมาะสมปานกลาง ได้แก่ ข้อ 4 กลุ่มวิชาชีพ 42 หน่วยกิต แบ่งเป็นวิชาชีพบังคับ 30 หน่วยกิต และวิชาชีพ (เลือก) 12 หน่วยกิต ($\bar{X} = 3.53$, $S = 0.68$) ข้อ 7 หน่วยกิตในแต่ละรายวิชาของภาคทฤษฎี (วิชาชีพบังคับ) ($\bar{X} = 3.38$, $S = 0.77$) ข้อ 9 กลุ่มวิชาเลือกเสรี ไม่น้อยกว่า 3 หน่วยกิต ($\bar{X} = 3.33$, $S = 0.92$) และข้อ 10 หน่วยกิตในแต่ละรายวิชาของวิชาเลือกเสรี ($\bar{X} = 3.23$, $S = 0.83$) ส่วนข้ออื่น ๆ อาจารย์เห็นว่า มีความเหมาะสมมาก

การประเมินโครงสร้างของหลักสูตร ตามความคิดเห็นของนักศึกษา เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรวม นักศึกษาเห็นว่า โครงสร้างของหลักสูตร มีความเหมาะสมปานกลาง และเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรายข้อ ข้อที่นักศึกษาเห็นว่า มีความเหมาะสมมาก ได้แก่ ข้อ 1 ตลอดหลักสูตร 2 ปี 85 หน่วยกิต ($\bar{X} = 3.74$, $S = 0.72$) และข้อ 4 กลุ่มวิชาชีพ 42 หน่วยกิต แบ่งเป็นวิชาชีพบังคับ 30 หน่วยกิต ($\bar{X} = 3.63$, $S = 0.82$) ส่วนข้ออื่น ๆ นักศึกษาเห็นว่า มีความเหมาะสมปานกลาง

การประเมินโครงสร้างของหลักสูตร ตามความคิดเห็นของผู้สำเร็จการศึกษา เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรวม ผู้สำเร็จการศึกษาเห็นว่า โครงสร้างของหลักสูตร มีความเหมาะสมมาก และเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรายข้อ ข้อที่ผู้สำเร็จการศึกษาเห็นว่า ความเหมาะสมปานกลาง ได้แก่ ข้อ 3 กลุ่มวิชาการศึกษา 20 หน่วยกิต ($\bar{X} = 3.54$, $S = 0.90$) ข้อ 7 หน่วยกิตในแต่ละรายวิชาของภาคทฤษฎี (วิชาชีพบังคับ) ($\bar{X} = 3.52$, $S = 0.92$) ข้อ 8 หน่วยกิตในแต่ละรายวิชาของภาคปฏิบัติ (วิชาชีพบังคับ) ($\bar{X} = 3.43$, $S = 0.86$) ข้อ 9 กลุ่มวิชาเลือกเสรี ไม่น้อยกว่า 3 หน่วยกิต ($\bar{X} = 3.28$, $S = 0.82$) และข้อ 10 หน่วยกิตในแต่ละรายวิชาของวิชาเลือกเสรี ($\bar{X} = 3.26$, $S = 0.76$) ส่วนข้ออื่น ๆ ผู้สำเร็จการศึกษาเห็นว่า มีความเหมาะสมมาก

การวิเคราะห์โครงสร้างของหลักสูตรจากคำถามปลายเปิด ตามความคิดเห็นของอาจารย์ นักศึกษา และผู้สำเร็จการศึกษา สรุปได้ดังตาราง 16, 17 และ 18

ตาราง 16 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของอาจารย์เกี่ยวกับโครงสร้างของหลักสูตร
เรียงลำดับความถี่

ลำดับที่	ข้อความ	ความถี่
<u>ความคิดเห็น</u>		
1	โครงสร้างของหลักสูตรกำหนดรายวิชาที่ไม่เหมาะสมกับสภาพสังคมปัจจุบัน ล้าสมัย ไม่ทันต่อความเปลี่ยนแปลง และเทคโนโลยีสมัยใหม่	12
2	กำหนดรายวิชาในกลุ่มวิชาเลือกเสรีแคบและน้อยเกินไป	9
3	จำนวนหน่วยกิตในกลุ่มวิชาชีพ (ปฏิบัติ) ที่กำหนดเพียง 1 หน่วยกิต ไม่เหมาะสมเมื่อเทียบกับเนื้อหาวิชาที่เรียน	5
4	กลุ่มวิชาชีพกำหนดรายวิชาน้อยมากเกินไป ไม่เห็นความแตกต่างของความ สำคัญในรายวิชาต่าง ๆ	3
5	วิชาทฤษฎีบังคับทางนาฏศิลป์ไทย ไม่ควรกำหนดหน่วยกิตต่อรายวิชาเพียง 1 : 1	3
6	บางรายวิชาไม่สอดคล้องกับความมุ่งหมาย	2
7	เน้นวิชาปฏิบัติมาก ทำให้ผู้เรียนไม่กว้างตามความต้องการของสังคมปัจจุบัน	1
<u>ข้อเสนอแนะ</u>		
1	ปรับปรุงโครงสร้างของหลักสูตร เพิ่มรายวิชาในกลุ่มวิชาพื้นฐาน และวิชาการ ศึกษาให้มากขึ้น และปรับให้ทันสมัย เช่น ภาษาอังกฤษ คอมพิวเตอร์ เศรษฐศาสตร์ และสังคมวิทยา วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี	11
2	เพิ่มวิชาเลือกเสรีให้หลากหลาย และกว้างขึ้น	9
3	ปรับปรุงรวบรวมวิชาชีพปฏิบัติ และกำหนดหน่วยกิตเพิ่มขึ้น	6
4	ปรับปรุงรายวิชาให้สอดคล้องกับความมุ่งหมาย	2

จากตาราง 16 แสดงว่า อาจารย์ส่วนหนึ่งมีความคิดเห็นว่า โครงสร้างของหลักสูตร กำหนดรายวิชาที่ไม่เหมาะสมกับสภาพสังคมปัจจุบัน ล้าสมัย ไม่ทันต่อความเปลี่ยนแปลงและเทคโนโลยีสมัยใหม่ โครงสร้างของหลักสูตรกำหนดรายวิชาในกลุ่มวิชาเลือกเสรีแคบและน้อยเกินไป จำนวนหน่วยกิตในกลุ่มวิชาชีพ (ปฏิบัติ) ที่กำหนดเพียง 1 หน่วยกิต ไม่เหมาะสมเมื่อเทียบกับเนื้อหาวิชาที่เรียน กลุ่มวิชาชีพกำหนดรายวิชาอยู่มากเกินไป ไม่เห็นความแตกต่างของความสำเร็จในรายวิชาต่าง ๆ วิชาทฤษฎีบังคับทางนาฏศิลป์ไทย ไม่ควรกำหนดหน่วยกิตต่อรายวิชาเพียง 1 : 1 โครงสร้างของหลักสูตรบางรายวิชาไม่สอดคล้องกับความมุ่งหมาย และโครงสร้างของหลักสูตรเน้นวิชาปฏิบัติมาก ทำให้ผู้เรียนไม่กว้างตามความต้องการของสังคม ปัจจุบัน อาจารย์ส่วนหนึ่งให้ข้อเสนอแนะว่า ควรปรับปรุงโครงสร้างของหลักสูตร เพิ่มรายวิชาในกลุ่มวิชาพื้นฐาน และวิชาการศึกษาให้มากขึ้น และปรับให้ทันสมัย เช่น ภาษาอังกฤษ คอมพิวเตอร์ เศรษฐศาสตร์ และสังคมวิทยา วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี เพิ่มวิชาเลือกเสรีให้หลากหลายและกว้างขึ้น ปรับปรุงรวบรวมวิชาชีพปฏิบัติ และกำหนดหน่วยกิตเพิ่มขึ้น ปรับปรุงรายวิชาให้สอดคล้องกับความมุ่งหมาย

ตาราง 17 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของนักศึกษาเกี่ยวกับโครงสร้างของหลักสูตร
เรียงลำดับความดี

ลำดับที่	ข้อความ	ความดี
	<u>ความคิดเห็น</u>	
1	รายวิชาไม่เหมาะสมต่อการให้มีความรู้กว้างขวางที่ทันสมัยต่อสภาพสังคมปัจจุบัน	13
2	รายวิชาในกลุ่มวิชาชีพปฏิบัติมากเกินไป	9
3	กำหนดวิชาเลือกเสรีน้อย และไม่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้เลือกเองตามความสนใจและความต้องการของตน	8
4	กำหนดรายวิชาไม่ยืดหยุ่น	6
5	การกำหนดโครงสร้างของหลักสูตร กลุ่มวิชาพื้นฐาน วิชาการศึกษา กับกลุ่มวิชาชีพไม่เหมาะสม ให้ความสำคัญต่อวิชาสามัญน้อยเกินไป	5

ตาราง 17 (ต่อ)

ลำดับที่	ข้อความ	ความถี่
	<u>ข้อเสนอแนะ</u>	
1	ควรเพิ่มรายวิชาและหน่วยกิตในทางวิชาการให้มากขึ้น ทั้งด้านเทคโนโลยี และวิชาที่เป็นสากล เช่น คอมพิวเตอร์ ภาษาต่างประเทศ วิทยาศาสตร์	28
2	ปรับปรุงหน่วยกิตในแต่ละรายวิชาให้เหมาะสม โดยพิจารณาตามลำดับความสำคัญของรายวิชา	7
3	เพิ่มวิชาเลือกเสรีให้มากขึ้น ควรมีวิชาเลือกในวิชาสามัญ และให้นักศึกษาได้เลือกเรียนตามความสนใจ และความต้องการ	6
4	เพิ่มรายวิชาการศึกษาค้นคว้า และวิธีวิจัยไว้ในหลักสูตร	3

จากตาราง 17 แสดงว่า นักศึกษาส่วนหนึ่งมีความคิดเห็นว่า โครงสร้างของหลักสูตร กำหนดรายวิชาไม่เหมาะสมต่อการให้มีความรู้กว้างขวางที่ทันสมัย ต่อสภาพสังคมปัจจุบัน การกำหนดรายวิชาในกลุ่มวิชาชีพปฏิบัติมากเกินไป กำหนดวิชาเลือกเสรีน้อย และไม่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้เลือกเองตามความสนใจและความต้องการของตน กำหนดรายวิชาไม่ยืดหยุ่น และโครงสร้างของหลักสูตรกำหนดกลุ่มวิชาพื้นฐาน วิชาการศึกษา กับกลุ่มวิชาชีพไม่เหมาะสมให้ความสำคัญต่อวิชาสามัญน้อยเกินไป นักศึกษาส่วนหนึ่งให้ข้อเสนอแนะว่า โครงสร้างของหลักสูตร ควรเพิ่มรายวิชาและหน่วยกิตในทางวิชาการให้มากขึ้น ทั้งด้านเทคโนโลยี และวิชาที่เป็นสากล เช่น คอมพิวเตอร์ ภาษาต่างประเทศ วิทยาศาสตร์ ควรปรับปรุงหน่วยกิตในแต่ละรายวิชาให้เหมาะสม โดยพิจารณาตามลำดับความสำคัญของรายวิชา และควรเพิ่มวิชาเลือกเสรีให้มากขึ้น ควรมีวิชาเลือกในวิชาสามัญ โดยให้นักศึกษาได้เลือกเรียนตามความสนใจ และความต้องการ ทั้งควรเพิ่มรายวิชาการศึกษาค้นคว้า และวิธีวิจัยไว้ในหลักสูตร

ตาราง 18 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้สำเร็จการศึกษาเกี่ยวกับโครงสร้างของหลักสูตร เรียงลำดับความถี่

ลำดับที่	ข้อความ	ความถี่
<u>ความคิดเห็น</u>		
1	รายวิชาที่กำหนดในโครงสร้างของหลักสูตรเหมาะสมสอดคล้องเฉพาะออกไปเป็นครูสอนนาฏศิลป์ไทย แต่นำไปใช้ได้น้อยในการประกอบอาชีพอื่น	11
2	รายวิชาไม่เหมาะสมกับยุคสมัย และไม่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม และความก้าวหน้าของวิทยาการสมัยใหม่	11
3	รายวิชาในกลุ่มวิชาชีพพฤษฏีและปฏิบัติมากเกินไป และนำไปใช้ประโยชน์ได้น้อย	6
4	วิชาเลือกเสริมมีน้อยเกินไป	5
<u>ข้อเสนอแนะ</u>		
1	ควรเพิ่มรายวิชาที่จำเป็นต่อการประกอบอาชีพในสังคมปัจจุบัน เช่น ภาษา อังกฤษ คอมพิวเตอร์ ประชาสัมพันธ์	16
2	เพิ่มรายวิชาเกี่ยวกับเหตุการณ์ในสภาพปัจจุบันที่เป็นสากล เพื่อให้มีความรอบรู้มากขึ้นและเน้นการคิดวิเคราะห์	11
3	เพิ่มรายวิชาและหน่วยกิตวิชาสามัญมากขึ้น ลดรายวิชาและหน่วยกิตวิชาเอกให้ลดลง	7

จากตาราง 18 แสดงว่า ผู้สำเร็จการศึกษาส่วนหนึ่งมีความคิดเห็นว่า รายวิชาที่กำหนดในโครงสร้างของหลักสูตรเหมาะสมสอดคล้องเฉพาะออกไปเป็นครูสอนนาฏศิลป์ไทย แต่นำไปใช้ได้น้อยในการประกอบอาชีพอื่น การกำหนดรายวิชาไม่เหมาะสมกับยุคสมัย และไม่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม และความก้าวหน้าของวิทยาการสมัยใหม่ รายวิชาในกลุ่ม

วิชาชีพพหุและปฏิบัติมากเกินไป และนำไปใช้ประโยชน์ได้น้อย และการกำหนดวิชาเลือกเสรีมีน้อยเกินไป ผู้สำเร็จการศึกษาส่วนหนึ่งให้ข้อเสนอแนะว่า โครงสร้างของหลักสูตรควรเพิ่มรายวิชาที่จำเป็นต่อการประกอบอาชีพในสังคมปัจจุบัน เช่น ภาษาอังกฤษ คอมพิวเตอร์ ประชาสัมพันธ์ เพิ่มรายวิชาเกี่ยวกับเหตุการณ์ในสภาพปัจจุบันที่เป็นสากล เพื่อให้มีความรอบรู้มากขึ้นและเน้นการคิดวิเคราะห์ เพิ่มรายวิชาและหน่วยกิตวิชาสามัญมากขึ้น ลดรายวิชาและหน่วยกิตวิชาเอกให้น้อยลง

2. การวิเคราะห์เนื้อหาของหลักสูตร

2.1 การวิเคราะห์เนื้อหาของหลักสูตรจากเอกสารหลักสูตร โดยอาจารย์สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย จำนวน 5 คน วิเคราะห์เกี่ยวกับความสอดคล้องของเนื้อหากับความมุ่งหมายของหลักสูตรประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ชั้นสูง สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย โดยใช้เกณฑ์ความสอดคล้องของอาจารย์ 3 คน จาก 5 คน ผลการวิเคราะห์ ปรากฏดังตาราง 19

ตาราง 19 ผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องของเนื้อหากับความมุ่งหมายของหลักสูตร
ประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ชั้นสูง สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย

เนื้อหาวิชา	ความมุ่งหมายของหลักสูตร						
	ข้อ 1	ข้อ 2	ข้อ 3	ข้อ 4	ข้อ 5	ข้อ 6	ข้อ 7
ภาคทฤษฎี กลุ่มวิชาชีพบังคับ 14 หน่วยกิต 13 รายวิชา ได้แก่							
นท 1101 การแต่งกายและการแต่งหน้า	../. .	../. .			../. .		../. .
นท 1202 การประพันธ์ 1	../. .	../. .			../. .	../. .	../. .
นท 1103 การละครสมัยใหม่	../. .	../. .			../. .		../. .
นท 1204 การละเล่นของไทย 1	../. .				../. .	../. .	../. .
นท 1109 นาฏยศัพท์ 1	../. .	../. .			../. .		

ตาราง 19 (ต่อ)

เนื้อหาวิชา	ความมุ่งหมายของหลักสูตร						
	ข้อ 1	ข้อ 2	ข้อ 3	ข้อ 4	ข้อ 5	ข้อ 6	ข้อ 7
คท 1202 ทฤษฎีการขับร้อง 2	../.				../. ../.		
คท 1205 ทฤษฎีโน้ตสากล	../.				../.		
นส 2104 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับประวัติ บัลเล่ต์	../.						
คท 1106 เครื่องดนตรีในวงปี่พาทย์หรือ เครื่องสาย 1	../.				../. ../.		
คท 1207 เครื่องดนตรีในวงปี่พาทย์หรือ เครื่องสาย 2	../.				../. ../.		
คท 2202 ดนตรีพื้นเมือง	../.				../. ../.		
คท 1109 เพลงพื้นเมือง	../.				../. ../.		
นท 2103 นาฏศิลป์นานาชาติ 1	../. ../.				../.		
นท 2204 นาฏศิลป์นานาชาติ 2	../. ../.				../.		

จากตาราง 19 แสดงให้เห็นว่า ความมุ่งหมายในข้อที่ 1 เพื่อให้มีความรู้ทักษะและประสบการณ์ทางด้านนาฏศิลป์ ดุริยางค์ คีตศิลป์ทั้งไทยและสากล สามารถปฏิบัติงานในด้านการสอนหรือการแสดงตามสาขาได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีเนื้อหาสอดคล้องกับความมุ่งหมายดังนี้คือ ภาควิชาดนตรี กลุ่มวิชาชีพบังคับ 13 รายวิชา มีเนื้อหาสอดคล้องกับความมุ่งหมายทุกรายวิชา ภาควิชาปฏิบัติ กลุ่มวิชาชีพบังคับ 16 รายวิชา มีเนื้อหาสอดคล้องกับความมุ่งหมายทุกรายวิชา และกลุ่มวิชาชีพเลือก 15 รายวิชา มีเนื้อหาสอดคล้องกับความมุ่งหมายทุกรายวิชา

ความมุ่งหมายในข้อที่ 2 เพื่อให้รู้จักวิพากษ์วิจารณ์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ ดนตรี รู้จักเลือกสรรผลงานที่มีคุณค่าทางศิลปะ เพื่อนำไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในการประกอบอาชีพและการดำเนินชีวิตประจำวัน มีเนื้อหาสอดคล้องกับความมุ่งหมายดังนี้ คือ ภาควิชาศึกษาศาสตร์ กลุ่มวิชาชีพ บัณฑิต 13 รายวิชา มีเนื้อหาสอดคล้องกับความมุ่งหมาย จำนวน 7 รายวิชา ได้แก่ นท 1101 การแต่งกายและการแต่งหน้า นท 1202 การประพันธ์ 1 นท 1103 การละครสมัยใหม่ นท 1204 การละเล่นของไทย 1 นท 1109 นาฏยศัพท์ 1 นท 1113 ประวัติการละครไทย นท 1114 ประวัติตัวละครและสถานที่สำคัญในเรื่องรามเกียรติ์ และนท 1129 หลักและวิธีการแสดง 1 ภาควิชาศึกษาศาสตร์บัณฑิต 16 รายวิชา มีเนื้อหาสอดคล้องกับความมุ่งหมาย จำนวน 5 รายวิชา ได้แก่ นท 1206 การแสดงเป็นชุดเป็นตอน 2 นท 1107 การแสดงพื้นเมือง 1 นท 1208 การแสดงพื้นเมือง 2 นท 1122 ราชตรวจพล 1 และนท 1123 ราชตรวจพล 2 กลุ่มวิชาชีพเลือก 15 รายวิชา มีเนื้อหาสอดคล้องกับความมุ่งหมาย จำนวน 3 รายวิชา ได้แก่ คท 2101 ทฤษฎีการขับร้อง 1 นท 2103 นาฏศิลป์นานาชาติ 1 และนท 2204 นาฏศิลป์นานาชาติ 2

ความมุ่งหมายในข้อที่ 3 เพื่อให้รู้จักเคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น มีความสำนึกในความเป็นคนไทย การอยู่ร่วมกันในสังคมประชาธิปไตย อนุรักษ์รักษาไว้ซึ่งชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และระบอบการปกครองของไทย ทุกกลุ่มวิชาไม่มีเนื้อหาสอดคล้องกับความมุ่งหมายในข้อนี้

ความมุ่งหมายในข้อที่ 4 ให้เข้าใจพื้นฐานและปัญหาทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม ของท้องถิ่น ของประเทศ และของโลกปัจจุบัน สามารถแก้ปัญหาโดยใช้วิจารณญาณได้อย่างเหมาะสม ทุกกลุ่มวิชาไม่มีเนื้อหาสอดคล้องกับความมุ่งหมายในข้อนี้

ความมุ่งหมายในข้อที่ 5 เพื่อปลูกฝังและสร้างเสริมคุณธรรม จริยธรรม ความสามัคคี ความมีระเบียบวินัย ความซื่อสัตย์สุจริต ความขยันหมั่นเพียร ความมานะอดทน ความสำนึกในจรรยาอาชีพ ความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม ทุกกลุ่มวิชา คือ ภาควิชาศึกษาศาสตร์บัณฑิต 13 รายวิชา ภาควิชาศึกษาศาสตร์บัณฑิต 16 รายวิชา และกลุ่มวิชาชีพเลือก 15 รายวิชา มีเนื้อหาสอดคล้องกับความมุ่งหมายข้อนี้ทุกรายวิชา

ความมุ่งหมายในข้อที่ 6 ให้มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพ และตระหนักในคุณค่าของศิลปวัฒนธรรมอันเป็นงานสร้างสรรค์ของมนุษยชาติ เผยแพร่และอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมชาติ

ตลอดจนเสริมสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างชาติ มีเนื้อหาสอดคล้องกับความมุ่งหมายดังนี้คือ
 ภาศกฤษฎี กลุ่มวิชาซีพังคับ 13 รายวิชา มีเนื้อหาสอดคล้องกับความมุ่งหมาย จำนวน
 6 รายวิชา ได้แก่ นท 1202 การประพันธ์ 1 นท 1204 การละเล่นของไทย 1 นท 1210
 บุคคลสำคัญในวงการนาฏดุริยางค์ศิลป์ 1 นท 1112 ประวัติการละครตะวันออก นท 1113
 ประวัติการละครไทย นท 1129 หลักและวิธีจัดการแสดง 1 ภาศกปฏิบัติ กลุ่มวิชาซีพังคับ
 16 รายวิชา มีเนื้อหาสอดคล้องกับความมุ่งหมายทุกรายวิชา และกลุ่มวิชาซีพีเลือก 15 รายวิชา
 มีเนื้อหาสอดคล้องกับความมุ่งหมาย จำนวน 10 รายวิชา ได้แก่ นท 2102 กระบี่-กระบอง
 คท 2101 ขับร้องเพลงไทย 1 คท 2102 ขับร้องเพลงไทย 2 คท 1102 ความรู้เกี่ยวกับ
 ดนตรีไทยทั่วไป 1 คท 1101 ทฤษฎีการขับร้อง 1 คท 1202 ทฤษฎีการขับร้อง 2 คท 1106
 เครื่องดนตรีในวงปี่พาทย์หรือเครื่องสาย 1 คท 1207 เครื่องดนตรีในวงปี่พาทย์หรือ
 เครื่องสาย 2 คท 2202 ดนตรีพื้นเมือง และ คท 1109 เพลงพื้นเมือง

ความมุ่งหมายในข้อที่ 7 เพื่อส่งเสริมให้มีความคิดริเริ่มในงานศิลปะ สามารถสร้าง
 ผลงานในวิชาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมการแสดงออกอย่างอิสระ มีกิจนิสัยในการศึกษา
 ค้นคว้าพัฒนาตนเองให้ก้าวหน้าอยู่เสมอ สามารถวางแผนปฏิบัติงานและแก้ปัญหาด้วยหลักวิชา
 รู้จักการทำงานเป็นหมู่คณะ ยอมรับคำวิพากษ์วิจารณ์ของผู้อื่นด้วยความเป็นธรรม มีเนื้อหา
 สอดคล้องกับความมุ่งหมายดังนี้คือ ภาศกฤษฎี กลุ่มวิชาซีพังคับ 13 รายวิชา มีเนื้อหาสอดคล้อง
 กับความมุ่งหมาย จำนวน 9 รายวิชา ได้แก่ นท 1101 การแต่งกายและการแต่งหน้า
 นท 1202 การประพันธ์ 1 นท 1103 การละครสมัยใหม่ นท 1204 การละเล่นของไทย 1
 นท 1112 ประวัติการละครตะวันออก นท 1113 ประวัติการละครไทย นท 1217 ภาษ
 นาฏศิลป์ นท 1129 หลักและวิธีจัดการแสดง 1 และนท 1230 อุปกรณ์การแสดงบนเวที 1
 ภาศกปฏิบัติ กลุ่มวิชาซีพังคับ 16 รายวิชา มีเนื้อหาสอดคล้องกับความมุ่งหมายข้อนี้ทุกรายวิชา
 และกลุ่มวิชาซีพีเลือก 15 รายวิชา มีเนื้อหาสอดคล้องกับความมุ่งหมาย จำนวน 3 รายวิชา
 ได้แก่ นท 2102 กระบี่-กระบอง คท 1102 ความรู้เกี่ยวกับดนตรีไทยทั่วไป 1 คท 1109
 เพลงพื้นเมือง

2.2 การวิเคราะห์เนื้อหาของหลักสูตรจากแบบสอบถาม ซึ่งได้ถามอาจารย์ นักศึกษา และผู้สำเร็จการศึกษา ผลการวิเคราะห์ปรากฏดังตาราง 20 และการวิเคราะห์จากแบบสอบถามปลายเปิด ดังแสดงไว้ในตาราง 21 ตาราง 22 และตาราง 23

ตาราง 20 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน จากการประเมินของอาจารย์ นักศึกษา และผู้สำเร็จการศึกษาเกี่ยวกับเนื้อหาของหลักสูตร

เนื้อหาของหลักสูตร	อาจารย์ n = 40		นักศึกษา n = 70		ผู้สำเร็จการศึกษา n = 205	
	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S
1. ความสอดคล้องของเนื้อหารายวิชาต่าง ๆ กับความมุ่งหมายของหลักสูตร	3.78	0.70	3.56	0.71	3.69	0.73
2. ความสอดคล้องของเนื้อหากับจุดมุ่งหมายรายวิชา	3.72	0.68	3.56	0.75	3.73	0.76
3. ความเหมาะสมของเนื้อหาภาคทฤษฎี	3.83	0.75	3.04	0.92	3.70	0.78
4. ความเหมาะสมของเนื้อหาภาคปฏิบัติ	3.90	0.78	3.34	0.88	3.82	0.89
5. เนื้อหาวิชาสอดคล้องกับความต้องการของสังคมปัจจุบัน ...	3.10	0.96	2.74	0.91	3.02	1.09
6. ความยืดหยุ่นของเนื้อหาวิชาเพื่อความเหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นที่วิทยาลัยตั้งอยู่	3.15	0.95	2.86	0.79	3.16	1.00
ข้อ 7 - 28 จากความมุ่งหมายของหลักสูตร ท่านมีความคิดเห็น						

ตาราง 20 (ต่อ)

เนื้อหาของหลักสูตร	อาจารย์ n = 40		นักศึกษา n = 70		ผู้สำเร็จการศึกษา n = 205	
	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S
ว่า ในส่วนของเนื้อหาวิชา สามารถส่งเสริมให้เป็นไปตาม ความมุ่งหมายได้ในระดับใด						
7. มีความรู้ ทักษะ และ ประสบการณ์ในสาขาวิชาที่เรียน	4.05	0.78	3.59	0.77	3.88	0.93
8. สามารถปฏิบัติงานในด้านการ สอน หรือการแสดงได้อย่างมี ประสิทธิภาพ	3.95	0.85	3.61	0.62	3.87	0.88
9. รู้จักวิพากษ์วิจารณ์ ผลงานทาง ด้านนาฏศิลป์ ดนตรี	3.68	0.97	2.97	0.92	3.43	0.94
10. รู้จักเลือกสรรผลงานที่มีคุณค่า ทางศิลปะ เพื่อนำไปใช้ ประโยชน์ในการประกอบอาชีพ และการดำเนินชีวิตประจำวัน	3.83	0.98	3.33	0.93	3.78	0.91
11. รู้จักเคารพสิทธิเสรีภาพของ ผู้อื่น	3.83	0.93	3.29	0.90	3.79	0.95
12. มีความสนใจในความเป็น คนไทย และการอยู่ร่วมกันใน สังคมประชาธิปไตย	3.93	0.92	3.60	0.81	4.08	0.87

ตาราง 20 (ต่อ)

เนื้อหาของหลักสูตร	อาจารย์ n = 40		นักศึกษา n = 70		ผู้สำเร็จการศึกษา n = 205	
	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S
13. รู้จักรักษาไว้ซึ่งชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และระบอบการปกครองของไทย	4.18	0.90	3.94	0.81	4.21	0.80
14. เข้าใจพื้นฐานและปัญหาทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคมของท้องถิ่น ของประเทศ และโลกปัจจุบัน	3.33	1.05	3.09	0.97	3.40	1.05
15. สามารถแก้ปัญหา โดยใช้วิจารณ์ได้อย่างเหมาะสม	3.55	0.96	3.26	0.81	3.37	0.90
16. มีคุณธรรม จริยธรรม	3.98	0.89	3.54	0.86	3.82	0.79
17. รู้จักการทำงานร่วมกับผู้อื่น .	4.18	0.87	3.77	0.80	3.91	0.87
18. มีระเบียบวินัย	4.15	0.77	3.71	0.80	3.73	0.89
19. มีความซื่อสัตย์สุจริต	3.98	0.80	3.66	0.66	3.77	0.96
20. มีความขยันหมั่นเพียร	4.00	0.78	3.76	0.73	3.78	0.85
21. มีความมานะอดทน	4.13	0.82	3.93	0.80	4.05	0.82
22. มีความสามัคคีในจรรยาอาชีพ	4.18	0.78	3.51	0.94	4.01	0.87
23. มีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม	4.05	0.90	3.57	0.86	3.87	0.94
24. มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพ	4.03	0.89	3.70	0.75	3.89	0.91

ตาราง 20 (ต่อ)

เนื้อหาของหลักสูตร	อาจารย์ n = 40		นักศึกษา n = 70		ผู้สำเร็จการศึกษา n = 205	
	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S
25. เห็นคุณค่าและความสำคัญของการอนุรักษ์ การเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมประจำชาติ ..	4.35	0.70	4.06	0.80	4.23	0.79
26. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ .	3.93	0.89	3.17	1.02	3.64	0.95
27. มีความสามารถสร้างผลงานในวิชาชีพ	3.83	0.96	3.36	0.87	3.77	0.84
28. มีความกระตือรือร้นใฝ่หาความรู้อยู่เสมอ	3.60	0.98	3.16	1.04	3.36	0.97
รวม	3.45	0.57	3.86	0.61	3.74	0.60

จากตาราง 20 เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรวม อาจารย์ประเมินเนื้อหาของหลักสูตรว่ามีความเหมาะสมปานกลาง และเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรายข้อ ข้อที่อาจารย์เห็นว่าเหมาะสมปานกลาง ได้แก่ ข้อ 5 เนื้อหาวิชาสอดคล้องกับความต้องการของสังคมปัจจุบัน ($\bar{X} = 3.10$, $S = 0.96$) ข้อ 6 ความยืดหยุ่นของเนื้อหาวิชาเพื่อความเหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นที่วิทยาลัยตั้งอยู่ ($\bar{X} = 3.15$, $S = 0.95$) และข้อ 14 เข้าใจพื้นฐานและปัญหาทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม ของท้องถิ่น ของประเทศ และโลกปัจจุบัน ($\bar{X} = 3.33$, $S = 1.05$) ส่วนข้ออื่น ๆ อาจารย์เห็นว่ามีความเหมาะสมมาก

การประเมินเนื้อหาของหลักสูตรตามความคิดเห็นของนักศึกษา เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรวมนักศึกษาเห็นว่า เนื้อหาของหลักสูตรมีความเหมาะสมมาก และเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรายข้อข้อที่นักศึกษาเห็นว่าเหมาะสมปานกลาง และเหมาะสมมาก มีอย่างละ 14 ข้อเท่า ๆ กัน ข้อที่เหมาะสมปานกลาง ได้แก่ ข้อ 3, 4, 5, 6, 9, 10, 11, 14, 15, 16, 22, 26, 27 และ 28 ส่วนข้อที่เหลือนักศึกษามองว่ามีความเหมาะสมมาก

การประเมินเนื้อหาของหลักสูตรตามความคิดเห็นของผู้สำเร็จการศึกษา เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรวม ผู้สำเร็จการศึกษาเห็นว่า เนื้อหาของหลักสูตรมีความเหมาะสมมาก และเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรายข้อ ข้อที่ผู้สำเร็จการศึกษาเห็นว่า เหมาะสมปานกลาง ได้แก่ ข้อ 5 เนื้อหาวิชาสอดคล้องกับความต้องการของสังคมปัจจุบัน ($\bar{X} = 3.02$, $S = 1.09$) ข้อ 6 ความยืดหยุ่นของเนื้อหาวิชาเพื่อความเหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นที่วิทยาลัยตั้งอยู่ ($\bar{X} = 3.16$, $S = 1.00$) ข้อ 9 รู้จักวิพากษ์วิจารณ์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ ดนตรี ($\bar{X} = 3.43$, $S = 0.94$) ข้อ 14 เข้าใจพื้นฐานและปัญหาทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม ของท้องถิ่นของประเทศ และโลกปัจจุบัน ($\bar{X} = 3.40$, $S = 1.05$) ข้อ 15 สามารถแก้ปัญหา โดยใช้วิจรรณญาณได้อย่างเหมาะสม ($\bar{X} = 3.37$, $S = 0.90$) และข้อ 28 มีความกระตือรือร้นใฝ่หาความรู้อยู่เสมอ ($\bar{X} = 3.36$, $S = 0.97$) ส่วนข้ออื่น ๆ ผู้สำเร็จการศึกษาเห็นว่ามีความเหมาะสมมาก

การวิเคราะห์เนื้อหาหลักสูตรจากคำถามปลายเปิด ตามความคิดเห็นของอาจารย์ นักศึกษา และผู้สำเร็จการศึกษา สรุปได้ดังตาราง 21 ตาราง 22 และตาราง 23

ตาราง 21 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของอาจารย์เกี่ยวกับเนื้อหาของหลักสูตร
เรียงลำดับความถี่

ลำดับที่	ข้อความ	ความถี่
	<u>ความคิดเห็น</u>	
1	เนื้อหาวิชาของรายวิชาทฤษฎีและปฏิบัติบางรายวิชาซ้ำซ้อนกับระดับนาฏศิลป์ ชั้นกลาง	10
2	เนื้อหาวิชาต่าง ๆ ส่วนใหญ่ไม่สอดคล้องกับความต้องการและสภาพของ สังคม	9
3	เนื้อหาวิชาแต่ละรายวิชามุ่งเน้นด้านความรู้เป็นหลัก ขาดทักษะการค้นคว้า คิดวิเคราะห์ และการแสดงความคิดเห็นของผู้เรียน	7
4	เนื้อหาวิชาภาคปฏิบัติมากไม่เหมาะสมกับจำนวนหน่วยกิต และระยะเวลาเรียน	6
5	เนื้อหาวิชาในรายวิชาต่าง ๆ นำไปใช้ประโยชน์ในการทำงานที่ไม่ใช่อาชีพ ครูนาฏศิลป์ไทยได้น้อย	6
6	ขาดเนื้อหาวิชาที่สอดคล้องกับความมุ่งหมายบางข้อ คือ ความมุ่งหมายใน ข้อที่ 3 และข้อที่ 4	2
	<u>ข้อเสนอแนะ</u>	
1	ปรับปรุงเนื้อหาวิชาที่ซ้ำซ้อน	10
2	เพิ่มเนื้อหาวิชาเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ลึก และกว้างขึ้น เป็นแนวทางต่อ การประกอบอาชีพ และการศึกษาต่อ	7
3	เพิ่มเนื้อหาวิชาส่วนที่เกี่ยวกับการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการแสดง ความคิดเห็นด้วยหลักการและเหตุผลในรายวิชาต่าง ๆ ให้มากขึ้น	6
4	ปรับเนื้อหาวิชาภาคปฏิบัติให้เหมาะสมกับระยะเวลาเรียนและจำนวนหน่วยกิต	6
5	รายวิชากลุ่มวิชาชีพควรกำหนดเนื้อหาวิชาส่วนหนึ่ง ส่งเสริมให้ผู้เรียน สามารถสร้างสรรค์ผลงานทางนาฏศิลป์ไทยในรายวิชานั้น ๆ ได้	3

ตาราง 21 (ต่อ)

ลำดับที่	ข้อความ	ความถี่
6	ควรปรับปรุงเนื้อหาให้สอดคล้องกับความมุ่งหมายของหลักสูตร	2
7	ควรปรับเนื้อหาวิชาในรายวิชาต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับหลักสูตรระดับประถม และมัธยมที่ผู้สำเร็จการศึกษาจะต้องไปเป็นผู้สอน	1

จากตาราง 21 แสดงว่า อาจารย์ส่วนหนึ่งมีความคิดเห็นว่า เนื้อหาวิชาของรายวิชา
ทฤษฎีและปฏิบัติบางรายวิชาซ้ำซ้อนกับระดับนาฏศิลป์ชั้นกลาง เนื้อหารายวิชาต่าง ๆ ส่วนใหญ่
ไม่สอดคล้องกับความต้องการและสภาพของสังคม เนื้อหาวิชาแต่ละรายวิชามุ่งเน้นด้านความรู้
เป็นหลัก ขาดทักษะการค้นคว้า คิดวิเคราะห์ และการแสดงความคิดเห็นของผู้เรียน กำหนด
เนื้อหาวิชาภาคปฏิบัติมากไม่เหมาะสมกับจำนวนหน่วยกิต และระยะเวลาเรียน และเนื้อหาวิชา
ในรายวิชาต่าง ๆ นำไปใช้ประโยชน์ในการทำงานที่ไม่ใช่อาชีพครูนาฏศิลป์ไทยได้น้อย
นอกจากนี้ยังขาดเนื้อหาวิชาที่สอดคล้องกับความมุ่งหมายบางข้อ คือ ความมุ่งหมายในข้อที่ 3
เพื่อให้รู้จักเคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น มีความสำนึกในความเป็นคนไทย การอยู่ร่วมกันใน
สังคมประชาธิปไตย อนุรักษ์รักษาไว้ซึ่งชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และระบอบการปกครอง
ของไทย และข้อที่ 4 ให้เข้าใจพื้นฐานและปัญหาทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคมของท้องถิ่น
ของประเทศ และของโลกปัจจุบัน สามารถแก้ปัญหาโดยใช้วิจารณญาณได้อย่างเหมาะสม และ
อาจารย์ส่วนหนึ่งให้ข้อเสนอแนะว่า ควรปรับปรุงเนื้อหาวิชาที่ซ้ำซ้อน เพิ่มเนื้อหาวิชาเพื่อให้
ผู้เรียนมีความรู้ลุ่มลึก และกว้างขึ้น เป็นแนวทางต่อการประกอบอาชีพ และการศึกษาต่อ
ในรายวิชาต่าง ๆ ควรเพิ่มเนื้อหาวิชาส่วนที่เกี่ยวกับการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการ
แสดงความคิดเห็นด้วยหลักการและเหตุผลในรายวิชาต่าง ๆ ให้มากขึ้น ควรปรับเนื้อหาวิชา
ภาคปฏิบัติให้เหมาะสมกับระยะเวลาเรียนและจำนวนหน่วยกิต ในรายวิชากลุ่มวิชาชีพควรกำหนด
เนื้อหาวิชาส่วนหนึ่ง ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถสร้างสรรค์ผลงานทางนาฏศิลป์ไทยในรายวิชา
นั้น ๆ ได้ และควรปรับปรุงเนื้อหาให้สอดคล้องกับความมุ่งหมายของหลักสูตร ควรปรับเนื้อหา

วิชาในรายวิชาต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับหลักสูตรระดับประถม และมัธยม ที่ผู้สำเร็จการศึกษาจะต้องไปเป็นผู้สอน

ตาราง 22 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของนักศึกษาเกี่ยวกับเนื้อหาของหลักสูตร
เรียงลำดับความถี่

ลำดับที่	ข้อความ	ความถี่
	<u>ความคิดเห็น</u>	
1	เนื้อหาวิชาในรายวิชาปฏิบัติมากเกินไป ไม่เหมาะสมกับระยะเวลาเรียน	28
2	เนื้อหาวิชาในรายวิชาต่าง ๆ ส่วนใหญ่นำไปใช้ประโยชน์ได้น้อยหรือแคบต่อการนำไปประกอบอาชีพ	13
3	ไม่มีเนื้อหาเกี่ยวกับพื้นฐานปัญหาทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม ในรายวิชาต่าง ๆ ของหลักสูตร	5
4	เนื้อหารายวิชาปฏิบัติและทฤษฎีบางวิชาซ้ำซ้อนกับระดับนาฏศิลป์ชั้นกลาง	5
5	เนื้อหารายวิชาต่าง ๆ ไม่สอดคล้องครอบคลุมตามความมุ่งหมายของหลักสูตร	2
	<u>ข้อเสนอแนะ</u>	
1	ควรปรับปรุงเนื้อหาของรายวิชาต่าง ๆ	14
2	เพิ่มเนื้อหาทางด้านวิชาการ และเนื้อหาวิชาที่สอดคล้องกับสังคมปัจจุบัน	9
3	ควรจัดเนื้อหารายวิชาต่าง ๆ ให้กว้าง สร้างประสบการณ์ให้สามารถนำไปปฏิบัติจริง และใช้ในชีวิตประจำวันได้	5
4	ตัดเนื้อหาวิชาที่ซ้ำซ้อนกับระดับนาฏศิลป์ชั้นกลางออก	5

จากตาราง 22 แสดงว่า นักศึกษาส่วนหนึ่งมีความคิดเห็นว่า เนื้อหาวิชาในรายวิชาปฏิบัติมากเกินไป ไม่เหมาะสมกับระยะเวลาเรียน เนื้อหาวิชาในรายวิชาต่าง ๆ ส่วนใหญ่นำไปใช้ประโยชน์ได้น้อยหรือแคบต่อการนำไปประกอบอาชีพ ในรายวิชาต่าง ๆ ไม่มีเนื้อหา

เกี่ยวกับพื้นฐานปัญหาทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคมเลย และเนื้อหารายวิชาปฏิบัติและทฤษฎี บางวิชาซ้ำซ้อนกับระดับนาฏศิลป์ชั้นกลาง นอกจากนี้เนื้อหาวิชาต่าง ๆ ไม่สอดคล้อง ครอบคลุมตามความมุ่งหมายของหลักสูตร นักศึกษาส่วนหนึ่งให้ข้อเสนอแนะว่า ควรปรับปรุง เนื้อหาของรายวิชาต่าง ๆ เพิ่มเนื้อหาทางด้านวิชาการ และเนื้อหาวิชาที่สอดคล้องกับสังคม ปัจจุบัน ควรจัดเนื้อหาวิชาต่าง ๆ ให้กว้าง สร้างประสบการณ์ให้สามารถนำไปปฏิบัติจริง และใช้ในชีวิตประจำวันได้ และตัดเนื้อหาวิชาที่ซ้ำซ้อนกับระดับนาฏศิลป์ชั้นกลางออก

ตาราง 23 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้สำเร็จการศึกษาเกี่ยวกับเนื้อหาของหลักสูตร เรียงลำดับความถี่

ลำดับที่	ข้อความ	ความถี่
<u>ความคิดเห็น</u>		
1	เนื้อหาวิชาล้าสมัยไม่เอื้อประโยชน์ต่อการนำไปใช้ประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพได้มากนัก	10
2	เนื้อหาวิชาซ้ำซ้อนกับระดับนาฏศิลป์ชั้นกลาง	7
3	เนื้อหาวิชาภาคปฏิบัติไม่เหมาะสมกับจำนวนหน่วยกิต	4
<u>ข้อเสนอแนะ</u>		
1	ควรปรับปรุงเนื้อหาวิชาให้ทันสมัย	14
2	ควรปรับปรุงเนื้อหาวิชาไม่ให้ซ้ำซ้อน	5

จากตาราง 23 แสดงว่า ผู้สำเร็จการศึกษาส่วนหนึ่งมีความคิดเห็นว่า เนื้อหาวิชา ล้าสมัยไม่เอื้อประโยชน์ต่อการนำไปใช้ประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพได้มากนัก เนื้อหาวิชา ซ้ำซ้อนกับระดับนาฏศิลป์ชั้นกลาง และเนื้อหาวิชาภาคปฏิบัติไม่เหมาะสมกับจำนวนหน่วยกิต ผู้สำเร็จการศึกษาส่วนหนึ่งให้ข้อเสนอแนะว่า ควรปรับปรุงเนื้อหาวิชาให้ทันสมัย และควรปรับปรุง เนื้อหาวิชาไม่ให้ซ้ำซ้อน

3. การวิเคราะห์คุณลักษณะของอาจารย์

3.1 การวิเคราะห์คุณลักษณะของอาจารย์ โดยเปรียบเทียบด้านคุณวุฒิของอาจารย์ จำนวนอาจารย์ และสัดส่วนของอาจารย์ต่อนักศึกษา ตามเกณฑ์ของทบวงมหาวิทยาลัย กับข้อมูลของวิทยาลัยนาฏศิลป์ วิเคราะห์การทำงานด้านวิจัย และผลงานด้านวิชาการของอาจารย์ ภาระงานด้านการสอน และงานด้านการแสดงของวิทยาลัย ความรู้ความสามารถในสาขาวิชานาฏศิลป์ไทย จากการประเมินของผู้บริหาร

3.1.1 เปรียบเทียบคุณวุฒิของอาจารย์ จำนวนอาจารย์ และสัดส่วนของอาจารย์ต่อนักศึกษา ที่ทบวงมหาวิทยาลัยกำหนดไว้เป็นเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พ.ศ. 2524 (ทบวงมหาวิทยาลัย. 2524 : ไม่มีเลขหน้า) กับข้อมูลของวิทยาลัยนาฏศิลป์ (กรมศิลปากร. ม.ป.ป. : ไม่มีเลขหน้า)

ตาราง 24 เปรียบเทียบคุณสมบัติของอาจารย์ จำนวนอาจารย์ และสัดส่วนของอาจารย์ต่อนักศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย ระดับนาฏศิลป์ชั้นสูง กับเกณฑ์มาตรฐานของทบวงมหาวิทยาลัย

คุณลักษณะของอาจารย์	เกณฑ์มาตรฐานของทบวงมหาวิทยาลัย	ข้อมูลจากวิทยาลัยนาฏศิลป์ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
คุณสมบัติของอาจารย์	ผู้สอนภาคทฤษฎี วุฒิอย่างน้อยปริญญาตรี หรือเทียบเท่าตรงตามสาขาวิชาที่สอน ผู้สอนภาคปฏิบัติ วุฒิอย่างน้อย ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงหรือเทียบเท่าตรงตามสาขาวิชาที่สอน	วุฒิปริญญาโท 16 คน วุฒิปริญญาตรี 22 คน วุฒิประกาศนียบัตร นาฏศิลป์ชั้นสูง 3 คน
จำนวนอาจารย์และสัดส่วนของอาจารย์ต่อนักศึกษา	ผู้สอนประจำ (ภาคทฤษฎี) 1 คน ต่อนักศึกษาไม่เกิน 30 คน ผู้สอนประจำ (ภาคปฏิบัติ) 1 คน ต่อนักศึกษาไม่เกิน 15 คน	ผู้สอนทฤษฎี 1 คน ต่อนักศึกษา 10 - 40 คน (ตามจำนวนนักศึกษาแต่ละวิทยาลัย) ผู้สอนปฏิบัติ 1 คน ต่อนักศึกษา 10 คน

จากตาราง 24 แสดงให้เห็นว่า อาจารย์ ซึ่งเป็นผู้สอนในสาขาวิชานาฏศิลป์ไทยของวิทยาลัยนาฏศิลป์ มีคุณสมบัติสอดคล้องกับเกณฑ์ที่ทบวงมหาวิทยาลัยกำหนดไว้เป็นเกณฑ์มาตรฐาน โดยมีอาจารย์จำนวน 16 คน ที่มีคุณสมบัติสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด คือมีวุฒิการศึกษาในระดับปริญญาโท นอกจากนี้สัดส่วนจำนวนอาจารย์ผู้สอนภาคทฤษฎีของวิทยาลัยนาฏศิลป์ (กรุงเทพมหานคร) มีสัดส่วนระหว่างผู้สอน : นักศึกษา เท่ากับ 1 : 40 ซึ่งมากกว่าเกณฑ์ที่ทบวงมหาวิทยาลัยกำหนด แต่สำหรับในวิทยาลัยนาฏศิลป์อื่น ๆ สัดส่วนของอาจารย์ต่อนักศึกษา เป็นไปตามเกณฑ์

และในส่วนผู้สอนภาคปฏิบัติของสาขาวิชานาฏศิลป์ไทยมีสัดส่วนจำนวนอาจารย์ต่อนักศึกษา สอดคล้องกับเกณฑ์ของทบวงมหาวิทยาลัย คือ 1 : 10

3.1.2 การวิเคราะห์การทำงานทางด้านวิจัย ผลงานวิชาการ และภาระงานด้านการสอน และงานด้านอื่น ๆ ของอาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลป์ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จากข้อมูลของวิทยาลัย (วิทยาลัยนาฏศิลป์. 2540 : ไม่มีเลขหน้า) และความรู้ความสามารถ ในสาขาวิชานาฏศิลป์ไทย จากการประเมินของผู้บริหาร

ตาราง 25 การวิเคราะห์การทำงานทางด้านวิจัย และผลงานด้านวิชาการ และภาระด้าน การสอน และงานด้านอื่น ๆ ของอาจารย์ผู้สอนในระดับนาฏศิลป์ชั้นสูง ของวิทยาลัยนาฏศิลป์

คุณลักษณะอาจารย์	จำนวนอาจารย์ระดับ นาฏศิลป์ชั้นสูงที่เป็น กลุ่มตัวอย่าง	ข้อมูลจากวิทยาลัยนาฏศิลป์ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง	คิดเป็นร้อยละ
การทำงานทางด้าน วิจัยและผลงานด้าน วิชาการ	44	อาจารย์ผู้สอนในระดับนาฏศิลป์ ชั้นสูงที่ทำงานทางวิชาการ 6 คน	13.63
ภาระงานด้านการสอน	44	จำนวนคาบที่อาจารย์ผู้สอนใน ระดับนาฏศิลป์ชั้นสูงต้องทำการ สอนทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ เกณฑ์เฉลี่ย 18 - 22 คาบ ต่อสัปดาห์ เทียบกับจำนวน คาบต่อสัปดาห์ของการเรียน การสอนระดับนาฏศิลป์ชั้นสูง จำนวน 45 คาบต่อสัปดาห์	40.00 ถึง 48.88

ตาราง 25 (ต่อ)

คุณลักษณะอาจารย์	จำนวนอาจารย์ระดับ นาฏศิลป์ชั้นสูงที่เป็น กลุ่มตัวอย่าง	ข้อมูลจากวิทยาลัยนาฏศิลป์ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง	คิดเป็นร้อยละ
ภาระงานด้านอื่น ๆ ที่ จะต้องร่วมปฏิบัติหน้าที่ ในงานการแสดงของ วิทยาลัย ทั้งงานด้าน ธุรการ ผู้ฝึกซ้อมการ แสดง แต่งตัวผู้แสดง เป็นผู้แสดง กำกับการ แสดงหรือดูแลทั่วไป	44	ปริมาณงานการแสดงโดยเฉลี่ย ต่อปี ปีละประมาณ 2,213 งาน ผู้สอนระดับนาฏศิลป์ชั้นสูง ต้องปฏิบัติงานโดยเฉลี่ยต่อปี ปีละประมาณ 276 งานต่อ ผู้สอนแต่ละคน	12.47
ความรู้ความสามารถ ในสาขาวิชานาฏศิลป์ ไทย	44	การประเมินของผู้บริหาร 32 คน ประเมินผู้สอนใน ระดับนาฏศิลป์ชั้นสูง ได้ค่า เฉลี่ยและความเบี่ยงเบน มาตรฐาน คือ $\bar{X} = 3.93$, $S = 0.72$	

จากตาราง 25 แสดงให้เห็นว่า คุณลักษณะของอาจารย์ ซึ่งเป็นผู้สอนในสาขาวิชา
นาฏศิลป์ไทย ของวิทยาลัยนาฏศิลป์ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง มีการทำผลงานทางด้านวิจัย และผลงาน
ด้านวิชาการ คิดเป็นร้อยละ 13.63 ผู้สอนในระดับนาฏศิลป์ชั้นสูง มีภาระงานด้านการสอนทั้ง
ภาคทฤษฎีและปฏิบัติในเกณฑ์เฉลี่ย คิดเป็นร้อยละ 40.00 - 48.88 และมีงานภาระงานด้าน

อื่น ๆ ที่จะต้องช่วยปฏิบัติหน้าที่ในงานการแสดงของวิทยาลัย ทั้งงานด้านธุรการ ผู้ฝึกซ้อมการแสดง แต่งตัวผู้แสดง เป็นผู้แสดง กว้างกับการแสดงหรือดูแลทั่วไป คิดเฉลี่ยต่อปี ต่อผู้สอนแต่ละคน คิดเป็นร้อยละ 12.47 ในด้านความรู้ความสามารถในสาขาวิชานาฏศิลป์ไทย ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร จำนวน 32 คน ผู้บริหารประเมินว่าอาจารย์มีความรู้ความสามารถในระดับมาก ($\bar{X} = 3.93$, $S = 0.72$)

3.2 การวิเคราะห์คุณลักษณะของอาจารย์จากแบบสอบถาม ซึ่งได้ถามอาจารย์ นักศึกษา ผู้สำเร็จการศึกษา ผลการวิเคราะห์ปรากฏดังตาราง 26 และการวิเคราะห์จากแบบสอบถามปลายเปิด ดังแสดงไว้ในตาราง 27 ตาราง 28 และตาราง 29

ตาราง 26 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน จากการประเมินของอาจารย์ นักศึกษา และผู้สำเร็จการศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะของอาจารย์

คุณลักษณะของอาจารย์	อาจารย์ n = 40		นักศึกษา n = 70		ผู้สำเร็จการศึกษา n = 205	
	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S
1. มีความรู้ในวิชาที่สอน	4.17	0.68	3.83	0.68	4.11	0.79
2. มีความสามารถในการถ่ายทอด ความรู้ในวิชาที่สอน	4.10	0.78	3.56	0.81	3.91	0.77
3. เตรียมการสอนให้เป็นไปตาม จุดมุ่งหมายรายวิชา	3.60	1.01	3.21	0.88	3.63	0.78
4. ดำเนินการ เรียนการสอน ครบถ้วนตามที่กำหนดไว้ใน หลักสูตร	3.63	0.95	3.53	0.97	3.76	0.89
5. มีความรู้ความสามารถในการ ถ่ายทอดความรู้ทางด้านทฤษฎี	3.72	0.78	3.54	0.86	3.75	0.84
6. มีความรู้ความสามารถในการ ถ่ายทอดความรู้ทางด้านปฏิบัติ	4.20	0.79	3.96	0.77	4.35	0.77
7. มีทักษะและประสบการณ์ด้าน นาฏศิลป์ไทยสามารถสร้าง ผลงานด้านนาฏศิลป์ไทยอย่างมี ประสิทธิภาพ	4.25	0.90	3.74	0.85	4.26	0.79
8. มีการประยุกต์เนื้อหาวิชา นาฏศิลป์ไทยไปสู่การสอนให้ เหมาะสมกับสภาพสังคม เศรษฐกิจและเทคโนโลยี ..	3.53	0.82	3.07	0.98	3.31	1.02

ตาราง 26 (ต่อ)

คุณลักษณะของอาจารย์	อาจารย์ n = 40		นักศึกษา n = 70		ผู้สำเร็จการศึกษา n = 205	
	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S
9. มีความรู้ความสามารถในการ ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักการ ค้นคว้าหาความรู้ใหม่ในสาขา วิชานาฏศิลป์ไทย	3.65	1.00	3.16	0.88	3.23	0.98
10. มีความรู้ความสามารถในการ ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักงาน ความรู้ไปใช้ในการประกอบ อาชีพ	3.75	1.15	3.67	0.91	3.65	0.88
11. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ .	3.58	1.08	3.43	1.14	3.70	0.92
12. ปฏิบัติตัวเป็นตัวอย่างที่ดีในการ ปฏิบัติงานด้านการสอน	3.57	0.98	3.49	1.03	3.80	0.87
13. ปฏิบัติตัวเป็นตัวอย่างที่ดีในการ ปฏิบัติงานด้านการแสดง นาฏศิลป์ไทย	3.93	0.94	3.83	0.90	4.01	0.81
14. มีความเป็นกันเองกับนักเรียน	3.63	0.93	3.66	0.85	3.58	0.94
15. ให้ความเสมอภาคแก่นักศึกษา	2.98	1.25	3.24	1.26	2.93	1.26
16. ให้อิสระในการคิดสร้างสรรค์ งานด้านนาฏศิลป์ไทยแก่ นักศึกษา	3.40	1.19	3.21	1.15	3.12	1.17

ตาราง 26 (ต่อ)

คุณลักษณะของอาจารย์	อาจารย์ n = 40		นักศึกษา n = 70		ผู้สำเร็จการศึกษา n = 205	
	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S
17. มีความรู้ความสามารถในการ ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถ ศึกษาต่อในระดับสูง	3.80	0.94	3.76	0.92	3.86	0.85
18. มีความเข้าใจ และเห็นความ สำคัญของงานวิจัย	3.55	1.01	2.97	1.04	3.27	0.92
19. มีการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กับสาขานาฏศิลป์ไทย	3.35	1.14	2.60	1.11	3.00	1.08
20. มีการทบทวนงานทางวิชาการ ด้านนาฏศิลป์ไทย	3.48	1.06	2.84	0.93	3.18	1.09
รวม	3.42	0.65	3.69	0.68	3.62	0.59

จากตาราง 26 เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรวม อาจารย์ประเมินคุณลักษณะของอาจารย์ว่า มีความเหมาะสมปานกลาง และเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรายข้อ ข้อที่อาจารย์เห็นว่าเหมาะสมปานกลาง ได้แก่ ข้อ 8 มีการประยุกต์เนื้อหาวิชานาฏศิลป์ไทยไปสู่การสอนให้เหมาะสมกับสภาพสังคม เศรษฐกิจและเทคโนโลยี ($\bar{X} = 3.53$, $S = 0.82$) ข้อ 15 ให้ความเสมอภาคแก่นักศึกษา ($\bar{X} = 2.98$, $S = 1.25$) ข้อ 16 ให้อิสระในการคิดสร้างสรรค์งานด้านนาฏศิลป์ไทยแก่นักศึกษา ($\bar{X} = 3.40$, $S = 1.19$) ข้อ 19 มีการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสาขานาฏศิลป์ไทย ($\bar{X} = 3.35$, $S = 1.14$) และข้อ 20 มีการทบทวนทาง

วิชาการด้านนาฏศิลป์ไทย ($\bar{X} = 3.48$, $S = 1.06$) ส่วนข้ออื่น ๆ อาจารย์เห็นว่า มีความเหมาะสมมาก

การประเมินคุณลักษณะของอาจารย์ตามความคิดเห็นของนักศึกษา เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรวม นักศึกษาเห็นว่า คุณลักษณะของอาจารย์มีความเหมาะสมมาก และเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรายข้อ ข้อที่นักศึกษาเห็นว่าเหมาะสมมาก ได้แก่ ข้อ 1 มีความรู้ในวิชาที่สอน ($\bar{X} = 3.83$, $S = 0.68$) ข้อ 2 มีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ในวิชาที่สอน ($\bar{X} = 3.56$, $S = 0.81$) ข้อ 6 มีความรู้ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ทางด้านปฏิบัติ ($\bar{X} = 3.96$, $S = 0.77$) ข้อ 7 มีทักษะและประสบการณ์ด้านนาฏศิลป์ไทยสามารถสร้างผลงานด้านนาฏศิลป์ไทยอย่างมีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 3.74$, $S = 0.85$) ข้อ 10 มีความรู้ความสามารถในการส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักนำความรู้ไปใช้ในการประกอบอาชีพ ($\bar{X} = 3.67$, $S = 0.91$) ข้อ 13 ปฏิบัติตัวเป็นตัวอย่างที่ดีในการปฏิบัติงานด้านการแสดงนาฏศิลป์ไทย ($\bar{X} = 3.83$, $S = 0.90$) ข้อ 14 มีความเป็นกันเองกับนักเรียน ($\bar{X} = 3.66$, $S = 0.85$) และข้อ 17 มีความรู้ความสามารถในการส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถศึกษาต่อในระดับสูง ($\bar{X} = 3.76$, $S = 0.92$) ส่วนข้ออื่น ๆ นักศึกษาเห็นว่า มีความเหมาะสมปานกลาง

การประเมินคุณลักษณะของอาจารย์ตามความคิดเห็นของผู้สำเร็จการศึกษา เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรวม ผู้สำเร็จการศึกษาเห็นว่า คุณลักษณะของอาจารย์มีความเหมาะสมมาก และเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรายข้อ ข้อที่ผู้สำเร็จการศึกษาเห็นว่าเหมาะสมปานกลาง ได้แก่ ข้อ 8 มีการประยุกต์เนื้อหาวิชานาฏศิลป์ไทยไปสู่การสอนให้เหมาะสมกับสภาพสังคม เศรษฐกิจและเทคโนโลยี ($\bar{X} = 3.31$, $S = 1.02$) ข้อ 9 มีความรู้ความสามารถในการส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักการค้นคว้าหาความรู้ใหม่ในสาขาวิชานาฏศิลป์ไทย ($\bar{X} = 3.23$, $S = 0.98$) ข้อ 15 ให้คำแนะนำภาคแก่นักศึกษา ($\bar{X} = 3.93$, $S = 1.26$) ข้อ 16 ให้อิสระในการคิดสร้างสรรค์งานด้านนาฏศิลป์ไทยแก่นักศึกษา ($\bar{X} = 3.12$, $S = 1.17$) ข้อ 18 มีความเข้าใจ และเห็นความสำคัญของงานวิจัย ($\bar{X} = 3.27$, $S = 0.92$) ข้อ 19 มีการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสาขานาฏศิลป์ไทย ($\bar{X} = 3.00$, $S = 1.08$) และข้อ 20 มีการทบทวนงานทางวิชาการด้านนาฏศิลป์ไทย ($\bar{X} = 3.18$, $S = 1.09$) ส่วนข้ออื่น ๆ อาจารย์เห็นว่า มีความเหมาะสมมาก

การวิเคราะห์คุณลักษณะของอาจารย์จากคำถามปลายเปิด ตามความคิดเห็นของอาจารย์ นักศึกษา และผู้สำเร็จการศึกษา สรุปได้ดังตาราง 27 ตาราง 28 และตาราง 29

ตาราง 27 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของอาจารย์เกี่ยวกับคุณลักษณะของอาจารย์
เรียงลำดับความถี่

ลำดับที่	ข้อความ	ความถี่
	<u>ความคิดเห็น</u>	
1	ขาดวิสัยทัศน์ ยึดการเรียนการสอนแบบเดิม คือ ผู้สอนเป็นศูนย์กลาง	9
2	อาจารย์ผู้สอนรายวิชาปฏิบัติและทฤษฎีกลุ่มวิชาชีพมีภาระงานด้านอื่นของวิทยาลัย ทำให้งานด้านการสอนไม่เป็นไปตามหลักสูตร	9
3	อาจารย์ผู้สอนบางส่วนไม่เห็นความสำคัญของการสอน ขาดการค้นคว้าหาความรู้เพิ่ม มักใช้ประสบการณ์เดิมในการสอน	9
4	ไม่มีการเขียนตำรา เอกสาร และผลงานในรายวิชาของตนเอง เพื่อเป็นข้อมูลทางวิชาการและใช้ประกอบการเรียนการสอน	7
5	ไม่มีการผลิตและใช้สื่อ/นวัตกรรมใหม่ ๆ	3
	<u>ข้อเสนอแนะ</u>	
1	ควรอบรม/สัมมนาอาจารย์ให้มีโลกทัศน์กว้างไกลในองค์ความรู้ต่าง ๆ และแนวปฏิบัติในการสอนให้มีประสิทธิภาพพัฒนาความก้าวหน้าของวิทยาการสมัยใหม่	9
2	ส่งเสริมให้ครูมีความรับผิดชอบในหน้าที่มากขึ้น สร้างจิตสำนึกและจรรยาบรรณของวิชาชีพ	7
3	แต่ละหมวดวิชาควรมอบให้อาจารย์เขียนตำรา/ผลิตสื่อ และนวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่อเพิ่มคุณภาพของอาจารย์	6
4	ควรลดจำนวนงานการแสดงลง เพื่อให้อาจารย์สามารถทำหน้าที่หลักได้อย่างมีประสิทธิภาพ	3
5	ควรจัดตารางเวลาให้อาจารย์ภาคนาฏศิลป์ไทยสามารถค้นคว้าทางวิชาการและพัฒนาตนเอง	2
6	ควรจัดให้มีศึกษานิเทศก์ของกรมศิลปากรนิเทศ และประเมินอาจารย์	1

จากตาราง 27 แสดงว่า อาจารย์ส่วนหนึ่งมีความคิดเห็นว่า คุณลักษณะของอาจารย์สาขานาฏศิลป์ไทย ขาดวิสัยทัศน์ ยึดการเรียนการสอนแบบเดิม คือ ผู้สอนเป็นศูนย์กลาง อาจารย์ผู้สอนรายวิชาปฏิบัติและทฤษฎีกลุ่มวิชาซึ่งมีภาระงานด้านอื่นของวิทยาลัย ทำให้งานด้านการสอนไม่เป็นไปตามหลักสูตร อาจารย์ผู้สอนบางส่วนไม่เห็นความสำคัญของการสอน ขาดการค้นคว้าหาความรู้เพิ่ม มักใช้ประสบการณ์เดิมในการสอน อาจารย์ไม่มีการเขียนตำรา เอกสาร และผลงานในรายวิชาของตนเอง เพื่อเป็นข้อมูลทางวิชาการและใช้ประกอบการเรียนการสอน และไม่มีการผลิตและใช้สื่อ/นวัตกรรมใหม่ ๆ อาจารย์ส่วนหนึ่งให้ข้อเสนอแนะว่า ควรอบรม/สัมมนาอาจารย์ให้มีโลกทัศน์กว้างไกลในองค์ความรู้ต่าง ๆ และแนวปฏิบัติในการสอนให้มีประสิทธิภาพพัฒนาความก้าวหน้าของวิทยาการสมัยใหม่ ส่งเสริมให้ครูมีความรับผิดชอบในหน้าที่มากขึ้น สร้างจิตสำนึกและจรรยาบรรณของวิชาชีพ ในแต่ละหมวดวิชาควรมอบให้อาจารย์เขียนตำรา/ผลิตสื่อ และนวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่อเพิ่มคุณภาพของอาจารย์ และควรลดจำนวนงานการแสดงผลงาน เพื่อให้อาจารย์สามารถทำหน้าที่หลักได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งควรจัดตารางเวลาให้อาจารย์ภาคนาฏศิลป์ไทยสามารถค้นคว้าทางวิชาการ และพัฒนาตนเอง และกรมศิลปากรควรจัดให้มีศึกษานิเทศก์ของกรมศิลปากรนิเทศ และประเมินอาจารย์

ตาราง 28 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของนักศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะของอาจารย์
เรียงลำดับความถี่

ลำดับที่	ข้อความ	ความถี่
	<u>ความคิดเห็น</u>	
1	ขาดความยุติธรรม	23
2	อาจารย์บางคนขาดความพร้อม ความถนัดหรือความรู้ในรายวิชา	13
3	ยึดความคิดเห็นของผู้สอนเป็นหลัก และขาดการเป็นผู้ชี้แนะ	8
4	ไม่ให้อิสระแก่ผู้เรียน ทั้งด้านประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยตนเอง และการคิดสร้างสรรค์ในงานนาฏศิลป์ไทย	7
5	อาจารย์บางส่วนเข้มงวด ดุ และมีข้อบังคับในการเรียนมากเกินไป	6

ตาราง 28 (ต่อ)

ลำดับที่	ข้อความ	ความถี่
6	อาจารย์บางคนสอนไม่ตรงกับหลักสูตรหรือสอนไม่ครบหลักสูตร	4
7	อาจารย์ภาคนาฏศิลป์ไทยมีภาระราชการอื่นมาก ทำให้สอนไม่ครบตามตารางเรียน	3
8	อาจารย์บางคนถ่ายทอดไม่เก่ง สอนไม่เข้าใจหรือสอนเร็ว ผู้เรียนตามไม่ทัน	2
<u>ข้อเสนอแนะ</u>		
1	ควรเอาใจใส่สนใจผู้เรียน และให้ความสำคัญมากขึ้น	12
2	ควรให้อิสระในการคิด เสนอแนะแก่ผู้เรียน โดยส่งเสริมและสนับสนุน	9
3	ควรมีความคิดริเริ่มในสิ่งใหม่ ๆ และยอมรับสิ่งใหม่ ๆ	4
4	ควรวางตัวและเป็นแบบอย่างในด้านการสอนแก่ผู้เรียน	3

จากตาราง 28 แสดงว่า นักศึกษาส่วนหนึ่งมีความคิดเห็นว่า คุณลักษณะของอาจารย์ขาดความยุติธรรม บางคนขาดความพร้อม ความถนัดหรือความรู้ในรายวิชา ยังยึดความคิดเห็นของผู้สอนเป็นหลัก และขาดการเป็นผู้ชี้แนะ ไม่ให้อิสระแก่ผู้เรียน ทั้งด้านประสิทธิภาพการเรียนรู้อย่างตนเอง และการคิดสร้างสรรค์ในงานนาฏศิลป์ไทย อาจารย์บางส่วนเข้มงวด ดุ และมีข้อบังคับในการเรียนมากเกินไป อาจารย์บางคนสอนไม่ตรงกับหลักสูตรหรือสอนไม่ครบหลักสูตร และอาจารย์ภาคนาฏศิลป์ไทยมีภาระราชการอื่นมาก ทำให้สอนไม่ครบตามตารางเรียน อาจารย์บางคนถ่ายทอดไม่เก่ง สอนไม่เข้าใจหรือสอนเร็ว ผู้เรียนตามไม่ทัน นักศึกษาได้ให้ข้อเสนอแนะว่า คุณลักษณะอาจารย์ ควรเอาใจใส่สนใจผู้เรียน และให้ความสำคัญมากขึ้น อาจารย์ควรให้อิสระในการคิด เสนอแนะแก่ผู้เรียน โดยส่งเสริมและสนับสนุน อาจารย์ควรมีความคิดริเริ่มในสิ่งใหม่ ๆ และยอมรับสิ่งใหม่ ๆ และควรวางตัวและเป็นแบบอย่างในด้านการสอนแก่ผู้เรียน

ตาราง 29 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้สำเร็จการศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะของ
อาจารย์ เรียงลำดับความถี่

ลำดับที่	ข้อความ	ความถี่
<u>ความคิดเห็น</u>		
1	อาจารย์ผู้สอนไม่เปิดกว้างที่จะยอมรับแนวคิด และวิธีการจัดการเรียนการสอนนาฏศิลป์ไทยของสถาบันการศึกษาอื่น ๆ	7
2	ยึดประสบการณ์และความรู้เดิมของตนเป็นเกณฑ์ในการถ่ายทอดความรู้	7
<u>ข้อเสนอแนะ</u>		
1	อาจารย์ผู้สอนควรพัฒนาความรู้ความสามารถของตนเองให้กว้างขึ้นกว่าเดิม	10
2	อาจารย์ควรทำงานวิจัย และตำราเกี่ยวกับวิชานาฏศิลป์ไทย	9
3	วิทยาลัยควรส่งอาจารย์ผู้สอนไปอบรม/สัมมนาทางวิชาการ และการเรียนการสอนนาฏศิลป์ไทยที่สถาบันการศึกษาอื่นจัด	4

จากตาราง 29 แสดงว่า ผู้สำเร็จการศึกษาส่วนหนึ่งมีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของอาจารย์ว่า อาจารย์ผู้สอนไม่เปิดกว้างที่จะยอมรับแนวคิด และวิธีการจัดการเรียนการสอนนาฏศิลป์ไทยของสถาบันการศึกษาอื่น ๆ และอาจารย์ยึดประสบการณ์และความรู้เดิมของตนเป็นเกณฑ์ในการถ่ายทอดความรู้ ผู้สำเร็จการศึกษาให้ข้อเสนอแนะว่า อาจารย์ผู้สอนควรพัฒนาความรู้ความสามารถของตนเองให้กว้างขึ้นกว่าเดิม อาจารย์ควรทำงานวิจัย และตำราเกี่ยวกับวิชานาฏศิลป์ไทย และวิทยาลัยควรส่งอาจารย์ผู้สอนไปอบรม/สัมมนาทางวิชาการ และการเรียนการสอนนาฏศิลป์ไทยที่สถาบันการศึกษาอื่นจัด

4. การวิเคราะห์อุปกรณ์การเรียนการสอน ตำราเรียน และสถานที่เรียน

การวิเคราะห์อุปกรณ์การเรียนการสอน ตำราเรียน และสถานที่เรียน จากแบบสอบถามความคิดเห็นของอาจารย์ นักศึกษา และผู้สำเร็จการศึกษา ผลการวิเคราะห์ปรากฏดังตาราง 30 และการวิเคราะห์จากแบบสอบถามปลายเปิด ดังแสดงไว้ในตาราง 31 ตาราง 32 และตาราง 33

ตาราง 30 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน จากการประเมินของอาจารย์ นักศึกษา และผู้สำเร็จการศึกษาเกี่ยวกับอุปกรณ์การเรียนการสอน ตำราเรียน และสถานที่เรียน

อุปกรณ์การเรียนการสอน ตำราเรียน และสถานที่เรียน	อาจารย์ n = 40		นักศึกษา n = 70		ผู้สำเร็จการศึกษา n = 205	
	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S
1. จำนวนอุปกรณ์การเรียนการสอน	2.88	0.91	2.44	0.75	2.69	0.92
2. ความทันสมัยของอุปกรณ์การเรียนการสอน	2.67	0.89	2.41	0.88	2.48	0.89
3. คุณภาพของอุปกรณ์การเรียนการสอน	2.80	0.91	2.61	0.75	2.65	0.80
4. ความสะดวกในการยืมอุปกรณ์การเรียนการสอน	2.75	0.90	2.47	0.91	2.66	0.86
5. จำนวนของตำรา หนังสือ และเอกสารเพื่อการศึกษาค้นคว้าในห้องสมุด	2.73	1.34	2.54	0.76	2.60	0.94
6. จำนวนของตำรา หนังสือ และเอกสารเฉพาะทางด้านนาฏศิลป์ไทยในห้องสมุด ...	2.70	1.18	2.37	0.71	2.74	1.04

ตาราง 30 (ต่อ)

อุปกรณ์การเรียนการสอน ตำราเรียน และสถานที่เรียน	อาจารย์ n = 40		นักศึกษา n = 70		ผู้สำเร็จการศึกษา n = 205	
	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S
7. อาคารเรียน สถานที่เรียน จัดสร้างเหมาะสมกับสภาพ การเรียนการสอนตามสาขา วิชาชีพที่เปิดสอน	2.35	0.95	2.33	0.83	2.86	1.12
8. สาธารณูปโภคภายในอาคาร เอื้ออำนวยต่อความสะดวกใน การเรียนการสอน	2.63	0.90	2.56	0.65	2.80	0.94
9. เวทีหรือสถานที่จัดการแสดง เพื่อเสริมกิจกรรมการเรียน การสอน	3.02	0.92	2.47	0.83	2.79	1.01
10. สภาพห้องเรียนภาคปฏิบัติ เอื้ออำนวยต่อประสิทธิภาพ การเรียนการสอนโดยไม่มี เสียงรบกวน	2.32	1.12	2.41	0.81	2.40	0.89
11. จำนวนสถานที่เรียนภาคปฏิบัติ ที่ถูกต้องตามเกณฑ์การเรียน การสอนมาตรฐาน โดยติด กระຈก	2.60	1.10	2.20	0.75	2.42	1.16
12. ขนาดของห้องเรียนภาคปฏิบัติ ต่อจำนวนผู้เรียน	2.23	0.86	2.26	0.79	2.35	1.04

ตาราง 30 (ต่อ)

อุปกรณ์การเรียนการสอน ตำราเรียน และสถานที่เรียน	อาจารย์ n = 40		นักศึกษา n = 70		ผู้สำเร็จการศึกษา n = 205	
	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S
13. สถานที่ใช้ในการเปลี่ยน เครื่องแต่งกายที่สะดวกและ เป็นสัดส่วน	2.00	0.99	1.84	0.69	2.23	1.00
14. สถานที่สำหรับการฝึกซ้อม นอกเวลาหรือสำหรับฝึกซ้อม การแสดงโดยเฉพาะ	2.23	0.92	2.33	0.88	2.61	0.96
รวม	2.38	0.52	2.16	0.36	2.58	0.68

จากตาราง 30 เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรวม อาจารย์ประเมินอุปกรณ์การเรียนการสอน ตำราเรียน และสถานที่เรียนว่ามีความเหมาะสมน้อย และเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรายข้อ ข้อ 7 อาคารเรียน สถานที่เรียน จัดสร้างเหมาะสมกับสภาพการเรียนการสอนตามสาขาวิชาชีพที่เปิดสอน ($\bar{X} = 2.35$, $S = 0.95$) ข้อ 10 สภาพห้องเรียนภาคทฤษฎีที่เอื้ออำนวยต่อประสิทธิภาพการเรียนการสอนโดยไม่มีเสียงรบกวน ($\bar{X} = 2.32$, $S = 1.12$) ข้อ 12 ขนาดของห้องเรียนภาคปฏิบัติต่อจำนวนผู้เรียน ($\bar{X} = 2.23$, $S = 0.86$) ข้อ 13 สถานที่ใช้ในการเปลี่ยนเครื่องแต่งกายที่สะดวกและเป็นสัดส่วน ($\bar{X} = 2.00$, $S = 0.99$) และข้อ 14 สถานที่สำหรับการฝึกซ้อมนอกเวลาหรือสำหรับฝึกซ้อมการแสดงโดยเฉพาะ ($\bar{X} = 2.23$, $S = 0.92$) ส่วนข้ออื่น ๆ อาจารย์เห็นว่ามีความเหมาะสมปานกลาง

การประเมินอุปกรณ์การเรียนการสอน ตำราเรียน และสถานที่เรียนตามความคิดเห็นของนักศึกษา เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรวม นักศึกษาเห็นว่า อุปกรณ์การเรียนการสอน ตำราเรียน และสถานที่เรียน มีความเหมาะสมน้อย และเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรายข้อ ข้อที่นักศึกษาเห็นว่าเหมาะสมปานกลางมีเพียงสองข้อ ได้แก่ ข้อ 3 คุณภาพของอุปกรณ์การเรียนการสอน ($\bar{X} = 2.61$, $S = 0.75$) และข้อ 8 มาตรฐานโภชนาการในอาคารเอื้ออำนวยต่อความสะดวกในการเรียนการสอน ($\bar{X} = 2.56$, $S = 0.65$) ส่วนข้ออื่น ๆ นักศึกษาเห็นว่า เหมาะสมน้อยทุกข้อ

การประเมินอุปกรณ์การเรียนการสอน ตำราเรียน และสถานที่เรียนตามความคิดเห็นของผู้สำเร็จการศึกษา เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรวม ผู้สำเร็จการศึกษาเห็นว่า อุปกรณ์การเรียนการสอน ตำราเรียน และสถานที่เรียน มีความเหมาะสมปานกลาง และเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรายข้อ ข้อที่ผู้สำเร็จการศึกษาเห็นว่าเหมาะสมน้อย ได้แก่ ข้อ 2 ความทันสมัยของอุปกรณ์การเรียนการสอน ($\bar{X} = 2.48$, $S = 0.89$) ข้อ 10 สภาพห้องเรียนภาคทฤษฎีที่เอื้ออำนวยต่อประสิทธิภาพการเรียนการสอนโดยไม่มีเสียงรบกวน ($\bar{X} = 2.40$, $S = 0.89$) ข้อ 11 จำนวนสถานที่เรียนภาคปฏิบัติที่ถูกต้องตามเกณฑ์การเรียนการสอนนาฏศิลป์ โดยติดกระจก ($\bar{X} = 2.42$, $S = 1.16$) ข้อ 12 ขนาดของห้องเรียนภาคปฏิบัติต่อจำนวนผู้เรียน ($\bar{X} = 2.35$, $S = 1.04$) และข้อ 13 สถานที่ใช้ในการเปลี่ยนเครื่องแต่งกายที่สะดวกและเป็นสัดส่วน ($\bar{X} = 2.35$, $S = 1.00$) ส่วนข้ออื่น ๆ ผู้สำเร็จการศึกษาเห็นว่า มีความเหมาะสมปานกลาง

การวิเคราะห์อุปกรณ์การเรียนการสอน ตำราเรียน และสถานที่เรียน จากคำถามปลายเปิดตามความคิดเห็นของอาจารย์ นักศึกษา และผู้สำเร็จการศึกษา สรุปได้ดังตาราง 31 ตาราง 32 และตาราง 33

ตาราง 31 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของอาจารย์เกี่ยวกับอุปกรณ์การเรียนการสอน
ตำราเรียน และสถานที่เรียน เรียงลำดับความถี่

ลำดับที่	ข้อความ	ความถี่
<u>ความคิดเห็น</u>		
1	สภาพห้องเรียนภาคปฏิบัติเป็นห้องโถง แบ่งเรียนหลายชั้น เสียงจากเทปและการสอนรบกวนกัน	15
2	อาคารเรียนและห้องเรียนไม่เพียงพอ	14
3	ห้องสมุดมีตำราที่ล้าสมัย เก่าชำรุดและไม่เพียงพอ	9
4	วิทยานิพนธ์ศิลปะ ซึ่งเป็นเอกสารอ้างอิงทางนาฏศิลป์ไทยจัดเก็บแยกห้องไว้และไม่ค่อยเปิดให้ใช้บริการหรือยืม	9
<u>ข้อเสนอแนะ</u>		
1	วิทยาลัยควรจัดงบประมาณในการจัดซื้อ ตำรา หนังสือ เพื่อการค้นคว้าไว้ในห้องสมุดให้เพียงพอหรือเพิ่มเติมทุกปีการศึกษา	19
2	จัดห้องเรียนสำหรับฝึกปฏิบัติเพิ่มเติมให้เพียงพอกับชั้นเรียน	10
3	ควรจัดหาอุปกรณ์ที่ทันสมัย มีคุณภาพที่ดี และปริมาณที่เพียงพอสำหรับการเรียนการสอน	9
4	ปรับปรุงห้องเรียนภาคปฏิบัติให้ถูกหลักเกณฑ์การเรียนนาฏศิลป์ คือ มีกระจกทั้ง 4 ด้าน และเป็นสัดส่วนใช้เรียนเฉพาะชั้นเรียนเดียว	9
5	วิทยาลัยควรมีเครื่องมือทางเทคโนโลยีที่ทันสมัย เช่น คอมพิวเตอร์ประจำทุกฝึกเรียนหรือทุกภาควิชา	8
6	วิทยาลัยควรให้ทุนในการศึกษาค้นคว้า วิจัยหรือเขียนตำราทางวิชาการ เพื่อเพิ่มตำราทางการศึกษาที่ใช้เป็นอุปกรณ์การเรียนการสอน	6
7	ควรจัดสถานที่สำหรับแสดงของนักศึกษา สถานที่ฝึกซ้อม และสถานที่ทำกิจกรรมแยกโดยเฉพาะเป็นส่วน ๆ	5

ตาราง 31 (ต่อ)

ลำดับที่	ข้อความ	ความถี่
8	จัดระบบการค้นคว้าใช้ห้องสมุดให้เป็นสากล	3
9	ควรเพิ่มเจ้าหน้าที่ที่ให้บริการประจำห้องสมุดเพิ่มขึ้น	1
10	ควรให้บริการและเผยแพร่ผลงานทางนาฏศิลป์ไทยให้แก่ประชาชนทั่วไป เช่น ทำเทพเพลงต่าง ๆ ทำวิดีโอการแสดงชุดต่าง ๆ	1

จากตาราง 31 แสดงว่า อาจารย์ส่วนหนึ่งมีความคิดเห็นเกี่ยวกับอุปกรณ์การเรียนการสอน ตำราเรียน และสถานที่เรียนว่า สภาพห้องเรียนภาคปฏิบัติเป็นห้องโถง แบ่งเรียนหลายชั้น เสียงจากเทพและการสอนรบกวนกัน อาคารเรียนและห้องเรียนไม่เพียงพอ ส่วนในห้องสมุดมีตำราที่ล้าสมัย เก่าชำรุดและไม่เพียงพอ สำหรับวิทยานิพนธ์ศิลป์ ซึ่งเป็นเอกสารอ้างอิงทางนาฏศิลป์ไทยจัดเก็บแยกห้องไว้ และไม่ค่อยเปิดให้ใช้บริการหรือยืม อาจารย์ส่วนหนึ่งให้ข้อเสนอแนะว่า วิทยาลัยควรจัดงบประมาณในการจัดซื้อ ตำรา หนังสือ เพื่อการค้นคว้าไว้ในห้องสมุดให้เพียงพอหรือเพิ่มเติมทุกปีการศึกษา ควรจัดห้องเรียนสำหรับฝึกปฏิบัติเพิ่มเติมให้เพียงพอกับชั้นเรียน ควรจัดหาอุปกรณ์ที่ทันสมัย มีคุณภาพที่ดี และปริมาณที่เพียงพอสำหรับการเรียนการสอน ปรับปรุงห้องเรียนภาคปฏิบัติให้ถูกหลักเกณฑ์การเรียนนาฏศิลป์ คือ มีกระจกทั้ง 4 ด้าน และเป็นสัดส่วนใช้เรียนเฉพาะชั้นเรียนเดียว และวิทยาลัยควรมีเครื่องมือทางเทคโนโลยีที่ทันสมัย เช่น คอมพิวเตอร์ประจำทุกเด็กเรียนหรือทุกภาควิชา วิทยาลัยควรให้ทุนในการศึกษาค้นคว้า วิจัยหรือเขียนตำราทางวิชาการ เพื่อเพิ่มตำราทางการศึกษาที่ใช้เป็นอุปกรณ์การเรียนการสอน ควรจัดสถานที่สำหรับแสดงของนักศึกษา สถานที่ฝึกซ้อม และสถานที่ทำกิจกรรมแยกโดยเฉพาะเป็นส่วน ๆ จัดระบบการค้นคว้าใช้ห้องสมุดให้เป็นสากล ควรเพิ่มเจ้าหน้าที่ที่ให้บริการประจำห้องสมุดเพิ่มขึ้น ควรให้บริการและเผยแพร่ผลงานทางนาฏศิลป์ไทยให้แก่ประชาชนทั่วไป เช่น ทำเทพเพลงต่าง ๆ ทำวิดีโอการแสดงชุดต่าง ๆ

ตาราง 32 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของนักศึกษาเกี่ยวกับอุปกรณ์การเรียนการสอน
ตำราเรียน และสถานที่เรียน เรียงลำดับความถี่

ลำดับที่	ข้อความ	ความถี่
<u>ความคิดเห็น</u>		
1	สภาพห้องเรียนคับแคบ ไม่ได้มาตรฐานของการเรียนนาฏศิลป์ไทย และไม่เพียงพอกับจำนวนชั้นเรียนที่ลงเรียนภาคปฏิบัติพร้อมกัน	29
2	อุปกรณ์และสื่อที่ใช้ประกอบการเรียนการสอนเสื่อมคุณภาพ เช่น เทปเพลงที่ใช้เรียนเสียงอู้อี้ ฟังจังหวะไม่ชัด เครื่องเทปชำรุด	26
3	ห้องสมุดไม่ได้มาตรฐาน และข้อมูลที่ใช้ค้นคว้ามีไม่เพียงพอ	14
4	เก็บวิทยานิพนธ์ศิลป์แยกไว้ และให้บริการเพียงสัปดาห์ละ 1 ครั้ง	8
5	อาคารเรียนไม่เพียงพอกับจำนวนผู้เรียน	4
6	การจัดสภาพแวดล้อมไม่ดีไม่มีบริเวณให้นักศึกษานั่งพัก	4
<u>ข้อเสนอแนะ</u>		
1	ควรจัดห้องเรียนภาคปฏิบัติให้เพียงพอ และได้มาตรฐาน	12
2	วิทยาลัยควรมีสถานที่แสดงหรือเผยแพร่การแสดงที่ได้มาตรฐาน มีห้องฝึกซ้อมเป็นสัดส่วน	11
3	ควรจัดงบประมาณ เพื่อจัดซื้ออุปกรณ์การเรียนการสอนให้เพียงพอและมีคุณภาพ	10
4	ควรจัดให้มีหนังสือ ตำรา เอกสารเกี่ยวกับนาฏศิลป์ไทยให้มากกว่านี้	9
5	เพิ่มข้อมูล/แหล่งค้นคว้าของวิทยาลัยให้มากขึ้น ควรมีเทคโนโลยีที่ทันสมัย เช่น คอมพิวเตอร์ ให้บริการ	8
6	ซ่อมแซมอาคารสถานที่ และจัดสภาพแวดล้อมให้น่าอยู่	7
7	ควรจัดทำตำราเรียนที่ใช้ประกอบการเรียนการสอนทุกรายวิชา	3

จากตาราง 32 แสดงว่า นักศึกษาส่วนหนึ่งมีความคิดเห็นเกี่ยวกับอุปกรณ์การเรียนการสอน ตำราเรียน และสถานที่เรียนว่า สภาพห้องเรียนคับแคบ ไม่ได้มาตรฐานของการเรียนนาฏศิลป์ไทย และไม่เพียงพอกับจำนวนชั้นเรียนที่ลงเรียนภาคปฏิบัติพร้อมกัน อุปกรณ์และสื่อที่ใช้ประกอบการเรียนการสอนเสื่อมคุณภาพ เช่น เทปเพลงที่ใช้เรียนเสียงอู้อี้ ฟังจืดจางไม่ชัด เครื่องเทปชำรุด ห้องสมุดไม่ได้มาตรฐาน และข้อมูลที่ใช้ค้นคว้ามีไม่เพียงพอ ทั้งเก็บวิทยานิพนธ์ ศิลปะแยกไว้ และให้บริการเพียงสัปดาห์ละ 1 ครั้ง อาคารเรียนไม่เพียงพอกับจำนวนผู้เรียน การจัดสภาพแวดล้อมไม่ดีไม่มีบริเวณให้นักศึกษานั่งพัก นักศึกษาให้ข้อเสนอแนะว่า ควรจัดห้องเรียนภาคปฏิบัติให้เพียงพอ และได้มาตรฐาน วิทยาลัยควรมีสถานที่แสดงหรือเผยแพร่การแสดงที่ได้มาตรฐาน มีห้องฝึกซ้อมเป็นสัดส่วน และควรจัดงบประมาณ เพื่อจัดซื้ออุปกรณ์การเรียนการสอนให้เพียงพอและมีคุณภาพ ควรจัดให้มีหนังสือ ตำรา เอกสารเกี่ยวกับนาฏศิลป์ไทยให้มากกว่านี้ เพิ่มข้อมูล/แหล่งค้นคว้าของวิทยาลัยให้มากขึ้น ควรมีเทคโนโลยีที่ทันสมัย เช่น คอมพิวเตอร์ ให้บริการ และควรซ่อมแซมอาคารสถานที่ และจัดสภาพแวดล้อมให้น่าอยู่ ควรจัดทำตำราเรียนที่ใช้ประกอบการเรียนการสอนทุกรายวิชา

ตาราง 33 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้สำเร็จการศึกษาเกี่ยวกับอุปกรณ์การเรียนการสอน ตำราเรียน และสถานที่เรียน เรียงลำดับความถี่

ลำดับที่	ข้อความ	ความถี่
	<u>ความคิดเห็น</u>	
1	สภาพห้องเรียนไม่เหมาะสมกับการเรียนภาคปฏิบัติ อากาศถ่ายเทไม่สะดวก และไม่ได้มาตรฐาน	18
2	ห้องสมุดมีเอกสาร ตำรา และหนังสือต่าง ๆ ไม่เพียงพอต่อการค้นคว้าในระดับนาฏศิลป์ชั้นสูง	15
3	การจัดระบบการค้นคว้าของห้องสมุดยังล่าช้า	10

ตาราง 33 (ต่อ)

ลำดับที่	ข้อความ	ความถี่
	<u>ข้อเสนอแนะ</u>	
1	ควรปรับปรุงสภาพห้องเรียนภาคปฏิบัติให้ได้มาตรฐาน	16
2	ปรับปรุงระบบการค้นคว้าของห้องสมุดให้ทันสมัย และมีตำรา เอกสาร หนังสือให้เพียงพอ	16
3	วิทยาลัยควรจัดงบประมาณหรือขอความอนุเคราะห์จากศิษย์เก่า เพื่อนำมาซื้ออุปกรณ์การเรียนการสอนที่มีคุณภาพ และทันสมัยให้นักศึกษาปัจจุบันได้ใช้ในจำนวนที่เพียงพอ	8
4	วิทยาลัยควรจัดทำสื่อประกอบการเรียนการสอนวิชานาฏศิลป์ไทยไว้บริการแก่บุคคลภายนอก เช่น เทปเพลงประเภทต่าง ๆ วีดีโอเทปการแสดงชุดต่าง ๆ ภาพการแต่งกายนาฏศิลป์ไทยชุดต่าง ๆ	7

จากตาราง 33 แสดงว่า ผู้สำเร็จการศึกษาส่วนหนึ่งมีความคิดเห็นเกี่ยวกับอุปกรณ์การเรียนการสอน ตำราเรียน และสถานที่เรียนว่า สภาพห้องเรียนไม่เหมาะสมกับการเรียนภาคปฏิบัติ อาคารถ่ายเทไม่สะดวก และไม่ได้มาตรฐาน ห้องสมุดมีเอกสาร ตำรา และหนังสือต่าง ๆ ไม่เพียงพอต่อการค้นคว้าในระดับนาฏศิลป์ชั้นสูง การจัดระบบการค้นคว้าของห้องสมุดยังล้าสมัย ผู้สำเร็จการศึกษาส่วนหนึ่งให้ข้อเสนอแนะว่า ควรปรับปรุงสภาพห้องเรียนภาคปฏิบัติให้ได้มาตรฐาน ปรับปรุงระบบการค้นคว้าของห้องสมุดให้ทันสมัย และมีตำรา เอกสาร หนังสือให้เพียงพอ วิทยาลัยควรจัดงบประมาณหรือขอความอนุเคราะห์จากศิษย์เก่า เพื่อนำมาซื้ออุปกรณ์การเรียนการสอนที่มีคุณภาพ และทันสมัยให้นักศึกษาปัจจุบันได้ใช้ในจำนวนที่เพียงพอ วิทยาลัยควรจัดทำสื่อประกอบการเรียนการสอนวิชานาฏศิลป์ไทยไว้บริการแก่บุคคลภายนอก เช่น เทปเพลงประเภทต่าง ๆ วีดีโอเทปการแสดงชุดต่าง ๆ ภาพการแต่งกายนาฏศิลป์ไทยชุดต่าง ๆ

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์กระบวนการ ได้แก่ กระบวนการเรียนการสอน การวัด

และประเมินผล และการบริหารหลักสูตร

1. การวิเคราะห์กระบวนการเรียนการสอนจากแบบสอบถาม ซึ่งได้ถามอาจารย์ นักศึกษา และผู้สำเร็จการศึกษา ผลการวิเคราะห์ปรากฏดังตาราง 34 และการวิเคราะห์จากแบบสอบถามปลายเปิด ดังแสดงไว้ในตาราง 35 ตาราง 36 และตาราง 37

ตาราง 34 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน จากการประเมินของอาจารย์ นักศึกษา และผู้สำเร็จการศึกษา เกี่ยวกับกระบวนการเรียนการสอน

กระบวนการเรียนการสอน	อาจารย์ n = 40		นักศึกษา n = 70		ผู้สำเร็จการศึกษา n = 205	
	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S
1. มีการชี้แจงรายละเอียด ความ มุ่งหมาย ขอบเขต กิจกรรม การเรียนการสอน การวัดและ ประเมินผลของวิชาชัดเจน	3.37	0.70	3.24	0.86	3.49	0.83
2. กิจกรรมการเรียนการสอน สอดคล้องกับเนื้อหาวิชา และ จุดมุ่งหมายรายวิชา	3.53	0.60	3.51	0.79	3.67	0.73
3. กระบวนการเรียนการสอน ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถในสาขาวิชา นาฏศิลป์ไทย	3.98	0.73	3.60	0.75	3.85	0.76
4. กระบวนการเรียนการสอน ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะ และ ประสบการณ์ด้านนาฏศิลป์ไทย	4.02	0.73	3.63	0.80	3.93	0.80

ตาราง 34 (ต่อ)

กระบวนการเรียนการสอน	อาจารย์ n = 40		นักศึกษา n = 70		ผู้สำเร็จการศึกษา n = 205	
	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S
5. กระบวนการเรียนการสอน ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ สามารถ วิเคราะห์ปัญหา และแก้ปัญหา ต่าง ๆ ได้	3.55	0.88	2.86	0.67	3.24	0.83
6. กระบวนการเรียนการสอน ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความ สามารถในการวางแผนงานใน วิชานาฏศิลป์ได้	3.58	0.81	3.01	0.79	3.39	0.83
7. กระบวนการเรียนการสอน ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความ สามารถในการปฏิบัติงานใน วิชานาฏศิลป์ได้	4.00	0.68	3.56	0.79	3.74	0.86
8. กระบวนการเรียนการสอน ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความ รับผิดชอบต่อตนเองและสังคม	3.78	0.83	3.20	0.89	3.62	0.83
9. กระบวนการเรียนการสอน ส่งเสริมให้ผู้เรียนฉลาด รอบรู้ และรู้จักปรับตัวเข้ากับสังคมได้	3.85	1.03	3.09	0.90	3.63	0.82

ตาราง 34 (ต่อ)

กระบวนการเรียนการสอน	อาจารย์ n = 40		นักศึกษา n = 70		ผู้สำเร็จการศึกษา n = 205	
	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S
10. กระบวนการเรียนการสอน ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถ ทำงานร่วมกับผู้อื่น	4.10	0.78	3.53	0.88	3.90	0.79
11. กระบวนการเรียนการสอน ส่งเสริมให้มีจิตสำนึก และ ตระหนักในหน้าที่และการอยู่ ร่วมกันของคนไทยในสังคม ประชาธิปไตย	3.90	0.81	3.20	0.86	3.68	0.86
12. มีการใช้สื่อการเรียนการสอน เพื่อสร้างความเข้าใจใน เนื้อหาให้กับผู้เรียนได้ดียิ่งขึ้น	2.98	0.97	2.73	0.70	3.07	0.95
13. มีการใช้คำถามกระตุ้นให้ ผู้เรียนคิด เพื่อให้เกิดการ เรียนรู้	3.40	0.78	2.84	0.81	3.07	0.86
14. มีการสร้างบรรยากาศใน การเรียนการสอนให้ผู้เรียน เกิดแรงจูงใจในการเรียน	3.28	0.85	2.96	0.88	2.87	0.93
15. มีการสอนซ่อมเสริมให้ผู้เรียนที่ ติดขัดการแสดงบ่อย ๆ หรือมี ผลการเรียนอ่อน/เรียนล่าช้า	2.72	1.09	2.66	0.93	2.55	1.05

ตาราง 34 (ต่อ)

กระบวนการเรียนการสอน	อาจารย์ n = 40		นักศึกษา n = 70		ผู้สำเร็จการศึกษา n = 205	
	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S
16. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน ทำให้การเรียนรู้วิชาต่าง ๆ บรรลุจุดมุ่งหมาย ..	3.35	0.92	3.19	0.73	3.07	0.94
17. มีระบบการฝึกกิจกรรม และงานประกอบการเรียนการสอน วิชานาฏศิลป์ไทยเหมาะสม .	3.53	0.85	3.14	0.92	3.32	0.85
18. มีกิจกรรมส่งเสริมความรู้ และทักษะทางด้านนาฏศิลป์ไทย นอกเหนือจากการเรียนในชั้นเรียน	3.40	1.08	3.29	0.99	3.16	0.97
19. มีการสอดแทรกการอบรมสั่งสอนทั่วไปแก่ผู้เรียนในเวลาเรียน	3.73	0.78	3.64	0.85	3.78	0.94
20. กิจกรรมการเรียนการสอน กระตุ้นให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม	3.45	0.81	3.07	0.82	3.21	0.92
21. ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นหรือซักถามเมื่อเกิดความสงสัยไม่เข้าใจ	3.37	0.84	2.91	0.93	3.08	0.97

ตาราง 34 (ต่อ)

กระบวนการเรียนการสอน	อาจารย์ n = 40		นักศึกษา n = 70		ผู้สำเร็จการศึกษา n = 205	
	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S
22. ผู้เรียนทำงานและเสนอผลงาน ที่ได้รับมอบหมายครบถ้วน....	3.57	0.71	3.24	0.84	3.40	0.83
23. มีกิจกรรมและงานประกอบ การเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้ มีคุณธรรมจริยธรรม	3.53	0.88	3.30	0.95	3.47	0.77
24. มีการสอนที่ส่งเสริมให้เกิด ความรัก และศรัทธาในอาชีพ ครูนาฏศิลป์	3.73	0.78	3.46	0.91	3.68	0.91
25. มีการสอดแทรกการอบรม สั่งสอนให้ผู้เรียนเห็นคุณค่า การอนุรักษ์ และเผยแพร่ ศิลปวัฒนธรรมประจำชาติ ..	3.72	0.93	3.73	0.85	3.90	0.96
26. มีกิจกรรมส่งเสริมความคิด ริเริ่ม สร้างสรรค์ และการ แสดงออกอย่างมีอิสระ	3.38	1.10	2.86	1.05	3.40	1.13
27. มีกิจกรรมการเรียนการสอนที่ สอดคล้องกับความต้องการของ ผู้เรียน	3.40	1.03	2.89	1.04	3.08	1.06
รวม	3.20	0.55	3.56	0.55	3.42	0.54

จากตาราง 34 เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรวม อาจารย์ประเมินกระบวนการเรียนการสอน มีความเหมาะสมปานกลาง และเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรายข้อ ข้อที่อาจารย์เห็นว่าเหมาะสมมาก ได้แก่ ข้อ 3 กระบวนการเรียนการสอนส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถในสาขาวิชานาฏศิลป์ไทย ($\bar{X} = 3.98$, $S = 0.73$) ข้อ 4 กระบวนการเรียนการสอนส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะ และประสบการณ์ด้านนาฏศิลป์ไทย ($\bar{X} = 4.02$, $S = 0.73$) ข้อ 5 กระบวนการเรียนการสอนส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ สามารถวิเคราะห์ปัญหา และแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ ($\bar{X} = 3.55$, $S = 0.88$) ข้อ 6 กระบวนการเรียนการสอนส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสามารถในการวางแผนงานในวิชานาฏศิลป์ได้ ($\bar{X} = 3.58$, $S = 0.83$) ข้อ 7 กระบวนการเรียนการสอนส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสามารถในการปฏิบัติงานในวิชานาฏศิลป์ได้ ($\bar{X} = 4.00$, $S = 0.68$) ข้อ 8 กระบวนการเรียนการสอนส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบ ต่อตนเองและสังคม ($\bar{X} = 3.78$, $S = 0.83$) ข้อ 9 กระบวนการเรียนการสอนส่งเสริมให้ผู้เรียนฉลาด รอบรู้ และรู้จักปรับตัวเข้ากับสังคมได้ ($\bar{X} = 3.85$, $S = 1.03$) ข้อ 10 กระบวนการเรียนการสอนส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น ($\bar{X} = 4.10$, $S = 0.78$) ข้อ 11 กระบวนการเรียนการสอนส่งเสริมให้มีจิตสำนึก และตระหนักในหน้าที่และการอยู่ร่วมกันของคนไทยในสังคมประชาธิปไตย ($\bar{X} = 3.90$, $S = 0.81$) ข้อ 19 มีการสอดแทรกการอบรมสั่งสอนทั่วไปแก่ผู้เรียนในเวลาเรียน ($\bar{X} = 3.73$, $S = 0.78$) ข้อ 22 ผู้เรียนทำงานและเสนอผลงานที่ได้รับมอบหมายครบถ้วน ($\bar{X} = 3.57$, $S = 0.71$) ข้อ 24 มีการสอนที่ส่งเสริมให้เกิดความรัก และศรัทธาในอาชีพครูนาฏศิลป์ ($\bar{X} = 3.73$, $S = 0.78$) และข้อ 25 มีการสอดแทรกการอบรมสั่งสอนให้ผู้เรียนเห็นคุณค่า การอนุรักษ์ และเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมประจำชาติ ($\bar{X} = 3.72$, $S = 0.93$) ส่วนข้ออื่น ๆ อาจารย์เห็นว่ามีความเหมาะสมปานกลาง

การประเมินกระบวนการเรียนการสอนตามความคิดเห็นของนักศึกษา เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรวม นักศึกษาเห็นว่า กระบวนการเรียนการสอนมีความเหมาะสมมาก และเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรายข้อ ข้อที่นักศึกษาเห็นว่าเหมาะสมมาก ได้แก่ ข้อ 3 กระบวนการเรียนการสอนส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถในสาขาวิชานาฏศิลป์ไทย ($\bar{X} = 3.60$, $S = 0.75$) ข้อ 4 กระบวนการเรียนการสอนส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะ และประสบการณ์ด้านนาฏศิลป์ไทย ($\bar{X} = 3.63$, $S = 0.80$) ข้อ 7 กระบวนการเรียนการสอนส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสามารถ

ในการปฏิบัติงานในวิชานาฏศิลป์ได้ ($\bar{X} = 3.56$, $S = 0.79$) ข้อ 19 มีการสอดแทรกการอบรมสั่งสอนทั่วไปแก่ผู้เรียนในเวลาเรียน ($\bar{X} = 3.64$, $S = 0.85$) และข้อ 25 มีการสอดแทรกการอบรมสั่งสอนให้ผู้เรียนเห็นคุณค่า การอนุรักษ์ และเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมประจำชาติ ($\bar{X} = 3.73$, $S = 0.85$) ส่วนข้ออื่น ๆ นักศึกษาเห็นว่ามีความเหมาะสมปานกลาง

การประเมินกระบวนการเรียนการสอนตามความคิดเห็นของผู้สำเร็จการศึกษา เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรวม ผู้สำเร็จการศึกษาเห็นว่า กระบวนการเรียนการสอนมีความเหมาะสมปานกลาง และเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรายข้อ ข้อที่ผู้สำเร็จการศึกษาเห็นว่าเหมาะสมมาก ได้แก่ ข้อ 2 กิจกรรมการเรียนการสอนสอดคล้องกับเนื้อหาวิชา และจุดมุ่งหมายรายวิชา ($\bar{X} = 3.67$, $S = 0.73$) ข้อ 3 กระบวนการเรียนการสอนส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถในสาขาวิชานาฏศิลป์ไทย ($\bar{X} = 3.85$, $S = 0.76$) ข้อ 4 กระบวนการเรียนการสอนส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะ และประสบการณ์ด้านนาฏศิลป์ไทย ($\bar{X} = 3.93$, $S = 0.80$) ข้อ 7 กระบวนการเรียนการสอนส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสามารถในการปฏิบัติงานในวิชานาฏศิลป์ได้ ($\bar{X} = 3.74$, $S = 0.86$) ข้อ 8 กระบวนการเรียนการสอนส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม ($\bar{X} = 3.62$, $S = 0.83$) ข้อ 9 กระบวนการเรียนการสอนส่งเสริมให้ผู้เรียนฉลาด รอบรู้ และรู้จักปรับตัวเข้ากับสังคมได้ ($\bar{X} = 3.63$, $S = 0.82$) ข้อ 10 กระบวนการเรียนการสอนส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น ($\bar{X} = 3.90$, $S = 0.79$) ข้อ 11 กระบวนการเรียนการสอนส่งเสริมให้มีจิตสำนึก และตระหนักในหน้าที่ และการอยู่ร่วมกันของคนไทยในสังคมประชาธิปไตย ($\bar{X} = 3.68$, $S = 0.86$) ข้อ 19 มีการสอดแทรกการอบรมสั่งสอนทั่วไปแก่ผู้เรียนในเวลาเรียน ($\bar{X} = 3.78$, $S = 0.94$) ข้อ 24 มีการสอนที่ส่งเสริมให้เกิดความรัก และศรัทธาในอาชีพครูนาฏศิลป์ ($\bar{X} = 3.68$, $S = 0.91$) และข้อ 25 มีการสอดแทรกการอบรมสั่งสอนให้ผู้เรียนเห็นคุณค่า การอนุรักษ์ และเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมประจำชาติ ($\bar{X} = 3.90$, $S = 0.96$) ส่วนข้ออื่น ๆ ผู้สำเร็จการศึกษาเห็นว่ามีความเหมาะสมปานกลาง

การวิเคราะห์กระบวนการเรียนการสอนจากคำถามปลายเปิด ตามความคิดเห็นของอาจารย์ นักศึกษา และผู้สำเร็จการศึกษา สรุปได้ดังตาราง 35 ตาราง 36 และตาราง 37

ตาราง 35 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของอาจารย์เกี่ยวกับกระบวนการเรียนการสอน
เรียงลำดับความถี่

ลำดับที่	ข้อความ	ความถี่
	<u>ความคิดเห็น</u>	
1	กระบวนการเรียนการสอนไม่ให้อิสระในการคิด/สร้างสรรค์ ขาดการ แสดงออกตามความคิดเห็นของตนเอง ฝึกเฉพาะการเลียนแบบและจดจำ ตามแบบ	13
2	ยึดผู้สอนเป็นหลัก ไม่มองผู้เรียน และเน้นแต่เนื้อหา	6
3	ขาดกระบวนการฝึกปฏิบัติประสบการณ์การแสดงในรายวิชาปฏิบัติ	5
4	ใช้วิธีสอนแบบเดิม คือ บรรยาย (วิชาทฤษฎี)	4
5	กระบวนการเรียนการสอนไม่เป็นไปตามกำหนดระยะเวลาเรียน เพราะ ผู้เรียนและผู้สอนต้องทำกิจกรรมการแสดงของวิทยาลัย และไม่มีการสอน เสริม	4
6	ขาดการชี้แนะการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้	3
7	การสอนไม่สอดคล้องกับความมุ่งหมายของหลักสูตร	2
	<u>ข้อเสนอแนะ</u>	
1	วิทยาลัยควรจัดงบประมาณเพื่อส่งเสริมการเรียนการสอน เช่น การจัดทำสื่อ ประกอบการเรียนการสอน เชิญวิทยากรภายนอกมาบรรยายหรือสอนใน รายวิชาต่าง ๆ	6
2	ควรใช้วิธีสอนหลายรูปแบบ มุ่งผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียน	5
3	กระบวนการเรียนการสอนควรส่งเสริมให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นอย่างเป็น ระบบ มีอิสระในการแสดงความคิดเห็นริเริ่มสร้างสรรค์ และรู้จักศึกษาค้นคว้า ด้วยตนเอง	5
4	ควรจัดอบรมครูให้มีความรู้ในการใช้วิธีสอนแนวใหม่ และพัฒนาความรู้ ความสามารถ	3

ตาราง 35 (ต่อ)

ลำดับที่	ข้อความ	ความถี่
5	ควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับเนื้อหาวิชา และจุดมุ่งหมายรายวิชาให้ครบ	2

จากตาราง 35 แสดงว่า อาจารย์ส่วนหนึ่งมีความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการเรียนการสอนว่า กระบวนการเรียนการสอนไม่ให้อิสระในการคิด/สร้างสรรค์ ขาดการแสดงออกตามความคิดเห็นของตนเอง ฝึกเฉพาะการเลียนแบบ และจดจำตามแบบ การเรียนการสอนยึดผู้สอนเป็นหลัก ไม่มองผู้เรียน และเน้นแต่เนื้อหา ในรายวิชาปฏิบัติขาดกระบวนการฝึกปฏิบัติ ประสิทธิภาพการแสดงผล กระบวนการเรียนการสอนใช้วิธีสอนแบบเดิม คือ บรรยาย (วิชาทฤษฎี) กระบวนการเรียนการสอนไม่เป็นไปตามกำหนดระยะเวลาเรียน เพราะผู้เรียนและผู้สอนต้องทำกิจกรรมการแสดงของวิทยาลัย และไม่มีการสอนเสริม กระบวนการเรียนการสอนขาดการชี้แนะการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ กระบวนการเรียนการสอนไม่สอดคล้องกับความมุ่งหมายของหลักสูตร อาจารย์ส่วนหนึ่งให้ข้อเสนอแนะว่า วิทยาลัยควรจัดงบประมาณเพื่อส่งเสริมการเรียนการสอน เช่น การจัดทำสื่อประกอบการเรียนการสอน เชิญวิทยากรภายนอกมาบรรยายหรือสอนในรายวิชาต่าง ๆ กระบวนการเรียนการสอนควรใช้วิธีสอนหลายรูปแบบ มุ่งผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียน กระบวนการเรียนการสอนควรส่งเสริมให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นอย่างเป็นระบบ มีอิสระในการแสดงความคิดเห็น เริ่มสร้างสรรค์ และรู้จักศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ควรจัดอบรมครูให้มีความรู้ในการใช้วิธีสอนแนวใหม่ และพัฒนาความรู้ความสามารถ ควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับเนื้อหาวิชา และจุดมุ่งหมายรายวิชาให้ครบ

ตาราง 36 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของนักศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการเรียนการสอน
เรียงลำดับความถี่

ลำดับที่	ข้อความ	ความถี่
	<u>ความคิดเห็น</u>	
1	กระบวนการเรียนการสอนไม่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็น ไม่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์	9
2	ขาดการส่งเสริมกระบวนการศึกษาค้นคว้าหรือมีการส่งเสริมน้อยเกินไป ทำให้ขาดกระบวนการพัฒนาความรู้อย่างต่อเนื่อง	7
3	ไม่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สร้างสรรค์ผลงานตามความสามารถ	6
4	สอนเร็วเกินไป ผู้เรียนตามบทเรียนไม่ทัน (วิชาปฏิบัติ)	5
5	การเรียนการสอนไม่เป็นไปตามกำหนดเวลาเรียน เพราะใช้เวลาเรียนไป ฝึกซ้อมการแสดงงานของวิทยาลัย	4
6	วิชาปฏิบัติขาดการฝึกทักษะลักษณะ เน้นการเรียนเพื่อสอบ	4
7	การจัดกิจกรรมประกอบการเรียนการสอนน้อยเกินไป และจัดกิจกรรม ไม่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน	4
8	ไม่มีการใช้สื่อ/เทคโนโลยีใหม่ ๆ มาประกอบการเรียนการสอน	3
9	ไม่ส่งเสริมกระบวนการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง	3
10	ไม่มีการติดตามผลของการร่วมกิจกรรมที่ผู้เรียนเข้าร่วมกับงานของวิทยาลัย	2
11	ขาดการเอาใจใส่กับผู้เรียนที่ตามบทเรียนไม่ทัน	1
	<u>ข้อเสนอแนะ</u>	
1	ควรเพิ่มการให้มีประสบการณ์ภาคปฏิบัติในด้านการแสดงให้มากขึ้น	10
2	ปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอน ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สามารถเสนอ ความคิดเห็น เรียนรู้ และสร้างสรรค์ผลงานตามความสามารถของตนได้ อย่างอิสระ	6

ตาราง 36 (ต่อ)

ลำดับที่	ข้อความ	ความถี่
3	ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้รายวิชาต่าง ๆ ในลักษณะสัมพันธ์กัน	4
4	ควรจัดชั่วโมงเรียนเสริมไว้ในตารางเรียน	3
5	ควรจัดกิจกรรมประกอบการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน	2

จากตาราง 36 แสดงว่า นักศึกษาส่วนหนึ่งมีความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการเรียนการสอนว่า กระบวนการเรียนการสอนไม่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็น ไม่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ ขาดการส่งเสริมกระบวนการศึกษาค้นคว้าหรือมีการส่งเสริมน้อยเกินไป ทำให้ขาดกระบวนการพัฒนาความรู้อย่างต่อเนื่อง กระบวนการเรียนการสอนไม่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สร้างสรรค์ผลงานตามความสามารถ วิชาปฏิบัติ สอนเร็วเกินไป ผู้เรียนตามบทเรียนไม่ทัน การเรียนการสอนไม่เป็นไปตามกำหนดเวลาเรียน เพราะใช้เวลาเรียนไปฝึกซ้อมการแสดงงานของวิทยาลัย วิชาปฏิบัติขาดการฝึกทักษะลักษณะเน้นการเรียนรู้เพื่อสอบ การจัดกิจกรรมประกอบการเรียนการสอนน้อยเกินไป และจัดกิจกรรมไม่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ไม่มีการใช้สื่อ/เทคโนโลยีใหม่ ๆ มาประกอบการเรียนการสอน ไม่ส่งเสริมกระบวนการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ไม่มีการติดตามผลของการร่วมกิจกรรมที่ผู้เรียนเข้าร่วมกับงานของวิทยาลัย และขาดการเอาใจใส่กับผู้ที่ตามบทเรียนไม่ทัน นักศึกษาส่วนหนึ่งให้ข้อเสนอแนะว่า ควรเพิ่มการให้มีประสบการณ์ภาคปฏิบัติในด้านการแสดงให้มากขึ้น ปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอน ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ สามารถเสนอความคิดเห็น เรียนรู้ และสร้างสรรค์ผลงานตามความสามารถของตนเองได้อย่างอิสระ ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้รายวิชาต่าง ๆ ในลักษณะสัมพันธ์กัน ควรจัดชั่วโมงเรียนเสริมไว้ในตารางเรียน และควรจัดกิจกรรมประกอบการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน

ตาราง 37 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้สำเร็จการศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการเรียนการสอน เรียงลำดับความถี่

ลำดับที่	ข้อความ	ความถี่
	<u>ความคิดเห็น</u>	
1	กระบวนการเรียนการสอนใช้การบรรยายเป็นหลักในวิชาสามัญและวิชาทฤษฎี	7
2	วิชาปฏิบัติเน้นการเลียนแบบผู้สอนและจดจำ ไม่มีการส่งเสริมการสร้างสรรค์ความรู้ใหม่	7
3	ขาดการส่งเสริมการแสวงหาความรู้เพิ่มเติม	3
	<u>ข้อเสนอแนะ</u>	
1	ควรปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนใช้วิธีนำเสนอความรู้หลาย ๆ วิธี เช่น ศึกษาเอกสารที่ เชิญวิทยากรมาบรรยาย	6
2	ควรจัดกิจกรรมส่งเสริมความรู้ และทักษะนอกชั้นเรียน	3

จากตาราง 37 แสดงว่า ผู้สำเร็จการศึกษาส่วนหนึ่งมีความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการเรียนการสอนว่า กระบวนการเรียนการสอนใช้การบรรยายเป็นหลักในวิชาสามัญและวิชาทฤษฎี ส่วนวิชาปฏิบัติเน้นการเลียนแบบผู้สอนและจดจำ ไม่มีการส่งเสริมการสร้างสรรค์ความรู้ใหม่ และขาดการส่งเสริมการแสวงหาความรู้เพิ่มเติม ผู้สำเร็จการศึกษาให้ข้อเสนอแนะว่า ควรปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนใช้วิธีนำเสนอความรู้หลาย ๆ วิธี เช่น ศึกษาเอกสารที่เชิญวิทยากรมาบรรยาย และควรจัดกิจกรรมส่งเสริมความรู้ และทักษะนอกชั้นเรียน

2. การวิเคราะห์การวัดและประเมินผลจากแบบสอบถาม ซึ่งได้ถามอาจารย์ นักศึกษา และผู้สำเร็จการศึกษา ผลการวิเคราะห์ปรากฏดังตาราง 38 และการวิเคราะห์จากแบบสอบถามปลายเปิด ดังแสดงไว้ในตาราง 39 ตาราง 40 และตาราง 41

ตาราง 38 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน จากการประเมินของอาจารย์ นักศึกษา และผู้สำเร็จการศึกษาเกี่ยวกับการวัดและประเมินผล

การวัดและประเมินผล	อาจารย์ n = 40		นักศึกษา n = 70		ผู้สำเร็จการศึกษา n = 205	
	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S
1. การวัดและประเมินผล สอดคล้องกับความมุ่งหมายของ หลักสูตร	3.77	0.62	3.54	0.67	3.66	0.79
2. การวางแผนทำการวัดและ ประเมินผลการเรียนมีความ เหมาะสมกับสภาพการเรียน การสอน	3.72	0.72	3.33	0.68	3.54	0.79
3. การวัดและประเมินผลมีความ ยุติธรรม	3.40	0.87	3.06	0.88	3.13	1.12
4. การวัดและประเมินผล สอดคล้องกับเนื้อหาและ จุดมุ่งหมายรายวิชา	3.78	0.70	3.60	0.65	3.62	0.89
5. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม ในการวางแผนหลักเกณฑ์การ ประเมินผล	3.00	1.06	2.50	0.97	2.71	1.11

ตาราง 38 (ต่อ)

การวัดและประเมินผล	อาจารย์ n = 40		นักศึกษา n = 70		ผู้สำเร็จการศึกษา n = 205	
	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S
6. การวัดและประเมินผลด้าน ความรู้ในเนื้อหาวิชานาฏศิลป์ ไทย	3.55	0.71	3.40	0.86	3.61	0.86
7. การวัดและประเมินผลด้าน ความชำนาญในวิชานาฏศิลป์ ไทย	3.72	0.78	3.40	0.86	3.64	0.97
8. การวัดและประเมินผลวัด ความสามารถในการนำความรู้ วิชานาฏศิลป์ไทยไปใช้ในการ ปฏิบัติการสอนนาฏศิลป์ไทย .	3.90	0.71	3.37	0.80	3.74	0.83
9. การวัดและประเมินผลวัด ความสามารถในการนำความรู้ วิชานาฏศิลป์ไทยไปใช้ในการ แสดงนาฏศิลป์ไทย	3.92	0.73	3.69	0.79	3.69	0.88
10. การวัดและประเมินผลด้านการ วิเคราะห์ และการวางแผนงาน ในวิชานาฏศิลป์ไทย	3.52	0.85	2.66	0.83	3.20	0.88
11. การวัดและประเมินผลด้านการ ปฏิบัติงานในวิชานาฏศิลป์ไทย	3.68	0.76	3.36	0.89	3.31	0.89
12. การวัดและประเมินผลการ แก้ปัญหาในวิชานาฏศิลป์ไทย	3.22	0.95	2.73	0.83	2.96	1.03

ตาราง 38 (ต่อ)

การวัดและประเมินผล	อาจารย์ n = 40		นักศึกษา n = 70		ผู้สำเร็จการศึกษา n = 205	
	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S
13. การวัดและประเมินผลด้าน ความรับผิดชอบต่อตนเองและ สังคมของผู้เรียน	3.40	0.71	2.97	0.90	3.38	0.96
14. การวัดและประเมินผลด้าน การรู้จักทำงานร่วมกับผู้อื่น	3.47	0.72	3.30	0.98	3.63	0.89
15. การวัดและประเมินผลด้าน คุณธรรมของผู้เรียน	3.35	0.62	3.13	0.93	3.49	0.81
16. การสังเกต และการติดตามผล การร่วมกิจกรรม การเรียน การสอนทั้งในและนอกชั้นเรียน และการศึกษาค้นคว้าของ ผู้เรียน	3.38	0.74	3.11	0.83	3.13	0.84
17. การวัดและประเมินผลด้าน ความร่วมมือในการรักษา และ เผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมประจำ ชาติ เช่น โครงการเผยแพร่ ดนตรี และนาฏศิลป์ของ วิทยาลัย	3.63	0.74	3.43	1.07	3.53	0.96
18. การวัดและประเมินผลด้าน ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของ ผู้เรียน	3.40	0.98	2.84	1.02	3.10	1.00

ตาราง 38 (ต่อ)

การวัดและประเมินผล	อาจารย์ n = 40		นักศึกษา n = 70		ผู้สำเร็จการศึกษา n = 205	
	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S
19. การใช้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน	3.15	1.00	2.44	0.97	2.70	0.92
20. การวัดและประเมินผลด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัยในสัดส่วนที่เหมาะสม	3.40	0.81	3.14	0.92	3.36	0.89
รวม	3.15	0.59	3.52	0.52	3.36	0.60

จากตาราง 38 เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรวม อาจารย์ประเมินการวัดและประเมินผลว่ามีความเหมาะสมปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่อาจารย์เห็นว่าเหมาะสมมาก ได้แก่ ข้อ 1 การวัดและประเมินผลสอดคล้องกับความมุ่งหมายของหลักสูตร ($\bar{X} = 3.77$, $S = 0.62$) ข้อ 2 การวางแผนการวัดและประเมินผลการเรียนมีความเหมาะสมกับสภาพการเรียนการสอน ($\bar{X} = 3.72$, $S = 0.72$) ข้อ 4 การวัดและประเมินผลสอดคล้องกับเนื้อหาและจุดมุ่งหมายรายวิชา ($\bar{X} = 3.78$, $S = 0.70$) ข้อ 6 การวัดและประเมินผลด้านความรู้ในเนื้อหาวิชานาฏศิลป์ไทย ($\bar{X} = 3.55$, $S = 0.71$) ข้อ 7 การวัดและประเมินผลด้านความชำนาญในวิชานาฏศิลป์ไทย ($\bar{X} = 3.72$, $S = 0.78$) ข้อ 8 การวัดและประเมินผลวัดความสามารถในการนำความรู้วิชานาฏศิลป์ไทยไปใช้ในการปฏิบัติการสอนนาฏศิลป์ไทย ($\bar{X} = 3.90$, $S = 0.71$) ข้อ 9 การวัดและประเมินผลวัดความสามารถในการนำความรู้วิชานาฏศิลป์ไทยไปใช้ในการแสดงนาฏศิลป์ไทย ($\bar{X} = 3.92$, $S = 0.73$) ข้อ 11 การวัดและประเมินผลด้านการปฏิบัติงานในวิชานาฏศิลป์ไทย ($\bar{X} = 3.68$, $S = 0.76$) และข้อ 17

การวัดและประเมินผลด้านความร่วมมือในการรักษา และเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมประจำชาติ เช่น โครงการเผยแพร่ดนตรี และนาฏศิลป์ของวิทยาลัย ($\bar{X} = 3.63$, $S = 0.74$) ส่วนข้ออื่น ๆ อาจารย์เห็นว่ามีความเหมาะสมปานกลาง

การประเมินการวัดและประเมินผลตามความคิดเห็นของนักศึกษา เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรวม นักศึกษาเห็นว่า การวัดและประเมินผลมีความเหมาะสมปานกลาง และเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรายข้อ ข้อที่นักศึกษาเห็นว่า มีความเหมาะสมมาก ได้แก่ ข้อ 4 การวัดและประเมินผลสอดคล้องกับเนื้อหาและจุดมุ่งหมายรายวิชา ($\bar{X} = 3.60$, $S = 0.65$) และข้อ 9 การวัดและประเมินผลวัดความสามารถในการนำความรู้วิชานาฏศิลป์ไทยไปใช้ในการแสดงนาฏศิลป์ไทย ($\bar{X} = 3.69$, $S = 0.79$) ส่วนข้ออื่น ๆ นักศึกษาเห็นว่ามีความเหมาะสมปานกลาง ยกเว้น ข้อที่นักศึกษาเห็นว่ามีความเหมาะสมน้อย ได้แก่ ข้อ 5 เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนหลักการประเมินผล ($\bar{X} = 2.50$, $S = 0.97$) และข้อ 19 การใช้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน ($\bar{X} = 2.44$, $S = 0.97$)

การประเมินการวัดและประเมินผลตามความคิดเห็นของผู้สำเร็จการศึกษา เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรวม ผู้สำเร็จการศึกษาเห็นว่า การวัดและประเมินผลมีความเหมาะสมปานกลาง และเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรายข้อ ข้อที่ผู้สำเร็จการศึกษาเห็นว่าเหมาะสมมาก ได้แก่ ข้อ 1 การวัดและประเมินผลสอดคล้องกับความมุ่งหมายของหลักสูตร ($\bar{X} = 3.66$, $S = 0.79$) ข้อ 4 การวัดและประเมินผลสอดคล้องกับเนื้อหาและจุดมุ่งหมายรายวิชา ($\bar{X} = 3.62$, $S = 0.89$) ข้อ 6 การวัดและประเมินผลด้านความรู้ในเนื้อหาวิชานาฏศิลป์ไทย ($\bar{X} = 3.61$, $S = 0.86$) ข้อ 7 การวัดและประเมินผลด้านความชำนาญในวิชานาฏศิลป์ไทย ($\bar{X} = 3.64$, $S = 0.97$) ข้อ 8 การวัดและประเมินผลวัดความสามารถในการนำความรู้วิชานาฏศิลป์ไทยไปใช้ในการปฏิบัติการสอนนาฏศิลป์ไทย ($\bar{X} = 3.74$, $S = 0.83$) ข้อ 9 การวัดและประเมินผลวัดความสามารถในการนำความรู้วิชานาฏศิลป์ไทยไปใช้ในการแสดงนาฏศิลป์ไทย ($\bar{X} = 3.69$, $S = 0.88$) และข้อ 14 การวัดและประเมินผลด้านการรู้จักทำงานร่วมกับผู้อื่น ($\bar{X} = 3.63$, $S = 0.89$) ส่วนข้ออื่น ๆ ผู้สำเร็จการศึกษาเห็นว่ามีความเหมาะสมปานกลาง

การวิเคราะห์การวัดและประเมินผลจากคำถามปลายเปิด ตามความคิดเห็นของอาจารย์ นักศึกษา และผู้สำเร็จการศึกษา สรุปได้ดังตาราง 39 ตาราง 40 และตาราง 41

ตาราง 39 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของอาจารย์เกี่ยวกับการวัดและประเมินผล
เรียงลำดับความถี่

ลำดับที่	ข้อความ	ความถี่
	<u>ความคิดเห็น</u>	
1	ไม่มีเกณฑ์มาตรฐานในการวัดและประเมินผลวิชาชีพปฏิบัติ ผู้สอนแต่ละคนกำหนดเอง	8
2	การวัดและประเมินผลเน้นเฉพาะด้านความรู้และความจำ	6
3	อาจารย์บางคนไม่วัดและประเมินผลตามจุดประสงค์ของการเรียน	4
4	ขาดการวัดและประเมินผลด้านการวิเคราะห์ สร้างสรรค์ และการค้นคว้าด้วยตนเอง	4
5	การวัดและประเมินผลที่เป็นการสอบข้อเขียน ส่วนใหญ่เป็นแบบข้อสอบปรนัย ทำให้ผู้เรียนไม่รู้จักการใช้ภาษา และการแสดงความคิดเห็นด้วยหลักการและเหตุผล	4
	<u>ข้อเสนอแนะ</u>	
1	ควรกำหนดเกณฑ์ในการวัดและประเมินผลให้ได้มาตรฐานเดียวกันหรือจัดทำเครื่องมือที่ใช้วัดและประเมินผลผู้เรียนเพื่อคุณวุฒิธรรม	9
2	ควรใช้วิธีการวัดและประเมินผลหลายรูปแบบ	4
3	ควรมีการวัดและประเมินผลในลักษณะประมวลความรู้	3
4	ส่งเสริมการวัดและประเมินผลด้านการเขียนและใช้ภาษามากขึ้น	2
5	ควรวัดและประเมินผลตามจุดประสงค์รายวิชาให้ครบ	1

จากตาราง 39 แสดงว่า อาจารย์ส่วนหนึ่งให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลว่า ไม่มีเกณฑ์มาตรฐานในการวัดและประเมินผลวิชาชีพปฏิบัติ ผู้สอนแต่ละคนกำหนดเอง

การวัดและประเมินผลเน้นเฉพาะด้านความรู้และความจำ อาจารย์บางคนไม่วัดและประเมินผลตามจุดประสงค์ของการเรียน ขาดการวัดและประเมินผลด้านการวิเคราะห์ สร้างสรรค์ และการค้นคว้าด้วยตนเอง การวัดและประเมินผลที่เป็นการสอบข้อเขียน ส่วนใหญ่เป็นแบบข้อสอบปรนัย ทำให้ผู้เรียนไม่รู้จักการใช้ภาษา และการแสดงความคิดเห็นด้วยหลักการและเหตุผล อาจารย์ส่วนหนึ่งให้ข้อเสนอแนะว่า ควรกำหนดเกณฑ์ในการวัดและประเมินผลให้ได้มาตรฐานเดียวกันหรือจัดทำเครื่องมือที่ใช้วัดและประเมินผลผู้เรียนเพื่อความยุติธรรม ควรใช้วิธีการวัดและประเมินผลหลายรูปแบบ ควรมีการวัดและประเมินผลในลักษณะประมวลความรู้ ส่งเสริมการวัดและประเมินผลด้านการเขียนและใช้ภาษามากขึ้น ควรวัดและประเมินผลตามจุดประสงค์รายวิชาให้ครบ

ตาราง 40 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของนักศึกษาเกี่ยวกับการวัดและประเมินผล
เรียงลำดับความถี่

ลำดับที่	ข้อความ	ความถี่
	<u>ความคิดเห็น</u>	
1	การวัดและประเมินผลใช้ตัวผู้สอนเป็นหลักในการให้คะแนน	12
2	การวัดและประเมินผลวิชาปฏิบัติจะวัดและประเมินผลต่อบทเรียนแต่ละเพลงจบ วัดและประเมินผลเร็วเกินไป ผู้เรียนไม่มีเวลาฝึกให้เกิดความชำนาญ	6
3	การวัดและประเมินผลส่วนใหญ่วัดในส่วนของเนื้อหา เน้นความจำเป็นส่วนใหญ่	5
	<u>ข้อเสนอแนะ</u>	
1	ควรมีเกณฑ์การวัดและประเมินผลวิชาปฏิบัติให้มีมาตรฐานแนวเดียวกัน	8
2	ควรมีการวัดและประเมินผลในหลายลักษณะ	7
3	ให้ผู้เรียนมีโอกาสดัดและประเมินผลตนเอง	3

จากตาราง 40 แสดงว่า นักศึกษาส่วนหนึ่งให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลว่า การวัดและประเมินผลใช้ตัวผู้สอนเป็นหลักในการให้คะแนน การวัดและประเมินผลวิชาชีพปฏิบัติจะวัดและประเมินผลต่อบทเรียนแต่ละเพลงจบ วัดและประเมินผลเร็วเกินไป ผู้เรียนไม่มีเวลาฝึกให้เกิดความชำนาญ การวัดและประเมินผลส่วนใหญ่วัดในส่วนของเนื้อหา เน้นความจำเป็นส่วนใหญ่ นักศึกษาส่วนหนึ่งให้ข้อเสนอแนะว่า ควรมีเกณฑ์การวัดและประเมินผลวิชาชีพปฏิบัติให้มีมาตรฐานแนวเดียวกัน ควรมีการวัดและประเมินผลในหลายลักษณะ ให้ผู้เรียนมีโอกาสวัดและประเมินผลตนเอง

ตาราง 41 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้สำเร็จการศึกษาเกี่ยวกับการวัดและประเมินผล
เรียงลำดับความถี่

ลำดับที่	ข้อความ	ความถี่
	<u>ความคิดเห็น</u>	
1	ไม่มีเกณฑ์มาตรฐานในการวัดและประเมินผลทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ	11
2	การวัดและประเมินผลใช้ตัวผู้สอนเป็นหลักในการให้คะแนน	8
	<u>ข้อเสนอแนะ</u>	
1	ควรมีเกณฑ์มาตรฐานในการวัดและประเมินผล โดยไม่ใช้ตัวผู้สอนเป็นเกณฑ์	14
2	ควรมีการวัดและประเมินผลผู้เรียนหลาย ๆ ส่วน นอกจากการสอบข้อเขียนหรือสอบปฏิบัติ เช่น ความรับผิดชอบ ความมีน้ำใจ ความเอาใจใส่และตั้งใจหรือผลงานด้านอื่น ๆ	7

จากตาราง 41 แสดงว่า ผู้สำเร็จการศึกษาส่วนหนึ่งมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลว่า การวัดและประเมินผลไม่มีเกณฑ์มาตรฐานในการวัดและประเมินผลทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ การวัดและประเมินผลใช้ตัวผู้สอนเป็นหลักในการให้คะแนน

ผู้สำเร็จการศึกษาส่วนหนึ่งให้ข้อเสนอแนะว่า ควรมีเกณฑ์มาตรฐานในการวัดและประเมินผล โดยไม่ใช่ตัวผู้สอนเป็นเกณฑ์ ควรมีการวัดและประเมินผลผู้เรียนหลาย ๆ ส่วน นอกจากการสอบข้อเขียนหรือสอบปฏิบัติ เช่น ความรับผิดชอบ ความมีน้ำใจ ความเอาใจใส่และตั้งใจ หรือผลงานด้านอื่น ๆ

3. การวิเคราะห์การบริหารหลักสูตรจากแบบสอบถาม ซึ่งได้ถามอาจารย์ นักศึกษา และผู้สำเร็จการศึกษา ผลการวิเคราะห์ปรากฏดังตาราง 42 และการวิเคราะห์จากแบบสอบถามปลายเปิด ดังแสดงไว้ในตาราง 43 ตาราง 44 และตาราง 45

ตาราง 42 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน จากการประเมินของอาจารย์ นักศึกษา และผู้สำเร็จการศึกษาเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตร

การบริหารหลักสูตร	อาจารย์ n = 40		นักศึกษา n = 70		ผู้สำเร็จการศึกษา n = 205	
	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S
1. การจัดองค์กรในการบริหาร หลักสูตรสาขานาฏศิลป์ไทย ด้านบุคลากรอย่างมีระบบ ..	3.18	0.87	2.64	0.85	3.49	0.89
2. การจัดองค์กรในการบริหาร หลักสูตรสาขานาฏศิลป์ไทย .	3.35	0.83	2.74	0.83	3.50	0.81
3. การให้บริการด้านวิชาการแก่นักศึกษา	2.95	1.04	2.61	0.79	3.08	1.02
4. การจัดตารางการเรียน การสอน	3.30	0.91	3.20	0.60	3.47	0.88
5. การจัดระบบการลงทะเบียน การเรียนของนักศึกษา	3.03	1.00	3.21	0.83	3.30	0.88

ตาราง 42 (ต่อ)

การบริหารหลักสูตร	อาจารย์ n = 40		นักศึกษา n = 70		ผู้สำเร็จการศึกษา n = 205	
	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S
6. การจัดอาจารย์ผู้สอน	3.35	0.89	3.43	0.65	3.39	0.82
7. การจัดอาจารย์ที่ปรึกษา ...	3.40	0.90	3.53	0.68	3.50	0.81
8. การจัดระบบระเบียบนักศึกษา เพื่อให้ง่ายต่อการค้นคว้า ..	3.02	0.92	2.99	0.83	3.18	0.92
9. การให้บริการแก่นักศึกษาใน ด้านเอกสาร ระบบการจัดทำ ข้อมูล	2.68	1.25	2.63	0.78	2.85	1.01
10. การจัดกิจกรรมเพื่อเพิ่ม ประสบการณ์ให้นักศึกษา...	3.03	0.97	3.10	0.95	3.12	1.10
11. การพัฒนาอาจารย์ในสาขาวิชา นาฏศิลป์ไทยอย่างต่อเนื่องและ สม่ำเสมอ	3.23	0.86	2.60	1.00	3.12	1.03
12. การวางแผนการบริหาร หลักสูตรนาฏศิลป์ไทย โดย กำหนดแผนงานโครงการ ต่าง ๆ ตลอดปีการศึกษา การประชุม สัมมนา กิจกรรม ของนักศึกษาอย่างมีระบบ ..	3.08	0.80	2.61	0.98	2.89	0.85
13. การจัดงบประมาณเพื่อการ บริหารหลักสูตรสาขานาฏศิลป์ ไทย	3.17	1.08	2.57	0.86	3.01	0.92

ตาราง 42 (ต่อ)

การบริหารหลักสูตร	อาจารย์ n = 40		นักศึกษา n = 70		ผู้สำเร็จการศึกษา n = 205	
	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S
14. การประสานงานกับสาขาวิชา อื่น	3.15	1.08	2.50	0.93	2.85	0.96
รวม	2.88	0.51	3.14	0.60	3.20	0.69

จากตาราง 42 เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรวม อาจารย์ประเมินการบริหารหลักสูตรว่า มีความเหมาะสมปานกลาง และเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรายข้อ ทุกข้ออาจารย์เห็นว่ามีความเหมาะสมปานกลาง

การประเมินการบริหารหลักสูตรตามความคิดเห็นของนักศึกษา เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรวม นักศึกษาเห็นว่า การบริหารหลักสูตรมีความเหมาะสมปานกลาง และเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรายข้อ ข้อที่นักศึกษาเห็นว่า มีความเหมาะสมน้อยมีเพียงข้อเดียว คือ ข้อ 14 การประสานงานกับสาขาวิชาอื่น ($\bar{X} = 2.50$, $S = 0.93$) ส่วนข้ออื่น ๆ ทุกข้อนักศึกษาเห็นว่า มีความเหมาะสมปานกลาง

การประเมินการบริหารหลักสูตรตามความคิดเห็นของผู้สำเร็จการศึกษา เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรวม ผู้สำเร็จการศึกษาเห็นว่า การบริหารหลักสูตร มีความเหมาะสมปานกลาง และเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรายข้อ ทุกข้อผู้สำเร็จการศึกษาเห็นว่า มีความเหมาะสมปานกลาง

การวิเคราะห์การบริหารหลักสูตรจากค่าความปลายเปิด ตามความคิดเห็นของอาจารย์ นักศึกษา และผู้สำเร็จการศึกษา สรุปได้ดังตาราง 43 ตาราง 44 และตาราง 45

ตาราง 43 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของอาจารย์เกี่ยวกับการบริหารหลักสูตร เรียงลำดับความดี

ลำดับที่	ข้อความ	ความดี
	<u>ความคิดเห็น</u>	
1	การจัดระบบการบริหารหลักสูตรสาขานาฏศิลป์ไทยไม่ชัดเจน ทั้งด้านการเรียนการสอน และด้านกิจกรรมการแสดง	5
2	ไม่มีงบประมาณเฉพาะสาขาวิชาเพื่อสนับสนุนการบริหารงานในด้านต่าง ๆ	5
3	การคัดเลือกบุคลากรขาดการคำนึงถึงคุณธรรม ความเหมาะสม ยึดระบบอาวุโสเท่านั้น	4
4	บุคลากรไม่เพียงพอ และกำหนดการทำงานของบุคลากรโดยไม่มีเกณฑ์ในการพิจารณาความรู้ความสามารถ	3
5	ไม่มีการกำหนดแผนงานการบริหารหลักสูตรในสาขานาฏศิลป์ไทย เพื่อดำเนินงานชัดเจนเป็นรูปธรรม	2
	<u>ข้อเสนอแนะ</u>	
1	ควรมีการอบรม สัมมนา พัฒนาบุคลากรเพื่อนำไปสู่กระบวนการเรียนการสอนที่ดีขึ้น	9
2	จัดหน่วยงานและวางแผนงานการบริหารหลักสูตรของสาขานาฏศิลป์ไทยอย่างเป็นระบบ	7
3	ควรมีหน่วยงานที่ทำหน้าที่ประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ผลงานใหม่ ๆ ของสาขานาฏศิลป์ไทย และให้บริการกับบุคคลภายนอก	4
4	ควรมีการสัมมนาร่วมกันระหว่างผู้วางนโยบายกับผู้ปฏิบัติงาน	3
5	วิทยาลัยควรจัดงบประมาณเพื่อการบริหารหลักสูตร	3

จากตาราง 43 แสดงว่า อาจารย์ส่วนหนึ่งให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรว่า การจัดระบบการบริหารหลักสูตรสาขานาฏศิลป์ไทยไม่ชัดเจน ทั้งด้านการเรียน การสอน และด้านกิจกรรมการแสดง ไม่มีงบประมาณเฉพาะสาขาวิชา เพื่อบริหารงานในด้านต่าง ๆ การคัดเลือกบุคลากรขาดการคำนึงถึงคุณธรรม ความเหมาะสม ยึดระบบอาวุโสเท่านั้น บุคลากรไม่เพียงพอ และกำหนดการทำงานของบุคลากรโดยไม่มีเกณฑ์ในการพิจารณาความรู้ความสามารถ ไม่มีการกำหนดแผนงานการบริหารหลักสูตรในสาขานาฏศิลป์ไทย เพื่อดำเนินงานชัดเจนเป็นรูปธรรม อาจารย์ส่วนหนึ่งให้ข้อเสนอแนะว่า ควรมีการอบรม สัมมนา พัฒนาบุคลากรเพื่อนำไปสู่กระบวนการเรียนการสอนที่ดีขึ้น จัดหน่วยงานและวางแผนงานการบริหารหลักสูตรของสาขานาฏศิลป์ไทยอย่างเป็นระบบ ควรมีหน่วยงานที่ทำหน้าที่ประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ผลงานใหม่ ๆ ของสาขานาฏศิลป์ไทย และให้บริการกับบุคคลภายนอก ควรมีการสัมมนาร่วมกันระหว่างผู้วางนโยบายกับผู้ปฏิบัติงาน และวิทยาลัยควรจัดงบประมาณเพื่อการบริหารหลักสูตร

ตาราง 44 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของนักศึกษาเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตร เรียงลำดับความถี่

ลำดับที่	ข้อความ	ความถี่
	<u>ความคิดเห็น</u>	
1	ไม่มีการจัดงานด้านบริการแก่ผู้เรียน	7
2	การจัดตารางเวลาเรียน สถานที่เรียน ทั้งภาคทฤษฎี และปฏิบัติไม่เป็นระบบ	5
3	การบริหารงานของหลักสูตรนาฏศิลป์ไทยไม่ชัดเจนเป็นรูปธรรม	4
4	ขาดงานประชาสัมพันธ์ในการเผยแพร่สาขานาฏศิลป์ไทย หรือการชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับการเรียนการสอนของสาขาวิชา	4
	<u>ข้อเสนอแนะ</u>	
1	ควรจัดงานด้านการบริหารหลักสูตรของสาขานาฏศิลป์ไทยให้เป็นรูปธรรม	6
2	ควรวางแผนงานที่เป็นระบบก่อนจัดตารางการเรียนการสอน	5

ตาราง 44 (ต่อ)

ลำดับที่	ข้อความ	ความถี่
3	ควรจัดงานบริการแก่ผู้เรียนเป็นแผนก และมีเจ้าหน้าที่ประจำ	5
4	จัดงบประมาณในการดำเนินงาน และการให้บริการฝ่ายต่าง ๆ อย่างมี สัดส่วน	3

จากตาราง 44 แสดงว่า นักศึกษาส่วนหนึ่งให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรว่า การบริหารงานของหลักสูตรนาฏศิลป์ไทยไม่มีการจัดงานด้านบริการแก่ผู้เรียน การจัดตารางเวลาเรียน สถานที่เรียน ทั้งภาคทฤษฎี และปฏิบัติไม่เป็นระบบ การบริหารงานของหลักสูตรนาฏศิลป์ไทยไม่ชัดเจนเป็นรูปธรรม ขาดงานประชาสัมพันธ์ในการเผยแพร่นาฏศิลป์ไทย หรือการชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับการเรียนการสอนของสาขาวิชา นักศึกษาส่วนหนึ่งให้ข้อเสนอแนะว่า ควรจัดงานด้านการบริหารหลักสูตรของสาขานาฏศิลป์ไทยให้เป็นรูปธรรม ควรวางแผนงานที่เป็นระบบก่อนจัดตารางการเรียนการสอน ควรจัดงานบริการแก่ผู้เรียนเป็นแผนก และมีเจ้าหน้าที่ประจำ จัดงบประมาณในการดำเนินงาน และการให้บริการฝ่ายต่าง ๆ อย่างมีสัดส่วน

ตาราง 45 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้สำเร็จการศึกษาเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตร
เรียงลำดับความถี่

ลำดับที่	ข้อความ	ความถี่
	<u>ความคิดเห็น</u>	
1	ไม่มีการจัดองค์การแยกการบริหารหลักสูตรของสาขานาฏศิลป์ไทยจากสาขาอื่น ๆ เด่นชัด ลักษณะการทำงานจะขึ้นตรงกับวิทยาลัย	6
	<u>ข้อเสนอแนะ</u>	
1	ควรจัดแยกงานบริหารหลักสูตรของสาขานาฏศิลป์ไทยให้ชัดเจน	6
2	วิทยาลัยควรจัดสรรงบประมาณบริหารงานหลักสูตร เป็นสัดส่วน และให้สิทธิในการดำเนินงานได้ภายในสายงาน	5

จากตาราง 45 แสดงว่า ผู้สำเร็จการศึกษาส่วนหนึ่งมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรว่า การบริหารหลักสูตรสาขานาฏศิลป์ไทย ไม่มีการจัดองค์การแยกการบริหารหลักสูตรจากสาขาอื่น ๆ เด่นชัด ลักษณะการทำงานจะขึ้นตรงกับวิทยาลัย ผู้สำเร็จการศึกษาส่วนหนึ่งให้ข้อเสนอแนะว่า ควรจัดแยกงานบริหารหลักสูตรของสาขานาฏศิลป์ไทยให้ชัดเจน วิทยาลัยควรจัดสรรงบประมาณบริหารงานหลักสูตร เป็นสัดส่วน และให้สิทธิในการดำเนินงานได้ภายในสายงาน

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์ผลผลิต ได้แก่ ประสิทธิภาพของผู้สำเร็จการศึกษา และความต้องการของผู้บังคับบัญชาของผู้สำเร็จการศึกษา

1. การวิเคราะห์ประสิทธิภาพของผู้สำเร็จการศึกษา ซึ่งได้ถามผู้สำเร็จการศึกษา ผลการวิเคราะห์ ปรากฏดังตาราง 46

ตาราง 46 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานจากการประเมินของผู้สำเร็จการศึกษา เกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้สำเร็จการศึกษา

คุณสมบัติของผู้สำเร็จการศึกษา	ผู้สำเร็จการศึกษา n = 205	
	$\bar{X}$	S
1. ความรู้ทั่วไป	3.28	0.78
2. ความรู้ในวิชานาฏศิลป์	3.93	0.72
3. ความสามารถในการทักษะพื้นฐานทางนาฏศิลป์	4.07	0.74
4. ความรู้ความสามารถในการเป็นผู้สอนนาฏศิลป์	3.99	0.75
5. ความรู้ความสามารถในการเป็นผู้แสดงนาฏศิลป์	4.19	0.74
6. ความรู้ความสามารถในการเขียนและตัดต่อบทละคร	3.10	0.97
7. ความรู้ความสามารถในการกำกับและตัดต่อบทละคร	3.14	0.98
8. ความสามารถในการเลือกสรรผลงานที่มีค่าทางศิลปะ	3.52	0.85
9. ความสามารถวางแผนงานเพื่อปฏิบัติงานในวิชาชีพ และการดำเนินชีวิตประจำวัน	3.66	0.75
10. ความสามารถในการคิดวิเคราะห์และวิจารณ์	3.45	0.81
11. ความสามารถในการใช้ความคิดและปัญญาแก้ไขปัญหาและปรับปรุงงาน	3.67	0.76

ตาราง 46 (ต่อ)

คุณสมบัติของผู้สำเร็จการศึกษา	ผู้สำเร็จการศึกษา n = 205	
	$\bar{X}$	S
12. ความสันทัดในหน้าที่ของคนไทย และการอยู่ร่วมกันในสังคม ประชาธิปไตย	4.02	0.67
13. การรู้จักหน้าที่และธำรงไว้ซึ่งสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และระบบการปกครองของไทย	4.18	0.69
14. ความรู้พื้นฐาน และความเข้าใจในปัญหาการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม	3.48	0.85
15. ความสามารถในการตัดสินใจอย่างมีเหตุผล	3.78	0.71
16. ความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย	3.99	0.75
17. การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ ..	4.19	0.77
18. ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	3.67	0.88
19. ความรักและศรัทธาในวิชาชีพ	4.25	0.79
20. คุณธรรมและจรรยาบรรณในอาชีพครูนาฏศิลป์	4.24	0.68
21. ความมีระเบียบวินัย	4.04	0.75
22. ความซื่อสัตย์สุจริต	4.22	0.70
23. ความมานะอดทน	4.22	0.70
24. ความประพฤติ และมารยาทเรียบร้อย	4.15	0.63
25. การตรงต่อเวลา	3.92	0.69
26. ความสามารถในการควบคุมอารมณ์	3.83	0.78
27. ความเชื่อมั่นในตนเอง	3.93	0.81
28. กล้าแสดงความคิดเห็น	3.71	0.88
29. การยอมรับความคิดเห็น และการวิจารณ์ของผู้อื่น	3.80	0.85

ตาราง 46 (ต่อ)

คุณสมบัติของผู้สำเร็จการศึกษา	ผู้สำเร็จการศึกษา n = 205	
	$\bar{X}$	S
30. ศึกษาและติดตามความรู้ในสาขาวิชาอยู่เสมอ	3.58	0.76
31. ความสามารถในการทำงานเพื่ออนุรักษ์ และเผยแพร่ ศิลปวัฒนธรรมประจำชาติ	4.10	0.67
32. ความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม	4.06	0.64
รวม	3.85	0.46

จากตาราง 46 เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรวม ผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีความเหมาะสมมาก และเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรายข้อ ข้อที่ผู้สำเร็จการศึกษาเห็นว่า มีความเหมาะสมปานกลาง ได้แก่ ข้อ 1 ความรู้ทั่วไป ($\bar{X} = 3.28$, $S = 0.78$) ข้อ 6 ความรู้ความสามารถในการเขียนและตัดต่อแต่ละคร ($\bar{X} = 3.10$, $S = 0.97$) ข้อ 7 ความรู้ความสามารถในการกำกับและตัดต่อแต่ละคร ($\bar{X} = 3.14$, $S = 0.98$) ข้อ 8 ความสามารถในการเลือกสรรผลงานที่มีค่าทางศิลปะ ($\bar{X} = 3.52$, $S = 0.85$) ข้อ 10 ความสามารถในการคิดวิเคราะห์และวิจารณ์ ($\bar{X} = 3.45$, $S = 0.81$) และข้อ 14 ความรู้พื้นฐาน และความเข้าใจในปัญหาการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ($\bar{X} = 3.48$, $S = 0.85$) ส่วนข้ออื่น ๆ ผู้สำเร็จการศึกษาเห็นว่ามีความเหมาะสมมาก

2. การวิเคราะห์ประสิทธิภาพของผู้สำเร็จการศึกษาที่ปฏิบัติงานอยู่ และความ
ต้องการของผู้บังคับบัญชาของผู้สำเร็จการศึกษา ซึ่งได้ถามผู้บังคับบัญชาของผู้สำเร็จการศึกษา
ผลการวิเคราะห์ ปรากฏดังตาราง 47

ตาราง 47 ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานจากการประเมินของผู้บังคับบัญชาของ
ผู้สำเร็จการศึกษา เกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้สำเร็จการศึกษา

คุณสมบัติของผู้สำเร็จการศึกษา	คุณสมบัติของผู้สำเร็จ การศึกษาตามความ คิดเห็นของผู้บังคับ บัญชา n = 80		คุณสมบัติของผู้สำเร็จ การศึกษาที่ผู้บังคับ บัญชาต้องการ n = 80	
	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S
1. ความรู้ทั่วไป	2.85	0.95	4.15	0.45
2. ความรู้ความสามารถในวิชานาฏศิลป์ไทย .	3.60	0.89	4.33	0.69
3. ความสามารถในการทักษะพื้นฐานทาง นาฏศิลป์ไทย	3.65	0.99	4.35	0.69
4. ความสามารถในการสอนนาฏศิลป์ไทย ...	3.45	0.95	4.50	0.52
5. ความสามารถในการเป็นผู้กำกับการแสดง	3.16	1.15	4.21	0.63
6. ความสามารถในการแสดงนาฏศิลป์	3.72	0.99	4.32	0.72
7. ความสามารถในการจัดการแสดง	3.30	1.06	4.33	0.55
8. ความสามารถในการเขียนและตัดต่อ บทละคร	2.60	1.08	4.03	0.66
9. ความสามารถในการเลือกชุดแสดง	3.57	0.92	4.33	0.50
10. ความสามารถในการดำเนินการจัดการ ละคร	3.02	1.12	4.20	0.62

ตาราง 47 (ต่อ)

คุณสมบัติของผู้สำเร็จการศึกษา	คุณสมบัติของผู้สำเร็จ การศึกษาตามความ คิดเห็นของผู้บังคับ บัญชา n = 80		คุณสมบัติของผู้สำเร็จ การศึกษาที่ผู้บังคับ บัญชาต้องการ n = 80	
	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S
11. ความสามารถในการเลือกสรร ผลงานที่มีค่าทางศิลปะ	3.11	0.87	4.13	0.56
12. ความรับผิดชอบและเอาใจใส่ต่องานพิเศษ ที่ได้รับมอบหมาย.....	3.75	1.03	4.48	0.71
13. รู้บทบาทและหน้าที่ของตนเป็นอย่างดี	3.40	0.96	4.31	0.60
14. มีความซื่อสัตย์	3.66	1.01	4.40	0.70
15. มีระเบียบวินัย	3.55	1.12	4.47	0.57
16. มีเหตุผล	3.37	1.03	4.37	0.56
17. มีความรักและศรัทธาในวิชาชีพ.....	3.68	0.96	4.48	0.71
18. มีความเสียสละ	3.58	1.01	4.25	0.70
19. มีความมานะอดทน.....	3.51	1.05	4.16	0.77
20. มีความประพฤติและมีมารยาทเรียบร้อย ..	3.63	1.05	4.50	0.59
21. ตรงต่อเวลา	3.28	0.88	4.32	0.72
22. มีความสามารถในการควบคุมอารมณ์	3.35	0.96	4.10	0.66
23. มีความคิดริเริ่ม	3.08	0.95	4.33	0.74
24. สามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างมีเหตุผล	3.16	0.83	4.23	0.60
25. เป็นผู้รู้จักคิด วิเคราะห์ วิวิจารณ์	3.00	0.87	4.30	0.62

ตาราง 47 (ต่อ)

คุณสมบัติของผู้สำเร็จการศึกษา	คุณสมบัติของผู้สำเร็จ การศึกษาตามความ คิดเห็นของผู้บังคับ บัญชา n = 80		คุณสมบัติของผู้สำเร็จ การศึกษาที่ผู้บังคับ บัญชาต้องการ n = 80	
	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S
26. กล้าแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล	3.30	1.02	4.25	0.58
27. มีความเชื่อมั่นในตนเอง	3.60	0.88	4.23	0.73
28. มีมนุษยสัมพันธ์	3.77	0.95	4.25	0.73
29. สามารถทำงานร่วมกันเป็นทีมกับผู้อื่น	3.75	0.90	4.37	0.73
30. เป็นผู้ที่ยอมรับฟังความคิดเห็นและ การวิพากษ์วิจารณ์ของผู้อื่น	3.26	0.99	4.18	0.67
31. มีความเป็นผู้นำ	3.23	1.04	4.25	0.66
32. มีความเป็นผู้นำตาม	3.38	0.89	3.80	0.80
33. มีความสนใจในการแสวงหาความรู้ เพิ่มเติม	2.91	0.79	4.22	0.74
34. สามารถนำความรู้ทางด้านนาฏศิลป์มาใช้ ในชีวิตประจำวัน	3.50	0.77	4.17	0.68
35. บำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อ สังคม	3.56	0.82	4.18	0.67
36. มีความสนใจในหน้าที่ของคนไทย และการอยู่ร่วมกันในสังคม ประชาธิปไตย	3.58	0.80	4.21	0.68

ตาราง 47 (ต่อ)

คุณสมบัติของผู้สำเร็จการศึกษา	คุณสมบัติของผู้สำเร็จ การศึกษาตามความ คิดเห็นของผู้บังคับ บัญชา n = 80		คุณสมบัติของผู้สำเร็จ การศึกษาที่ผู้บังคับ บัญชาต้องการ n = 80	
	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S
37. รู้จักหน้าที่และธำรงไว้ซึ่งสถาบัน ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และระบบการปกครองของไทย	3.80	0.89	4.37	0.70
38. มีความรู้พื้นฐานและเข้าใจใน ปัญหาการเมือง เศรษฐกิจ และ สังคม	2.86	0.83	4.25	0.58
39. วางตัวได้เหมาะสมกับกาลเทศะ	3.70	0.87	4.08	0.71
40. แต่งกายได้เหมาะสมกับกาลเทศะ	3.63	0.93	4.10	0.58
รวม	3.39	0.09	4.26	0.07

จากตาราง 47 เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรวม ผู้บังคับบัญชาของผู้สำเร็จการศึกษา
ประเมินคุณสมบัติของผู้สำเร็จการศึกษาที่ปฏิบัติงานอยู่มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.39 และ คุณสมบัติ
ของผู้สำเร็จการศึกษาที่ผู้บังคับบัญชาต้องการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.26 และเมื่อพิจารณา
ค่าเฉลี่ยรายข้อ คุณสมบัติของผู้สำเร็จการศึกษาที่ปฏิบัติงานอยู่และมีค่าเฉลี่ยไม่ถึง 3.00 ได้แก่
ข้อ 1 ความรู้ทั่วไป ($\bar{X} = 2.85$, $S = 0.95$) ข้อ 8 ความสามารถในการเขียนและตัดต่อ

บทละคร ($X = 2.60$, $S = 1.08$) ข้อ 33 มีความสนใจในการแสวงหาความรู้เพิ่มเติม ($X = 2.91$, $S = 0.79$) และข้อ 38 มีความรู้พื้นฐานและเข้าใจในปัญหาการเมือง เศรษฐกิจและสังคม ส่วนคุณสมบัติของผู้สำเร็จการศึกษาที่ผู้บังคับบัญชาต้องการ เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรายข้อ มีค่าเฉลี่ยมากกว่า 4.00 ทุกข้อ

3. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชาที่มีต่อคุณสมบัติของผู้สำเร็จการศึกษาที่ปฏิบัติงานอยู่กับคุณสมบัติของผู้สำเร็จการศึกษาที่ผู้บังคับบัญชาต้องการ ปรากฏดังตาราง 48

ตาราง 48 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชาที่มีต่อคุณสมบัติของผู้สำเร็จการศึกษาที่ปฏิบัติงานอยู่กับคุณสมบัติของผู้สำเร็จการศึกษาที่ผู้บังคับบัญชาต้องการ

	ค่าเฉลี่ย	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน	t
คุณสมบัติของผู้สำเร็จการศึกษาที่ปฏิบัติงานอยู่	135.98	22.67	71.23**
คุณสมบัติของผู้สำเร็จการศึกษาที่ผู้บังคับบัญชาต้องการ	170.98	19.15	

จากตาราง 48 แสดงให้เห็นว่า ผู้บังคับบัญชามีความคิดเห็นว่าคุณสมบัติของผู้สำเร็จการศึกษาที่ปฏิบัติงานอยู่กับคุณสมบัติของผู้สำเร็จการศึกษาที่ผู้บังคับบัญชาต้องการ มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยผู้บังคับบัญชามีความเห็นต่อคุณสมบัติของผู้สำเร็จการศึกษาที่ผู้บังคับบัญชาต้องการในระดับสูงกว่าคุณสมบัติของผู้สำเร็จการศึกษาที่ปฏิบัติงานอยู่

ตอนที่ 5 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของอาจารย์ นักศึกษาและผู้สำเร็จการศึกษาต่อหลักสูตรประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ชั้นสูง ด้านบริบท ปัจจัยเบื้องต้น กระบวนการ และผลผลิตกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ 3.00

ตาราง 49 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของอาจารย์ นักศึกษา และผู้สำเร็จการศึกษา

ต่อหลักสูตรประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ชั้นสูง เป็นรายด้าน กับเกณฑ์ (3.00)

การประเมินรายด้าน	อาจารย์ n = 40			นักศึกษา n = 70			ผู้สำเร็จการศึกษา n = 205		
	X	S	t	X	S	t	X	S	t
1. บริบท	3.69	0.49	8.906*	3.85	0.55	12.931*	3.88	0.55	22.910*
2. บัณฑิตเบื้องต้น	3.10	0.90	0.702	3.22	0.95	1.937*	3.62	0.95	9.344*
3. กระบวนการ	3.06	1.00	0.379	3.47	1.07	3.675*	3.65	0.93	20.232*
4. ผลผลิต	-	-	-	-	-	-	3.85	0.46	26.463*

จากตาราง 49 แสดงว่า อาจารย์มีความคิดเห็นต่อหลักสูตรประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ชั้นสูง ด้านบริบท แตกต่างจากเกณฑ์ที่กำหนด (3.00) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านบัณฑิตเบื้องต้นและ ด้านกระบวนการ พบว่า อาจารย์มีความคิดเห็นไม่แตกต่างจากเกณฑ์ ส่วนการประเมินของนักศึกษาทั้งด้านบริบท บัณฑิตเบื้องต้น และกระบวนการ เทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด (3.00) พบว่าแตกต่างจากเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้ง 3 ด้าน สำหรับการประเมินของผู้สำเร็จการศึกษาด้านบริบท บัณฑิตเบื้องต้น กระบวนการ และผลผลิตเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด (3.00) พบว่าแตกต่างจากเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้ง 4 ด้าน

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ความมุ่งหมายของการวิจัย เพื่อประเมินหลักสูตรประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ชั้นสูง สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย ของวิทยาลัยนาฏศิลป์ไทย พุทธศักราช 2527 โดยประเมินในด้านบริบท ปัจจัยเบื้องต้น กระบวนการ และผลผลิต

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ วิเคราะห์จากเอกสารเกี่ยวกับภาระงานและ หลักสูตร และจากแบบสอบถาม

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย มีจำนวน 4 กลุ่ม ได้แก่ อาจารย์ผู้สอนสาขาวิชานาฏศิลป์ไทย จำนวน 40 คน นักศึกษาสาขาวิชานาฏศิลป์ไทย จำนวน 70 คน ผู้สำเร็จการศึกษา วิชาเอกนาฏศิลป์ไทยของวิทยาลัยนาฏศิลป์ จำนวน 205 คน และ ผู้บังคับบัญชาของผู้สำเร็จการศึกษา จำนวน 80 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด จำนวน 395 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งกลุ่มหลายระดับ

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ เอกสารหลักสูตร และแบบสอบถามแบบ ประเมินค่า (Rating Scale) โดยสอบถามในด้านความมุ่งหมายของหลักสูตร โครงสร้างของหลักสูตร คุณลักษณะของอาจารย์ อุปกรณ์การเรียนการสอน ตำราเรียนและสถานที่เรียน กระบวนการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล การบริหารหลักสูตร และประสิทธิภาพของผู้สำเร็จการศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. วิเคราะห์เอกสารหลักสูตร ในด้านความมุ่งหมายของหลักสูตร โครงสร้างของหลักสูตร และเนื้อหาของหลักสูตร
2. วิเคราะห์ข้อมูลของวิทยาลัยนาฏศิลป์เกี่ยวกับคุณวุฒิของอาจารย์ สัดส่วนของอาจารย์ : นักศึกษา การทำผลงานด้านวิจัยและวิชาการ ภาระงานด้านการสอนและงานด้านอื่น ๆ และคุณลักษณะของอาจารย์
3. หาค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน จากการตอบแบบสอบถามของอาจารย์ นักศึกษา ผู้สำเร็จการศึกษา และผู้บังคับบัญชาของผู้สำเร็จการศึกษา โดยใช้เครื่องคำนวณกล
4. ประมวลคำตอบจากแบบสอบถามปลายเปิดของอาจารย์ นักศึกษา และผู้สำเร็จการศึกษา แล้วนำเสนอตามลำดับความถี่
5. เปรียบเทียบความคิดเห็นของอาจารย์ นักศึกษาและผู้สำเร็จการศึกษาต่อหลักสูตรประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ชั้นสูง ด้านบริบท ปัจจัยเบื้องต้น กระบวนการ และผลผลิต กับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ 3.00

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปเป็น 5 ตอน ดังนี้

- ตอนที่ 1 ด้านบริบท เกี่ยวกับความมุ่งหมายของหลักสูตร
- ตอนที่ 2 ด้านปัจจัยเบื้องต้น เกี่ยวกับโครงสร้างของหลักสูตร เนื้อหาของหลักสูตร คุณลักษณะของอาจารย์ อุปกรณ์การเรียนการสอน ตำราเรียน และสถานที่เรียน
- ตอนที่ 3 ด้านกระบวนการ เกี่ยวกับกระบวนการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล และการบริหารหลักสูตร
- ตอนที่ 4 ด้านผลผลิต เกี่ยวกับประสิทธิภาพของผู้สำเร็จการศึกษา และความต้องการของผู้บังคับบัญชาของผู้สำเร็จการศึกษา

ตอนที่ 5 สรุปผลการวิเคราะห์ที่เป็นรายด้านทั้ง 4 ด้าน คือ บริบท ปัจจัยเบื้องต้น กระบวนการ และผลผลิต

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ด้านบริบทเกี่ยวกับความมุ่งหมายของหลักสูตร

1. การวิเคราะห์ความมุ่งหมายของหลักสูตร จากเอกสารหลักสูตร ได้ผลการวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

1.1 เมื่อวิเคราะห์ความสอดคล้องความมุ่งหมายของหลักสูตร กับปรัชญาของวิทยาลัย พบว่า มีความสอดคล้องกัน โดยในความมุ่งหมายของหลักสูตรทั้ง 7 ข้อ ได้มีการกำหนดรายละเอียด อันเป็นแนวทางที่จะไปสู่เป้าหมายหลักอันเป็นปรัชญาของวิทยาลัย ไว้อย่างชัดเจนแล้ว

1.2 เมื่อพิจารณาความชัดเจนของภาษาที่ใช้ในการเขียนความมุ่งหมายของหลักสูตร พบว่า การเขียนความมุ่งหมายบางข้อใช้ภาษาเขียนที่ยากแก่การนำไปปฏิบัติ ขาดความชัดเจนในการลำดับความสำคัญ เขียนในลักษณะกว้างเกินไป ข้อความแต่ละข้อมีหลายประเด็น ทำให้ขาดความชัดเจนในการสื่อความหมายที่ดี

1.3 ความมุ่งหมายของหลักสูตรประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ชั้นสูง สาขานาฏศิลป์ไทย 7 ข้อ สอดคล้องตามแนวการจแนกความมุ่งหมายทางการศึกษา คือ มุ่งพัฒนาผู้เรียนครบทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ พุทธิพิสัย จิตพิสัยและทักษะพิสัย โดยได้มีการเน้นการพัฒนานักศึกษาในด้านพุทธิพิสัยมากที่สุด จำนวน 5 ข้อ และเน้นในด้านจิตพิสัยและทักษะพิสัยด้านละ 4 ข้อเท่ากัน

2. การวิเคราะห์ความมุ่งหมายของหลักสูตรจากแบบสอบถามได้ผลการวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

2.1 อาจารย์ นักศึกษาและผู้สำเร็จการศึกษามีความคิดเห็นตรงกัน เกี่ยวกับความมุ่งหมายของหลักสูตรโดยรวมว่า มีความเหมาะสมมาก สำหรับความมุ่งหมายของหลักสูตรที่ทั้ง 3 กลุ่ม มีความคิดเห็นว่ามีเหมาะสมปานกลางตรงกันมี 3 ข้อ คือ 1. ให้เข้าใจพื้นฐานและปัญหาทางการเมืองเศรษฐกิจ สังคมของท้องถิ่นของประเทศและโลกปัจจุบัน สามารถวางแผนการปฏิบัติงานและแก้ปัญหาด้วยหลักวิชา และความมุ่งหมายของหลักสูตรสอดคล้องกับสภาพสังคมปัจจุบัน ส่วนความมุ่งหมายของหลักสูตรที่อาจารย์และนักศึกษามีความเห็นว่ามีเหมาะสมปานกลางตรงกันคือ ส่งเสริมการแสดงออกอย่างอิสระ และความมุ่งหมายที่นักศึกษาและ

ผู้สำเร็จการศึกษามีความคิดเห็นว่าเหมาะสมปานกลางตรงกันคือ สามารถแก้ปัญหาโดยใช้
 วิจารณ์ได้อย่างเหมาะสม และมีทัศนคติในการศึกษาค้นคว้าพัฒนาตนเองให้ก้าวหน้าอยู่เสมอ

2.2 อาจารย์ส่วนหนึ่งแสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ
 ความมุ่งหมายของหลักสูตรว่า ควรปรับปรุงใช้ภาษาให้กระชับรัดและไม่วุ่นวาย มีลักษณะเป็น
 รูปธรรม สามารถนำไปปฏิบัติได้ชัดเจน นอกจากนั้นทั้งอาจารย์ นักศึกษาและผู้สำเร็จการศึกษา
 ส่วนหนึ่งให้ ข้อเสนอแนะในแนวทางเดียวกันว่า ควรปรับปรุงความมุ่งหมายของหลักสูตรให้
 สอดคล้องกับสภาพสังคมปัจจุบันและสามารถนำไปสู่เป้าหมายของการประกอบอาชีพได้กว้างขึ้น

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ด้านปัจจัยเบื้องต้น

1. โครงสร้างของหลักสูตร

1.1 การวิเคราะห์โครงสร้างของหลักสูตรจากเอกสารหลักสูตร
 ได้ผลการวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

1.1.1 โครงสร้างของหลักสูตรประกาศนียบัตรนานาชาติศิลปชั้นสูง
 สาขานาฏศิลป์ไทยของวิทยาลัยนาฏศิลป์ พุทธศักราช 2527 สอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐาน หลักสูตร
 ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พ.ศ. 2524 ของทบวงมหาวิทยาลัย จำนวนหน่วยกิตรวมตลอด
 หลักสูตรกำหนดต้องเรียน 89 หน่วยกิต อยู่ในเกณฑ์ที่ทบวงมหาวิทยาลัยกำหนด คือ หน่วยกิตรวม
 ตลอดหลักสูตรไม่น้อยกว่า 80 หน่วยกิต และไม่เกิน 95 หน่วยกิต

1.1.2 เมื่อวิเคราะห์สัดส่วนจำนวนหน่วยกิตของกลุ่ม
 วิชาชีพทั้งกับกับกลุ่มวิชาชีพเลือกเป็นสัดส่วน 2.5 : 1 และเมื่อวิเคราะห์รายละเอียดปรากฏ
 ว่าจำนวนหน่วยกิตของกลุ่มวิชาภาคทฤษฎีกับกลุ่มวิชาภาคปฏิบัติคิดเป็นสัดส่วน 1 : 1.33
 กลุ่มวิชาชีพทั้งกับกับจำนวนหน่วยกิตของภาคทฤษฎีกับภาคปฏิบัติคิดเป็นสัดส่วน 1 : 1.42 ส่วน
 กลุ่มวิชาชีพเลือกกับจำนวนหน่วยกิตของภาคทฤษฎีกับภาคปฏิบัติคิดเป็นสัดส่วน 1 : 2

1.2 การวิเคราะห์โครงสร้างของหลักสูตรจากแบบสอบถามได้
 ผลการวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

1.2.1 อาจารย์และนักศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงสร้าง
 ของหลักสูตรโดยรวมว่า มีความเหมาะสมปานกลาง ส่วนผู้สำเร็จการศึกษามีความเห็นโดยรวมว่า
 มีความเหมาะสมมาก สำหรับโครงสร้างของหลักสูตรที่อาจารย์ นักศึกษาและผู้สำเร็จการศึกษามี

ความคิดเห็นตรงกันว่าเหมาะสมปานกลาง คือ หน่วยกิตในแต่ละรายวิชาของภาคทฤษฎี (วิชาชีพบังคับ) กลุ่มวิชาเลือกเสรี ไม่น้อยกว่า 3 หน่วยกิต และหน่วยกิตในแต่ละรายวิชาของวิชาเลือกเสรี

1.2.2 อาจารย์ นักศึกษาและผู้สำเร็จการศึกษาส่วนหนึ่ง แสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับโครงสร้างของหลักสูตรว่า ควรเพิ่มรายวิชา และหน่วยกิตที่สอดคล้องและจำเป็นต่อสภาพสังคมปัจจุบัน เช่น คอมพิวเตอร์ ภาษาอังกฤษ เป็นต้น เพิ่มวิชาเลือกเสรีให้มากขึ้น และควรปรับปรุงหน่วยกิตในแต่ละรายวิชาให้เหมาะสมตามลำดับความสำคัญของรายวิชา

2. เนื้อหาของหลักสูตร

2.1 การวิเคราะห์เนื้อหาของหลักสูตรจากเอกสารหลักสูตร ได้ผลการวิเคราะห์ว่า เนื้อหาวิชาในรายวิชาต่าง ๆ ทั้งกลุ่มวิชาชีพบังคับภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติกับกลุ่มวิชาชีพเลือก ทุกรายวิชา มีความสอดคล้องกับความมุ่งหมายของหลักสูตร ในข้อที่ 1 และข้อที่ 5 ซึ่งได้ระบุไว้ดังนี้

ข้อ 1 เพื่อให้มีความรู้ทักษะและประสบการณ์ทางด้านนาฏศิลป์ ดุริยางค์ คีตศิลป์ ทั้งไทยและสากล สามารถปฏิบัติงานในด้านการสอนหรือการแสดงตามสาขาได้ อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อ 5 เพื่อปลูกฝังและสร้างเสริมคุณธรรม จริยธรรม ความสามัคคี ความมีระเบียบวินัย ความซื่อสัตย์สุจริต ความขยันหมั่นเพียร ความมานะอดทน ความสำนึกในจรรยาอาชีพ ความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม

ส่วนความมุ่งหมายในข้อที่ 3 และข้อที่ 4 ผลการวิเคราะห์ ปรากฏว่า ทุกกลุ่มวิชาไม่มีเนื้อหาของรายวิชาใดสัมพันธ์สอดคล้องโดยตรง ซึ่งความมุ่งหมาย ข้อที่ 3 และข้อที่ 4 ได้ระบุว่า

ข้อ 3 เพื่อให้รู้จักเคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น มีความสำนึก ในความเป็นคนไทย การอยู่ร่วมกันในสังคมประชาธิปไตย อนุรักษ์รักษาไว้ซึ่งชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และระบอบการปกครองของไทย และข้อ 4 ให้เข้าใจพื้นฐานและปัญหาทาง การเมือง เศรษฐกิจ สังคมของท้องถิ่น ของประเทศและของโลกปัจจุบัน สามารถแก้ปัญหาโดยใช้วิจารณญาณได้อย่างเหมาะสม

สำหรับความมุ่งหมายในข้อที่ 2 ข้อที่ 6 และข้อที่ 7 ผลการวิเคราะห์ ปรากฏว่า ทุกกลุ่มวิชามีบางรายวิชาที่มีเนื้อหาที่สอดคล้องและบางรายวิชาที่มีเนื้อหาที่ไม่สอดคล้องด้วย ซึ่งความมุ่งหมายข้อที่ 2 ข้อที่ 6 และข้อที่ 7 ได้ระบุว่า

ข้อ 2 เพื่อให้รู้จักวิพากษ์วิจารณ์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ ดนตรี รู้จักเลือกสรรผลงานที่มีคุณค่าทางศิลปะ เพื่อนำไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในการประกอบอาชีพและการดำเนินชีวิตประจำวัน

ข้อ 6 ให้มีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพและตระหนักในคุณค่าของศิลปวัฒนธรรม อันเป็นงานสร้างสรรค์ของมนุษยชาติ เผยแพร่และอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมชาติ ตลอดจนเสริมสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างชาติ

ข้อ 7 เพื่อส่งเสริมให้มีความคิดริเริ่มในงานศิลปะ สามารถสร้างผลงานในวิชาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมการแสดงออกอย่างอิสระ มีกิจนิสัยในการศึกษาค้นคว้าพัฒนาตนเองให้ก้าวหน้าอยู่เสมอ สามารถแก้ปัญหาวางแผนปฏิบัติงานและแก้ปัญหาด้วยหลักวิชา รู้จักการทำงานเป็นหมู่คณะ ยอมรับคำวิพากษ์วิจารณ์ของผู้อื่นด้วยความเป็นธรรม

2.2 การวิเคราะห์เนื้อหาของหลักสูตรจากแบบสอบถามได้ผลการวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

2.2.1 อาจารย์ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อหาของหลักสูตร โดยรวมว่ามีความเหมาะสมปานกลาง ส่วนนักศึกษาและผู้สำเร็จการศึกษามีความเห็นโดยรวมว่ามีความเหมาะสมมาก สำหรับเนื้อหาวิชาของหลักสูตรที่ทั้ง 3 กลุ่ม มีความเห็นว่ามีเหมาะสมปานกลางตรงกัน คือ เนื้อหาวิชาสอดคล้องกับความต้องการของสังคมปัจจุบัน ความยืดหยุ่นของเนื้อหาวิชา เพื่อความเหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นที่วิทยาลัยตั้งอยู่ และเข้าใจพื้นฐานและปัญหาทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคมของท้องถิ่นของประเทศและโลกปัจจุบัน

2.2.2 อาจารย์ นักศึกษาและผู้สำเร็จการศึกษาส่วนหนึ่ง แสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับเนื้อหาของหลักสูตรว่า ควรปรับวิชาที่ซ้ำซ้อนกัน และเพิ่มเนื้อหาที่ทันสมัย สอดคล้องกับสังคมปัจจุบัน

3. คุณลักษณะของอาจารย์

3.1 การวิเคราะห์คุณลักษณะของอาจารย์ จากข้อมูลของวิทยาลัยนาฏศิลป์ได้ผลการวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

3.1.1 การวิเคราะห์ด้านคุณวุฒิของอาจารย์ พบว่า อาจารย์ของวิทยาลัยนาฏศิลป์มีคุณวุฒิ สอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานที่ทบวงมหาวิทยาลัยกำหนด อาจารย์บางส่วนมีคุณวุฒิสูงกว่าเกณฑ์ของทบวงมหาวิทยาลัย คือ มีวุฒิการศึกษาในระดับปริญญาโท ส่วนสัดส่วนของอาจารย์ผู้สอนต่อนักศึกษาทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติสอดคล้องตามเกณฑ์ของทบวงมหาวิทยาลัย ยกเว้นสัดส่วนระหว่างผู้สอนต่อนักศึกษาในการเรียนรายวิชา ภาคทฤษฎีของวิทยาลัยนาฏศิลป์ (กรุงเทพมหานคร) ที่มีจำนวนนักศึกษามากเกินกว่าเกณฑ์ที่ทบวงมหาวิทยาลัยกำหนด

3.1.2 อาจารย์มีการทำผลงานทางด้านวิจัยและวิชาการน้อย แต่มีภาระงานด้านการสอนและภาระงานด้านอื่น ๆ ที่จะต้องปฏิบัติหน้าที่ควบคู่กับการสอนอยู่ในระดับมาก

3.2 การวิเคราะห์คุณลักษณะของอาจารย์จากแบบสอบถามได้ผลการวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

3.2.1 อาจารย์มีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของอาจารย์ โดยรวมว่ามีความเหมาะสมปานกลาง ส่วนนักศึกษาและผู้สำเร็จการศึกษามีความเห็นโดยรวมว่ามีความเหมาะสมมาก สำหรับคุณลักษณะของอาจารย์ที่ทั้ง 3 กลุ่ม มีความคิดเห็นว่ามีเหมาะสมปานกลางตรงกัน คือ มีการประยุกต์เนื้อหาวิชานาฏศิลป์ไทยไปสู่การสอนให้เหมาะสมกับสภาพสังคม เศรษฐกิจและเทคโนโลยี ให้ความเสมอภาคแก่นักศึกษา ให้อิสระในการคิดสร้างสรรค์งานด้านนาฏศิลป์ไทยแก่นักศึกษา มีการทำผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสาขานาฏศิลป์ไทยและมีการทำผลงานวิชาการด้านนาฏศิลป์ไทย

3.2.2 อาจารย์ นักศึกษาและผู้สำเร็จการศึกษาส่วนหนึ่ง แสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับคุณลักษณะของอาจารย์ว่า ควรมีการสัมมนาและพัฒนาความรู้ความสามารถของอาจารย์ ส่งเสริมและสนับสนุนการทำงานวิจัยและผลงานทางวิชาการ

4. อุปกรณ์การเรียนการสอน ตำราเรียนและสถานที่เรียน

การวิเคราะห์ด้านอุปกรณ์การเรียนการสอน ตำราเรียน และสถานที่เรียน จากแบบสอบถามได้ผลการวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

4.1 อาจารย์และนักศึกษามีความคิดเห็นตรงกัน โดยรวมเกี่ยวกับอุปกรณ์การเรียนการสอน ตำราเรียนและสถานที่เรียน ว่ามีความเหมาะสมน้อย ส่วนผู้สำเร็จ

การศึกษามีความคิดเห็นโดยรวมว่า มีความเหมาะสมปานกลาง และการพิจารณาข้อทั้ง อาจารย์นักศึกษา และผู้สำเร็จการศึกษา มีความเห็นแนวเดียวกันว่าส่วนใหญ่เหมาะสมน้อย ทั้งด้านปริมาณ คุณภาพ ความทันสมัย ความเหมาะสมและถูกต้องตามหลักเกณฑ์และมาตรฐาน

4.2 อาจารย์ นักศึกษาและผู้สำเร็จการศึกษาส่วนหนึ่งแสดงความ คิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะว่า ควรปรับปรุงห้องเรียนภาคปฏิบัติให้ได้มาตรฐาน จัดหาอุปกรณ์ที่มี คุณภาพและมีจำนวนที่เพียงพอสำหรับผู้เรียน ปรับปรุงห้องสมุดให้ได้มาตรฐานและมีคุณภาพ โดยมี เอกสาร ตำราและหนังสือให้เพียงพอต่อการค้นคว้า

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ด้านกระบวนการ

1. กระบวนการเรียนการสอน

การวิเคราะห์ด้านกระบวนการเรียนการสอน จากแบบสอบถาม ได้ผลการวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

1.1 อาจารย์ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการเรียนการสอนโดย รวมว่า มีความเหมาะสมปานกลาง ส่วนนักศึกษาและผู้สำเร็จการศึกษามีความเห็นโดยรวมว่า มีความเหมาะสมมาก สำหรับกระบวนการเรียนการสอนที่ทั้ง 3 กลุ่ม มีความคิดเห็นว่ เหมาะสมมากตรงกัน คือ กระบวนการเรียนการสอนส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถ ในสาขาวิชานาฏศิลป์ไทย ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะและประสบการณ์ด้านนาฏศิลป์ไทย ส่งเสริม ให้ผู้เรียนมีความสามารถในการปฏิบัติงานในวิชานาฏศิลป์ได้ มีการสอดแทรกการอบรมสั่งสอน ทั่วไปแก่ผู้เรียนในเวลาเรียน และมีการสอดแทรกการอบรมสั่งสอนให้ผู้เรียนเห็นคุณค่า การอนุรักษ์และเผยแพร่วัฒนธรรมประจำชาติ

1.2 อาจารย์ นักศึกษาและผู้สำเร็จการศึกษา ส่วนหนึ่งแสดงความ คิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับกระบวนการเรียนการสอนว่า กระบวนการเรียนการสอนใช้ การบรรยายเป็นหลัก สอนให้จดจำและเลียนแบบ ยึดครูเป็นศูนย์กลาง ขาดการใช้สื่อและ เทคโนโลยีใหม่ ๆ ไม่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ ควรปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอน ใช้วิธี นำเสนอความรู้หลายรูปแบบ จัดรายวิชาต่าง ๆ ในลักษณะสัมพันธ์กัน ควรส่งเสริมและให้อิสระ ในการคิดและสร้างสรรค์

2. การวัดและประเมินผล

การวิเคราะห์ด้านการวัดและประเมินผล จากแบบสอบถามได้
ผลการวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

2.1 อาจารย์ นักศึกษาและผู้สำเร็จการศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลโดยรวมตรงกันว่า มีความเหมาะสมปานกลาง แต่มีบางส่วนที่นักศึกษาเห็นว่าเหมาะสมน้อย คือ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวางหลักเกณฑ์การประเมินผลและการใช้ข้อมูลย้อนกลับ เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน

2.2 อาจารย์ นักศึกษาและผู้สำเร็จการศึกษาส่วนหนึ่งแสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลว่า ควรมีเกณฑ์การวัดและประเมินผลที่ได้มาตรฐาน ไม่ใช่ยึดผู้สอนแต่ละคนเป็นเกณฑ์ ควรวัดและประเมินผลหลายส่วนและหลายรูปแบบ

3. การบริหารหลักสูตร

การวิเคราะห์ด้านการบริหารหลักสูตร จากแบบสอบถามได้ผล
การวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

3.1 อาจารย์ นักศึกษาและผู้สำเร็จการศึกษา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรโดยรวมตรงกันว่า มีความเหมาะสมปานกลาง และเมื่อพิจารณารายชื่อมีเพียงข้อเดียวที่นักศึกษาเห็นว่า มีความเหมาะสมน้อย คือ การประสานงานกับสาขาวิชาอื่น

3.2 อาจารย์ นักศึกษาและผู้สำเร็จการศึกษาส่วนหนึ่งแสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรว่า การจัดระบบการบริหารหลักสูตรของสาขานาฏศิลป์ไทยไม่ชัดเจน ควรจัดระบบบริหารงานให้เป็นรูปธรรม ควรมีงบประมาณเพื่อดำเนินงาน สามารถบริหารและดำเนินการได้ในสายงาน

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ด้านผลผลิต

การวิเคราะห์ด้านผลผลิตเกี่ยวกับประสิทธิภาพของผู้สำเร็จการศึกษา จากแบบสอบถามได้ผลการวิเคราะห์ว่า ผู้สำเร็จการศึกษามีความคิดเห็นว่าผู้สำเร็จการศึกษามีคุณสมบัติที่เหมาะสมในระดับมาก แต่มีบางประเด็นที่มีความเหมาะสมในระดับปานกลาง คือ ความรู้ทั่วไปและความรู้ความสามารถในการเขียนและตัดต่อบทละคร สำหรับผู้บังคับบัญชาของ

ผู้สำเร็จการศึกษามีความคิดเห็นโดยรวม เกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้สำเร็จการศึกษาที่ปฏิบัติงาน อยู่ว่ามีความเหมาะสมปานกลาง และผู้บังคับบัญชาแสดงความเห็นต้องการให้ผู้สำเร็จการศึกษามีคุณสมบัติในระดับมาก นอกจากนั้นผู้บังคับบัญชาของผู้สำเร็จการศึกษายังเห็นว่าคุณสมบัติของ ผู้สำเร็จการศึกษาที่ปฏิบัติงานอยู่กับคุณสมบัติของผู้สำเร็จการศึกษาที่ผู้บังคับบัญชาต้องการมี ความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่คุณสมบัติที่ผู้บังคับบัญชาต้องการ อยู่ในระดับสูงกว่าคุณสมบัติของผู้สำเร็จการศึกษาที่ปฏิบัติงานอยู่

ตอนที่ 5 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของอาจารย์ นักศึกษาและผู้สำเร็จการศึกษา ต่อหลักสูตรด้านบริบท ปัจจัยเบื้องต้น กระบวนการ และผลผลิต กับเกณฑ์ที่กำหนด คือ 3.00

จากการวิเคราะห์เปรียบเทียบ ผลการวิเคราะห์ตรงกันว่า อาจารย์ นักศึกษา และผู้สำเร็จการศึกษา มีความคิดเห็นต่อหลักสูตร ด้านบริบท แตกต่างจากเกณฑ์ ที่กำหนด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านปัจจัยเบื้องต้นและกระบวนการพบว่า นักศึกษาและผู้สำเร็จการศึกษา ประเมินตรงกันว่า แตกต่างจากเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 ส่วนอาจารย์มีความคิดเห็นที่ไม่แตกต่างจากเกณฑ์ และด้านผลผลิต จากการ ประเมินของผู้สำเร็จการศึกษา พบว่า แตกต่างจากเกณฑ์ที่กำหนดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

อภิปรายผล

จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ทำให้ได้ข้อมูลที่ต้องการมาอภิปราย ดังนี้

ด้านบริบท เกี่ยวกับความมุ่งหมายของหลักสูตร

จากการวิเคราะห์เอกสารหลักสูตร พบว่า การกำหนดความมุ่งหมายของหลักสูตร สอดคล้องกับปรัชญาของวิทยาลัย ผลการวิเคราะห์ดังกล่าวชี้ให้เห็นว่า การกำหนดความมุ่งหมาย ของหลักสูตรได้อาศัยแนวทางจากปรัชญาเป็นหลัก ซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีกระบวนการพัฒนาหลักสูตร ตามแนวคิดของไทเลอร์ ที่กล่าวถึงการเลือกจุดมุ่งหมายว่า ควรเลือกแต่จุดมุ่งหมายที่สามารถ กระทำได้สำเร็จในเวลาอันสมควรและต้องเป็นข้อที่สำคัญจริง ๆ ดังนั้นการเลือกควรผ่านการ กลั่นกรอง โดยใช้หลักปรัชญา (ชมพันธุ์ กุญชร ณ อยุธยา. 2530 : 45 ; อ้างอิงมาจาก Tyler. 1949 : 128) ส่วน ช่าง บัวศรี (2532 : 47) กล่าวถึงความสำคัญของปรัชญา

ไว้ว่า ปรัชญามีความสำคัญในการตัดสินใจ และสามารถกำหนดทิศทางของหลักสูตรตลอดจนทุกสิ่งทุกอย่างที่จะบรรจุไว้ในหลักสูตรด้วย เช่นเดียวกับที่ วิชัย วงษ์ใหญ่ (2523 : 62) กล่าวไว้ว่า ปรัชญา จะเป็นสิ่งมาช่วยเสริมในการกำหนดจุดหมาย หลักการ โครงสร้าง และแนวทางปฏิบัติของหลักสูตรให้แจ่มชัดขึ้น ด้วยเหตุนี้ การกำหนดจุดมุ่งหมายของการศึกษาที่กำหนดเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติควรจะใช้หลักปรัชญา และหลักสูตรประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ชั้นสูง สาขานาฏศิลป์ไทย พุทธศักราช 2527 เป็นไปตามหลักเกณฑ์ดังกล่าว เนื่องจากรายละเอียดของความมุ่งหมายของหลักสูตรทั้ง 7 ข้อ เป็นแนวทางเพื่อนำไปสู่เป้าหมายหลักของปรัชญาของวิทยาลัยนาฏศิลป์ ที่ระบุไว้

แต่เมื่อพิจารณาถึงความเหมาะสมของหลักสูตรในด้านความชัดเจนและเข้าใจง่ายของภาษาที่ใช้เขียนความมุ่งหมายของหลักสูตร จากการวิเคราะห์เอกสารหลักสูตร พบว่า ภาษาที่ใช้ในการเขียน ความมุ่งหมายบางข้อยากแก่การนำไปปฏิบัติ ขาดความชัดเจนในการลำดับความสำคัญ เขียนในลักษณะกว้างเกินไป ข้อความแต่ละข้อมีหลายประเด็น ทำให้ขาดความชัดเจนในการสื่อความหมายที่ดี ผลการวิเคราะห์ดังกล่าวมีส่วนที่สอดคล้องกับความคิดเห็นที่ได้จากคำถามปลายเปิดของอาจารย์ที่ว่าความมุ่งหมายของหลักสูตรระบุกว้างเกินไปและมีลักษณะเป็นนามธรรม ซึ่งลักษณะดังกล่าวนับเป็นจุดอ่อนประการหนึ่งของหลักสูตรที่ควรจะได้มีการปรับปรุงให้เหมาะสมต่อไป ดังที่ สุมิตร คุณานุกร (2523 : 58 - 64) ได้กล่าวไว้ว่า การใช้ภาษามักเป็นจุดอ่อนในการกำหนดความมุ่งหมาย โดยทั่วไปมักใช้ภาษาที่สวยหรือศัพท์ที่เข้าใจยาก ซึ่งก่อให้เกิดความสับสนมากกว่าความเข้าใจตรงกัน และสาเหตุที่ไม่สามารถนำความมุ่งหมายไปปฏิบัติให้สัมฤทธิ์ผลอย่างสมบูรณ์ได้ เนื่องจากเป็นข้อความที่อยู่บนกระดาษมากกว่าแนวปฏิบัติ สังัด อุทรานันท์ (2532 : 211 - 212) ได้กล่าวถึงลักษณะจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่ดีไว้หลายประการ ส่วนในด้านการใช้ภาษาระบุไว้ว่า จุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่ดีภาษาที่ใช้เขียนจะต้องมีความชัดเจน ไม่คลุมเครือ และมีความต่อเนื่องกันทุกข้อโดยไม่มี ความขัดแย้งกัน ดังนั้นในการเขียนความมุ่งหมายของหลักสูตร จึงควรใช้ภาษาที่ง่ายแก่การเข้าใจง่ายต่อการตีความหมาย และสามารถนำไปปฏิบัติได้ชัดเจน อนึ่งจากแบบสอบถามปลายเปิดของอาจารย์ นักศึกษา และผู้สำเร็จการศึกษาส่วนหนึ่งได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความมุ่งหมายของหลักสูตร ประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ชั้นสูง สาขานาฏศิลป์ไทยว่า ควรปรับปรุงความมุ่งหมายของหลักสูตรให้ชัดเจนและสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อัจจิมา สวัสดิ์ชีวิน

(2532 : 103 - 104) ซึ่งประเมินหลักสูตรศิลปศาสตร วิชาเอกนาฏศิลป์และการละคร ระดับอนุปริญญาของสภาการฝึกหัดครู พุทธศักราช 2528 ว่า การพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะ ที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ ต้องกำหนดจุดมุ่งหมายให้ชัดเจน จนสามารถมองเห็นแนวทางที่จะนำไปใช้ได้โดยง่าย

สำหรับการวิเคราะห์เอกสารหลักสูตรตามแนวการจําแนกความมุ่งหมายทางการศึกษา ของ บลูม โดยใช้เกณฑ์ความสอดคล้องของอาจารย์ 3 คน จากการวิเคราะห์ของอาจารย์ 5 คน พบว่า ความมุ่งหมายของหลักสูตรประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ชั้นสูง สาขานาฏศิลป์ไทย ของ วิทยาลัยนาฏศิลป์ พุทธศักราช 2527 ทั้ง 7 ข้อ สอดคล้องตามแนวการจําแนกความมุ่งหมายทางการศึกษา คือ มุ่งพัฒนาผู้เรียนครบทั้ง 3 ด้าน โดยเน้นด้านพุทธิพิสัย 5 ข้อ และเน้นด้านจิตพิสัย และทักษะพิสัยด้านละ 4 ข้อ แสดงว่า การกำหนดความมุ่งหมายของหลักสูตร คำนึงถึงความสำคัญ เกี่ยวกับการพัฒนาผู้เรียน จึงกำหนดความมุ่งหมายอย่างรอบคอบ สามารถกำหนดได้ครอบคลุม พฤติกรรมการเรียนรู้อย่างครบถ้วน โดยให้ความสำคัญว่า การพัฒนาทั้งด้านพุทธิพิสัย ทักษะพิสัย และจิตพิสัย เป็นคุณสมบัติที่จำเป็นที่จะส่งเสริมให้ผู้สำเร็จการศึกษามีประสิทธิภาพขึ้น ดังที่ สัจด อุทรานันท์ (2527 : 223) ได้กล่าวไว้ว่า จุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่จะต้องให้ผู้เรียน ได้รับประโยชน์ไม่ว่าจะเป็นด้านความรู้ ความเข้าใจทักษะและเจตคติ เช่นเดียวกับที่ วิชัย วงษ์ใหญ่ (2523 : 128) กล่าวไว้ว่า จุดมุ่งหมายเป็นเครื่องกำหนดสิ่งต่าง ๆ ของการเรียนในด้านการ เปลี่ยนแปลงพฤติกรรม เน้นการเปลี่ยนแปลงในตัวผู้เรียน 3 ประการ คือ ความรู้ ทักษะและ เจตคติ นั้นก็หมายความว่า ถ้าจุดมุ่งหมายของหลักสูตรสามารถพัฒนาผู้เรียนได้ครอบคลุม 3 ด้าน ย่อมนำไปสู่การพัฒนาคนที่มีคุณภาพ สอดคล้องกับ ก่อ สวัสดิพานิชย์ (2521 : 15) ที่กล่าวไว้ว่า การให้การศึกษานี้ถูกต้องมิได้ หมายถึง การถ่ายทอดเนื้อหาวิชาเพียงอย่างเดียว แต่มุ่งพัฒนาคน ไปสู่เป้าหมายของการเจริญเติบโตเป็นบุคคลที่สมบูรณ์ทั้งในด้านความรู้ ทักษะและ เจตคติ

ส่วนการวิเคราะห์ความมุ่งหมายของหลักสูตรจากแบบสอบถาม อาจารย์ นักศึกษา และ ผู้สำเร็จการศึกษา มีความคิดเห็นตรงกันโดยรวมว่าเหมาะสมมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การกำหนดความมุ่งหมายของหลักสูตรในภาพรวมสามารถครอบคลุมพฤติกรรมการเรียนรู้ได้ครบ ทั้ง 3 ด้าน และถ้าสามารถนำไปปฏิบัติจริงได้ครบทุกข้อ ผู้เรียนย่อมได้รับประโยชน์และส่งผล ถึงประสิทธิภาพโดยมีคุณสมบัติตามที่กำหนด แต่เมื่อพิจารณาความมุ่งหมายของหลักสูตรในแต่ละข้อ แล้ว จากผลการประเมินของอาจารย์ นักศึกษาและผู้สำเร็จการศึกษา พบว่า ความมุ่งหมายของ

หลักสูตรสอดคล้องกับสภาพสังคมปัจจุบัน อยู่ในระดับปานกลาง และจากข้อคิดเห็นและการให้ข้อเสนอแนะจากคำถามปลายเปิดของอาจารย์ นักศึกษาและผู้สำเร็จการศึกษา ส่วนหนึ่งสอดคล้องเป็นแนวเดียวกันว่าความมุ่งหมายของหลักสูตรไม่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงและความต้องการของสังคมปัจจุบัน นำไปสู่การประกอบอาชีพเฉพาะทาง ควรปรับปรุงความมุ่งหมายของหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคมปัจจุบัน และควรนำไปสู่เป้าหมายของการประกอบอาชีพให้กว้างขึ้น ผลการวิเคราะห์ดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งที่แสดงให้เห็นว่า ความมุ่งหมายของหลักสูตรยังมีจุดบกพร่อง เพราะหลักสูตรที่ดีจะต้องสอดคล้องกับสภาพสังคม เศรษฐกิจและเทคโนโลยีควบคู่กับการพัฒนาผู้เรียนครบทั้ง 3 ด้าน ดังงานวิจัยของ เจนจิรา เจนวนิน (2536 : 84) ซึ่งประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต วิชาเอกนาฏศิลป์ไทย พุทธศักราช 2529 ของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ได้กล่าวถึงผลของการวิเคราะห์จุดมุ่งหมายของหลักสูตร โดยแสดงให้เห็นว่าจุดมุ่งหมายมีขอบเขตที่ชัดเจน สอดคล้องตามความต้องการและส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาในด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย ทำให้สามารถนำไปใช้ได้โดยง่ายและมีประสิทธิภาพ ดังนั้นการกำหนดความมุ่งหมายของหลักสูตรต้องคำนึงถึงความต้องการของสังคมด้วย ถ้าหลักสูตรกำหนดความมุ่งหมายไม่สอดคล้องกับความต้องการของสังคมและไม่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม ย่อมส่งผลให้ได้ผู้สำเร็จการศึกษาไม่สอดคล้องกับสังคมเช่นเดียวกัน และเมื่อพิจารณาความมุ่งหมายของหลักสูตรประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ชั้นสูง สาขานาฏศิลป์ไทย ซึ่งใช้มาตั้งแต่พุทธศักราช 2527 จนถึงปัจจุบัน โดยยังไม่มีมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง ย่อมไม่สอดคล้องกับวิธีการจัดการศึกษาดังที่ วิชัย วงษ์ใหญ่ (2523 : 1) แสดงแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรและการสอนว่า การศึกษากับสังคมเป็นสิ่งที่แยกออกจากกันไม่ได้ จะต้องเดินควบคู่กันไปด้วย เพราะการจัดดำเนินการเรียนการสอนก็เป็นผลสะท้อนมาจากสภาพปัญหาความต้องการของสังคมที่มีเป้าหมายว่า อยากรู้ได้บุคคลชนิดใดและมีคุณภาพอย่างไรที่จะมาช่วยกันสร้างเสริมสังคมให้ดี เช่นเดียวกับที่ ชมพันธุ์ กุญชร ณ อยุธยา (2530 : 1) กล่าวไว้ว่า โดยปกติหลักสูตรจะต้องมีการปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ เพื่อให้ทันต่อความก้าวหน้าทางวิทยาการและเทคโนโลยี

ด้านปัจจัยเบื้องต้น

1. โครงสร้างของหลักสูตร

จากการวิเคราะห์เอกสารหลักสูตร โครงสร้างของหลักสูตรประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ชั้นสูง สาขานาฏศิลป์ไทย ของวิทยาลัยนาฏศิลป์ พุทธศักราช 2527 กำหนดจำนวนหน่วยกิต

อยู่ในเกณฑ์ที่ทบวงมหาวิทยาลัยกำหนดไว้ กล่าวคือ จำนวนหน่วยกิตที่ต้องเรียนรวมตลอดหลักสูตร สูงกว่าจำนวนหน่วยกิตขั้นต่ำที่ทบวงมหาวิทยาลัยกำหนดไว้ โครงสร้างของหลักสูตรแบ่งรายวิชา เป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มวิชาชีพบังคับกับกลุ่มวิชาชีพเลือก กลุ่มวิชาภาคทฤษฎีกับกลุ่มวิชาภาคปฏิบัติ รวม 42 หน่วยกิต จำนวนหน่วยกิตของกลุ่มวิชาชีพบังคับมากกว่าจำนวนหน่วยกิตของกลุ่มวิชาชีพเลือก คิดเป็นสัดส่วน 2.5 : 1 สัดส่วนดังกล่าวเมื่อพิจารณาจากการประเมินแบบสอบถามตามความคิดเห็นของอาจารย์ นักศึกษาและผู้สำเร็จการศึกษา มีความคิดเห็นตรงกันว่า เหมาะสมมาก เมื่อพิจารณาสัดส่วนจำนวนหน่วยกิตของกลุ่มวิชาภาคทฤษฎีกับกลุ่มวิชาภาคปฏิบัติ คิดเป็นสัดส่วน 1 : 1.33 โดยที่กลุ่มวิชาชีพบังคับมีจำนวนหน่วยกิตของวิชาภาคทฤษฎีกับวิชาภาคปฏิบัติ คิดเป็นสัดส่วน 1 : 1.42 ส่วนกลุ่มวิชาชีพเลือกมีจำนวนหน่วยกิตของวิชาภาคทฤษฎีกับวิชาภาคปฏิบัติคิดเป็นสัดส่วน 1 : 2 ผลการวิเคราะห์แสดงว่ามีจำนวนหน่วยกิตของวิชาภาคปฏิบัติ มากกว่าจำนวนหน่วยกิตของวิชาภาคทฤษฎีทั้ง 2 กลุ่ม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะลักษณะของวิชา นาฏศิลป์ไทยเป็นวิชาทักษะที่ต้องเน้นด้านปฏิบัติ ลักษณะการจัดหลักสูตรสอดคล้องกับความมุ่งหมาย ของหลักสูตรที่มุ่งผลิตบัณฑิตเป็นครูสายอาชีพ และจากวิเคราะห์แบบสอบถามอาจารย์ และนักศึกษา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงสร้างของหลักสูตรโดยรวมตรงกันว่าเหมาะสมปานกลาง อาจจะเป็น เพราะว่าทั้งอาจารย์ และนักศึกษา มองในภาพรวมว่าการกำหนดสัดส่วน จำนวนหน่วยกิต และ รายวิชาตามโครงสร้างหลักสูตรยังไม่สมบูรณ์เหมาะสมทั้งหมด ส่วนผู้สำเร็จการศึกษามีความ คิดเห็นโดยรวมว่าเหมาะสมมาก อาจจะเป็นเพราะว่าผู้สำเร็จการศึกษาพิจารณาโครงสร้างรวม ในสัดส่วนที่เหมาะสมมากกว่าส่วนแยกพร่อง การประเมินโดยรวมจึงแตกต่างจากอาจารย์ และ นักศึกษา แต่เมื่อพิจารณาโครงสร้างของหลักสูตรรายข้อ พบว่าจากการประเมินของอาจารย์ นักศึกษาและผู้สำเร็จการศึกษาเห็นว่าโครงสร้างของหลักสูตรต่อไปมีความเหมาะสมปานกลาง คือ หน่วยกิตในแต่ละรายวิชาของภาคทฤษฎี (วิชาชีพบังคับ) กลุ่มวิชาเลือกเสรี ไม่น้อยกว่า 3 หน่วยกิต และหน่วยกิตในแต่ละรายวิชาของวิชาเลือกเสรี ซึ่งสอดคล้องกับข้อคิดเห็นและ การให้ข้อเสนอแนะจากแบบสอบถามปลายเปิดของอาจารย์ นักศึกษาและผู้สำเร็จการศึกษาว่า ควรปรับปรุงหน่วยกิตในแต่ละรายวิชาให้เหมาะสม เพิ่มวิชาเลือกเสรีให้มากขึ้น จากความคิดเห็น และข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการจัดวิชาเลือกเสรี มีลักษณะที่สอดคล้องกับงานวิจัยของ เจนจิรา เจนนาวิน (2536 : 84) ซึ่งกล่าวไว้ว่า โครงสร้างของหลักสูตรมีความเหมาะสมระดับ ปานกลาง อาจเป็นเพราะเปิดวิชาเลือกเสรีไม่หลากหลายเพียงพอตามความต้องการของผู้เรียน

ที่เป็นดังนี้อาจเป็นเพราะการกำหนดหน่วยกิตของรายวิชา ต้องเป็นไปตามเกณฑ์ที่ระบุไว้ในโครงสร้างของหลักสูตร ทำให้การกำหนดรายวิชาขาดความเหมาะสมในสัดส่วนของจำนวนหน่วยกิต ตามความคิดเห็นของผู้ประเมินทั้ง 3 กลุ่ม ซึ่งเป็นแนวทางที่จะต้องพิจารณาปรับปรุงโครงสร้างของหลักสูตร เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนมากขึ้น ดังนั้นโครงสร้างของหลักสูตรจึงควรที่จะมีวิชาเลือกเสรีได้หลากหลายเพียงพอตามความต้องการของผู้เรียน นอกจากนี้จากแบบสอบถามปลายเปิดของอาจารย์ นักศึกษาและผู้สำเร็จการศึกษายังมีข้อเสนอแนะที่ควรพิจารณานำมาวิเคราะห์ประกอบอีกประการหนึ่งคือ ข้อเสนอแนะที่ว่า ควรเพิ่มรายวิชาและหน่วยกิตที่สอดคล้องและจำเป็นต่อสภาพสังคมปัจจุบัน เช่น คอมพิวเตอร์ ภาษาอังกฤษ เป็นต้น ข้อเสนอแนะดังกล่าวนี้ สอดคล้องกับการสัมภาษณ์อาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลป์ เมื่อศึกษาสภาพปัญหาของการทำวิจัย ซึ่งเมื่อพิจารณาผลของการเสนอแนะดังกล่าวจะเห็นว่าสอดคล้องกับผลของการวิเคราะห์ ความมุ่งหมายของหลักสูตรที่ว่า ความมุ่งหมายของหลักสูตรไม่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงและความต้องการของสังคมปัจจุบัน ดังนั้น เมื่อความมุ่งหมายของหลักสูตรไม่ชัดเจน จึงทำให้การกำหนดโครงสร้างของหลักสูตรขาดสัดส่วนของวิทยาการสมัยใหม่ที่จำเป็นในสังคมปัจจุบันดังกล่าวนั่นเอง

2. เนื้อหาของหลักสูตร

จากการวิเคราะห์เอกสารหลักสูตร ผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องของเนื้อหาวิชากับความมุ่งหมายของหลักสูตร สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย โดยใช้เกณฑ์ความสอดคล้องของอาจารย์ 3 คน จากการวิเคราะห์ของอาจารย์ 5 คน ปรากฏว่า มีเนื้อหาวิชาทุกรายวิชา สอดคล้องกับความมุ่งหมายของหลักสูตร ในข้อที่ 1 และข้อที่ 5 ที่ระบุว่า ข้อ 1 เพื่อให้มีความรู้ทักษะและประสบการณ์ทางด้านนาฏศิลป์ ตรียางค์ คีตศิลป์ทั้งไทยและสากล สามารถปฏิบัติงานในด้านการสอนหรือการแสดงตามสาขาได้อย่างมีประสิทธิภาพและข้อ 5 เพื่อปลูกฝังและสร้างเสริมคุณธรรม จริยธรรม ความสามัคคี ความมีระเบียบวินัย ความซื่อสัตย์สุจริต ความขยันหมั่นเพียร ความมานะอดทน ความสามัคคีในจรรยาอาชีพ ความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม ส่วนความมุ่งหมายในข้อ 3 เพื่อให้รู้จักเคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น มีความสามัคคีในความเป็นคนไทย การอยู่ร่วมกันในสังคมประชาธิปไตย ราชวงศ์จักรีชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์และระบอบการปกครองของไทย และข้อ 4 ให้เข้าใจพื้นฐานและปัญหาทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคมของท้องถิ่นของประเทศและของโลกปัจจุบัน สามารถแก้ปัญหาโดยใช้วิจารณญาณได้อย่างเหมาะสม ปรากฏว่า

ทุกกลุ่มวิชาไม่มีเนื้อหารายวิชาสัมพันธ์สอดคล้องโดยตรง เมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นว่าความมุ่งหมายข้อ 3 เป็นความมุ่งหมายด้านจิตพิสัย แต่การที่เขียนลักษณะเป็นนามธรรม การนำมาสู่การปฏิบัติไม่ชัดเจน ทำให้การกำหนดในเนื้อหาวิชาไม่มีการกำหนดรายละเอียดไว้ในความมุ่งหมายรายวิชาและเนื้อหาสาระของวิชา ส่วนความมุ่งหมายในข้อที่ 4 จากการวิเคราะห์เอกสารมีความสอดคล้องกับความคิดเห็นจากคำถามปลายเปิดของอาจารย์ นักศึกษาและผู้สำเร็จการศึกษาว่า เหมาะสมปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าวิชานาฏศิลป์ไทยเป็นวิชาที่เน้นการเรียนการสอนทางการปฏิบัติเป็นหลัก และเนื้อหาวิชามีลักษณะเฉพาะ การนำไปสัมพันธ์กับความมุ่งหมายดังกล่าวไม่สามารถทำได้ชัดเจน ทำให้เนื้อหาวิชาทุกกลุ่มวิชาไม่มีรายละเอียดปรากฏเช่นกัน

ส่วนความมุ่งหมายในข้อ 2 ที่ระบุว่า เพื่อให้รู้จักวิพากษ์วิจารณ์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ดนตรี รู้จักเลือกสรรผลงานที่มีคุณค่าทางศิลปะ เพื่อนำไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในการประกอบอาชีพและดำเนินชีวิตประจำวัน ปรากฏว่ามีเนื้อหาวิชาถึง 29 รายวิชา ที่ไม่สอดคล้องกับความมุ่งหมายในข้อนี้ โดยแบ่งเป็นภาคทฤษฎีทั้งกลุ่มวิชาชีพบังคับและกลุ่มวิชาชีพเลือก 6 รายวิชา ได้แก่ นท 1204 การละเล่นของไทย 1 นท 1210 บุคคลสำคัญในวงการนาฏดุริยางคศิลป์ 1 นท 1112 ประวัติการละครตะวันออก นท 1217 ภาษานาฏศิลป์ นท 1228 หน้าพาทย์ นท 1230 อุปกรณ์การแสดงบนเวที 1 และภาคปฏิบัติทั้งกลุ่มวิชาชีพบังคับและกลุ่มวิชาชีพเลือก 23 รายวิชา ได้แก่ นท 1105 การแสดงเป็นชุดเป็นตอน 1 นท 1115 ผูกตีบทและขับทโชนละคร 1 นท 1216 ผูกตีบทและขับทโชนละคร 2 นท 1118 ระบำเบ็ดเตล็ด 1 นท 1219 ระบำเบ็ดเตล็ด 2 นท 1120 รำเดี่ยว 1 นท 1221 รำเดี่ยว 2 นท 1124 รำหน้าพาทย์ 1 นท 1125 รำหน้าพาทย์ 2 นท 1126 วิธีใช้อาวุธ 1 นท 1227 วิธีใช้อาวุธ 2 นท 2102 กระบี่กระบอง คท 2101 ขับร้องเพลงไทย 1 คท 2102 ขับร้องเพลงไทย 2 คท 1102 ความรู้เกี่ยวกับดนตรีไทยทั่วไป 1 นส 2102 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับแจ๊สและโมเดิร์นแดนซ์ คท 1102 ทฤษฎีการขับร้อง 1 คท 1205 ทฤษฎีโน้ตสากล นส 2104 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับประวัติบัลเล่ต์ คท 1106 เครื่องดนตรีในวงปี่พาทย์หรือเครื่องสาย 1 คท 1207 เครื่องดนตรีในวงปี่พาทย์หรือเครื่องสาย 2 คท 2202 ดนตรีพื้นเมือง และ คท 1109 เพลงพื้นเมือง เมื่อพิจารณาจากรายวิชาต่าง ๆ ดังกล่าวแล้วจะเห็นว่า รายวิชาที่ไม่สอดคล้องกับความมุ่งหมาย ข้อนี้จะเป็นวิชาปฏิบัติเป็นส่วนใหญ่ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเนื้อหาวิชาดังกล่าวมุ่งให้มีความรู้ชำนาญทางด้านทักษะพิสัยเป็นสำคัญ ส่วนรายวิชาทฤษฎีเนื้อหาวิชาจะมีลักษณะเฉพาะมุ่งศึกษาในส่วนของความรู้เฉพาะขั้น ความรู้หรือ

ความจำเท่านั้น ที่จริงแล้วทั้งรายวิชาปฏิบัติและรายวิชาทฤษฎีควรจะคำนึงถึงความรู้ในขั้นที่นำความรู้ไปใช้ สามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์และประเมินค่าได้ ซึ่งควรจะสอดแทรกเข้าไปในเนื้อหาวิชาทุกรายวิชา ดังที่ วิชัย วงษ์ใหญ่ (2523 : 129 - 132) กล่าวไว้ว่า ความรู้ประกอบไปด้วยความสามารถระดับต่าง ๆ ซึ่งเริ่มต้นจากการรับรู้ในระดับง่าย ๆ จนสามารถสรุปวิเคราะห์เป็นหลักการเกิดความคิดสร้างสรรค์ โดยกล่าวว่า ความสามารถด้านประเมินค่าเป็นขั้นสุดท้ายของพฤติกรรมด้านความรู้และจะเป็นตัวเชื่อมที่สำคัญของพฤติกรรมด้านเจตคติต่อไป

สำหรับความมุ่งหมายในข้อที่ 6 ให้มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพและตระหนักในคุณค่าของศิลปวัฒนธรรมอันเป็นงานสร้างสรรค์ของมนุษย์ เผยแพร่และอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมชาติ ตลอดจนเสริมสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างชาติ ปรากฏว่ามีเนื้อหาวิชา 11 รายวิชา ที่ไม่สอดคล้องกับความมุ่งหมายในข้อนี้ โดยแบ่งเป็นภาคทฤษฎีของกลุ่มวิชาชีพบังคับ 6 รายวิชา ได้แก่ นท 1101 การแต่งกายและการแต่งหน้า นท 1103 การละครสมัยใหม่ นท 1109 นาฏยศัพท์ 1 นท 1114 ประวัติตัวละครและสถานที่สำคัญในเรื่องรามเกียรติ์ นท 1217 ภาษานาฏศิลป์ นท 1228 หน้าพาทย์ และกลุ่มวิชาชีพเลือก 5 รายวิชา ได้แก่ นส 2102 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับแจ๊สและโมเดิร์นแดนซ์ ดท 1205 ทฤษฎีโน้ตสากล นส 2104 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับประวัติบัลเล่ต์ นท 2103 นาฏศิลป์นานาชาติ 1 นท 2204 นาฏศิลป์นานาชาติ 2 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเนื้อหาวิชาดังกล่าวมุ่งให้มีความรู้ความสามารถในเชิงวิชาการเพียงด้านเดียว จึงทำให้ขาดคุณสมบัติทางด้านเจตคติดังกล่าว ที่ควรจะต้องสอดแทรกเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของเนื้อหาวิชาด้วย ดังที่วิชัย วงษ์ใหญ่ (2523 : 129 - 132) กล่าวไว้ว่า การสอนพฤติกรรมด้านเจตคติเป็นสิ่งจำเป็น ควรสอดแทรกทุกโอกาสที่จะกระทำได้ แม้ว่าพฤติกรรมด้านนี้จะไม่เห็นผลในทันที เพราะสิ่งเหล่านี้ต้องการเวลาและโอกาสที่จะส่งเสริมพฤติกรรมดังกล่าว ดังนั้นถ้าหลักสูตรสามารถสอดแทรกพฤติกรรมด้านเจตคติโดยระบุไว้ชัดเจนในเนื้อหาวิชาด้วยจะทำให้เนื้อหาวิชาสอดคล้องตามความมุ่งหมายของหลักสูตรในข้อนี้ทุกรายวิชา

ส่วนความมุ่งหมายในข้อที่ 7 เพื่อส่งเสริมให้มีความคิดริเริ่มในงานศิลปะสามารถสร้างผลงานในวิชาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมการแสดงออกอย่างอิสระ มีจินตัยในการศึกษาค้นคว้าพัฒนาตนเองให้ก้าวหน้าอยู่เสมอ สามารถวางแผนปฏิบัติงานและแก้ปัญหาด้วยหลักวิชา รู้จักการทำงานเป็นหมู่คณะ ยอมรับคำวิพากษ์วิจารณ์ของผู้อื่นด้วยความเป็น

ธรรม ปรากฏว่ามีเนื้อหาวิชา 16 รายวิชา ที่ไม่สอดคล้องกับความมุ่งหมายในข้อนี้ โดยแบ่งเป็น ภาศทฤษฎีของกลุ่มวิชาชีพบังคับ 4 รายวิชา ได้แก่ นท 1109 นาฏยศัพท์ 1 นท 1290 บุคคล สำคัญในวงการนาฏดุริยางคศิลป์ 1 นท 1114 ประวัติตัวละครและสถานที่สำคัญในเรื่อง รามเกียรติ์ นท 1228 หน้าพาทย์และกลุ่มวิชาชีพเลือก 12 รายวิชา ได้แก่ คท 2101 ขับร้อง เพลงไทย 1 คท 2102 ขับร้องเพลงไทย 2 นส 2102 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับแจ๊สและ โมเตอร์ดีนซ์ คท 1101 ทฤษฎีการขับร้อง 1 คท 1202 ทฤษฎีการขับร้อง 2 คท 1205 ทฤษฎีโน้ตสากล นส 2104 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับประวัติศาสตร์บัลเล่ต์ คท 1106 เครื่องดนตรีในวงปี่พาทย์หรือเครื่องสาย 1 คท 1207 เครื่องดนตรีในวงปี่พาทย์หรือ เครื่องสาย 2 คท 2202 ดนตรีพื้นเมือง นท 2103 นาฏศิลป์นานาชาติ 1 และ นท 2204 นาฏศิลป์นานาชาติ 2 เมื่อพิจารณาจากรายวิชาที่ไม่สอดคล้องดังกล่าวนี้ พบว่า เนื้อหาวิชา มุ่งศึกษาในส่วนสำคัญที่องค์ความรู้ที่มีลักษณะ เฉพาะของแต่ละรายวิชาเช่นกัน ซึ่งสอดคล้องกับ ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของอาจารย์จากคำถามปลายเปิดว่า เนื้อหาแต่ละรายวิชามุ่งเน้น ด้านความรู้เป็นหลัก ขาดทักษะการค้นคว้า คิดวิเคราะห์และการแสดงความคิดเห็นของผู้เรียน โดยเสนอแนะว่าควรเพิ่มเนื้อหาวิชาส่วนที่เกี่ยวกับการคิดวิเคราะห์การแก้ปัญหา และการแสดง ความคิดเห็น ด้วยหลักการและเหตุผลให้มากขึ้น ที่เป็นดังนี้อาจเป็นเพราะว่าเนื้อหาวิชา ทางด้านนาฏศิลป์ส่วนใหญ่เป็นการสืบทอดความรู้ที่มีมาแต่เดิม โดยเฉพาะรายวิชาภาคปฏิบัติ เนื้อหาวิชาจึงกำหนดรายละเอียดในส่วนที่จะต้องเรียนรู้ตามรูปแบบที่มีมาเป็นสำคัญ ขาดการ ส่งเสริมความรู้ในขั้นการวิเคราะห์และสังเคราะห์ที่เน้นเฉพาะความรู้ ความจำเท่านั้น

เมื่อพิจารณาผลการวิเคราะห์เนื้อหาของหลักสูตรจากแบบสอบถาม อาจารย์ มีความคิดเห็นโดยรวมว่ามีความเหมาะสมปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า อาจารย์ผู้สอน เข้าใจดีว่า การกำหนดรายละเอียดของเนื้อหาวิชาที่จะให้สอดคล้องกับความมุ่งหมายของ หลักสูตรยังไม่สมบูรณ์ครบถ้วน ขณะที่นักศึกษาและผู้สำเร็จการศึกษามีความคิดเห็นโดยรวมว่า เหมาะสมมาก น่าจะเป็นเพราะว่าทั้ง 2 กลุ่มเป็นผู้เรียนรู้เนื้อหาสาระของรายวิชาจาก ผู้สอน การประเมินเนื้อหาวิชาจึงมาจากรายละเอียดที่ผู้เรียนได้รับจากกิจกรรมการสอนนั้นเอง ความพึงพอใจในสิ่งที่ได้รับน่าจะเป็นส่วนประกอบของการประเมินเนื้อหาหลักสูตรโดยรวมว่า เหมาะสมมาก และจากการพิจารณาเนื้อหาของหลักสูตรรายข้อพบว่า จากการประเมินของ ทั้ง 3 กลุ่ม ที่มีความคิดเห็นตรงกันว่าเนื้อหาหลักสูตรเหมาะสมปานกลางคือ เนื้อหาวิชาสอดคล้อง

กับความต้องการของสังคมปัจจุบัน ความยืดหยุ่นของเนื้อหาวิชาเพื่อความเหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นที่วิทยาลัยตั้งอยู่ ซึ่งสอดคล้องกับการให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากคำถามปลายเปิดด้วยว่า ควรปรับปรุง เนื้อหาวิชา ให้มีความสอดคล้องกับสังคมปัจจุบัน สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้มากขึ้นต่อการประกอบอาชีพ นอกจากนี้ยังมีข้อสังเกตจากข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของ อาจารย์ นักศึกษา และผู้สำเร็จการศึกษาส่วนหนึ่งที่เห็นตรงกันว่า เนื้อหาวิชามีความซ้ำซ้อนกัน ควรปรับปรุงตัดเนื้อหาวิชาที่ซ้ำซ้อนออก ซึ่งผลการประเมินตลอดจนข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะดังกล่าว สอดคล้องกับงานวิจัยของ เจนจิรา เจนาวิน (2536 : 85) ที่พบว่า เนื้อหาของหลักสูตรเหมาะสมและสอดคล้องอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ เนื้อหาขาดความทันสมัย ขาดความน่าสนใจ ขาดความต่อเนื่องและสัมพันธ์กัน ตลอดจนความซ้ำซ้อนกันของเนื้อหา

3. คุณลักษณะของอาจารย์

การวิเคราะห์เกี่ยวกับคุณลักษณะของอาจารย์จากข้อมูลของวิทยาลัยนาฏศิลป์ ในด้านคุณวุฒิพบว่า คุณวุฒิของอาจารย์ผู้สอนในสาขาวิชานาฏศิลป์ ระดับชั้นสูง สอดคล้องตามเกณฑ์ของทบวงมหาวิทยาลัย และบางส่วนมีคุณวุฒิสูงกว่าเกณฑ์ของทบวงมหาวิทยาลัย คืออาจารย์ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี และส่วนหนึ่งจบการศึกษาในระดับปริญญาโท ซึ่งอาจกล่าวได้ว่ามีความรู้ความสามารถ ความเหมาะสมต่อการปฏิบัติภารกิจในฐานะอาจารย์ผู้สอนในระดับอุดมศึกษา สำหรับการวิเคราะห์ในด้านสัดส่วนของอาจารย์ระหว่างผู้สอนต่อจำนวนนักศึกษา มีเฉพาะวิทยาลัยนาฏศิลป์ (กรุงเทพมหานคร) ที่จำนวนนักศึกษามากเกินกว่าเกณฑ์ของทบวงมหาวิทยาลัยโดยมีสัดส่วนผู้สอนต่อหนึ่งนักศึกษา คือ 1 : 40 (ตามเกณฑ์ 1 : 30) แต่ผู้สอนภาคปฏิบัติมีสัดส่วนต่ำกว่าเกณฑ์ คือ 1 : 10 (ตามเกณฑ์ 1 : 15) ในส่วนของสัดส่วนของผู้สอนต่อจำนวนนักศึกษาไม่มีผลกระทบปรากฏชัดต่อคุณลักษณะของอาจารย์ ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลด้านการทำผลงานทางด้านวิจัยและวิชาการ ปรากฏว่า อาจารย์ผู้สอน มีการทำวิจัยและผลงานอยู่ในระดับน้อย แต่มีภาระงานด้านการสอนและภาระงานด้านอื่น ๆ ที่จะต้องปฏิบัติควบคู่กับการสอนอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับการประเมินความคิดเห็นของ อาจารย์ นักศึกษา และผู้สำเร็จการศึกษาจากแบบสอบถามและแบบสอบถามปลายเปิดอาจารย์ นักศึกษา และผู้สำเร็จการศึกษาส่วนหนึ่งที่ให้ข้อเสนอแนะว่าควรส่งเสริมและสนับสนุนการทำวิจัยและผลงานด้านวิชาการ ผลการวิเคราะห์ดังกล่าวยังสอดคล้องกับการสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอนเมื่อศึกษาสภาพปัญหาของการทำวิจัยว่า อาจารย์ทำงานด้านวิจัยและผลงานทางวิชาการทางด้าน

นาฏศิลป์น้อยมาก เนื่องจากมีงานด้านการสอน และภาระงานด้านการแสดงที่วิทยาลัยจะต้องให้บริการแก่ชุมชนเป็นจำนวนมาก ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อการพัฒนาความรู้ความสามารถด้านวิชาการของอาจารย์ ที่จะนำไปสู่คุณภาพการสอนในภาคทฤษฎีต่อไปได้ อย่างไรก็ตามวิทยาลัยก็ได้สนับสนุนและให้ความสำคัญกับการพัฒนาอาจารย์ในด้านการศึกษาคืออยู่อย่างสม่ำเสมอ จึงอาจเป็นกระบวนการหนึ่งที่จะส่งเสริมให้อาจารย์ ได้มีการทบทวนวิจัยและผลงานทางวิชาการเพิ่มมากขึ้นในโอกาสต่อไปได้

จากการวิเคราะห์คุณลักษณะของอาจารย์จากแบบสอบถาม อาจารย์ มีความคิดเห็นโดยรวมว่า มีความเหมาะสมปานกลาง อาจเป็นเพราะว่าการประเมินคุณลักษณะอาจารย์เกี่ยวข้องกับคุณภาพของอาจารย์โดยตรง การประเมินเท่ากับให้อาจารย์บอกสิ่งที่เกี่ยวข้องกับตนเอง น่าจะเป็นไปได้ว่าอาจารย์จะไม่อวดอ้างตนเองว่ามีคุณภาพมาก แต่ประมาณตนว่ามีคุณภาพโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนนักศึกษาและผู้สำเร็จการศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะอาจารย์โดยรวมตรงกันว่าเหมาะสมมาก ที่เป็นเช่นนี้อาจจะเป็นเพราะว่าระบบของวิทยาลัยนาฏศิลป์ปลูกฝังให้ผู้เรียนเคารพเชื่อฟังและยึดอาจารย์เป็นแบบอย่างตลอดเวลา ทำให้ผู้เรียนมีศรัทธาและเชื่อถือความรู้ที่ได้รับ การมีทัศนคติที่ดีต่ออาจารย์น่าจะเป็นส่วนที่ทำให้ทั้ง 2 กลุ่ม ประเมินคุณลักษณะอาจารย์โดยรวมว่าเหมาะสมมาก อนึ่งเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า คุณลักษณะของอาจารย์ที่ทั้ง 3 กลุ่ม มีความเห็นว่ามีเหมาะสมปานกลางตรงกัน คือ มีการประยุกต์เนื้อหาวิชานาฏศิลป์ไทยไปสู่การสอนให้เหมาะสมกับสภาพสังคม เศรษฐกิจ และเทคโนโลยี ให้ความเสมอภาคแก่นักศึกษา ให้อิสระในการคิดสร้างสรรค์งานด้านนาฏศิลป์ไทยแก่นักศึกษา มีการทบทวนวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสาขานาฏศิลป์ไทยและมีการทบทวนวิชาการด้านนาฏศิลป์ไทย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า วิชาชีพนาฏศิลป์ไทย ในยุคปัจจุบันมีการพัฒนาและได้นำไปเผยแพร่ออกสู่นานาประเทศอย่างกว้างขวาง จึงควรเร่งปรับปรุงให้เหมาะสมกับสภาพความต้องการของประชาคมโลก ซึ่งอาจารย์ นักศึกษา และผู้สำเร็จการศึกษาส่วนหนึ่งให้ข้อเสนอแนะว่า ควรมีการสัมมนาและพัฒนาความรู้ความสามารถของอาจารย์ ดังที่ ชนวรรณ อัมสมบุรณ์ (2529 : 129) กล่าวไว้ว่า คุณภาพของคณาจารย์ที่เหมาะสมสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้ได้บุคลากรที่เป็นผลผลิตของหลักสูตรที่มีคุณภาพตามวัตถุประสงค์ แต่ถ้าหากจะเพิ่มคุณภาพของหลักสูตรก็ควรจะต้องปรับปรุงหลักสูตร โดยพัฒนาคุณภาพอาจารย์เกี่ยวกับวิชาการ เทคนิคการสอนโดยการจัดการสัมมนาทางวิชาการ หรือการจัดอบรมหรือการลาศึกษาต่อ

4. อุปกรณ์การเรียนการสอน ตำราเรียน และสถานที่เรียน

การวิเคราะห์ด้านอุปกรณ์การเรียนการสอน ตำราเรียน และสถานที่เรียน

จากแบบสอบถาม อาจารย์ และนักศึกษา มีความคิดเห็นตรงกันโดยรวมว่ามีความเหมาะสมน้อย น่าจะเป็นเพราะว่า อาจารย์เป็นผู้สอน ย่อมต้องการให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากที่สุด การเรียนการสอนจะบรรลุตามความต้องการของผู้สอนต้องอาศัยความพร้อมทั้งจากตัวผู้สอนเอง และเครื่องมือที่จะช่วยให้การเรียนการสอนดำเนินไปสะดวกและรวดเร็ว แต่ผู้สอนพบว่าสิ่งเหล่านี้ไม่พร้อมตามที่ต้องการ ขณะที่ผู้เรียนซึ่งเป็นผู้รับย่อมต้องการความพร้อมในสิ่งเหล่านี้เช่นเดียวกัน เมื่อประสบปัญหาในสภาพที่เป็นจริงว่าอุปกรณ์การเรียนการสอน ตำราเรียน และสถานที่เรียน ไม่เพียงพอ มีคุณภาพต่ำ และไม่ได้มาตรฐาน ทั้ง 2 กลุ่ม จึงประเมินว่า มีความเหมาะสมน้อย ส่วนผู้สำเร็จการศึกษามีความคิดเห็นโดยรวมว่ามีความเหมาะสมปานกลาง อาจจะเป็นเพราะว่า ผู้สำเร็จการศึกษา จบการศึกษาไปแล้วอาจจะเข้าใจถึงสภาพความไม่พร้อมในสิ่งเหล่านี้ และ เห็นว่าสามารถจะเสริมการเรียนการสอนให้ดำเนินไปได้ แม้ว่าจะไม่สมบูรณ์ทั้งหมด จึงประเมิน โดยรวมว่าเหมาะสมปานกลาง แต่เมื่อพิจารณารายข้อทั้ง 3 กลุ่ม มีความคิดเห็นแนวเดียวกันว่า ส่วนใหญ่เหมาะสมน้อย ทั้งด้านปริมาณ คุณภาพ ความทันสมัย ความเหมาะสมและถูกต้องตาม หลักเกณฑ์และมาตรฐาน สอดคล้องกับข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากคำถามปลายเปิดของอาจารย์ นักศึกษา และผู้สำเร็จการศึกษา ส่วนหนึ่งที่ว่า อุปกรณ์การเรียนการสอนไม่เพียงพอและมี คุณภาพต่ำ ตำราเอกสาร และหนังสือทางด้านนาฏศิลป์ไทยในห้องสมุดไม่เพียงพอและล้าสมัย สถานที่เรียนสภาพคับแคบ ไม่ได้มาตรฐาน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะความไม่คล่องตัวในเรื่อง การจัดสรรงบประมาณ การจัดงบประมาณน้อยไม่พอเพียง ขาดเจ้าหน้าที่และบุคลากรที่จะบำรุง รักษาซ่อมแซม สำหรับปัญหาด้านการขาดแคลนตำรา เอกสารทางด้านนาฏศิลป์ไทย ส่วนหนึ่ง มาจากมีผู้เขียนเป็นตำราไว้น้อยมากด้วย จากผลการวิเคราะห์ดังกล่าว สอดคล้องกับงานวิจัย ของ เจนจิรา เจนวนิน (2536 : 85 - 86) ที่พบว่า สื่อการเรียน ตำราเรียน และ สถานที่เรียน มีความเหมาะสม ความทันสมัย และความสะดวกในระดับน้อย โดยวิเคราะห์ว่า น่าจะมาจากการที่ต้องใช้สถานที่ในการเรียนการสอนที่วิทยาลัยนาฏศิลป์ (กรุงเทพมหานคร) ซึ่งสถานที่คับแคบ และอาคารเรียนไม่เพียงพอ และไม่ได้รับความสะดวกในด้านบริการตีเท่าที่ควร นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ อัจจิมา สวัสดิ์ชิน (2532 : 106) ที่พบว่า อุปกรณ์ การเรียนการสอน ตำราเรียน และสถานที่เรียนยังไม่เหมาะสมต่อการจัดการเรียนการสอน

สำหรับข้อเสนอแนะ จากแบบสอบถามปลายเปิดของอาจารย์ นักศึกษาและผู้สำเร็จการศึกษา ส่วนหนึ่งให้ข้อเสนอแนะว่า ควรมีการปรับปรุงจัดหาอุปกรณ์ที่ทันสมัย มีคุณภาพดี และมีปริมาณที่เพียงพอกับการเรียนการสอน จัดหาตำรา หนังสือและเอกสารให้มากกว่านี้ และการปรับปรุงสถานที่เรียนให้ได้มาตรฐาน ข้อมูลดังกล่าวนี้ เป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารที่ควรพิจารณาดำเนินการเพื่อนำมาสู่กระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น เพราะอุปกรณ์การเรียนการสอนเป็นสิ่งจำเป็นในการเรียนการสอน ดังที่ธารง บัวศรี (2506 : 191) ได้กล่าวถึงความสำคัญของอุปกรณ์การสอนไว้ว่า เป็นเครื่องมือที่จะช่วยให้การเรียนการสอนดำเนินไปโดยสะดวกรวดเร็ว และช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจบทเรียนได้ง่าย โดยเฉพาะในการเรียนการสอนนาฏศิลป์ไทย อุปกรณ์การเรียนการสอน สถานที่เรียนเป็นสิ่งจำเป็นมาก ซึ่งเป็นเรื่องที่ฝ่ายบริหารจะต้องพิจารณาดำเนินการแก้ไขต่อไป

ด้านกระบวนการ

1. กระบวนการเรียนการสอน

การวิเคราะห์กระบวนการเรียนการสอนจากแบบสอบถาม อาจารย์มีความคิดเห็นโดยรวมว่า มีความเหมาะสมปานกลาง อาจเป็นเพราะว่า อาจารย์เห็นว่าการเรียนการสอนดำเนินไปได้ไม่ดีเท่าที่ควร โดยอาจารย์คำนึงถึงความพร้อมในด้านอื่น ๆ ด้วย เช่น อุปกรณ์การเรียนการสอนที่อาจารย์ประเมินว่ามีความเหมาะสมน้อย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าอาจารย์วิเคราะห์ว่าสิ่งเหล่านี้มีผลกระทบต่อกระบวนการเรียนการสอนจึงประเมินว่ามีความเหมาะสมเพียงระดับปานกลาง ส่วนนักศึกษาและผู้สำเร็จการศึกษา มีความเห็นโดยรวมว่าเหมาะสมมากซึ่งสอดคล้องกับการประเมินด้านคุณลักษณะอาจารย์ เพราะกระบวนการเรียนการสอนเกี่ยวข้องกับอาจารย์ และคุณภาพของอาจารย์โดยตรง เมื่อทั้ง 2 กลุ่ม มีทัศนคติที่ดีต่อผู้สอน น่าจะเกิดความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนโดยรวม และเมื่อพิจารณารายข้อตามความคิดเห็นของอาจารย์ นักศึกษาและผู้สำเร็จการศึกษาที่เห็นตรงกันว่าเหมาะสมมาก ได้แก่ กระบวนการเรียนการสอนที่ส่งเสริมด้านความรู้ ความสามารถ ทักษะและประสบการณ์ด้านนาฏศิลป์ไทย ความสามารถในการปฏิบัติงาน ในวิชานาฏศิลป์ไทย การสอดแทรกการอบรมสั่งสอนแก่ผู้เรียนในเวลาเรียนและสอดแทรกให้เห็นคุณค่าการอนุรักษ์และเผยแพร่วัฒนธรรมประจำชาติ ผลการวิเคราะห์ดังกล่าว แสดงว่ากระบวนการเรียนการสอนสอดคล้องกับความ

มุ่งหมายของหลักสูตรในการผลิตครูสายอาชีพ นั่นคือ ครูนาฏศิลป์ไทย ซึ่งต้องมีความรู้ความสามารถเชิงวิชาการ และความสามารถทางด้านปฏิบัติงาน ในสาขาวิชานาฏศิลป์ไทย โดยเฉพาะ นั้นแสดงว่า ความมุ่งหมายของหลักสูตรมาสู่การปฏิบัติจริง แต่มีข้อที่น่าสังเกตจากข้อคิดเห็นจากแบบสอบถามปลายเปิด ของอาจารย์ นักศึกษา และผู้สำเร็จการศึกษาส่วนหนึ่ง เกี่ยวกับกระบวนการเรียนการสอนว่า กระบวนการเรียนการสอนใช้การบรรยายเป็นหลัก สอนให้จดจำและเลียนแบบ ยึดครูเป็นศูนย์กลาง ขาดการใช้สื่อและเทคโนโลยีใหม่ ๆ ไม่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เจนจิรา เจนนาวิน (2536 : 86) ที่กล่าวถึง ผลของการวิเคราะห์กระบวนการเรียนการสอนที่มีความเหมาะสมปานกลาง เพราะอาจารย์ผู้สอนไม่ได้เปลี่ยนแปลงหรือปรับปรุงวิธีการสอน หรือไม่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ร่วมกิจกรรม อาจมีปัญหาในการใช้วัสดุอุปกรณ์ ประเด็นดังกล่าวน่าจะเป็นแนวทางที่จะนำมาสู่การพิจารณาปรับปรุงไม่เฉพาะด้านกระบวนการเรียนการสอนเท่านั้น แต่จะต้องคำนึงถึงปัจจัยเบื้องต้นด้านต่าง ๆ ประกอบด้วย

จากข้อเสนอแนะที่ได้จากแบบสอบถามปลายเปิดของอาจารย์ นักศึกษาและผู้สำเร็จการศึกษาส่วนหนึ่ง เสนอแนะว่า ควรปรับปรุงการสอน โดยใช้วิธีนำเสนอความรู้หลายแบบ จัดรายวิชาต่าง ๆ ในลักษณะสัมพันธ์กัน ควรส่งเสริมและให้อิสระในการคิดและสร้างสรรค์ ข้อเสนอแนะดังกล่าว เป็นแนวทางที่จะนำมาสู่การจัดระบบการเรียนที่มีประสิทธิภาพเพื่อนำไปสู่เป้าหมายของหลักสูตร วิธีการที่สำคัญคือ การพัฒนาผู้สอนนั่นเอง แนวทางดำเนินการคือจัดให้มีการพัฒนาอาจารย์ด้านการเรียนการสอน เช่น อบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้ให้ทราบถึงเทคนิควิธีการสอน เพื่อประโยชน์ในการถ่ายทอดความรู้ ด้วยเหตุที่กระบวนการเรียนการสอน มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องโดยตรงกับคุณลักษณะของอาจารย์ ซึ่งผู้บริหารควรพิจารณาด้วยคู่กันไปเพื่อนำไปสู่การวางแผนงาน และการปฏิบัติโดยมีเป้าหมายมาสู่คุณภาพของอาจารย์ และประสิทธิภาพของการเรียนการสอนร่วมกัน

2. การวัดและประเมินผล

การวิเคราะห์การวัดและประเมินผลจากแบบสอบถาม อาจารย์ นักศึกษา และผู้สำเร็จการศึกษามีความคิดเห็นโดยรวมตรงกันว่ามีความเหมาะสมปานกลาง อาจจะเป็นเพราะว่าในกระบวนการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน อาจารย์วัดผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนโดยพิจารณาองค์ประกอบ ทั้งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับความรู้ ความสามารถ ในเนื้อหาโดยตรง

กับความสนใจ เอาใจใส่ ในการเรียนและคุณลักษณะอื่น ๆ ประกอบกัน อย่างไรก็ตาม อาจารย์ก็ยังคาดหวังว่า ควรจะได้พัฒนากระบวนการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน ให้ครอบคลุมเหมาะสมมากยิ่งขึ้นกว่าที่ได้ปฏิบัติอยู่ จึงส่งผลให้อาจารย์ประเมินว่า การวัด และประเมินผลในหลักสูตรมีความเหมาะสมในระดับปานกลาง ในขณะที่นักศึกษา และ ผู้สำเร็จการศึกษาอาจจะพิจารณาเพียงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของตนเอง จากการวัดและ ประเมินผลที่วัดเฉพาะความรู้ ความสามารถ ในเนื้อหาโดยตรงเท่านั้น ซึ่งส่วนใหญ่ไม่เป็น ไปตามคาดหวังของตนเอง จึงส่งผลให้นักศึกษาและผู้สำเร็จการศึกษา ประเมินการวัด และประเมินผลในหลักสูตรว่า มีความเหมาะสมในระดับปานกลางเช่นเดียวกัน และ เมื่อ พิจารณาจากข้อคำถามรายข้อพบว่า มีบางประเด็นที่นักศึกษาเห็นว่าเหมาะสมน้อย คือ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวางหลักเกณฑ์การประเมินผล และการใช้ข้อมูลย้อนกลับ เพื่อปรับปรุงการสอน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า นักศึกษามีความต้องการที่จะมีส่วนร่วมใน กระบวนการวัดและประเมินผล แต่ในสภาพการเรียนที่แท้จริงไม่สามารถกระทำได้ เนื่องจาก นักศึกษามีประสบการณ์ไม่เพียงพอ และธรรมเนียมปฏิบัติของการเรียนการสอนนาฏศิลป์ไทย รูปแบบและแนวทางมาจากการกำหนดของผู้สอน นักศึกษาอยู่ในฐานะผู้ปฏิบัติตามเท่านั้น จึงส่งผลให้นักศึกษาซึ่งอยู่ในวัยที่ต้องการแสดงออกและมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ตนเกี่ยวข้อง เห็นว่ามีความเหมาะสมน้อย นอกจากนี้จากข้อคิดเห็นจากคำถามปลายเปิดของอาจารย์ นักศึกษาและผู้สำเร็จการศึกษาส่วนหนึ่งมีความคิดเห็นว่า การวัดและประเมินผลใช้ผู้สอน เป็นหลัก ไม่มีเกณฑ์มาตรฐานในการวัด และส่วนใหญ่เป็นเฉพาะด้านความรู้ ความจำ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อัจจิมา สวัสดิ์ชิน (2528 : 107) ที่ว่า นักศึกษาบางส่วน แสดงความคิดเห็นว่าการวัดและประเมินผลเหมาะสมน้อย คือ อาจารย์ไม่มีเกณฑ์ในการให้ คะแนนในการปฏิบัติ อาจารย์ผู้สอนมีความลำเอียงในการให้คะแนน และใช้ผู้สอนเป็นหลัก ในการให้คะแนน

สำหรับข้อเสนอแนะจากคำถามปลายเปิดของอาจารย์ นักศึกษาและผู้สำเร็จ การศึกษา ส่วนหนึ่งเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลว่า ควรมีเกณฑ์การวัดและประเมินผล ที่ได้ มาตรฐานมิใช่ยึดผู้สอนแต่ละคนเป็นเกณฑ์ ควรวัดและประเมินผลหลายส่วนและหลายรูปแบบ ข้อเสนอแนะดังกล่าว นำมาสู่วิธีการดำเนินการ เช่น มีการวางเกณฑ์การวัดและประเมินผล ร่วมกับของอาจารย์ในแต่ละกลุ่มวิชา เพื่อให้ได้เกณฑ์การวัดและประเมินผลที่ครอบคลุมทั้งด้าน

ความรู้ ทักษะ และเจตคติ เป็นไปตามความมุ่งหมายที่วางไว้ ดังที่วิชัย วงษ์ใหญ่ (2525 : 26, 191) กล่าวไว้ว่า การประเมินผลการศึกษา เป็นกระบวนการที่แสวงหาวิธีการเรียนการสอนเพื่อไปเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมผู้เรียน ทั้งด้านความรู้ ทักษะความชำนาญ ตลอดจนทัศนคติ ค่านิยม ตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ วิธีการประเมินผลนั้น ควรทำในทัศนะที่กว้าง และมีความลุ่มลึกพอสมควร ไม่ว่าจะเป็นด้านความรู้ ทัศนคติ ค่านิยม ความสนใจ การสังเกต การสัมภาษณ์ เพื่อดูการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมหลาย ๆ ด้าน แต่การประเมินผลทั้งหลายก็ควรจะมีการกำหนดเกณฑ์ให้ชัดเจนว่า จะประเมินอะไร ต้องการให้ได้สิ่งใดจากการประเมิน ตลอดจนระยะเวลาและข้อจำกัดว่าจะกระทำได้นานน้อยเพียงใด

3. การบริหารหลักสูตร

การวิเคราะห์การบริหารหลักสูตรจากแบบสอบถาม อาจารย์ นักศึกษา และผู้สำเร็จการศึกษามีความคิดเห็นโดยรวมตรงกันว่ามีความเหมาะสมปานกลาง อาจจะเป็นเพราะว่าทั้ง 3 กลุ่มเห็นว่า การบริหารหลักสูตรของวิทยาลัยนาฏศิลป์ทุกแห่งไม่ได้มีการจัดระบบ และการดำเนินงานการบริหารหลักสูตรของสาขาวิชา การทำงานขึ้นตรงต่อวิทยาลัยนาฏศิลป์ทุกเรื่อง โดยไม่ได้มีการแจกแบ่งงานให้ชัดเจน จึงน่าจะเป็นส่วนที่ส่งผลให้ทั้ง 3 กลุ่มเห็นว่าการบริหารหลักสูตรโดยรวมมีความเหมาะสมเพียงระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณารายข้อมีเพียงข้อเดียวที่นักศึกษาเห็นว่า มีความเหมาะสมน้อย คือ การประสานงานกับสาขาวิชาอื่น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในแต่ละสาขาวิชาเมื่อไม่มีการจัดระบบการบริหารงาน จึงไม่มีการกำหนดบุคลากรที่ทำหน้าที่โดยเฉพาะ ทำให้นักศึกษาไม่ได้รับความสะดวกในการติดต่อเรื่องต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับข้อคิดเห็นจากคำถามปลายเปิดของอาจารย์ นักศึกษา และผู้สำเร็จการศึกษาส่วนหนึ่งที่ว่า การจัดระบบการบริหารหลักสูตรสาขานาฏศิลป์ไม่ชัดเจน ทั้งด้านการเรียนการสอนและด้านกิจกรรมการแสดงอาจารย์ยังให้ข้อคิดเห็นว่า ไม่มีงบประมาณเฉพาะสาขาเพื่อสนับสนุนการบริหารงานในด้านต่าง ๆ บุคลากรไม่เพียงพอและไม่มีเกณฑ์ในการพิจารณาความรู้ความสามารถเพื่อความเหมาะสมของบุคลากร ส่วนนักศึกษามีข้อคิดเห็นว่า ไม่มีการจัดงานบริการแก่ผู้เรียน การจัดตารางเรียนและสถานที่เรียนไม่เป็นระบบ และขาดงานประชาสัมพันธ์ ทั้งอาจารย์ นักศึกษา และผู้สำเร็จการศึกษาส่วนหนึ่งให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตร ควรจัดระบบการบริหารงานให้เป็นรูปธรรม ควรมีงบประมาณเพื่อการดำเนินงาน สามารถบริหารและดำเนินการได้ในสายงาน จากข้อคิดเห็นและ

ข้อเสนอแนะดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า การบริหารหลักสูตรของสาขานาฏศิลป์ไทย ควรจะต้องมีการศึกษาและวางแผนงานให้ชัดเจนทั้งด้านองค์กรและด้านบุคลากร ซึ่งต้องดำเนินงานตั้งแต่การวางแผนงานของวิทยาลัย ถ้าไม่มีการกำหนดมาจากแผนงานของผู้บริหาร การบริหารหลักสูตรของสาขาไม่สามารถจัดระบบงานของสาขาได้ ดังที่ นพคุณ ศิริวรรณ (2532 : 141 ; อ้างอิงมาจาก Gregario. 1978 : 3) กล่าวว่า เมื่อพบว่า การบริหารการศึกษาเป็นข้อปัญหานั้นที่จะมีการศึกษาและวางแผนให้ชัดเจน ซึ่งในส่วนนี้ควรจะได้มีการทบทวนถึงความจำเป็นในการจัดให้มีคณะกรรมการที่ทำหน้าที่ติดตามและวางแผนการบริหารหลักสูตรอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ เพื่อนำเสนอผู้มีอำนาจตัดสินใจเพื่อพิจารณา ทั้งนี้การบริหารงานใด ๆ ก็ตามหากจะทำงานให้มีคุณภาพ จำเป็นต้องมีการวางแผนงาน แล้วจึงดำเนินการตามแผนที่วางไว้ในขณะเดียวกันก็มีการประเมินผลงานทั้งในขณะทำงานดำเนินอยู่และประเมินผลเมื่องานได้ทำไปแล้ว เพื่อจะได้นำผลมาพิจารณาปรับปรุงเพื่อการวางแผนงานขั้นต่อไป อย่างมีประสิทธิภาพ

ด้านผลผลิต

จากการวิเคราะห์ด้านผลผลิตเกี่ยวกับประสิทธิภาพของผู้สำเร็จการศึกษาจากแบบสอบถาม ผู้สำเร็จการศึกษามีความคิดเห็นโดยรวมว่ามีความเหมาะสมมาก อาจจะเป็นเพราะว่าผู้สำเร็จการศึกษามีความพึงพอใจในความรู้ ความสามารถของตน และส่วนใหญ่เมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วก็ได้ประกอบอาชีพตรงตามสาขาที่เรียนมาจึงประเมินคุณภาพของตนเองโดยรวมว่าเหมาะสมมาก แต่เมื่อพิจารณาในรายละเอียดก็มีบางส่วนที่ผู้สำเร็จการศึกษาเห็นว่ามีความเหมาะสมปานกลาง คือ ความรู้ทั่วไป และความรู้ความสามารถในการเรียนและตัดต่อบทละคร ซึ่งสอดคล้องกับผลการประเมินในด้านโครงสร้างและเนื้อหาหลักสูตร ซึ่งมีเนื้อหาและรายวิชาที่นำไปสู่ ความมุ่งหมายของหลักสูตรดังกล่าวไม่ชัดเจนเช่นกัน

สำหรับการวิเคราะห์ด้านผลผลิตเกี่ยวกับประสิทธิภาพของผู้สำเร็จการศึกษาจากแบบสอบถามของผู้บังคับบัญชาของผู้สำเร็จการศึกษา ปรากฏว่าผู้บังคับบัญชาเห็นว่าผู้สำเร็จการศึกษามีคุณสมบัติที่ปฏิบัติงานอยู่โดยรวมเหมาะสมปานกลาง แต่ผู้บังคับบัญชาต้องการคุณสมบัติของผู้สำเร็จการศึกษาโดยรวม ที่มีคุณภาพในระดับมาก ผู้บังคับบัญชาเห็นว่าคุณสมบัติของผู้สำเร็จการศึกษาที่ปฏิบัติงานอยู่โดยรวมกับคุณสมบัติของผู้สำเร็จการศึกษาที่ผู้บังคับบัญชาต้องการมีความแตกต่างกัน โดยมีคุณสมบัติที่ผู้บังคับบัญชาต้องการสูงกว่าคุณสมบัติของผู้สำเร็จ

การศึกษาที่ปฏิบัติงานอยู่ ดังนั้นแม้ว่าผู้สำเร็จการศึกษาจะประเมินตนเองว่ามีคุณสมบัติโดยรวม มีความเหมาะสมมากก็ตาม แต่ยังไม่สอดคล้องเหมาะสมตามความต้องการของผู้บังคับบัญชาที่ผู้สำเร็จการศึกษาศึกษาปฏิบัติงานอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อัจจิมา สวัสดิ์ชีวิน (2532 : บทคัดย่อ) ที่พบว่า ผู้สำเร็จการศึกษามีคุณสมบัติโดยรวมเหมาะสมในระดับมาก แต่ผู้บังคับบัญชามีความต้องการให้ผู้สำเร็จการศึกษามีคุณสมบัติเหมาะสมมากยิ่งขึ้น ดังนั้นในการดำเนินงานในหลักสูตรประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ชั้นสูง สาขานาฏศิลป์ไทย ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องจึงควรจะต้องคำนึงถึงผลผลิตของหลักสูตร โดยเน้นในเรื่องกระบวนการพัฒนาให้ผู้สำเร็จการศึกษา มีคุณสมบัติตามเป้าหมายของหลักสูตรมากขึ้น

สรุปรวมการวิเคราะห์หลักสูตร 4 ด้าน คือ บริบท ปัจจัยเบื้องต้น กระบวนการ และผลผลิตกับเกณฑ์ที่กำหนด

สำหรับผลรวมทั้ง 4 ด้าน คือ บริบท ปัจจัยเบื้องต้น กระบวนการ และผลผลิต จากการประเมินของอาจารย์ นักศึกษา และผู้สำเร็จการศึกษา ผลการวิเคราะห์ พบว่า อาจารย์ประเมินปัจจัยเบื้องต้นและกระบวนการในหลักสูตรไม่แตกต่างจากเกณฑ์ที่กำหนด คือ 3.00 ส่วนนักศึกษา และผู้สำเร็จการศึกษาระเมินว่า แตกต่างจากเกณฑ์ที่กำหนดในลักษณะที่สูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ นอกจากนั้นในด้านบริบท ผลการวิเคราะห์ พบว่า ทั้ง 3 กลุ่มแตกต่างจากเกณฑ์ที่กำหนดในลักษณะสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ และด้านผลผลิตผลการวิเคราะห์ของผู้สำเร็จการศึกษาแตกต่างจากเกณฑ์ในลักษณะสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ จากผลการวิเคราะห์ดังกล่าว แสดงว่าหลักสูตรโดยรวมมีความเหมาะสม แต่เมื่อพิจารณาจากรายละเอียดของหัวข้อต่าง ๆ ทั้ง 4 ด้าน จะเห็นว่า มีหลายประเด็นที่ขาดความเหมาะสม ที่จะป็นข้อมูลนำมาสู่แนวทางการปรับปรุงหลักสูตรให้เหมาะสมยิ่งขึ้น ดังที่ วิชัย วงษ์ใหญ่ (2533 : 203) กล่าวว่า การประเมินแต่ละส่วนจะเป็นตัวบ่งชี้ว่าองค์ประกอบหลักสูตรส่วนใดที่สมควรพิจารณาปรับปรุงแก้ไขเปลี่ยนแปลงให้หลักสูตรมีประสิทธิภาพขึ้น กอปรกับหลักสูตรประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ชั้นสูงสาขาวิชานาฏศิลป์ไทย ซึ่งใช้มาตั้งแต่ปีการศึกษา 2527 โดยยังไม่มีเปลี่ยนแปลงเลย ควรจะต้องมีการปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงหลักสูตร เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคมและความเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ เพราะหลักสูตรที่ดีต้องมีการเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงอยู่เสมอ ดังที่สมบุรณ์ ชิตพงศ์ (2529 : 1) กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตรเป็น

สิ่งจำเป็นสมควรที่จะดำเนินการเป็นระยะ ๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลสำคัญที่จะทำให้ผู้เกี่ยวข้องได้ใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงและพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคมและเศรษฐกิจได้อย่างถูกต้อง

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องในการแก้ไข ปรับปรุง และพัฒนาหลักสูตร
ควรพิจารณาส่วนต่าง ๆ ของหลักสูตรดังต่อไปนี้

ด้านบริบท

1. ควรกำหนดความมุ่งหมายให้ชัดเจน ใช้ภาษาที่ง่ายแก่การเข้าใจ สื่อความหมายที่ตรงกัน
2. ความมุ่งหมายแต่ละข้อควรมีขอบเขตที่ชัดเจน ในแต่ละประเด็น เพื่อเป็นแนวทางในการนำไปปฏิบัติได้ง่าย
3. ความมุ่งหมายควรครอบคลุมทั้ง 3 ด้าน คือ พุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย โดยมีสัดส่วนที่เหมาะสมสมดุลกัน และควรเรียงลำดับให้เป็นหมวดหมู่
4. ความมุ่งหมายควรสอดคล้องกับสังคมปัจจุบัน และทันสมัยอยู่เสมอ
5. ควรกำหนดความมุ่งหมายให้มีแนวทางในการประกอบอาชีพที่กว้างขึ้น และทันต่อการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ

ด้านปัจจัยเบื้องต้น

โครงสร้างของหลักสูตร

1. ควรพิจารณาจำนวนหน่วยกิตภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติให้เหมาะสมตามลำดับความสำคัญของรายวิชา
2. ควรพิจารณาเวลาให้เหมาะสมกับหน่วยกิตในแต่ละรายวิชา
3. ควรพิจารณาปรับปรุงรายวิชาให้สอดคล้องกับสภาพสังคมปัจจุบัน เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ วิทยาการ และเทคโนโลยี เช่น ภาษาอังกฤษ คอมพิวเตอร์

4. ควรพิจารณา ปรับปรุง หน่วยกิตวิชาเลือกเสรีให้มากขึ้น ให้ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนวิชาเลือกได้หลากหลาย ตามความสนใจ ความสามารถ ความต้องการและความถนัดของผู้เรียน

เนื้อหาของหลักสูตร

1. ควรพิจารณาเนื้อหารายวิชาต่าง ๆ เพื่อปรับปรุงแก้ไขลดความซ้ำซ้อนของเนื้อหาวิชา
2. ควรกำหนดเนื้อหาวิชาภาคปฏิบัติให้พอเหมาะกับเวลาเรียน
3. ควรปรับปรุงเนื้อหาวิชาให้ทันสมัย สามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติงาน และสอดคล้องกับความต้องการของสังคม
4. ควรปรับปรุงเนื้อหาวิชาให้มีความยืดหยุ่นมากขึ้น เพื่อความเหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นที่วิทยาลัยตั้งอยู่ และเป็นแนวทางให้ผู้สอนและผู้เรียนพิจารณาและเลือกได้ตามความเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงในยุคโลกาภิวัตน์
5. ควรปรับปรุงเนื้อหาของทุกรายวิชาให้สอดคล้องกับความมุ่งหมายที่กำหนดไว้

คุณลักษณะอาจารย์

1. ส่งเสริม และสนับสนุนให้อาจารย์ ทบทวนทางวิชาการ หรือทบทวนอย่างต่อเนื่อง เช่น ให้ทุนสนับสนุน กำหนดชั่วโมงสอนและการทำงานด้านอื่น ๆ ของอาจารย์ให้พอเหมาะ
2. พัฒนาคุณภาพของอาจารย์ โดยส่งเสริมให้อาจารย์ได้ศึกษาต่อ จัดการอบรม หรือสัมมนาทางวิชาการสม่ำเสมอ เพื่อให้อาจารย์มีความรู้ที่ทันสมัย ทราบถึงเทคนิควิธีการสอน เทคโนโลยีใหม่ ๆ เพื่อเพิ่มพูนความรู้และนำมาสู่ประสิทธิภาพในการถ่ายทอดความรู้
3. ควรจัดให้มีคณะกรรมการนิเทศก์การใช้หลักสูตรและการสอน เพื่อสนับสนุน และส่งเสริมการใช้หลักสูตร ที่มีประสิทธิภาพของอาจารย์
4. ส่งเสริมให้ด้านการศึกษาค้นคว้า ในรูปแบบของตำรา เอกสาร การศึกษา และงานต่าง ๆ เพื่อความรู้ทางวิชาการ และการวิจัยแก่อาจารย์

อุปกรณ์การเรียนการสอน ตำราเรียน และสถานที่เรียน

1. ควรตั้งงบประมาณประจำปี ส่วนหนึ่งเพื่อใช้จ่ายในด้านอุปกรณ์การเรียนการสอน ตำราเรียน และสถานที่เรียน
2. ควรจัดหาอุปกรณ์การเรียนการสอนที่มีคุณภาพ มีปริมาณเพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอน
3. ควรจัดแผนบำรุงรักษา อุปกรณ์เพื่อความสะดวกในการใช้
4. ควรจัดหาหนังสือ เอกสาร ตำราค้นคว้าในห้องสมุด ให้มีปริมาณเพียงพอ
5. ควรจัดให้มีศูนย์ผลิตและพัฒนาสื่อการสอน ส่งเสริมให้อาจารย์เขียนตำราเรียนทางด้านนาฏศิลป์ไทย โดยให้ทุนสนับสนุน
6. สถานที่เรียนภาคปฏิบัติควรปรับปรุงให้ได้มาตรฐานโดยติดกระจกทั้ง 4 ด้าน มีขนาดที่พอเหมาะกับการเรียน และเพียงพอกับชั้นเรียน
7. ทุกวิทยาลัยควรจัดสร้างเวทีหรือโรงละคร ภายในวิทยาลัยเพื่อส่งเสริมกิจกรรมการเรียนการสอน และเพิ่มประสบการณ์ด้านการแสดงแก่นักศึกษา
8. ควรจัดให้มีสถานที่สำหรับฝึกซ้อมการแสดงโดยเฉพาะเป็นสัดส่วน ไม่ควรใช้ห้องเรียนภาคปฏิบัติ
9. นำเทคโนโลยีทางการศึกษาที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิผลสูงสุด

ด้านกระบวนการ

กระบวนการเรียนการสอน

1. ควรจัดให้มีการอบรมสัมมนาผู้สอนในเรื่องนวัตกรรมวิธีสอนใหม่ ๆ อย่างทั่วถึงและเข้มข้น
2. ควรมีการส่งเสริม และพัฒนาทางด้านคุณธรรม และวิชาการเพื่อเพิ่มพูนประสิทธิภาพในการเรียนการสอน
3. วิทยาลัยควรสนับสนุนการเรียนการสอนโดยมีงบประมาณช่วยเหลือ เช่น การเชิญวิทยากรผู้ทรงความรู้มาบรรยาย การศึกษาและดูงานนอกสถานที่ การศึกษาค้นคว้า และการทดลองปฏิบัติ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนอกชั้นเรียน

4. ควรปรับปรุงการสอนส่งเสริมและสนับสนุนการใช้สื่อและเทคโนโลยีใหม่ ๆ ประกอบการเรียนการสอน แนะนำการใช้เทคนิควิธีสอนหลาย ๆ วิธี

การวัดและประเมินผล

1. ควรจัดอาจารย์ในแต่ละกลุ่มวิชา ทำเกณฑ์มาตรฐานสำหรับวัดและประเมินผล เพื่อให้การวัดและประเมินผลในแต่ละวิชาเป็นไปในทิศทางเดียวกัน
2. ควรใช้วิธีวัดและประเมินผลหลายวิธี และหลาย ๆ ด้าน
3. ควรนำผลที่ได้จากการวัดและประเมินผลไปใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอน

การบริหารหลักสูตร

1. วิทยาลัยควรจัดระบบการบริหารหลักสูตรแต่ละสาขาให้ชัดเจน โดยมีคณะกรรมการบริหารหลักสูตรของสาขาวิชาในการดำเนินงาน ควรส่งเสริมการใช้หลักสูตรให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด
2. ผู้บริหารควรวางแผนการจัดอบรมสัมมนาเพื่อพัฒนาอาจารย์ให้มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของหลักสูตร วิธีสอนและเทคนิคการสอน การใช้และพัฒนาสื่อการสอน ทั้งระยะสั้น และระยะยาวอย่างต่อเนื่อง
3. ควรจัดให้มีคณะกรรมการหรือหน่วยงานย่อยทำหน้าที่กำกับ ติดตาม และประเมินผล การบริหารหลักสูตร เพื่อใช้เป็นข้อมูลสำหรับผู้ที่มีความสนใจในการปรับปรุงและพัฒนาการบริหารหลักสูตรต่อไป
4. ควรจัดให้มีหน่วยงานประชาสัมพันธ์และการบริการของสาขาวิชานาฏศิลป์ไทย เพื่อให้ข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับงานของสาขานาฏศิลป์ไทย การประสานงานภายในสาขาและต่างสาขา การให้บริการแก่นักศึกษาและบุคคลภายนอก

ด้านผลผลิต

ประสิทธิภาพของผู้สำเร็จการศึกษา

1. ควรมีการให้ความรู้ ความเข้าใจในหลักสูตรแก่อาจารย์ผู้สอน และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตร เพื่อให้การปฏิบัติจริงเป็นไปตามความมุ่งหมายของหลักสูตร

2. ควรมีการติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษาเป็นระยะ หลังจากสำเร็จการศึกษาจากหลักสูตรไปแล้ว
3. นำข้อมูลที่ได้จากการติดตามและประเมินผลมาสู่กระบวนการพัฒนาคุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษาให้สูงขึ้น
4. คุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษาที่ควรพิจารณาปรับปรุง คือ ด้านความรู้ความสามารถทั่วไปการรู้จักคิดวิเคราะห์ วิเคราะห์ และการสร้างสรรค์ และการเขียนและตัดต่อบทละคร
5. จัดให้มีการฝึกอบรมขั้นสูงแก่ผู้สำเร็จการศึกษาไปแล้วให้ได้ประสบการณ์ใหม่อยู่เสมอ

2. ข้อเสนอแนะทั่วไป

การพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ชั้นสูง สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย กรมศิลปากรควรกำหนดนโยบายเกี่ยวกับทิศทางการจัดการศึกษา ให้ชัดเจนขึ้น ควรแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรดำเนินงาน ควรสนับสนุนด้านงบประมาณเพื่อให้วิทยาลัยจัดการบริหารและบริการหลักสูตรได้ครบถ้วนเพียงพอมากขึ้น ในด้านของผลผลิตต้องมีการแนะแนว การประกอบอาชีพต่าง ๆ ทั้งในระบบราชการ เอกชน และอาชีพอิสระ นโยบายของกรมศิลปากร ควรสนับสนุนกำหนดอัตราค่าจ้างครู สายผู้สอนให้มากขึ้น โดยคำนึงถึงจำนวนผู้สำเร็จการศึกษาที่จบในแต่ละปีการศึกษา ส่วนนโยบายในระดับวิทยาลัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรโดยตรงในการผลิตผู้สำเร็จการศึกษา ควรมีการแนะแนวผลผลิตของหลักสูตร ทั้งกลุ่มที่ต้องการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น และกลุ่มที่ต้องการออกไปประกอบอาชีพ สำหรับกลุ่มที่ต้องการศึกษาต่อควรแนะแนวการศึกษา พร้อมทั้งบอกรายละเอียดในการรับสมัครนักศึกษาของสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ส่วนกลุ่มของผู้ที่ต้องการประกอบอาชีพควรแนะแนวการประกอบอาชีพต่าง ๆ และประชาสัมพันธ์หรือติดประกาศรับสมัครงานทั้งหน่วยราชการและเอกชน ให้ผู้สำเร็จการศึกษาได้ทราบ ควรมีการติดตามและประเมินผลเกี่ยวกับผู้สำเร็จการศึกษา เพื่อนำมาสู่กระบวนการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรต่อไป

3. ข้อเสนอแนะในการวิจัย

1. ควรมีการทบทวนวิจัยเกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร ประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ชั้นสูง สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย อย่างต่อเนื่องในระยะ 4 ปีต่อครั้ง เพื่อนำข้อมูลมาปรับปรุงหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับความต้องการของสังคม
2. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับทักษะของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา ต่อการพัฒนาการเรียนการสอนสาขาวิชานาฏศิลป์ ดุริยางค์และคีตศิลป์ ของวิทยาลัยนาฏศิลป์ สถาบันนาฏดุริยางคศิลป์
3. ควรมีการศึกษาความต้องการของผู้บังคับบัญชา นายจ้าง คณาจารย์และนักศึกษาต่อการพัฒนาหลักสูตรของวิทยาลัยนาฏศิลป์ สถาบันนาฏดุริยางคศิลป์
4. ควรมีการวิจัยรูปแบบการพัฒนาอาจารย์ นักศึกษา และผู้สำเร็จการศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย เพื่อให้มีประสบการณ์ที่มีคุณภาพอยู่เสมอ

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

ก่อ สวัสดิพิพาณิชย์. "การประชุมชี้แจงนโยบายการบริหารการศึกษา," มิตรศรี.

21(10) : 7 - 9 ; พฤศจิกายน 2521.

กาญจนา कुमारกี. หลักสูตรและการพัฒนา. นครปฐม : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2527.

เกษกานดา สุภาพจน์. การประเมินหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต วิชาเอกธุรกิจศึกษา
การเลขานุการของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล พุทธศักราช 2529. ปริณิพนธ์
กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2533.
อัสสาเนา.

เจนจิรา เจนนาวิน. การประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต วิชาเอกนาฏศิลป์ไทย
พุทธศักราช 2529 ของ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล. ปริณิพนธ์ กศ.ม.
พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2536. อัสสาเนา.

ฉลอง บุญญนันต์. "การประเมินผลหลักสูตร," วารสารสุศึกษา. 8(29) : 49 - 67 ;
มกราคม - เมษายน 2528.

เฉลิม ม่วงแพร่ศรี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นิลวรรณ วรรณลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่วิทยาลัยนาฏศิลป์
(กรุงเทพมหานคร). เมื่อวันที่ 1 พฤศจิกายน พ.ศ. 2539.

ชมพันธุ์ ภูษรณ อยุธยา. เอกสารเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2530. อัสสาเนา.

_____. เอกสารประกอบการสอนวิชาการพัฒนาหลักสูตร (HG 511) ภาคเรียนที่ 1
ปีการศึกษา 2537. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2537.

โชติ เพชรชื่น. เทคนิคการประเมินหลักสูตร. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2529.

_____. "การประเมินหลักสูตร," ใน สารานุกรมศึกษาศาสตร์. หน้า 570 - 573.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2536.

ทศนา แฉมมณี. "แนวคิดเกี่ยวกับวิธีการประเมินหลักสูตร," ใน เอกสารประกอบการประชุม
สัมมนาเรื่อง แนวทางการประเมินและพัฒนาหลักสูตรระดับอุดมศึกษา. หน้า 51 -
53. กรุงเทพฯ : กองวิชาการ ทบวงมหาวิทยาลัย, 2526.

- ทศนา แคมมณี. "การประเมินหลักสูตร," ใน เอกสารการประเมินผลและพัฒนาหลักสูตร การศึกษาระดับปริญญาตรี. หน้า 1 - 5. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ, 2529.
- _____. "การประเมินผลหลักสูตร," ใน รวบรวมบทความทางการประเมินโครงการ. หน้า 133 - 151. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2535.
- ชนวรรณ อัมสมบูรณ์. "การประเมินผลงานสุศึกษาในโรงเรียน : กระบวนการวิเคราะห์ อย่างเป็นระบบ," วารสารสุศึกษา. 8(29) : 21 - 32 ; มกราคม - เมษายน 2528.
- _____. "การวางแผนและประเมินผลงานสุศึกษา," ใน รายงานการประชุมสัมมนา วิชาการสุศึกษาแห่งชาติ ครั้งที่ 4. หน้า 129 - 141. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ศรีอนันต์, 2529.
- ธวัชชัย ชัยจิรฉายกุล. การพัฒนาหลักสูตรจากแนวความคิดสู่แนวปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : ภาควิชาสุศึกษาศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล, 2529.
- ธารี วาริสต์. การประเมินหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพประเภทเกษตรกรรม พ.ศ. 2521 ของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตปทุมธานี. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2537. อัดสำเนา.
- ธำรง บัวศรี. ทฤษฎีหลักสูตร การออกแบบและพัฒนา. กรุงเทพฯ : สุรสภา ลาดพร้าว, 2532.
- _____. หลักการสุศึกษา. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2506.
- นพคุณ ศิริวรรณ. เกษตรกรยุคใหม่ ความหวังของเกษตรกรไทยในอนาคต. กรุงเทพฯ : ศูนย์การพิมพ์พลชัย, 2532.
- นาฏศิลป์, วิทยาลัย. เอกสารประกอบการสัมมนาทางวิชาการเรื่อง วิทยาลัยนาฏศิลป์ใน ทศวรรษหน้า. หน้า 1 - 17. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยนาฏศิลป์, 2537.
- _____. สรุปรายงานปริมาณงานการแสดงโดยเฉลี่ยต่อปี ตั้งแต่ปีการศึกษา 2536 - 2540 (เดือนมิถุนายน 2540). 2540. ไม่มีเลขหน้า.
- บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. "การประเมินหลักสูตร : แนวคิดและประสบการณ์," ใน รวม บทความการวิจัย การวัด และการประเมินผล. หน้า 212 - 217. นครปฐม : คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล, 2533.

- บุญส่ง นิลแก้ว. การประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัดและประเมินผล การศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ปรินทิพนิพนธ์ กศ.ด. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2530. อัดสำเนา.
- พจน์ สะเพียรชัย. "โครงสร้างของหลักสูตรทั่วไป," ใน วารสารสภาการศึกษาแห่งชาติ. 14(2) : 71 - 78 ; กันยายน 2515.
- พรทิพย์ อุดมสิน. มูลเหตุจูงใจบางประการในการเลือกเรียนวิชาชีพครูเกษร ของ นิสิต นักศึกษา ในสถาบันฝึกหัดครู. กรุงเทพฯ : ภาควิชาอาชีวศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2523.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์ และสังคมศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์และทำปกเจริญผล, 2531.
- พัชรา เลิศประเสริฐศิริ. การประเมินหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง วิชาเอกสุขศึกษา พุทธศักราช 2529 ในวิทยาลัยพลศึกษา. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2532. อัดสำเนา.
- ภัทรา อรัณยภาค. การประเมินหลักสูตรการสาธารณสุขชุมชน (ผดุงครรภ์อนามัย) : การศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนผดุงครรภ์อนามัย ศูนย์อนามัยแม่และเด็ก เขต 9 จังหวัดยะลา. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529. อัดสำเนา.
- ภิญโญ สาธร. หลักการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์วัฒนาพานิช, 2526.
- มยุรี พลากร. การประเมินหลักสูตรแพทยศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์พระมงกุฎเกล้า. ปรินทิพนิพนธ์ กศ.ด. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2529. อัดสำเนา.
- มหาวิทยาลัย, ทบวง. ประกาศทบวงมหาวิทยาลัยเรื่องเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรประกาศนียบัตร วิชาชีพชั้นสูง พ.ศ. 2524. ลงวันที่ 20 พฤษภาคม 2524.
- ลักขณา บรรพกาญจน์. การประเมินผลโครงการอบรมครูประจำการที่ไม่มีวุฒิ. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523. อัดสำเนา.
- วริยา ปานปรุ่ง. การประเมินหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต โปรแกรมอุตสาหกรรมท่องเที่ยว สหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์. ปรินทิพนิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2538. อัดสำเนา.

วิชัย วงษ์ใหญ่. "การพัฒนาหลักสูตรแบบครบวงจร," วิจัยการศึกษา, 17(2) :

เมษายน - มิถุนายน 2530.

_____. การพัฒนาหลักสูตรแบบครบวงจร. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533.

_____. พัฒนาหลักสูตรและการสอน-มิติใหม่. กรุงเทพฯ : ธเนศวรการพิมพ์, 2525.

วิจิต บัวแก้ว และคนอื่น ๆ. รายงานการวิจัยเรื่องการประเมินหลักสูตรอุตสาหกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีไฟฟ้าอุตสาหกรรม ของสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ พุทธศักราช 2527. กรุงเทพฯ : ม.ป.ท., 2535. อัดสำเนา.

ศิลปากร, กรม. หลักสูตรนาฏศิลป์ชั้นสูง พุทธศักราช 2527. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : กรมศิลปากร, 2537.

_____. เกณฑ์มาตรฐานในการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา สังกัดกองศิลปศึกษา กรมศิลปากร. ม.ป.ป. ไม่มีเลขหน้า.

สมบัติ สุวรรณพิทักษ์. การสร้างชุดฝึกอบรมทางไกล เพื่อเสริมสร้างสมรรถภาพเกี่ยวกับการประเมินโครงการของบุคลากรศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาค และศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด. ปรินญานันท์ กศ.ด. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2529. อัดสำเนา.

สมบัติ ชิตพงศ์. "รูปแบบการประเมินหลักสูตร," ใน เอกสารการประชุมเรื่องการประเมินและพัฒนาหลักสูตรการศึกษาระดับปริญญาตรี. หน้า 1 - 15. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2529.

สมพงษ์ ตั้งพงษ์. การประเมินหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง วิชาเอกพลศึกษา พุทธศักราช 2529. ปรินญานันท์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2533. อัดสำเนา.

สมหญิง จันทรไทย. การประเมินหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต วิชาเอกพลศึกษาของสภาการศึกษา (ฉบับปรับปรุง) พุทธศักราช 2524. ปรินญานันท์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2530. อัดสำเนา.

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. การประเมินผลโครงการประชุม หลักการและการประยุกต์ใช้. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2524.

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และคณะ. รายงานการประเมินผลหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต

สาขาจิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522.

สมพิศ สุขพิพัฒน์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นิลวรรณ วรรณะลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่วิทยาลัย

นาฏศิลป์ (กรุงเทพมหานคร) เมื่อวันที่ 28 ตุลาคม พ.ศ. 2539.

สังต์ อุทรานนท์. พื้นฐานและหลักการพัฒนาหลักสูตร. กรุงเทพฯ : วงเดือนการพิมพ์,

2527.

_____. พื้นฐานและหลักการพัฒนาหลักสูตร. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : เซนเตอร์
พับลิเคชั่น, 2528.

_____. พื้นฐานและหลักการพัฒนาหลักสูตร. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : ภาควิชา
บริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2532.

สันต์ ชรรณบำรุง. หลักสูตรและการบริหารหลักสูตร. กรุงเทพฯ : การพัฒนาตราและ
เอกสาร กรมการฝึกหัดครู, 2527.

สุชาติ โสมประยูร. การสอนสุขศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช
จำกัด, 2525.

สุภาวดี โพธิเวชกุล เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นิลวรรณ วรรณะลี เป็นผู้สัมภาษณ์,
ที่วิทยาลัยนาฏศิลป์ (กรุงเทพมหานคร) เมื่อวันที่ 28 ตุลาคม พ.ศ. 2539.

สุภาวดี โพธิเวชกุล และสุรีย์ อัญญะวัชระ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นิลวรรณ วรรณะลี
เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่วิทยาลัยนาฏศิลป์ (กรุงเทพมหานคร) เมื่อวันที่ 4 พฤศจิกายน
พ.ศ. 2539.

สุรพล เกตุเกลี้ยง. การประเมินหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต วิชาเอกเทคโนโลยีทาง
การเกษตรในสหวิทยาลัยทักษิณ. ปริญญาทิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2538. อัดสำเนา.

สุรีย์ อัญญะวัชระ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นิลวรรณ วรรณะลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่วิทยาลัย
นาฏศิลป์ (กรุงเทพมหานคร). เมื่อวันที่ 4 พฤศจิกายน พ.ศ. 2539.

สุทัศน์ วิวัฒนปฐพี. การประเมินหลักสูตรกายภาพบำบัด คณะแพทยศาสตร์ ศิริราชพยาบาล
มหาวิทยาลัยมหิดล. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2526. อัดสำเนา.

- สุนทร แก้วมัลลัษตระกูล. การประเมินหลักสูตรวิทยาศาสตร์บัณฑิต วิชาเอกสุขศึกษา.
 ปรินุณยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,
 2532. อัดสำเนา.
- สมิตร์ คุณานุกร. หลักสูตรและการสอน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชวนพิมพ์, 2518.
 _____. หลักสูตรและการสอน. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชวนพิมพ์,
 2523.
- อรุณ วิวัฒนปฐพี. การประเมินหลักสูตรวิชาเอกดนตรีศึกษาในวิทยาลัยครู. วิทยานิพนธ์
 ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527. อัดสำเนา.
- เอนก นิคมภักดิ์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นิลวรรณ วรรณะลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่วิทยาลัย
 นาฏศิลป์ (กรุงเทพมหานคร) เมื่อวันที่ 1 พฤศจิกายน พ.ศ. 2539.
- อัจจิมา สวัสดิ์ชีวิน. การประเมินหลักสูตรศิลปศาสตร วิชาเอกนาฏศิลป์และการละครระดับ
 อนุปริญญาของสภาการศึกษาเพื่อครู พุทธศักราช 2528. ปรินุณยานิพนธ์ กศ.ม.
 กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2532. อัดสำเนา.
- อัจฉรา พ่องพิทยา. การประเมินหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต โปรแกรมวิชาการจัดการทั่วไป
 (หลังอนุปริญญา) วิทยาลัยครูเทพสตรี. ปรินุณยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2538. อัดสำเนา.
- อาภรณ์ มนตรีศาสตร์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นิลวรรณ วรรณะลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่สำนักงาน
 คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เมื่อวันที่ 25 ธันวาคม พ.ศ. 2539.
- อาภากร บุญสม. การประเมินหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขาวิชาการเลขานุการ
 ของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล (ฉบับปรับปรุง) พุทธศักราช 2530. ปรินุณยานิพนธ์
 กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2536.
 อัดสำเนา.
- Becker, Charles Jacob. "An Evaluation of Physical Education Program
 for Men in Oregon Community College," Dissertation Abstracts
 International. 10 : 5172 - A; April, 1971.
- Bloom, Benjamin S. David H. Krathwohl and Berthram B. Masia.
Taxonomy of Education Objectives. London : David Mckey
 Company, 1981.

- Chlapowski, Anthony Joseph. A Fifteen - Year Follow - up Study of Master's Degree Graduates from the Department of Vocational Education at the University of Wyoming. Doctor's Dissertation : University of Wyoming, 1987.
- Cronbach, Lee Joseph. Essentials of Psychological Testing. 3rd ed. New York : Harper & Row, 1971.
- Edwards, Allen L. Technique of Attitude Scale Construction. Englewood Cliffs, N.J.: Prentice Hall, 1957.
- Ferguson, George A. Statistical Analysis in Psychology and Education. 5th ed. Tokyo : McGraw-Hill, 1981.
- Fidone, Diana Jean. "An Evaluation of a Secondary Program Using the Context Component of the CIPP Decision - Making Model," Dissertation Abstracts International. 54 : 2038 A - 2039 A; 1993
- Good, Carter V. Dictionary of Education. New York : McGraw-Hill Book Company, 1973.
- Hammond, R. "Context Evaluation of Instruction in Local School Districts," in Education Technology. p. 1 - 17. January, 1969.
- Heilbuth, Donald Robert. "A Follow - up Study of Morningside College 1974 - 1984 Psychology Baccalaureate Degree Graduates from a Selection Institution for the Purpose of Program Evaluation," in Dissertation Abstracts International. 47 : 128 - A; July, 1985.
- Henry, James Oswald. "An Evaluation of a Teacher Education Program by the Graduates of a State College," Dissertation Abstracts. 26 : 2067-A; October - November, 1965.
- Ibrahim, Abu Baker. "An Assessment of Graduate Feedback for Evaluating the Diploma in Banking Studies at Mara Institute of Technology in Malaysia," Dissertation Abstracts. 50(4) : 863 ; October, 1989.
- Kelley, Charles Leo. "A Five Year Follow - up Study of the Professional Education Program of the College of Education at the University of Arkansas for the Year 1979 through 1980," in Dissertation Abstracts International. 44 : 1706-A ; December, 1983.
- Krejcie, Robert V. and Daryle W. Morgan. "Determining Sample Size for Research Activity," Journal of Education and Psychological Measurement. 30 : 607 - 610 ; Autumn, 1970.

- Lemhouer, Ayad. Employee's Perception of Education and Training in Morocco. Doctor's Dissertation : Ohio State University, 1988.
- Lewy, Arich. Planning School Curriculum. Paris : Unesco International Institute for Educational Planning, 1977.
- Margot, Gary Lunn. "An Investigation of the Management Information Systems Curriculum in Ohio Postsecondary Schools Compared to The Needs of Business," Dissertation Abstracts International. 53(5) : 1372-A ; November, 1992.
- Metfessel, N.S. and W.B. Michael. "A Paradigm Involving Multiple Criterion Measures for the Evaluation of Effectiveness of School Programs," Educational and Psychological Measurement. 27 : 931 - 943 ; 1967.
- Moffit, Thomson Carson. "An Evaluation of the Elementary Education Program at General Michigan University by Recent Graduates of That Program," Dissertation Abstracts International. 28 : 1719-A ; October, 1967.
- Peppard, Joanne E. "An Evaluation of the Elementary Education Curriculum at Illinois State University," Dissertation Abstracts International. 28 : 502-A ; August, 1967
- Provus, M. Discrepancy Evaluation for Educational Program Improvement and Assessment. Berkeley, California : McCutchan, 1971.
- Saylor, J. Galen and William M. Alexander. Planning Curriculum for School. New York : Holt, Rinehart and Winston Inc., 1974
- Schaefer, Reed M. "An Evaluation of the Teacher Program at Parson College," Dissertation Abstracts International. 23 : 3106-A; March, 1962.
- Schelke, Ena Lea. "Roles of Teachers in the Curriculum Design Process with Particular Attention to Their Role During the Initial Development of Middle School Curriculum,"
Dissertation Abstracts International. 24 : 6936-A; - 6937-A; May, 1977.
- Stake, R.E. "The Countenance of Educational Evaluation," Teachers College Record. 68 : 523 - 540 ; April, 1967.
- Steadman, Stephen. "Techniques of Evaluation," in Curriculum Evaluation Today : Trends and Application. p. 55 - 62. London : School Council Publication, 1967.
- Stufflebeam, D.L. "Toward a Science of Educational Education," Educational Technology. 12(5) : 21 - 29 ; July, 1969.

- Suthummaraksa, Suchada. An Evaluation of the Doctoral Program in Development Education at Snnakhainwirot University Thailand Doctor's Thesis. Illinois State University, 1986. Photo Copied.
- Taba, Hilda. Curriculum Development : Theory and Practice. New York : Brace & World Inc., 1962.
- Tyler, Ralph W. Basic Principles of Curriculum and Instruction. Chicago : University of Chicago Press, 1949.
- Zafar, Abdulwahab Ahamd. "An Evaluation of the Mathematics Curriculum Given at the College of Education, Mecca, From the Perspective of the Teachers Who Graduated from the College in the Years 1976 - 1980," Dissertation Abstracts International. 43 - 1415-A - 1416-A ; November, 1982.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

ข้อมูลเกี่ยวกับหลักสูตร

ข้อมูลเกี่ยวกับหลักสูตรประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ชั้นสูง สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย
ของวิทยาลัยนาฏศิลป์

ความมุ่งหมายของหลักสูตร

1. เพื่อให้มีความรู้ทักษะและประสบการณ์ทางด้านนาฏศิลป์ ดุริยางค์ คีตศิลป์ ทั้งไทยและสากล สามารถปฏิบัติงานในด้านการสอนหรือการแสดงตามสาขาวิชาได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. เพื่อให้รู้จักวิพากษ์วิจารณ์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ ดนตรี รู้จักเลือกสรรผลงานที่มีคุณค่าทางศิลปะ เพื่อนำไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในการประกอบอาชีพและการดำเนินชีวิตประจำวัน
3. เพื่อให้รู้จักเคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น มีความสำนึกในความเป็นคนไทย การอยู่ร่วมกันในสังคมประชาธิปไตย อนุรักษ์รักษาไว้ซึ่งชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และระบบการปกครองของไทย
4. ให้เข้าใจพื้นฐานและปัญหาทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคมของท้องถิ่น ของ ประเทศและของโลกปัจจุบัน สามารถแก้ปัญหา โดยใช้วิจารณญาณได้อย่างเหมาะสม
5. เพื่อปลูกฝังและสร้างเสริมคุณธรรม จริยธรรม ความสามัคคี ความมีระเบียบวินัย ความซื่อสัตย์สุจริต ความขยันหมั่นเพียร ความมานะอดทน ความสำนึกในจรรยาอาชีพ ความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม
6. ให้มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพ และตระหนักในคุณค่าของศิลปวัฒนธรรมอันเป็นงานสร้างสรรค์ของมนุษยชาติ เผยแพร่และอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมชาติ ตลอดจนเสริมสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างชาติ
7. เพื่อส่งเสริมให้มีความคิดริเริ่มในงานศิลปะ สามารถสร้างผลงานในวิชาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมการแสดงออกอย่างอิสระ มกิจินสีย์ ในการศึกษาค้นคว้าพัฒนาตนเองให้ก้าวหน้าอยู่เสมอ สามารถวางแผนปฏิบัติงาน และแก้ปัญหาด้วยหลักวิชา รู้จักการทำงานเป็นหมู่คณะ ยอมรับคำวิพากษ์วิจารณ์ของผู้อื่นด้วยความเป็นธรรม

โครงสร้างของหลักสูตร

หน่วยกิตตลอดหลักสูตร 85 หน่วยกิต แบ่งเป็น 4 กลุ่มวิชา ดังนี้

1. วิชาพื้นฐาน	20	หน่วยกิต
2. วิชาการศึกษา	20	หน่วยกิต
2.1 วิชาการศึกษา (บังคับ)	18	หน่วยกิต
2.2 วิชาการศึกษา (เลือก)	2	หน่วยกิต
3. วิชาชีพ	42	หน่วยกิต
3.1 วิชาชีพ (บังคับ)	30	หน่วยกิต
3.2 วิชาชีพ (เลือก)	12	หน่วยกิต
4. วิชาเลือกเสรี ไม่น้อยกว่า	3	หน่วยกิต

รายวิชาในหลักสูตรสาขานาฏศิลป์ไทย ของวิทยาลัยนาฏศิลป์

1. วิชาพื้นฐาน 20 หน่วยกิต ประกอบด้วย		
1.1 หมวดวิชามนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์	6	หน่วยกิต
พม 1001 การเขียนรายงานและการใช้ห้องสมุด	2	(2-2-0)
พม 1004 มนุษย์สัมพันธ์	2	(2-2-0)
พส 1004 สังคมและวัฒนธรรมไทย	2	(2-2-0)
1.2 หมวดวิชาภาษา	8	หน่วยกิต
พภ 1001 ภาษาไทย 1 (การใช้ภาษา)	2	(2-1-2)
พภ 1002 ภาษาไทย 2 (วรรณคดีไทย 1)	2	(2-1-2)
พภ 1003 ภาษาไทย 3 (วรรณคดีไทย 2)	2	(2-1-2)
พภ 2001 ภาษาอังกฤษ 1	2	(2-1-2)
1.3 หมวดวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์	4	หน่วยกิต
พค 1001 คณิตศาสตร์ทั่วไป	2	(2-2-0)
พว มนุษย์กับวิทยาศาสตร์กายภาพ	2	(2-2-0)
1.4 หมวดวิชากิจกรรมสร้างเสริมกิจนิสัย	2	หน่วยกิต
พก 1101 ผู้นำนันทนาการ	1	(1-1-1)
พก 1102 พลศึกษา	1	(1-1-1)

2. วิชาการศึกษา 20 หน่วยกิต ประกอบด้วย

2.1 วิชาการศึกษา (บังคับ)	18	หน่วยกิต
กศ 1101 จิตวิทยาการศึกษา	2	(2-2-0)
กศ 1102 หลักการศึกษา	2	(2-2-0)
กศ 1103 การวัดและประเมินผลการศึกษา	3	(3-3-0)
กศ 1104 เทคโนโลยีทางการศึกษาเบื้องต้น	3	(3-1-2)
กศ 1105 วิธีสอนทั่วไป	2	(2-2-0)
กศ 1106 วิธีสอนวิชาชีพเฉพาะสาขา	2	(2-2-0)
กศ 1201 การฝึกสอน	4	(ปฏิบัติการ อย่างน้อย 80 ชม.)

2.2 วิชาการศึกษา (เลือก) 2 หน่วยกิต

ให้เลือกจากรายวิชาต่อไปนี้

กศ 2001 ดนตรี-นาฏศิลป์ระดับประถมศึกษาและ มัธยมศึกษา	2	(2-2-0)
กศ 2002 กฎหมายและระเบียบวิธีปฏิบัติราชการ สำหรับครู	2	(2-2-0)
กศ 2003 การศึกษานอกระบบ	2	(2-2-0)
กศ 2004 โครงการสุขภาพในโรงเรียน	2	(2-2-0)
กศ 2005 จิตวิทยาพัฒนาการ	2	(2-2-0)
กศ 2006 จิตวิทยาวัยรุ่น	2	(2-2-0)
กศ 2007 สุขวิทยาจิต	2	(2-2-0)
กศ 2008 การบริหารการศึกษา	2	(2-2-0)

3. วิชาชีพ 42 หน่วยกิต ประกอบด้วย

3.1 วิชาชีพ (บังคับ)	30	หน่วยกิต
<u>ภาคทฤษฎี</u>	14	หน่วยกิต
นท 1101 การแต่งกายและการแต่งหน้า	2	(2-2-0)
นท 1202 การประพันธ์ 1	1	(1-1-0)

นท 1103	การละครสมัยใหม่	1	(1-1-0)
นท 1204	การเล่นของไทย 1	1	(1-1-0)
นท 1109	นาฏยศัพท์ 1	1	(1-1-0)
นท 1290	บุคคลสำคัญในวงการนาฏดุริยางคศิลป์ 1	1	(1-1-0)
นท 1112	ประวัติการละครตะวันออก	1	(1-1-0)
นท 1113	ประวัติการละครไทย	1	(1-1-0)
นท 1114	ประวัติตัวละครและสถานที่สำคัญในเรื่อง รามเกียรติ์	1	(1-1-0)
นท 1217	ภาษานาฏศิลป์	1	(1-1-0)
นท 1228	หน้าพาทย์	1	(1-1-0)
นท 1129	หลักและวิธีการจัดการแสดง 1	1	(1-1-0)
นท 1230	อุปกรณ์การแสดงบนเวที 1	1	(1-1-0)
<u>ภาคปฏิบัติ</u>		16	หน่วยกิต
นท 1105	การแสดงเป็นชุดเป็นตอน 1	1	(1-0-2)
นท 1206	การแสดงเป็นชุดเป็นตอน 2	1	(1-0-2)
นท 1107	การแสดงพื้นเมือง 1	1	(1-0-2)
นท 1208	การแสดงพื้นเมือง 2	1	(1-0-2)
นท 1115	ฝึกตีบทและใช้บทโขนละคร 1	1	(1-0-2)
นท 1216	ฝึกตีบทและใช้บทโขนละคร 2	1	(1-0-2)
นท 1118	ระบำเบ็ดเตล็ด 1	1	(1-0-2)
นท 1219	ระบำเบ็ดเตล็ด 2	1	(1-0-2)
นท 1120	รำเดี่ยว 1	1	(1-0-2)
นท 1121	รำเดี่ยว 2	1	(1-0-2)
นท 1122	รำตรวจพล 1	1	(1-0-2)
นท 1123	รำตรวจพล 2	1	(1-0-2)
นท 1124	รำน้าพาทย์ 1	1	(1-0-2)
นท 1125	รำน้าพาทย์ 2	1	(1-0-2)

นท	1126	วิธีใช้อาวุธ 1	1	(1-0-2)
นท	1127	วิธีใช้อาวุธ 2	1	(1-0-2)
3.2	วิชาชีพเลือก		12	หน่วยกิต
นท	2102	กระบี่ - กระบอง	2	(2-0-4)
คท	2101	ขับร้องเพลงไทย 1	1	(1-0-2)
คท	2102	ขับร้องเพลงไทย 2	1	(1-0-2)
คท	1102	ความรู้เกี่ยวกับดนตรีไทยทั่วไป 1	2	(2-2-0)
นส	2102	ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับแจ๊ส และ โมเดิร์นแดนซ์	2	(2-1-2)
คท	1101	ทฤษฎีการขับร้อง 1	1	(1-1-0)
คท	1202	ทฤษฎีการขับร้อง 2	1	(1-1-0)
คท	1205	ทฤษฎีโน้ตสากล	1	(1-1-0)
นส	2104	ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับประวัติบลูส์	2	(2-2-0)
คท	1106	เครื่องดนตรีในวงปี่พาทย์หรือเครื่องสาย 1	1	(1-1-0)
คท	1207	เครื่องดนตรีในวงปี่พาทย์หรือเครื่องสาย 2	1	(1-1-0)
คท	2202	ดนตรีพื้นเมือง	2	(2-0-4)
คท	1109	เพลงพื้นเมือง	2	(2-0-4)
นท	2103	นาฏศิลป์นานาชาติ 1	2	(2-1-2)
นท	2204	นาฏศิลป์นานาชาติ 2	2	(2-1-2)

4. วิชาเลือกเสรี ไม่น้อยกว่า 3 หน่วยกิต

ให้เลือกรายวิชาใด ๆ ก็ได้จากกลุ่มวิชาการศึกษากลุ่มวิชาชีพหรือจากรายวิชาต่อไปนี้

พม	1002	จิตวิทยาทั่วไป	2	(2-2-0)
พม	1003	พุทธศาสนา	2	(2-2-0)
พม	1005	มนุษย์กับวรรณกรรม	2	(2-2-0)
พม	1006	อารยธรรมตะวันออก ตะวันตก และ โลกปัจจุบัน	2	(2-2-0)

พส	1001	การเมืองการปกครองไทย	2	(2-2-0)
พส	1002	มนุษย์กับสังคม	2	(2-2-0)
พส	1003	สังคมกับเศรษฐกิจ	2	(2-2-0)
พภ	2002	ภาษาอังกฤษ 2	2	(2-1-2)
พภ	2003	ภาษาอังกฤษ 3	1	(1-1-0)
พค	1002	สถิติ	2	(2-2-0)
พว	1001	พลังงานกับชีวิต	2	(2-2-0)
พว	1003	มนุษย์กับวิทยาศาสตร์ชีวภาพ	2	(2-2-0)
พว	1004	วิทยาศาสตร์กับโภชนาการ	2	(2-2-0)

ภาคผนวก ข

แบบวิเคราะห์เอกสารหลักสูตร

แบบวิเคราะห์เอกสาร
การประเมินหลักสูตร ประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ชั้นสูง สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย
ของวิทยาลัยนาฏศิลป์ พุทธศักราช 2527
(สำหรับอาจารย์)

คำแนะนำในการวิเคราะห์เอกสาร

แบบวิเคราะห์เอกสารชุดนี้ การวิเคราะห์เป็นส่วนหนึ่งของการประเมินหลักสูตร ประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ชั้นสูง สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย ของวิทยาลัยนาฏศิลป์ พุทธศักราช 2527 โดยแบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ด้านความมุ่งหมายของหลักสูตร แบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 3 ส่วน คือ

1. การวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างความมุ่งหมายของหลักสูตรกับปรัชญาของวิทยาลัย
2. การวิเคราะห์ความชัดเจนในด้านของภาษาของความมุ่งหมายของหลักสูตร
3. การวิเคราะห์ความสอดคล้องตามแนวการจําแนกความมุ่งหมายของการศึกษา

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์เนื้อหาของหลักสูตร เป็นการวิเคราะห์ความสอดคล้องของเนื้อหากับความมุ่งหมายของหลักสูตร

การวิเคราะห์ให้ท่านพิจารณาจาก เอกสารหมายเลข 1 คือความมุ่งหมายของหลักสูตรประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ชั้นสูง สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย และเอกสารหมายเลข 2 คือรายละเอียดเกี่ยวกับรายวิชาที่ระบุเนื้อหาของหลักสูตร ตลอดจนความมุ่งหมายของทุกรายวิชาของหลักสูตรประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ชั้นสูง สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย ประกอบการวิเคราะห์ แล้วจึงวิเคราะห์และแสดงความคิดเห็นของท่านลงในแบบวิเคราะห์เอกสาร

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ความมุ่งหมายของหลักสูตร

1. การวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างความมุ่งหมายของหลักสูตรกับปรัชญาของวิทยาลัย

คำชี้แจง ให้ท่านวิเคราะห์ว่าความมุ่งหมายของหลักสูตรและปรัชญาวิทยาลัยที่กำหนดไว้ว่า สอดคล้องกันหรือไม่ และภาเครื่องหมาย / ในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน และแสดงข้อคิดเห็นประกอบ

ความมุ่งหมายของหลักสูตร	ปรัชญาวิทยาลัย	สอดคล้อง	ไม่สอดคล้อง
1. เพื่อให้มีความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ทางด้านนาฏศิลป์ ดุริยางค์ คีตศิลป์ ทั้งไทยและสากล สามารถปฏิบัติงานในด้านการสอน หรือการแสดงตามสาขาวิชาได้อย่างมีประสิทธิภาพ	"สารุ โข ลิปบกั นาม อปิ ยาทิสกัทิส" จีนชื่อว่าศิลปะแม่เช่นใด เช่นหนึ่งก็ยังประโยชน์ให้ สำเร็จได้		
2. เพื่อให้รู้จักวิพากษ์วิจารณ์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ดนตรี รู้จักเลือกสรรผลงานที่มีคุณค่าทางศิลปะ เพื่อนำไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในการประกอบอาชีพ และการดำเนินชีวิตประจำวัน			

ความมุ่งหมายของหลักสูตร	ปรัชญาวิทยาลัย	สอดคล้อง	ไม่สอดคล้อง
3. เพื่อให้รู้จักเคารพสิทธิเสรีภาพ ของผู้อื่น มีความสำนึกในความ เป็นไทย การอยู่ร่วมกันใน สังคมประชาธิปไตย ธารง รักษาไว้ซึ่งชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และระบอบ การปกครองของไทย 4. ให้เข้าใจพื้นฐาน และปัญหา ทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคมของท้องถิ่น ของประเทศ และของโลกปัจจุบัน สามารถ แก้ปัญหาโดยใช้วิจารณญาณ ได้อย่างเหมาะสม 5. เพื่อปลูกฝังและสร้างเสริม คุณธรรม จริยธรรม ความ สามัคคี ความมีระเบียบวินัย ความซื่อสัตย์สุจริต ความ ยืนยันเพียร ความมานะ อดทน ความสำนึกในจรรยา อาชีพ ความรับผิดชอบต่อ ตนเองและสังคม			

ความมุ่งหมายของหลักสูตร	ปรัชญาวิทยาลัย	สอดคล้อง	ไม่สอดคล้อง
6. ให้มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพและ ตระหนักในคุณค่าของศิลป วัฒนธรรมอันเป็นงาน สร้างสรรค์ของมนุษยชาติ เผยแพร่และอนุรักษ์มรดกทาง วัฒนธรรม ตลอดจน เสริมสร้างความเข้าใจอันดี ระหว่างชาติ 7. เพื่อส่งเสริมให้มีความคิด ริเริ่มในงานศิลปะ สามารถ สร้างผลงานในวิชาชีพได้อย่าง มีประสิทธิภาพส่งเสริมการ แสดงออกอย่างอิสระ มีกิจนิสัย ในการศึกษาค้นคว้าพัฒนา ตนเองให้ก้าวหน้าอยู่เสมอ สามารถวางแผนปฏิบัติงานและ แก้ปัญหาด้วยหลักวิชา รู้จัก การทำงานเป็นหมู่คณะ ยอมรับ คำวิพากษ์วิจารณ์ของผู้อื่นด้วย ความเป็นธรรม			

ข้อคิดเห็น.....

.....

.....

2. การวิเคราะห์ความชัดเจนในด้านภาษาของความมุ่งหมายของหลักสูตรจาก
เอกสารหลักสูตรประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ชั้นสูง สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย ของวิทยาลัยนาฏศิลป์
พทุธิศกราช 2527

คำชี้แจง ให้ท่านวิเคราะห์ความมุ่งหมายของหลักสูตร (จากเอกสารหมายเลข 1) และ
กาเครื่องหมาย / ในข้อที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน พร้อมทั้งแสดงเหตุผลประกอบ
ความคิดเห็นดังกล่าว

1. ข้อความสัณวนภาษาที่ใช้ชัดเจน	ทุกข้อ	บางส่วน
2. ข้อความที่ระบุสามารถนำไปปฏิบัติได้	ทุกข้อ	บางส่วน
3. เข้าใจง่ายโดยไม่ต้องตีความซ้ำ	ทุกข้อ	บางส่วน
4. ความหมายของข้อความแต่ละข้อมี ประเด็นสำคัญเพียงประเด็นเดียว	ชัดเจน	ไม่ชัดเจน
5. การเรียงลำดับความสำคัญก่อนหลัง	ชัดเจน	ไม่ชัดเจน
6. ข้อความที่มีความหมายซ้ำกัน	มี	ไม่มี

เหตุผลประกอบความคิดเห็น.....

.....

.....

3. การวิเคราะห์ความสอดคล้องตามแนวการจําแนกความมุ่งหมายของการศึกษา
จากเอกสารหลักสูตรประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ชั้นสูง สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย ของวิทยาลัยนาฏศิลป์
พุทธศักราช 2527

คำชี้แจง ให้ท่านวิเคราะห์ความมุ่งหมายของหลักสูตรที่ระบุไว้ในแต่ละข้อว่า สอดคล้องกับการ
จําแนกความมุ่งหมายของการศึกษา ในด้านใดบ้าง และกาเครื่องหมาย /
ลงในช่องที่ท่านเห็นว่าสอดคล้อง

ความมุ่งหมายจากเอกสารหลักสูตร	พุทธพิสัย	จิตพิสัย	ทักษะพิสัย
1. เพื่อให้มีความรู้ทักษะและประสบการณ์ทางด้านนาฏศิลป์ ดุริยางค์ คีตศิลป์ทั้งไทยและสากล สามารถปฏิบัติงาน ในด้านการสอนหรือการแสดงตามสาขาวิชาได้อย่าง มีประสิทธิภาพ			
2. เพื่อให้รู้จักวิพากษ์วิจารณ์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ดนตรี รู้จักเลือกสรรผลงานที่มีคุณค่าทางศิลปะ เพื่อนำไปใช้ ให้เป็นประโยชน์ในการประกอบอาชีพและการดำเนิน ชีวิตประจำวัน			
3. เพื่อให้รู้จักเคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น มีความสำนึก ในความเป็นไทย การอยู่ร่วมกันในสังคมประชาธิปไตย ธำรงรักษาไว้ซึ่ง ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และระบอบการปกครองของไทย			

ความมุ่งหมายจากเอกสารหลักสูตร	พุทธพิสัย	จิตพิสัย	ทักษะพิสัย
4. ให้เข้าใจพื้นฐานและปัญหาทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคมของท้องถิ่น ของประเทศและของโลกปัจจุบัน สามารถแก้ปัญหาโดยใช้วิจารณญาณได้อย่างเหมาะสม			
5. เพื่อปลูกฝังและสร้างเสริมคุณธรรม จริยธรรม ความสามัคคี ความมีระเบียบวินัย ความซื่อสัตย์สุจริต ความขยันหมั่นเพียร ความมานะอดทน ความสำนึกใน จรรยาอาชีพ ความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม			
6. ให้มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพและตระหนักในคุณค่าของศิลป วัฒนธรรมอันเป็นงานสร้างสรรค์ของมนุษยชาติ เผยแพร่และอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมชาติ ตลอดจน เสริมสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างชาติ			
7. เพื่อส่งเสริมให้มีความคิดริเริ่มงานศิลปะ สามารถ สร้างผลงานในวิชาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมการแสดงออกอย่างอิสระมีจินตนิยม ในการ ศึกษาค้นคว้าพัฒนาตนเองให้ก้าวหน้าอยู่เสมอ สามารถ วางแผนปฏิบัติงานและแก้ปัญหาด้วยหลักวิชา รู้จัก การทำงานเป็นหมู่คณะ ยอมรับคำวิพากษ์วิจารณ์ของ ผู้อื่นด้วยความเป็นธรรม			

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์เนื้อหาของหลักสูตร

การวิเคราะห์ความสอดคล้องของเนื้อหากับความมุ่งหมายของหลักสูตรจากเอกสาร
หลักสูตรประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ชั้นสูง สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย ของวิทยาลัยนาฏศิลป์ พุทธศักราช
2527

คำชี้แจง ให้ท่านวิเคราะห์ความสอดคล้องของเนื้อหา (จากเอกสารหมายเลข 2) กับความ
มุ่งหมายของหลักสูตร (จากเอกสารหมายเลข 1) และกาเครื่องหมาย /
แสดงความสอดคล้องของเนื้อหารายวิชากับความมุ่งหมายของหลักสูตรว่าสอดคล้อง
ตามความมุ่งหมายในข้อใดบ้าง

เนื้อหาวิชา	ความมุ่งหมายของหลักสูตร						
	ข้อ 1	ข้อ 2	ข้อ 3	ข้อ 4	ข้อ 5	ข้อ 6	ข้อ 7
ภาคทฤษฎี กลุ่มวิชาชีพบังคับ 14 หน่วยกิต 13 รายวิชา ได้แก่							
นท 1101 การแต่งกายและการแต่งหน้า							
นท 1202 การประพันธ์ 1							
นท 1103 การละครสมัยใหม่							
นท 1204 การละเล่นของไทย 1							
นท 1109 นาฏยศัพท์ 1							
นท 1290 บุคคลสำคัญในวงการ นาฏดุริยางคศิลป์ 1							
นท 1112 ประวัติการละครตะวันออก							
นท 1113 ประวัติการละครไทย							
นท 1114 ประวัติตัวละครและสถานที่ สำคัญในเรื่องรามเกียรติ์							

เนื้อหาวิชา	ความมุ่งหมายของหลักสูตร						
	ข้อ 1	ข้อ 2	ข้อ 3	ข้อ 4	ข้อ 5	ข้อ 6	ข้อ 7
นท 1217 ภาษานาฏศิลป์							
นท 1228 หน้าพาทย์							
นท 1129 หลักและวิธีการจัดการแสดง 1							
นท 1230 อุปกรณ์การแสดงบนเวที 1							
<u>ภาคปฏิบัติ</u> กลุ่มวิชาชีพบังคับ 16 หน่วยกิต							
16 รายวิชา ได้แก่							
นท 1105 การแสดงเป็นชุดเป็นตอน 1							
นท 1206 การแสดงเป็นชุดเป็นตอน 2							
นท 1107 การแสดงพื้นเมือง 1							
นท 1208 การแสดงพื้นเมือง 2							
นท 1115 ฝึกตีบทและใช้บทโขนละคร 1							
นท 1216 ฝึกตีบทและใช้บทโขนละคร 2							
นท 1118 ระบำเบ็ดเตล็ด 1							
นท 1219 ระบำเบ็ดเตล็ด 2							
นท 1120 รำเดี่ยว 1							
นท 1121 รำเดี่ยว 2							
นท 1122 รำตรวจพล 1							
นท 1123 รำตรวจพล 2							
นท 1124 รำหน้าพาทย์ 1							
นท 1125 รำหน้าพาทย์ 2							
นท 1126 วิธีใช้อาวุธ 1							
นท 1127 วิธีใช้อาวุธ 2							

เนื้อหาวิชา	ความมุ่งหมายของหลักสูตร						
	ข้อ 1	ข้อ 2	ข้อ 3	ข้อ 4	ข้อ 5	ข้อ 6	ข้อ 7
<u>วิชาชีพเลือก</u> เลือกรายวิชาจาก 2.1 สาขางานรอง และ 2.2 วิชา เลือกทั่วไป 12 หน่วยกิต 15 รายวิชา ได้แก่ นท 2102 กระบี่ - กระบอง คท 2101 ขับร้องเพลงไทย 1 คท 2102 ขับร้องเพลงไทย 2 คท 1102 ความรู้เกี่ยวกับดนตรีไทยทั่วไป 1 นส 2102 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับแจ๊ส และ โมเดิร์นแดนซ์ คท 1101 ทฤษฎีการขับร้อง 1 คท 1202 ทฤษฎีการขับร้อง 2 คท 1205 ทฤษฎีโน้ตสากล นส 2104 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับประวัติ บัลเล่ต์ คท 1106 เครื่องดนตรีในวงปี่พาทย์หรือ เครื่องสาย 1 คท 1207 เครื่องดนตรีในวงปี่พาทย์หรือ เครื่องสาย 2 คท 2202 ดนตรีพื้นเมือง คท 1109 เพลงพื้นเมือง นท 2103 นาฏศิลป์นานาชาติ 1 นท 2204 นาฏศิลป์นานาชาติ 2							

ภาคผนวก ค

แบบสอบถามการประเมินหลักสูตรสำหรับอาจารย์และนักศึกษา

แบบสอบถาม

การประเมินหลักสูตรประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ชั้นสูง สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย

ของวิทยาลัยนาฏศิลป์ พุทธศักราช 2527

(สำหรับอาจารย์และนักศึกษา)

คำแนะนำในการตอบแบบสอบถาม

แบบสอบถามชุดนี้มุ่งที่จะประเมินหลักสูตรประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ชั้นสูง สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย ของวิทยาลัยนาฏศิลป์ พุทธศักราช 2527 โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นการประเมินหลักสูตรในด้านต่าง ๆ ว่ามีความเหมาะสมมากน้อยเพียงใด โปรดประเมินตามความคิดเห็นที่เป็นจริงของท่าน เพราะคำตอบดังกล่าวจะเป็นแนวทางในการปรับปรุง และพัฒนาหลักสูตรประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ชั้นสูง สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย ของวิทยาลัยนาฏศิลป์ พุทธศักราช 2527 ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น การประเมินแบ่งเป็น 8 ส่วน ดังนี้

1. ความมุ่งหมายของหลักสูตร
2. โครงสร้างของหลักสูตร
3. เนื้อหาของหลักสูตร
4. คุณลักษณะของอาจารย์
5. อุปกรณ์การเรียนการสอน ตำราเรียน และสถานที่เรียน
6. กระบวนการเรียนการสอน
7. การวัดและประเมินผล
8. การบริหารหลักสูตร

ตอนที่ 2 เป็นสภาพปัญหา ความต้องการ ตลอดจนข้อเสนอแนะและความคิดเห็น
ทั่วไปเกี่ยวกับหลักสูตร นอกเหนือจากคำถามในตอนที่ 1 และผู้ตอบแบบสอบถามต้องการแสดง
ความคิดเห็นดังกล่าว ซึ่งจะอยู่ในตอนท้ายของการประเมินในแต่ละด้าน

โปรดทำเครื่องหมาย / ลงใน () ให้ตรงกับสภาพความเป็นจริงของท่าน

สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม

() 1 อาจารย์

() 2 นักศึกษา

ตอนที่ 1 โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่องให้ตรงกับ

ความเป็นจริง ตรงตามความคิดเห็นของท่าน โดยมีค่าระดับคะแนน ดังนี้

คะแนน 5 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด หรือเหมาะสมมากที่สุด

คะแนน 4 หมายถึง เห็นด้วยมาก หรือเหมาะสมมาก

คะแนน 3 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง หรือเหมาะสมปานกลาง

คะแนน 2 หมายถึง เห็นด้วยน้อย หรือเหมาะสมน้อย

คะแนน 1 หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด หรือเหมาะสมน้อยที่สุด

ตัวอย่าง

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
0 ให้มีความรู้ในสาขาวิชาที่เรียน	.../...				
00 ขนาดของห้องเรียนภาคปฏิบัติต่อ					
จำนวนผู้เรียน				.../...	

ในข้อ 0 ท่านให้คะแนน 5 หมายความว่า ท่านประเมินว่า การเขียนความ
มุ่งหมายของหลักสูตรที่ระบุไว้ให้มีความรู้ในสาขาวิชาที่เรียนมีความเหมาะสมมากที่สุด

ในข้อ 00 ท่านให้คะแนน 2 หมายความว่า ท่านประเมินว่า ขนาดของห้องเรียน
ภาคปฏิบัติต่อจำนวนผู้เรียนมีความเหมาะสมน้อย

1. ความมุ่งหมายของหลักสูตร

ตอนที่ 1 ท่านมีความคิดเห็นว่า ความมุ่งหมายของหลักสูตรที่ระบุไว้มีความ
เหมาะสมระดับใด

ความมุ่งหมายของหลักสูตร	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
1. ให้มีความรู้ ทักษะ และ ประสบการณ์ในสาขาวิชา ที่เรียน					
2. สามารถปฏิบัติงานในด้านการสอน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ					
3. สามารถปฏิบัติงานในด้านการ แสดงได้อย่างมีประสิทธิภาพ.....					
4. รู้จักวิพากษ์วิจารณ์ผลงานทางด้าน นาฏศิลป์ ดนตรี					
5. รู้จักเลือกสรรผลงานที่มีคุณค่า ทางศิลปะ เพื่อไปใช้เป็น ประโยชน์ในการประกอบอาชีพ					

ความมุ่งหมายของหลักสูตร	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
6. รู้จักเลือกสรรผลงานที่มีคุณค่าทางศิลปะ เพื่อไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในการดำเนินชีวิต					
7. รู้จักเคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น					
8. มีความสำนึกในความเป็นคนไทย และการอยู่ร่วมกันในสังคมประชาธิปไตย					
9. รู้จักธำรงรักษาไว้ซึ่งชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และระบบการปกครองของไทย					
10. ให้เข้าใจพื้นฐานและปัญหาทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคมของท้องถิ่นของประเทศและโลกปัจจุบัน					
11. สามารถแก้ปัญหา โดยใช้วิจารณญาณได้อย่างเหมาะสม					
12. ส่งเสริมให้มีคุณธรรม จริยธรรม					
13. มีความสามัคคี					
14. มีระเบียบวินัย					
15. มีความซื่อสัตย์สุจริต					
16. มีความขยันหมั่นเพียร					

ความมุ่งหมายของหลักสูตร	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
17. มีความมานะอดทน					
18. มีความสนใจในจรรยาอาชีพ ..					
19. มีความรับผิดชอบต่อตนเอง และสังคม					
20. ให้มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพ					
21. ให้ตระหนักในคุณค่าของ ศิลปวัฒนธรรมอันเป็นงาน สร้างสรรค์ของมนุษยชาติ					
22. ให้ตระหนักในการเผยแพร่และ อนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม ตลอดจนสร้างเสริมความเข้าใจ อันดีระหว่างชาติ					
23. ส่งเสริมให้มีความคิดริเริ่มในงาน ศิลปะ					
24. สามารถสร้างผลงานในวิชาชีพ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ					
25. ส่งเสริมการแสดงออกอย่างอิสระ					
26. มีกึ๋นสัยในการศึกษาค้นคว้า พัฒนาตนเองให้ก้าวหน้าอยู่เสมอ					
27. สามารถวางแผนการปฏิบัติงาน และแก้ปัญหาด้วยหลักวิชา					

ความมุ่งหมายของหลักสูตร	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
28. รู้จักทำงานเป็นหมู่คณะ					
29. ยอมรับคำวิพากษ์วิจารณ์ของผู้อื่น ด้วยความเป็นธรรม					
30. ความมุ่งหมายของหลักสูตร สอดคล้องกับสภาพสังคมปัจจุบัน					

ตอนที่ 2 สภาพปัญหา ข้อเสนอแนะ และความคิดเห็นทั่วไปเกี่ยวกับ
ความมุ่งหมายของหลักสูตร

1. สภาพปัญหา

- 1.....
- 2.....
- 3.....
- 4.....
- 5.....

2. ข้อเสนอแนะ และความคิดเห็นทั่วไป

- 1.....
- 2.....
- 3.....
- 4.....
- 5.....

2. โครงสร้างของหลักสูตร

ตอนที่ 1 ท่านมีความคิดเห็นว่าโครงสร้างของหลักสูตรที่ระบุไว้มีความเหมาะสมในระดับใด

โครงสร้างของหลักสูตร	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
กำหนดให้เรียน					
1. ตลอดหลักสูตร 2 ปี 85 หน่วยกิต					
2. กลุ่มวิชาพื้นฐาน 20 หน่วยกิต....					
3. กลุ่มวิชาการศึกษา 20 หน่วยกิต.					
4. กลุ่มวิชาชีพ 42 หน่วยกิต					
แบ่งเป็น วิชาชีพบังคับ					
30 หน่วยกิต และวิชาชีพ					
(เลือก) 12 หน่วยกิต					
5. หน่วยกิตในภาคทฤษฎีในวิชาชีพ					
(บังคับ) 14 หน่วยกิต					
6. หน่วยกิตในภาคปฏิบัติในวิชาชีพ					
(บังคับ) 16 หน่วยกิต					
7. หน่วยกิตในแต่ละรายวิชาของ					
ภาคทฤษฎี (วิชาชีพบังคับ) ...					
8. หน่วยกิตในแต่ละรายวิชาของ					
ภาคปฏิบัติ (วิชาชีพบังคับ) ...					
9. กลุ่มวิชาเลือกเสรี ไม่น้อยกว่า					
3 หน่วยกิต					

โครงสร้างของหลักสูตร	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
10. หน่วยกิตในแต่ละรายวิชาของ วิชาเลือกเสรี					
11. โครงสร้างของหลักสูตรสามารถ ผลิตนักศึกษาระดับประกาศนียบัตร นานาชาติชั้นสูง ที่มีคุณสมบัติตรง ตามความมุ่งหมายของหลักสูตร .					

ตอนที่ 2 สภาพปัญหา ข้อเสนอแนะ และความคิดเห็นทั่วไปเกี่ยวกับ

โครงสร้างของหลักสูตร

1. สภาพปัญหา

- 1.....
- 2.....
- 3.....
- 4.....
- 5.....

2. ข้อเสนอแนะ และความคิดเห็นทั่วไป

- 1.....
- 2.....
- 3.....
- 4.....
- 5.....

3. เนื้อหาของหลักสูตร

ตอนที่ 1 ท่านมีความคิดเห็นว่า เนื้อหาของหลักสูตรมีความเหมาะสมในระดับใด

เนื้อหาของหลักสูตร	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
1. ความสอดคล้องของเนื้อหา รายวิชาต่าง ๆ กับความมุ่งหมาย ของหลักสูตร					
2. ความสอดคล้องของเนื้อหา กับจุดมุ่งหมายรายวิชา					
3. ความเหมาะสมของเนื้อหา ภาคทฤษฎี					
4. ความเหมาะสมของเนื้อหาภาค ปฏิบัติ					
5. เนื้อหาวิชาสอดคล้องกับ ความต้องการของสังคมปัจจุบัน					
6. ความยืดหยุ่นของเนื้อหาวิชา เพื่อ ความเหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น ที่วิทยาลัยตั้งอยู่					

เนื้อหาของหลักสูตร	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
ข้อ 7 - 28 จากความมุ่งหมายของหลักสูตร ท่านมีความคิดเห็นว่า ในส่วนของเนื้อหาวิชาสามารถ ส่งเสริมให้เป็นไปตามความมุ่งหมาย ได้ในระดับใด					
7. มีความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ ในสาขาวิชาที่เรียน					
8. สามารถปฏิบัติงานในด้านการสอน หรือการแสดงได้อย่างมี ประสิทธิภาพ					
9. รู้จักวิพากษ์วิจารณ์ ผลงานทาง ด้านนาฏศิลป์ ดนตรี					
10. รู้จักเลือกสรรผลงานที่มีคุณค่า ทางศิลปะเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ ในการประกอบอาชีพและ การดำเนินชีวิตประจำวัน					
11. รู้จักเคารพสิทธิเสรีภาพของ ผู้อื่น					
12. มีความสำนึกในความเป็นคนไทย และการอยู่ร่วมกันในสังคม ประชาธิปไตย					

เนื้อหาของหลักสูตร	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
13. รู้จักร่างรักษาไว้ซึ่ง ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และ ระบบการปกครองของไทย ..					
14. เข้าใจพื้นฐานและปัญหาทาง การเมือง เศรษฐกิจ สังคม ของท้องถิ่น ของประเทศและ โลกปัจจุบัน					
15. สามารถแก้ปัญหา โดยใช้ วิจารณญาณได้อย่างเหมาะสม .					
16. มีคุณธรรม จริยธรรม					
17. รู้จักทำงานร่วมกับผู้อื่น					
18. มีระเบียบวินัย					
19. มีความซื่อสัตย์สุจริต					
20. มีความขยันหมั่นเพียร					
21. มีความมานะอดทน					
22. มีความสันทัดในจรรยาอาชีพ ..					
23. มีความรับผิดชอบต่อตนเอง และสังคม					
24. มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพ					

เนื้อหาของหลักสูตร	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
25. เห็นคุณค่าและความสำคัญของการอนุรักษ์ การเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมประจำชาติ					
26. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์					
27. มีความสามารถสร้างผลงานในวิชาชีพ					
28. มีความกระตือรือร้นใฝ่หาความรู้ อยู่เสมอ					

ตอนที่ 2 สภาพปัญหา ข้อเสนอแนะ และความคิดเห็นทั่วไปเกี่ยวกับ
เนื้อหาของหลักสูตร

1. สภาพปัญหา

- 1.....
- 2.....
- 3.....
- 4.....
- 5.....

2. ข้อเสนอแนะ และความคิดเห็นทั่วไป

- 1.....
- 2.....
- 3.....
- 4.....
- 5.....

4. คุณลักษณะของอาจารย์

ตอนที่ 1 ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของอาจารย์ที่สอนในสาขาวิชา
นาฏศิลป์ไทยในระดับใด

คุณลักษณะของอาจารย์	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
1. มีความรู้ในวิชาที่สอน					
2. มีความสามารถในการถ่ายทอด ความรู้ในวิชาที่สอน					
3. เตรียมการสอนให้เป็นไปตาม จุดมุ่งหมายรายวิชา					
4. ดำเนินการเรียนการสอนครบถ้วน ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร					
5. มีความรู้ความสามารถในการ ถ่ายทอดความรู้ทางด้านทฤษฎี					
6. มีความรู้ความสามารถในการ ถ่ายทอด ความรู้ทางด้านปฏิบัติ					
7. มีทักษะและประสบการณ์ด้าน นาฏศิลป์ไทยสามารถสร้างผลงาน ด้านนาฏศิลป์ไทยอย่างมี ประสิทธิภาพ					

คุณลักษณะของอาจารย์	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
8. มีการประยุกต์เนื้อหาวิชา นาฏศิลป์ไทยไปสู่การสอนให้ เหมาะสมกับสภาพสังคม เศรษฐกิจและเทคโนโลยี					
9. มีความรู้ความสามารถในการ ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักการค้นคว้า หาความรู้ใหม่ในสาขาวิชา นาฏศิลป์ไทย					
10. มีความรู้ความสามารถในการ ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักนำความรู้ ไปใช้ในการประกอบอาชีพ ...					
11. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์					
12. ปฏิบัติตัวเป็นตัวอย่างที่ดีใน การปฏิบัติงานด้านการสอน ..					
13. ปฏิบัติตัวเป็นตัวอย่างที่ดีในการ ปฏิบัติงานด้านการแสดง นาฏศิลป์ไทย					
14. มีความเป็นกันเองกับนักเรียน ..					
15. ให้ความเสมอภาคแก่นักศึกษา ..					
16. ให้อิสระในการคิดสร้างสรรค์งาน ด้านนาฏศิลป์ไทยแก่นักศึกษา ...					

คุณลักษณะของอาจารย์	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
17. มีความรู้ความสามารถในการ ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถศึกษา ต่อในระดับสูง					
18. มีความเข้าใจ และเห็นความ สำคัญของงานวิจัย					
19. มีการทำผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กับสาขานาฏศิลป์ไทย					
20. มีการทำผลงานทางวิชาการด้าน นาฏศิลป์ไทย					

ตอนที่ 2 สภาพปัญหา ข้อเสนอแนะ และความคิดเห็นทั่วไปเกี่ยวกับ
คุณลักษณะของอาจารย์

1. สภาพปัญหา

- 1.....
- 2.....
- 3.....
- 4.....
- 5.....

2. ข้อเสนอแนะ และความคิดเห็นทั่วไป

- 1.....
- 2.....
- 3.....
- 4.....
- 5.....

5. อุปกรณ์การเรียนการสอน ตำราเรียน และสถานที่เรียน

ตอนที่ 1 ท่านมีความคิดเห็นว่าอุปกรณ์การเรียนการสอน ตำราเรียน และสถานที่เรียนที่มีอยู่ในปัจจุบัน มีความเหมาะสมในระดับใด

อุปกรณ์การเรียนการสอน ตำราเรียนและสถานที่เรียน	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
1. จำนวนอุปกรณ์การเรียนการสอน					
2. ความทันสมัยของอุปกรณ์การเรียนการสอน					
3. คุณภาพของอุปกรณ์การเรียนการสอน					
4. ความสะดวกในการยืมอุปกรณ์การเรียนการสอน					
5. จำนวนของตำรา หนังสือ และเอกสารเพื่อการศึกษาค้นคว้าในห้องสมุด					
6. จำนวนของตำรา หนังสือ และเอกสารเฉพาะทางด้านนาฏศิลป์ไทยในห้องสมุด					
7. อาคารเรียน สถานที่เรียนจัดสร้างเหมาะสมกับสภาพการเรียนการสอนตามสาขาวิชาชีพที่เปิดสอน					

อุปกรณ์การเรียนการสอน ตำราเรียนและสถานที่เรียน	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
8. สาธารณูปโภคภายในอาคาร เอื้ออำนวยต่อความสะดวกใน การเรียนการสอน					
9. เวทีหรือสถานที่จัดการแสดง เพื่อเสริมกิจกรรมการเรียน การสอน					
10. สภาพห้องเรียนภาคทฤษฎีที่ เอื้ออำนวยต่อประสิทธิภาพ การเรียนการสอนโดยไม่มี เสียงรบกวน					
11. จำนวนสถานที่เรียนภาคปฏิบัติ ที่ถูกต้องตามเกณฑ์การเรียน การสอนภาคศิลป์ โดยติดกระจก					
12. ขนาดของห้องเรียนภาคปฏิบัติต่อ จำนวนผู้เรียน					
13. สถานที่ใช้ในการเปลี่ยนเครื่อง แต่งกายที่สะดวกและเป็นสัดส่วน					
14. สถานที่สำหรับการฝึกซ้อม นอกเวลา หรือสำหรับฝึกซ้อม การแสดงโดยเฉพาะ					

ตอนที่ 2 สภาพปัญหา ข้อเสนอแนะ และความคิดเห็นทั่วไปเกี่ยวกับ

อุปกรณ์การเรียนการสอน ตำราเรียน และสถานที่เรียน

1. สภาพปัญหา

- 1.....
- 2.....
- 3.....
- 4.....
- 5.....

2. ข้อเสนอแนะ และความคิดเห็นทั่วไป

- 1.....
- 2.....
- 3.....
- 4.....
- 5.....

6. กระบวนการเรียนการสอน

ตอนที่ 1 ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนการสอนเพื่อให้บรรลุความมุ่งหมายของหลักสูตรอยู่ในระดับใด

กระบวนการเรียนการสอน	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
1. มีการชี้แจงรายละเอียดความมุ่งหมาย ขอบเขต กิจกรรมการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลของวิชาชัดเจน					
2. กิจกรรมการเรียนการสอนสอดคล้องกับเนื้อหาวิชาและจุดมุ่งหมายรายวิชา					
3. กระบวนการเรียนการสอนส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถในสาขาวิชานาฏศิลป์ไทย					
4. กระบวนการเรียนการสอนส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะและประสบการณ์ด้านนาฏศิลป์ไทย					
5. กระบวนการเรียนการสอนส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ สามารถวิเคราะห์ปัญหาและแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้					

กระบวนการเรียนการสอน	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
6. กระบวนการเรียนการสอน ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความ สามารถในการวางแผนงานใน วิชานาฏศิลป์ได้					
7. กระบวนการเรียนการสอน ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสามารถ ในการปฏิบัติงานในวิชานาฏศิลป์ ได้					
8. กระบวนการเรียนการสอน ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความ รับผิดชอบต่อตนเองและสังคม ..					
9. กระบวนการเรียนการสอน ส่งเสริมให้ ผู้เรียนฉลาด รอบรู้ และรู้จักปรับตัว เข้ากับสังคมได้					
10. กระบวนการเรียนการสอน ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถทำงาน ร่วมกับผู้อื่น					
11. กระบวนการเรียนการสอน ส่งเสริมให้มีจิตสำนึกและตระหนัก ในหน้าที่และการอยู่ร่วมกันของ คนไทยในสังคมประชาธิปไตย ..					

กระบวนการเรียนการสอน	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
12. มีการใช้สื่อการเรียนการสอนเพื่อ สร้างความเข้าใจในเนื้อหาให้กับ ผู้เรียนได้ดียิ่งขึ้น					
13. มีการใช้คำถามกระตุ้นให้ผู้เรียน คิด เพื่อให้เกิดการเรียนรู้					
14. มีการสร้างบรรยากาศใน การเรียนการสอนให้ผู้เรียนเกิด แรงจูงใจในการเรียน					
15. มีการสอนซ่อมเสริมให้ผู้เรียนที่ ติดขัดการแสดงผลงาน หรือมี ผลการเรียนอ่อน/เรียนล่าช้า ..					
16. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน การสอน ทำให้การเรียนวิชา ต่าง ๆ บรรลุจุดมุ่งหมาย					
17. มีระบบการฝึกกิจกรรมและงาน ประกอบการเรียนการสอนวิชา นาฏศิลป์ไทยเหมาะสม					
18. มีกิจกรรมส่งเสริมความรู้และ ทักษะทางด้านนาฏศิลป์ไทย นอกเหนือจากการเรียนใน ชั้นเรียน					

กระบวนการเรียนการสอน	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
19. มีการสอดแทรกการอบรมสั่งสอน ทั่วไป แก่ผู้เรียนในเวลาเรียน					
20. กิจกรรมการเรียนการสอนกระตุ้น ให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าหาความรู้ เพิ่มเติม					
21. ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นหรือ ซักถามเมื่อเกิดความสงสัย ไม่เข้าใจ					
22. ผู้เรียนทำงานและเสนอผลงาน ที่ได้รับมอบหมายครบถ้วน					
23. มีกิจกรรมและงานประกอบ การเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้มี คุณธรรมจริยธรรม					
24. มีการสอนที่ส่งเสริมให้เกิด ความรักและศรัทธาในอาชีพ ครูนาฏศิลป์					
25. มีการสอดแทรกการอบรมสั่งสอน ให้ผู้เรียนเห็นคุณค่า การอนุรักษ์ และเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรม ประจำชาติ					

กระบวนการเรียนการสอน	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
26. มีกิจกรรมส่งเสริมความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์และการแสดงออก อย่างมีอิสระ					
27. มีกิจกรรมการเรียนการสอนที่ สอดคล้องกับความต้องการของ ผู้เรียน					

ตอนที่ 2 สภาพปัญหา ข้อเสนอแนะ และความคิดเห็นทั่วไปเกี่ยวกับ
กระบวนการเรียนการสอน

1. สภาพปัญหา

- 1.....
- 2.....
- 3.....
- 4.....
- 5.....

2. ข้อเสนอแนะ และความคิดเห็นทั่วไป

- 1.....
- 2.....
- 3.....
- 4.....
- 5.....

7. การวัดและประเมินผล

ตอนที่ 1 ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับ การวัดและประเมินผลเพื่อให้
บรรลุความมุ่งหมายของหลักสูตรอยู่ในระดับใด

การวัดและประเมินผล	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
1. การวัดและประเมินผลสอดคล้อง กับความมุ่งหมายของหลักสูตร					
2. การวางแผนวัดและ ประเมินผลการเรียนมีความ เหมาะสมกับสภาพการเรียน การสอน					
3. การวัดและประเมินผลมี ความยุติธรรม					
4. การวัดและประเมินผลสอดคล้อง กับเนื้อหาและจุดมุ่งหมายรายวิชา					
5. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมใน การวางแผนวัดและประเมินผล					
6. การวัดและประเมินผลด้าน ความรู้ในเนื้อหาวิชานาฏศิลป์ไทย					
7. การวัดและประเมินผลด้าน ความชำนาญในวิชานาฏศิลป์ไทย					

การวัดและประ เเมินผล	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
8. การวัดและประ เเมินผลวัด ความสามารถในการนำความรู้ วิชานาฏศิลป์ไทยไปใช้ในการ ปฏิบัติการสอนนาฏศิลป์ไทย					
9 การวัดและประ เเมินผลวัดความ สามารถในการนำความรู้วิชา นาฏศิลป์ไทยไปใช้ในการแสดง นาฏศิลป์ไทย					
10. การวัดและประ เเมินผลด้านการ วิเคราะห์ และการวางแผนงาน ในวิชานาฏศิลป์ไทย					
11. การวัดและประ เเมินผลด้าน การปฏิบัติงานในวิชานาฏศิลป์ไทย					
12. การวัดและประ เเมินผล การแก้ปัญหาในวิชานาฏศิลป์ไทย					
13. การวัดและประ เเมินผล ด้านความ รับผิดชอบต่อตนเองและสังคมของ ผู้เรียน.....					
14. การวัดและประ เเมินผลด้านการ รู้จักทำงานร่วมกับผู้อื่น					
15. การวัดและประ เเมินผลด้าน คุณธรรมของผู้เรียน					

การวัดและประ เเมินผล	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
16. การสังเกต และการติดตามผล การร่วมกิจกรรม การเรียน การสอนทั้งในและนอกชั้นเรียน และการศึกษาค้นคว้าของผู้เรียน					
17. การวัดและประ เเมินผลด้าน ความร่วมมือในการรักษาและ เผยแพร่ศิลปวัฒนธรรม ประจำชาติ เช่น โครงการ เผยแพร่ดนตรี และนาฏศิลป์ ของวิทยาลัย					
18. การวัดและประ เเมินผลด้าน ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ของผู้เรียน					
19 การใช้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อ ปรับปรุงการเรียนการสอน					
20. การวัด และประ เเมินผล ด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัยในสัดส่วนที่ เหมาะสม					

ตอนที่ 2 สภาพปัญหา ข้อเสนอแนะ และความคิดเห็นทั่วไปเกี่ยวกับ
การวัดและประเมินผล

1. สภาพปัญหา

- 1.....
- 2.....
- 3.....
- 4.....
- 5.....

2. ข้อเสนอแนะ และความคิดเห็นทั่วไป

- 1.....
- 2.....
- 3.....
- 4.....
- 5.....

8. การบริหารหลักสูตร

ตอนที่ 1 ท่านมีความคิดเห็นว่า การบริหารหลักสูตรมีความเหมาะสมในระดับใด

การบริหารหลักสูตร	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
1. การจัดองค์กรในการบริหาร หลักสูตรสาขานาฏศิลป์ไทย ด้านบุคลากรอย่างมีระบบ					
2. การจัดองค์กรในการบริหาร หลักสูตรสาขานาฏศิลป์ไทย ...					
3. การให้บริการด้านวิชาการแก่นักศึกษา					
4. การจัดตารางการเรียนการสอน					
5. การจัดระบบการลงทะเบียน การเรียนของนักศึกษา					
6. การจัดอาจารย์ผู้สอน					
7. การจัดอาจารย์ที่ปรึกษา					
8. การจัดระบบระเบียบนักศึกษา เพื่อให้ง่ายต่อการค้นคว้า					
9. การให้บริการแก่นักศึกษาในด้าน เอกสาร ระบบการจัดทำข้อมูล					
10. การจัดกิจกรรมเพื่อเพิ่ม ประสบการณ์ให้แก่นักศึกษา ...					

การบริหารหลักสูตร	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
11. การพัฒนาอาจารย์ในสาขาวิชา นาฏศิลป์ไทยอย่างต่อเนื่อง และสม่ำเสมอ					
12. การวางแผนการบริหารหลักสูตร นาฏศิลป์ไทย โดยกำหนดแผนงาน โครงการต่าง ๆ ตลอดปีการศึกษา การประชุม สัมมนา กิจกรรมของ นักศึกษาอย่างมีระบบ					
13. การจัดงบประมาณเพื่อการบริหาร หลักสูตรสาขานาฏศิลป์ไทย					
14. การประสานงานกับสาขาวิชาอื่น					

ตอนที่ 2 สภาพปัญหา ข้อเสนอแนะ และความคิดเห็นทั่วไปเกี่ยวกับ
การบริหารหลักสูตร

1. สภาพปัญหา

- 1.....
- 2.....
- 3.....
- 4.....
- 5.....

2. ข้อเสนอแนะ และความคิดเห็นทั่วไป

- 1.....
- 2.....
- 3.....
- 4.....
- 5.....

ภาคผนวก ง

แบบสอบถามการประเมินหลักสูตรสำหรับผู้สำเร็จการศึกษา

แบบสอบถาม

การประเมินหลักสูตรประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ชั้นสูง สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย
ของวิทยาลัยนาฏศิลป์ พุทธศักราช 2527
(สำหรับผู้สำเร็จการศึกษา)

คำแนะนำในการตอบแบบสอบถาม

แบบสอบถามชุดนี้มุ่งที่จะประเมินหลักสูตรประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ชั้นสูง สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย ของวิทยาลัยนาฏศิลป์ พุทธศักราช 2527 โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นการประเมินหลักสูตรในด้านต่าง ๆ ว่ามีความเหมาะสมมากน้อยเพียงใด โปรดประเมินตามความคิดเห็นที่เป็นจริงของท่าน เพราะคำตอบดังกล่าวจะเป็นแนวทางในการปรับปรุง และพัฒนาหลักสูตรประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ชั้นสูงสาขาวิชานาฏศิลป์ไทย ของวิทยาลัยนาฏศิลป์ พุทธศักราช 2527 ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น การประเมินแบ่งเป็น 9 ส่วน ดังนี้

1. ความมุ่งหมายของหลักสูตร
2. โครงสร้างของหลักสูตร
3. เนื้อหาของหลักสูตร
4. คุณลักษณะของอาจารย์
5. อุปกรณ์การเรียนการสอน ตำราเรียนและสถานที่เรียน
6. กระบวนการเรียนการสอน
7. การวัดและประเมินผล
8. การบริหารหลักสูตร
9. คุณสมบัติของผู้สำเร็จการศึกษา

ตอนที่ 2 เป็นสภาพปัญหา ความต้องการ ตลอดจนข้อเสนอแนะและความคิดเห็นทั่วไปเกี่ยวกับ นอกเหนือจากคำถามในตอนที่ 1 และผู้ตอบแบบสอบถามต้องการแสดงความความคิดเห็นดังกล่าว ซึ่งจะอยู่ในตอนท้ายของการประเมินในแต่ละด้าน

ตอนที่ 1 โปรดกาเครื่องหมาย / ลงในช่องให้ตรงกับความเป็นจริง ตรงตามความคิดเห็นของท่าน โดยมีค่าระดับคะแนน ดังนี้

คะแนน 5	หมายถึง	เห็นด้วยมากที่สุด	หรือเหมาะสมมากที่สุด
คะแนน 4	หมายถึง	เห็นด้วยมาก	หรือเหมาะสมมาก
คะแนน 3	หมายถึง	เห็นด้วยปานกลาง	หรือเหมาะสมปานกลาง
คะแนน 2	หมายถึง	เห็นด้วยน้อย	หรือเหมาะสมน้อย
คะแนน 1	หมายถึง	เห็นด้วยน้อยที่สุด	หรือเหมาะสมน้อยที่สุด

ตัวอย่าง

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
0 ให้มีความรู้ในสาขาวิชาที่เรียน	.../...				
00 ขนาดของห้องเรียนภาคปฏิบัติต่อ จำนวนผู้เรียน				.../...	

ในข้อ 0 ท่านให้คะแนน 5 หมายความว่า ท่านประเมินว่า การเขียนความมุ่งหมายของหลักสูตรที่ระบุว่า ให้มีความรู้ในสาขาวิชาที่เรียนมีความเหมาะสมมากที่สุด

ในข้อ 00 ท่านให้คะแนน 2 หมายความว่า ท่านประเมินว่า ขนาดของห้องเรียนภาคปฏิบัติ ต่อจำนวนผู้เรียนมีความเหมาะสมน้อย

1. ความมุ่งหมายของหลักสูตร

ตอนที่ 1 ท่านมีความคิดเห็นว่า ความมุ่งหมายของหลักสูตรที่ระบุไว้มีความเหมาะสมระดับใด

ความมุ่งหมายของหลักสูตร	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
1. ให้ความรู้ ทักษะ และ ประสบการณ์ในสาขาวิชา ที่เรียน					
2. สามารถปฏิบัติงานในด้านการสอน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ					
3. สามารถปฏิบัติงานในด้านการ แสดงได้อย่างมีประสิทธิภาพ.....					
4. รู้จักวิพากษ์วิจารณ์ผลงานทางด้าน นาฏศิลป์ ดนตรี					
5. รู้จักเลือกสรรผลงานที่มีคุณค่า ทางศิลปะ เพื่อไปใช้เป็น ประโยชน์ในการประกอบอาชีพ					
6. รู้จักเลือกสรรผลงานที่มีคุณค่า ทางศิลปะ เพื่อไปใช้ให้เป็น ประโยชน์ในการดำเนินชีวิต ..					
7. รู้จักเคารพสิทธิเสรีภาพของ ผู้อื่น					

ความมุ่งหมายของหลักสูตร	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
8. มีความสำนึกในความเป็นคนไทย และการอยู่ร่วมกันในสังคม ประชาธิปไตย					
9. รู้จักธำรงรักษาไว้ซึ่งชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และระบบการ ปกครองของไทย					
10. ให้เข้าใจพื้นฐานและปัญหาทาง การเมือง เศรษฐกิจ สังคมของ ท้องถิ่นของประเทศและโลก ปัจจุบัน					
11. สามารถแก้ปัญหา โดยใช้ วิจักษณ์ได้อย่างเหมาะสม					
12. ส่งเสริมให้มีคุณธรรม จริยธรรม					
13. มีความสามัคคี					
14. มีระเบียบวินัย					
15. มีความซื่อสัตย์สุจริต					
16. มีความขยันหมั่นเพียร					
17. มีความมานะอดทน					
18. มีความสำนึกในจรรยาอาชีพ ..					
19. มีความรับผิดชอบต่อตนเอง และสังคม					

ความมุ่งหมายของหลักสูตร	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
20. ให้มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพ					
21. ให้ตระหนักในคุณค่าของ ศิลปวัฒนธรรมอันเป็นงาน สร้างสรรค์ของมนุษยชาติ					
22. ให้ตระหนักในการเผยแพร่และ อนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม ตลอดจนสร้างเสริมความเข้าใจ อันดีระหว่างชาติ					
23. ส่งเสริมให้มีความคิดริเริ่มในงาน ศิลปะ					
24. สามารถสร้างผลงานในวิชาชีพ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ					
25. ส่งเสริมการแสดงออกอย่างอิสระ					
26. มีทัศนคติในการศึกษาค้นคว้า พัฒนาตนเองให้ก้าวหน้าอยู่เสมอ					
27. สามารถวางแผนการปฏิบัติงาน และแก้ปัญหาด้วยหลักวิชา					
28. รู้จักทำงานเป็นหมู่คณะ					
29. ยอมรับคำวิพากษ์วิจารณ์ของผู้อื่น ด้วยความเป็นธรรม					
30. ความมุ่งหมายของหลักสูตร สอดคล้องกับสภาพสังคมปัจจุบัน					

ตอนที่ 2 สภาพปัญหา ข้อเสนอแนะ และความคิดเห็นทั่วไปเกี่ยวกับ

ความมุ่งหมายของหลักสูตร

1. สภาพปัญหา

- 1.....
- 2.....
- 3.....
- 4.....
- 5.....

2. ข้อเสนอแนะ และความคิดเห็นทั่วไป

- 1.....
- 2.....
- 3.....
- 4.....
- 5.....

2. โครงสร้างของหลักสูตร

ตอนที่ 1 ท่านมีความคิดเห็นว่าโครงสร้างของหลักสูตรที่ระบุไว้มีความเหมาะสมในระดับใด

โครงสร้างของหลักสูตร	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
กำหนดให้เรียน					
1. ตลอดหลักสูตร 2 ปี 85 หน่วยกิต					
2. กลุ่มวิชาพื้นฐาน 20 หน่วยกิต...					
3. กลุ่มวิชาการศึกษา 20 หน่วยกิต					
4. กลุ่มวิชาชีพ 42 หน่วยกิต					
แบ่งเป็น วิชาชีพบังคับ					
30 หน่วยกิต และวิชาชีพ					
(เลือก) 12 หน่วยกิต					
5. หน่วยกิตในภาคทฤษฎีในวิชาชีพ					
(บังคับ) 14 หน่วยกิต					
6. หน่วยกิตในภาคปฏิบัติในวิชาชีพ					
(บังคับ) 16 หน่วยกิต					
7. หน่วยกิตในแต่ละรายวิชาของ					
ภาคทฤษฎี (วิชาชีพบังคับ)					
8. หน่วยกิตในแต่ละรายวิชาของ					
ภาคปฏิบัติ (วิชาชีพบังคับ)					
9. กลุ่มวิชาเลือกเสรี ไม่น้อยกว่า					
3 หน่วยกิต					

โครงสร้างของหลักสูตร	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
10. หน่วยกิตในแต่ละรายวิชาของ วิชาเลือกเสรี					
11. โครงสร้างของหลักสูตรสามารถ ผลิตนักศึกษาระดับประกาศนียบัตร วิชาชีพชั้นสูง ที่มีคุณสมบัติตรง ตามความมุ่งหมายของหลักสูตร .					

ตอนที่ 2 สภาพปัญหา ข้อเสนอแนะ และความคิดเห็นทั่วไปเกี่ยวกับ

โครงสร้างของหลักสูตร

1. สภาพปัญหา

- 1.....
- 2.....
- 3.....
- 4.....
- 5.....

2. ข้อเสนอแนะ และความคิดเห็นทั่วไป

- 1.....
- 2.....
- 3.....
- 4.....
- 5.....

3. เนื้อหาของหลักสูตร

ตอนที่ 1 ท่านมีความคิดเห็นว่า เนื้อหาของหลักสูตรมีความเหมาะสมใน
ระดับใด

เนื้อหาของหลักสูตร	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
1. ความสอดคล้องของเนื้อหา รายวิชาต่าง ๆ กับความมุ่งหมาย ของหลักสูตร					
2. ความสอดคล้องของเนื้อหา กับจุดมุ่งหมายรายวิชา					
3. ความเหมาะสมของเนื้อหา ภาคทฤษฎี					
4. ความเหมาะสมของเนื้อหาภาค ปฏิบัติ					
5. เนื้อหารายวิชาสอดคล้องกับ ความต้องการของสังคมปัจจุบัน					
6. ความยืดหยุ่นของเนื้อหาวิชา เพื่อ ความเหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น ที่วิทยาลัยตั้งอยู่					

เนื้อหาของหลักสูตร	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
ข้อ 7 - 28 จากความมุ่งหมายของหลักสูตร ท่านมีความคิดเห็นว่า ในส่วนของเนื้อหาวิชาสามารถส่งเสริมให้เป็นไปตามความมุ่งหมาย ได้ในระดับใด					
7. มีความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ ในสาขาวิชาที่เรียน					
8. สามารถปฏิบัติงานในด้านการสอน หรือการแสดงได้อย่างมี ประสิทธิภาพ					
9. รู้จักวิพากษ์วิจารณ์ ผลงานทาง ด้านนาฏศิลป์ ดนตรี					
10. รู้จักเลือกสรรผลงานที่มีคุณค่า ทางศิลปะ เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ ในการประกอบอาชีพและ การดำเนินชีวิตประจำวัน					
11. รู้จักเคารพสิทธิเสรีภาพของ ผู้อื่น					
12. มีความสำนึกในความเป็นคนไทย และการอยู่ร่วมกันในสังคม ประชาธิปไตย					

เนื้อหาของหลักสูตร	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
13. รู้จักรักษาไว้ซึ่ง ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และระบอบการปกครองของไทย ..					
14. เข้าใจพื้นฐานและปัญหาทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคมของท้องถิ่น ของประเทศและโลกปัจจุบัน					
15. สามารถแก้ปัญหา โดยใช้ วิจารณ์ได้อย่างเหมาะสม ..					
16. มีคุณธรรม จริยธรรม					
17. รู้จักทำงานร่วมกับผู้อื่น					
18. มีระเบียบวินัย					
19. มีความซื่อสัตย์สุจริต					
20. มีความขยันหมั่นเพียร					
21. มีความมานะอดทน					
22. มีความสามัคคีในจรรยาอาชีพ ..					
23. มีความรับผิดชอบต่อตนเอง และสังคม					
24. มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพ					

เนื้อหาของหลักสูตร	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
25. เห็นคุณค่าและความสำคัญของการอนุรักษ์ การเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมประจำชาติ					
26. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์					
27. มีความสามารถสร้างผลงานในวิชาชีพ					
28. มีความกระตือรือร้นใฝ่หาความรู้ อยู่เสมอ					

ตอนที่ 2 สภาพปัญหา ข้อเสนอแนะ และความคิดเห็นทั่วไปเกี่ยวกับ
เนื้อหาของหลักสูตร

1. สภาพปัญหา

- 1.....
- 2.....
- 3.....
- 4.....
- 5.....

2. ข้อเสนอแนะ และความคิดเห็นทั่วไป

- 1.....
- 2.....
- 3.....
- 4.....
- 5.....

4. คุณลักษณะของอาจารย์

ตอนที่ 1 ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของอาจารย์ที่สอนในสาขาวิชา
นาฏศิลป์ไทยในระดับใด

คุณลักษณะของอาจารย์	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
1. มีความรู้ในวิชาที่สอน					
2. มีความสามารถในการถ่ายทอด ความรู้ในวิชาที่สอน					
3. เตรียมการสอนให้เป็นไปตาม จุดมุ่งหมายรายวิชา					
4. ดำเนินการเรียนการสอนครบถ้วน ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร					
5. มีความรู้ความสามารถในการ ถ่ายทอดความรู้ทางด้านทฤษฎี ..					
6. มีความรู้ความสามารถในการ ถ่ายทอด ความรู้ทางด้านปฏิบัติ .					
7. มีทักษะและประสบการณ์ด้าน นาฏศิลป์ไทยสามารถสร้างผลงาน ด้านนาฏศิลป์ไทยอย่างมี ประสิทธิภาพ					

คุณลักษณะของอาจารย์	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
8. มีการประยุกต์เนื้อหาวิชา นาฏศิลป์ไทยไปสู่การสอนให้ เหมาะสมกับสภาพสังคม เศรษฐกิจและเทคโนโลยี					
9. มีความรู้ความสามารถในการ ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักการค้นคว้า หาความรู้ใหม่ในสาขาวิชา นาฏศิลป์ไทย					
10. มีความรู้ความสามารถในการ ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักนำความรู้ ไปใช้ในการประกอบอาชีพ ...					
11. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์					
12. ปฏิบัติตัวเป็นตัวอย่างที่ดีใน การปฏิบัติงานด้านการสอน ..					
13. ปฏิบัติตัวเป็นตัวอย่างที่ดีในการ ปฏิบัติงานด้านการแสดง นาฏศิลป์ไทย					
14. มีความเป็นกันเองกับนักเรียน .					
15. ให้ความเสมอภาคแก่นักศึกษา .					
16. ให้อิสระในการคิดสร้างสรรค์งาน ด้านนาฏศิลป์ไทยแก่นักศึกษา ...					

คุณลักษณะของอาจารย์	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
17. มีความรู้ความสามารถในการ ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถศึกษา ต่อในระดับสูง					
18. มีความเข้าใจ และเห็นความ สำคัญของงานวิจัย					
19. มีการทำผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กับสาขานาฏศิลป์ไทย					
20. มีการทำผลงานทางวิชาการด้าน นาฏศิลป์ไทย					

ตอนที่ 2 สภาพปัญหา ข้อเสนอแนะ และความคิดเห็นทั่วไปเกี่ยวกับ
คุณลักษณะของอาจารย์

1. สภาพปัญหา

- 1.....
- 2.....
- 3.....
- 4.....
- 5.....

2. ข้อเสนอแนะ และความคิดเห็นทั่วไป

- 1.....
- 2.....
- 3.....
- 4.....
- 5.....

5. อุปกรณ์การเรียนการสอน ตำราเรียน และสถานที่เรียน

ตอนที่ 1 ท่านมีความคิดเห็นว่าอุปกรณ์การเรียนการสอน ตำราเรียน และสถานที่เรียนที่มีอยู่ในปัจจุบัน มีความเหมาะสมในระดับใด

อุปกรณ์การเรียนการสอน ตำราเรียนและสถานที่เรียน	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
1. จำนวนอุปกรณ์การเรียนการสอน					
2. ความทันสมัยของอุปกรณ์การเรียนการสอน					
3. คุณภาพของอุปกรณ์การเรียนการสอน					
4. ความสะดวกในการยืมอุปกรณ์การเรียนการสอน					
5. จำนวนของตำรา หนังสือ และเอกสารเพื่อการศึกษาค้นคว้าในห้องสมุด					
6. จำนวนของตำรา หนังสือ และเอกสารเฉพาะทางด้านนาฏศิลป์ไทยในห้องสมุด					
7. อาคารเรียน สถานที่เรียนจัดสร้างเหมาะสมกับสภาพการเรียนการสอนตามสาขาวิชาชีพที่เปิดสอน					

อุปกรณ์การเรียนการสอน ตำราเรียนและสถานที่เรียน	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
8. สาธารณูปโภคภายในอาคาร เอื้ออำนวยต่อความสะดวกใน การเรียนการสอน					
9. เวทีหรือสถานที่จัดการแสดง เพื่อเสริมกิจกรรมการเรียน การสอน					
10. สภาพห้องเรียนภาคปฏิบัติ เอื้ออำนวยต่อประสิทธิภาพ การเรียนการสอนโดยไม่มี เสียงรบกวน					
11. จำนวนสถานที่เรียนภาคปฏิบัติ ที่ถูกต้องตามเกณฑ์การเรียน การสอนนาฏศิลป์ โดยติดกระจก					
12. ขนาดของห้องเรียนภาคปฏิบัติต่อ จำนวนผู้เรียน					
13. สถานที่ใช้ในการเปลี่ยนเครื่อง แต่งกายที่สะดวกและ เป็นสัดส่วน					
14. สถานที่สำหรับการฝึกซ้อม นอกเวลา หรือสำหรับฝึกซ้อม การแสดงโดยเฉพาะ					

ตอนที่ 2 สภาพปัญหา ข้อเสนอแนะ และความคิดเห็นทั่วไปเกี่ยวกับ
อุปกรณ์การเรียนการสอน ตำราเรียน และสถานที่เรียน

1. สภาพปัญหา

- 1.....
- 2.....
- 3.....
- 4.....
- 5.....

2. ข้อเสนอแนะ และความคิดเห็นทั่วไป

- 1.....
- 2.....
- 3.....
- 4.....
- 5.....

6. กระบวนการเรียนการสอน

ตอนที่ 1 ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนการสอนเพื่อให้บรรลุความมุ่งหมายของหลักสูตรอยู่ในระดับใด

กระบวนการเรียนการสอน	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
1. มีการชี้แจงรายละเอียด ความมุ่งหมาย ขอบเขต กิจกรรม การเรียนการสอน การวัดและ ประเมินผลของวิชาชัดเจน					
2. กิจกรรมการเรียนการสอน สอดคล้องกับเนื้อหาวิชาและ จุดมุ่งหมายรายวิชา					
3. กระบวนการเรียนการสอนส่งเสริม ให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถใน สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย					
4. กระบวนการเรียนการสอนส่งเสริม ให้ผู้เรียนมีทักษะและประสบการณ์ ด้านนาฏศิลป์ไทย					
5. กระบวนการเรียนการสอนส่งเสริม ให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ สามารถวิเคราะห์ปัญหาและ แก้ปัญหาต่าง ๆ ได้					

กระบวนการเรียนการสอน	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
6. กระบวนการเรียนการสอน ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความ สามารถในการวางแผนงานใน วิชานาฏศิลป์ได้					
7. กระบวนการเรียนการสอน ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสามารถ ในการปฏิบัติงานในวิชานาฏศิลป์ ได้					
8. กระบวนการเรียนการสอน ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความ รับผิดชอบต่อตนเองและสังคม ..					
9. กระบวนการเรียนการสอน ส่งเสริมให้ ผู้เรียนฉลาด รอบรู้ และรู้จักปรับตัว เข้ากับสังคมได้					
10. กระบวนการเรียนการสอน ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถทำงาน ร่วมกับผู้อื่น					
11. กระบวนการเรียนการสอน ส่งเสริมให้มีจิตสำนึกและตระหนัก ในหน้าที่และการอยู่ร่วมกันของ คนไทยในสังคมประชาธิปไตย ..					

กระบวนการเรียนการสอน	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
12. มีการใช้สื่อการเรียนการสอนเพื่อ สร้างความเข้าใจในเนื้อหาให้กับ ผู้เรียนได้ดียิ่งขึ้น					
13. มีการใช้คำถามกระตุ้นให้ผู้เรียน คิด เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ ...					
14. มีการสร้างบรรยากาศใน การเรียนการสอนให้ผู้เรียนเกิด แรงจูงใจในการเรียน					
15. มีการสอนซ่อมเสริมให้ผู้เรียนที่ ติดขัดการแสดงผลงาน บ่อย ๆ หรือมี ผลการเรียนอ่อน/เรียนล่าช้า .					
16. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน การสอน ทำให้การเรียนวิชา ต่าง ๆ บรรลุจุดมุ่งหมาย					
17. มีระบบการฝึกกิจกรรมและงาน ประกอบการเรียนการสอนวิชา นาฏศิลป์ไทยเหมาะสม					
18. มีกิจกรรมส่งเสริมความรู้และ ทักษะทางด้านนาฏศิลป์ไทย นอกเหนือจากการเรียนใน ชั้นเรียน					

กระบวนการเรียนการสอน	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
19. มีการสอดแทรกการอบรมสั่งสอน ทั่วไป แก่ผู้เรียนในเวลาเรียน					
20. กิจกรรมการเรียนการสอนกระตุ้น ให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าหาความรู้ เพิ่มเติม					
21. ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นหรือ ซักถามเมื่อเกิดความสงสัย ไม่เข้าใจ					
22. ผู้เรียนทำงานและเสนอผลงาน ที่ได้รับมอบหมายครบถ้วน					
23. มีกิจกรรมและงานประกอบ การเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้มี คุณธรรมจริยธรรม					
24. มีการสอนที่ส่งเสริมให้เกิด ความรักและศรัทธาในอาชีพ ครูนาฏศิลป์					
25. มีการสอดแทรกการอบรมสั่งสอน ให้ผู้เรียนเห็นคุณค่า การอนุรักษ์ และเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรม ประจําชาติ					

กระบวนการเรียนการสอน	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
26. มีกิจกรรมส่งเสริมความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์และการแสดงออก อย่างมีอิสระ					
27. มีกิจกรรมการเรียนการสอนที่ สอดคล้องกับความต้องการของ ผู้เรียน					

ตอนที่ 2 สภาพปัญหา ข้อเสนอแนะ และความคิดเห็นทั่วไปเกี่ยวกับ
กระบวนการเรียนการสอน

1. สภาพปัญหา

- 1.....
- 2.....
- 3.....
- 4.....
- 5.....

2. ข้อเสนอแนะ และความคิดเห็นทั่วไป

- 1.....
- 2.....
- 3.....
- 4.....
- 5.....

7. การวัดและประเมินผล

ตอนที่ 1 ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับ การวัดและประเมินผลเพื่อให้
บรรลุความมุ่งหมายของหลักสูตรอยู่ในระดับใด

การวัดและประเมินผล	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
1. การวัดและประเมินผลสอดคล้อง กับความมุ่งหมายของหลักสูตร					
2. การวางแผนทำการวัดและ ประเมินผลการเรียนมีความ เหมาะสมกับสภาพการเรียน การสอน					
3. การวัดและประเมินผลมี ความยุติธรรม					
4. การวัดและประเมินผลสอดคล้อง กับเนื้อหาและจุดมุ่งหมายรายวิชา					
5. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมใน การวางแผนหลักเกณฑ์การประเมินผล					
6. การวัดและประเมินผลด้าน ความรู้ในเนื้อหาวิชานาฏศิลป์ไทย					
7. การวัดและประเมินผลด้าน ความชำนาญในวิชานาฏศิลป์ไทย					

การวัดและประเมินผล	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
8. การวัดและประเมินผลวัด ความสามารถในการนำความรู้ วิชานาฏศิลป์ไทยไปใช้ในการ ปฏิบัติการสอนนาฏศิลป์ไทย					
9. การวัดและประเมินผลวัดความ สามารถในการนำความรู้วิชา นาฏศิลป์ไทยไปใช้ในการแสดง นาฏศิลป์ไทย					
10. การวัดและประเมินผลด้านการ วิเคราะห์ และการวางแผนงาน ในวิชานาฏศิลป์ไทย					
11. การวัดและประเมินผลด้าน การปฏิบัติงานในวิชานาฏศิลป์ไทย					
12. การวัดและประเมินผล การแก้ปัญหาในวิชานาฏศิลป์ไทย					
13. การวัดและประเมินผล ด้านความ รับผิดชอบต่อตนเองและสังคมของ ผู้เรียน.....					
14. การวัดและประเมินผลด้านการ รู้จักทำงานร่วมกับผู้อื่น					
15. การวัดและประเมินผลด้าน คุณธรรมของผู้เรียน					

การวัดและประ เเมินผล	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
16. การสังเกต และการติดตามผล การร่วมกิจกรรม การเรียน การสอนทั้งในและนอกชั้นเรียน และการศึกษาค้นคว้าของผู้เรียน					
17. การวัดและประ เเมินผลด้าน ความร่วมมือในการรักษาและ เผยแพร่ศิลปวัฒนธรรม ประจำชาติ เช่น โครงการ เผยแพร่ดนตรี และนาฏศิลป์ ของวิทยาลัย					
18. การวัดและประ เเมินผลด้าน ความคิดริ เริ่มสร้างสรรค์ ของผู้เรียน					
19 การใช้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อ ปรับปรุงการ เรียนการสอน					
20. การวัด และประ เเมินผล ด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัยในสัดส่วนที่ เหมาะสม					

ตอนที่ 2 สภาพปัญหา ข้อเสนอแนะ และความคิดเห็นทั่วไปเกี่ยวกับ
การวัดและประเมินผล

1. สภาพปัญหา

- 1.....
- 2.....
- 3.....
- 4.....
- 5.....

2. ข้อเสนอแนะ และความคิดเห็นทั่วไป

- 1.....
- 2.....
- 3.....
- 4.....
- 5.....

8. การบริหารหลักสูตร

ตอนที่ 1 ท่านมีความคิดเห็นว่า การบริหารหลักสูตรมีความเหมาะสมในระดับใด

การบริหารหลักสูตร	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
1. การจัดองค์กรในการบริหาร หลักสูตรสาขานาฏศิลป์ไทย ด้านบุคลากรอย่างมีระบบ					
2. การจัดองค์กรในการบริหาร หลักสูตรสาขานาฏศิลป์ไทย					
3. การให้บริการด้านวิชาการแก่นักศึกษา					
4. การจัดตารางการเรียนการสอน					
5. การจัดระบบการลงทะเบียน การเรียนของนักศึกษา					
6. การจัดอาจารย์ผู้สอน					
7. การจัดอาจารย์ที่ปรึกษา					
8. การจัดระบบระเบียบนักศึกษา เพื่อให้ง่ายต่อการค้นคว้า					
9. การให้บริการแก่นักศึกษาในด้าน เอกสาร ระบบการจัดทำข้อมูล					
10. การจัดกิจกรรมเพื่อเพิ่ม ประสบการณ์ให้แก่นักศึกษา					

การบริหารหลักสูตร	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
11. การพัฒนาอาจารย์ในสาขาวิชา นาฏศิลป์ไทยอย่างต่อเนื่อง และสม่ำเสมอ					
12. การวางแผนการบริหารหลักสูตร นาฏศิลป์ไทย โดยกำหนดแผนงาน โครงการต่าง ๆ ตลอดปีการ ศึกษาการประชุม สัมมนา กิจกรรม ของนักศึกษาอย่างมีระบบ					
13. การจัดงบประมาณเพื่อการบริหาร หลักสูตรสาขานาฏศิลป์ไทย ...					
14. การประสานงานกับสาขาวิชาอื่น					

ตอนที่ 2 สภาพปัญหา ข้อเสนอแนะ และความคิดเห็นทั่วไปเกี่ยวกับ

การบริหารหลักสูตร

1. สภาพปัญหา

- 1.....
- 2.....
- 3.....
- 4.....
- 5.....

2. ข้อเสนอแนะ และความคิดเห็นทั่วไป

- 1.....
- 2.....
- 3.....
- 4.....
- 5.....

9. คุณสมบัติของผู้สำเร็จการศึกษา

ตอนที่ 1 จากการที่ท่านสำเร็จการศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ชั้นสูง สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย วิทยาลัยนาฏศิลป์ ท่านเห็นว่า ท่านมีความรู้ความสามารถและคุณลักษณะต่าง ๆ ต่อไปนี้ระดับใด

คุณสมบัติของผู้สำเร็จการศึกษา	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
1. ความรู้ทั่วไป					
2. ความรู้ในวิชานาฏศิลป์					
3. ความสามารถในการทักษะพื้นฐานทางนาฏศิลป์					
4. ความรู้ความสามารถในการเป็นผู้สอนนาฏศิลป์					
5. ความรู้ความสามารถในการเป็นผู้แสดงนาฏศิลป์					
6. ความรู้ความสามารถในการเขียนและตัดต่อบทละคร					
7. ความรู้ความสามารถในการกำกับการแสดง					
8. ความสามารถในการเลือกสรรผลงานที่มีค่าทางศิลปะ					
9. ความสามารถวางแผนงานเพื่อปฏิบัติงานในวิชาชีพ และการดำเนินชีวิตประจำวัน					

คุณสมบัติของผู้สำเร็จการศึกษา	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
10. ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และวิจารณ์					
11. ความสามารถในการใช้ความคิด และปัญหาแก้ไขปัญหาและ ปรับปรุงงาน					
12. ความสันทัดในหน้าที่ของคนไทย และการอยู่ร่วมกันในสังคม ประชาธิปไตย					
13. การรู้จักหน้าที่และธำรงไว้ ซึ่งสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และระบบ การปกครองของไทย					
14. ความรู้พื้นฐาน และความเข้าใจ ในปัญหาการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม					
15. ความสามารถในการตัดสินใจ อย่างมีเหตุผล					
16. ความรับผิดชอบในการปฏิบัติงาน ที่ได้รับมอบหมาย					
17. การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและ สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ ..					
18. ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์					

คุณสมบัติของผู้สำเร็จการศึกษา	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
19. ความรักและศรัทธาในวิชาชีพ					
20. คุณธรรมและจรรยาบรรณใน อาชีพครูนาฏศิลป์					
21. ความมีระเบียบวินัย					
22. ความซื่อสัตย์สุจริต					
23. ความมานะอดทน					
24. ความประพฤติ และมารยาท เรียบร้อย					
25. การตรงต่อเวลา					
26. ความสามารถในการควบคุม อารมณ์					
27. ความเชื่อมั่นในตนเอง					
28. กล้าแสดงความคิดเห็น					
29. การยอมรับความคิดเห็น และ การวิจารณ์ของผู้อื่น					
30. ศึกษาและติดตามความรู้ใน สาขาวิชาอยู่เสมอ					
31. ความสามารถในการทำงาน เพื่อการอนุรักษ์ และเผยแพร่ ศิลปวัฒนธรรมประจำชาติ					
32. ความรับผิดชอบต่อตนเอง และสังคม					

ตอนที่ 2 สภาพปัญหา ข้อเสนอแนะ และความคิดเห็นทั่วไปเกี่ยวกับ

คุณสมบัติของผู้สำเร็จการศึกษา

1. สภาพปัญหา

- 1.....
- 2.....
- 3.....
- 4.....
- 5.....

2. ข้อเสนอแนะ และความคิดเห็นทั่วไป

- 1.....
- 2.....
- 3.....
- 4.....
- 5.....

ภาคผนวก จ

แบบสอบถามการประเมินหลักสูตรสำหรับผู้บังคับบัญชาของผู้สำเร็จการศึกษา

แบบสอบถาม

การประเมินหลักสูตรประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ชั้นสูง สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย
ของวิทยาลัยนาฏศิลป์ พุทธศักราช 2527
(สำหรับผู้บังคับบัญชา)

คำแนะนำในการตอบแบบสอบถาม

แบบสอบถามชุดนี้มุ่งประเมินคุณสมบัติของผู้สำเร็จการศึกษา วิชาเอกนาฏศิลป์ไทย ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ชั้นสูง ของวิทยาลัยนาฏศิลป์ พุทธศักราช 2527 ตามทัศนะของผู้บังคับบัญชา โปรดประเมินตามความคิดเห็นที่เป็นจริงของท่าน เกี่ยวกับคุณสมบัติผู้สำเร็จการศึกษาที่อยู่ใต้บังคับบัญชาของท่านและคุณสมบัติผู้สำเร็จการศึกษาที่ท่านต้องการ เพราะคำตอบดังกล่าวจะเป็นแนวทางในการปรับปรุง และพัฒนาหลักสูตร ประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ชั้นสูง สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย ของวิทยาลัยนาฏศิลป์ พุทธศักราช 2527 ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่องให้ตรงกับความเป็นจริง ตามความคิดเห็นของท่าน โดยมีค่าระดับคะแนน ดังนี้

คะแนน	5	หมายถึง	เหมาะสมที่สุด
คะแนน	4	หมายถึง	เหมาะสมมาก
คะแนน	3	หมายถึง	เหมาะสมปานกลาง
คะแนน	2	หมายถึง	เหมาะสมน้อย
คะแนน	1	หมายถึง	เหมาะสมน้อยที่สุด

ตัวอย่าง

ข้อความ	คุณสมบัติของผู้สำเร็จการศึกษาที่ปฏิบัติงานอยู่					คุณสมบัติของผู้สำเร็จการศึกษาที่ผู้บังคับบัญชาต้องการ				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
0 ความสามารถในการจัดการสอนนาฏศิลป์	...	./.	...	...	...	...	./.	...	...	
00 ความสามารถในการจัดแสดง .	...	...	...	...	./.	...	./.	...	...	

ในข้อ 0 ท่านให้คะแนน 4 ทั้งในด้านคุณสมบัติของผู้สำเร็จการศึกษาและด้านความต้องการของผู้บังคับบัญชา หมายความว่า ท่านประเมินว่า ผู้สำเร็จการศึกษาสาขาวิชานาฏศิลป์ไทยที่อยู่ได้บังคับบัญชาของท่าน มีความสามารถในการสอนนาฏศิลป์มาก และท่านต้องการให้ผู้สำเร็จการศึกษามีคุณสมบัติในด้านนี้มากเช่นเดียวกัน การจัดการศึกษาสอดคล้องกับความต้องการของท่าน

ในข้อ 00 ท่านให้คะแนน 1 ในด้านคุณสมบัติของผู้สำเร็จการศึกษาและคะแนน 4 ในด้านความต้องการของผู้บังคับบัญชา หมายความว่า ท่านประเมินว่า ผู้สำเร็จการศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทยที่อยู่ได้บังคับบัญชาของท่าน มีความสามารถในการจัดการแสดงน้อยที่สุด แต่ท่านต้องการให้ผู้สำเร็จการศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ไทยที่อยู่ได้บังคับบัญชาของท่าน มีความสามารถในการจัดการแสดงมาก

[illegible]

ภาคผนวก จ

หนังสือขอความอนุเคราะห์เชิญผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือการวิจัย

บันทึกข้อความ

338

ส่วนราชการ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ประสานมิตร จักร. 268

ที่

พม 1007/ 0939

วันที่ 30

มกราคม 2540

เรื่อง

ขอความอนุเคราะห์

เรียน ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย ขอรับรองว่า นางนิลวรรณ วรรณะลี เป็นนิสิตระดับปริญญาโท

วิชาเอกการอุดมศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

นิสิตผู้มีความประสงค์จะมาติดต่อขอความสะดวกในการศึกษาค้นคว้า เพื่อทำวิทยานิพนธ์

เรื่อง การประเมินหลักสูตรประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ชั้นสูง สาขาวิชานาฏศิลป์ไทยของวิทยาลัยนาฏศิลป์

พุทธศักราช 2527

ทั้งนี้อยู่ในความควบคุมของ

รศ.ดร.ชมพันธ์ กุญชร ณ อยุธยา

ประธาน

ผศ.ดร.วิจิตร สิ้นศิริ

กรรมการ

สิ่งที่นิสิตขอความอนุเคราะห์ คือ ขอเชิญ ดร.พรรณี บุญประกอบ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

การวิจัย

บัณฑิตวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านจะกรุณาให้ความร่วมมือในครั้งนี้ และขอขอบคุณในความ

ช่วยเหลืออนุเคราะห์ ใด ๆ ที่ท่านจะโปรดให้แก่นิสิตผู้นี้ด้วย

(นางสาวศิริยุภา พูลสุวรรณ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ที่ ทบ 100- / 0840

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

30 มกราคม 2540

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์

เรียน ผู้อำนวยการสถาบันนาฏดุริยางคศิลป์

บัณฑิตวิทยาลัย ขอรับรองว่า นางนิลวรรณ วรรณะสี เป็นนิสิตระดับปริญญาโท
วิชาเอกการอุดมศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

นิสิตผู้มีความประสงค์จะมาติดต่อขอความสะดวกในการศึกษาค้นคว้า เพื่อทำปริญญาโท
เรื่อง การประเมินหลักสูตรประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ชั้นสูง สาขาวิชานาฏศิลป์ไทยของวิทยาลัยนาฏศิลป์
พุทธศักราช 2527

ทั้งนี้อยู่ในความควบคุมของ

รศ.ดร.ชมพันธ์ กุญชร ณ อยุธยา

ประธาน

ผศ.ดร.วิจิตร สิ้นศิริ

กรรมการ

สิ่งที่นิสิตขอความอนุเคราะห์ คือ ขอเชิญ อ.จิราพร รัตนวราหะ, อ.อเนก นิคมภักดี และ
อ.พยงค์ ทองหลิม เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องหมายการวิจัย

บัณฑิตวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านจะกรุณาให้ความร่วมมือในครั้งนี้ และขอขอบคุณในความ
ช่วยเหลืออนุเคราะห์ใด ๆ ที่ท่านจะโปรดให้แก่นิสิตผู้นี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นางสาวศิริกัญญา ทุลสุวรรณ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 2584119

บันทึกข้อความ

340

ส่วนราชการ

บัณฑิตวิทยาลัย มศว ประสานมิตร โทร. 268

ที่

ทม 1007/ 1318

วันที่

๒ มกราคม 2540

เรื่อง

ขอความอนุเคราะห์

เรียน รองอธิการบดีฝ่ายกิจการนิสิต

บัณฑิตวิทยาลัย ขอรับรองว่า นางนิลวรรณ วรรณะลี เป็นนิสิตระดับปริญญาโท
วิชาเอกการอุดมศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
นิสิตผู้ที่มีความประสงค์จะมาติดต่อขอความสะดวกในการศึกษาครั้งนี้ เพื่อทำปริญญานิพนธ์
เรื่อง การประเมินหลักสูตรประกาศนียบัตรนานาชาติชั้นสูง สาขาวิชานานาชาติไทยของวิทยาลัยนานาชาติ
พุทธศักราช 2527
ทั้งนี้อยู่ในความควบคุมของ

รศ.ดร.ชมพันธ์ กุญชร ณ อยุธยา

ประธาน

ผศ.ดร.วิจิตร ลินลิริ

กรรมการ

สิ่งที่นิตดาครขอความอนุเคราะห์ คือ ขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

บัณฑิตวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านจะกรุณาให้ความร่วมมือในครั้งนี้ และขอขอบคุณในความ
ช่วยเหลืออนุเคราะห์ใด ๆ ที่ท่านจะโปรดให้แก่นิสิตผู้นี้ด้วย

Mr. Noen

(นางสาวศิริยุภา พูลสุวรรณ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ภาคผนวก ข

หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล

ที่ ทม 1007/ ๒๕๔1

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

19 สิงหาคม 2540

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์

เรียน ผู้อำนวยการวิทยาลัยนาฏศิลป์กรุงเทพ

บัณฑิตวิทยาลัย ขอรับรองว่า นางนิลวรรณ วรรณะลี เป็นนิสิตระดับปริญญาโท
วิชาเอกการอุดมศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

นิสิตผู้มีความประสงค์จะมาติดต่อขอความสะดวกในการศึกษาค้นคว้า เพื่อทำวิทยานิพนธ์

เรื่อง การประเมินหลักสูตรประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ชั้นสูง สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย ของวิทยาลัยนาฏศิลป์
ทั้งนี้อยู่ในความควบคุมดูแลของ

รศ.ดร.ชมพันธุ์ ฤกษ์ ฌ อยุธยา ประธาน

ผศ.ดร.วิจิตร สันศิริ กรรมการ

สิ่งที่นิสิตฯขอความอนุเคราะห์ คือ ขอความร่วมมือให้อาจารย์ผู้สอนนาฏศิลป์ไทยชั้นสูง, นักศึกษา,
ผู้สำเร็จการศึกษา และผู้บังคับบัญชาของผู้สำเร็จการศึกษา ตอบแบบสอบถาม ในระหว่างเดือน
สิงหาคม - กันยายน 2540 เพื่อเป็นข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านจะกรุณาให้ความร่วมมือในครั้งนี้ และขอขอบคุณในความ
ช่วยเหลืออนุเคราะห์ใด ๆ ที่ท่านจะโปรดให้แก่นิสิตผู้นี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นางสาวศิริยุภา พูลสุวรรณ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 2584119

ที่ ทม 1007/ ๖๔๔๐

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

19 สิงหาคม 2540

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์

เรียน ผู้อำนวยการวิทยาลัยนาฏศิลป์ลพบุรี

บัณฑิตวิทยาลัย ขอรับรองว่า นางนิลวรรณ วรรณะลี เป็นนิสิตระดับปริญญาโท
วิชาเอกการอุดมศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

นิสิตผู้มีความประสงค์จะมาติดต่อขอความสะดวกในการศึกษาค้นคว้า เพื่อทำปริญญานิพนธ์
เรื่อง การประเมินหลักสูตรประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ชั้นสูง สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย ของวิทยาลัยนาฏศิลป์
ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความควบคุมดูแลของ

รศ.ดร.ชมพันธุ์ ฤกษ์ธร ณ อยุธยา ประธาน

ผศ.ดร.วิจิตร สิ้นศิริ กรรมการ

สิ่งที่นิสิตขอความอนุเคราะห์ คือ ขอความร่วมมือให้อาจารย์ผู้สอนนาฏศิลป์ไทยชั้นสูง, นักศึกษา,
ผู้สำเร็จการศึกษา และผู้บังคับบัญชาของผู้สำเร็จการศึกษา ตอบแบบสอบถาม ในระหว่างเดือน
สิงหาคม - กันยายน 2540 เพื่อเป็นข้อมูลในการทำปริญญานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านจะกรุณาให้ความร่วมมือในครั้งนี้ และขอขอบคุณในความ
ช่วยเหลืออนุเคราะห์ใด ๆ ที่ท่านจะโปรดให้แก่นิสิตผู้นี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นางสาวศิริยุภา พูลสุวรรณ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 2584119

ที่ ทม 1007/ 3433

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

14 สิงหาคม 2540

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์

เรียน ผู้อำนวยการวิทยาลัยนาฏศิลป์ร้อยเอ็ด

บัณฑิตวิทยาลัย ขอรับรองว่า นางนิลวรรณ วรรณสี เป็นนิสิตระดับปริญญาโท
 วิชาเอกการอุดมศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
 นิสิตผู้มีความประสงค์จะมาติดต่อขอความสะดวกในการศึกษาชั้นสูง เพื่อทำปริญญานิพนธ์
 เรื่อง การประเมินหลักสูตรประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ชั้นสูง สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย ของวิทยาลัยนาฏศิลป์
 ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความควบคุมดูแลของ

รศ.ดร.ชมพันธุ์ ฤกษ์พร ณ อยุธยา ประธาน

ผศ.ดร.วิจิตร สิ้นศิริ กรรมการ

สิ่งที่นิสิตขอความอนุเคราะห์ คือ ขอความร่วมมือให้อาจารย์ผู้สอนนาฏศิลป์ไทยชั้นสูง, นักศึกษา,
 ผู้สำเร็จการศึกษา และผู้บังคับบัญชาของผู้สำเร็จการศึกษา ตอบแบบสอบถาม ในระหว่างเดือน
 สิงหาคม - กันยายน 2540 เพื่อเป็นข้อมูลในการทำปริญญานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านจะกรุณาให้ความร่วมมือในครั้งนี้ และขอขอบคุณในความ
 ช่วยเหลืออนุเคราะห์ใด ๆ ที่ท่านจะโปรดหาให้แก่นิสิตผู้นี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นางสาวศิริยุภา พูลสุวรรณ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 2584119

ที่ ทม 1007/ 3436

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

19 สิงหาคม 2540

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์

เรียน ผู้อำนวยการวิทยาลัยนาฏศิลป์สุโขทัย

บัณฑิตวิทยาลัย ขอรับรองว่า นางนิลวรรณ วรรณะลี เป็นนิสิตระดับปริญญาโท
วิชาเอกการอุดมศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

นิสิตผู้มีความประสงค์จะมาติดต่อขอความสะดวกในการศึกษาค้นคว้า เพื่อทำปริญญานิพนธ์
เรื่อง การประเมินหลักสูตรประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ชั้นสูง สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย ของวิทยาลัยนาฏศิลป์
ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความควบคุมดูแลของ

รศ.ดร.ชมพันธุ์ กุณชร ณ อยุธยา ประธาน

ผศ.ดร.วิจิตร สิ้นศิริ กรรมการ

สิ่งที่นิสิตขอความอนุเคราะห์ คือ ขอความร่วมมือให้อาจารย์ผู้สอนนาฏศิลป์ไทยชั้นสูง. นักศึกษา.
ผู้สำเร็จการศึกษา และผู้บังคับบัญชาของผู้สำเร็จการศึกษา ตอบแบบสอบถาม ในระหว่างเดือน
สิงหาคม - กันยายน 2540 เพื่อเป็นข้อมูลในการทำปริญญานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านจะกรุณาให้ความร่วมมือในครั้งนี้ และขอขอบคุณในความ
ช่วยเหลืออนุเคราะห์ใด ๆ ที่ท่านจะโปรดให้แก่นิสิตผู้นี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นางสาวศิริภา พูลสุวรรณ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 2584119

ที่ ทม 1007/ ๒๔๓๔

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

19 สิงหาคม 2540

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์

เรียน ผู้อำนวยการวิทยาลัยนาฏศิลป์พัทลุง

บัณฑิตวิทยาลัย ขอรับรองว่า นางนิลวรรณ วรรณะลี เป็นนิสิตระดับปริญญาโท

วิชาเอกการอุดมศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

นิสิตผู้มีความประสงค์จะมาติดต่อขอความสะดวกในการศึกษาค้นคว้า เพื่อทำปริญญานิพนธ์

เรื่อง การประเมินหลักสูตรประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ชั้นสูง สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย ของวิทยาลัยนาฏศิลป์

ทั้งนี้อยู่ในความควบคุมดูแลของ

รศ.ดร.ชมพันธุ์ ฤกษ์ธร ณ อยุธยา ประธาน

ผศ.ดร.วิจิตร สิ้นศิริ กรรมการ

สิ่งที่นิสิตขอความอนุเคราะห์ คือ ขอความร่วมมือให้อาจารย์ผู้สอนนาฏศิลป์ไทยชั้นสูง. นักศึกษา.

ผู้สำเร็จการศึกษา และผู้บังคับบัญชาของผู้สำเร็จการศึกษา ตอบแบบสอบถาม ในระหว่างเดือน

สิงหาคม - กันยายน 2540 เพื่อเป็นข้อมูลในการทำปริญญานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านจะกรุณาให้ความร่วมมือในครั้งนี้ และขอขอบคุณในความ
ช่วยเหลืออนุเคราะห์ใด ๆ ที่ท่านจะโปรดให้แก่นิสิตผู้นี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นางสาวศิริยุภา พูลสุวรรณ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 2584119

ภาคผนวก ข

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือการวิจัย

1. ดร.สมสุข ชีระพิจิตร รองอธิการบดีฝ่ายกิจการนิสิต
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
2. ดร.พรรณี บุญประกอบ สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
3. อาจารย์พยงค์ ทองหลิม ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ
วิทยาลัยนาฏศิลป์ (กรุงเทพมหานคร)
กรมศิลปากร
4. อาจารย์เอนก นิคมภักดิ์ ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายบริหาร
วิทยาลัยนาฏศิลป์ (กรุงเทพมหานคร)
กรมศิลปากร
5. อาจารย์จิราพร รัตนวราหะ หัวหน้าฝ่ายพัฒนาหลักสูตร
สถาบันนาฏดุริยางคศิลป์ กรมศิลปากร

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ นางนิลวรรณ ชื่อสกุล วรรณะลี
 เกิดวันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2498
 สถานที่เกิด โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้าฯ จังหวัดกรุงเทพมหานคร
 สถานที่อยู่ปัจจุบัน 303/1 ถนนรามอินทรา แขวงท่าแร้ง เขตบางเขน
 กรุงเทพฯ 10230
 ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน อาจารย์ 2 ระดับ 7
 สถานที่ทำงานปัจจุบัน วิทยาลัยนาฏศิลป์
 สถาบันนาฏดุริยางคศิลป์ กรมศิลปากร
 ถนนราชินี เขตพระนคร
 กรุงเทพฯ 10200

ประวัติการศึกษา

- พ.ศ. 2519 ประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ชั้นสูง วิชาเอกนาฏศิลป์ไทย
 จากวิทยาลัยนาฏศิลป์ กรมศิลปากร
- พ.ศ. 2521 ศีรษะศาสตรบัณฑิต (นาฏศิลป์ไทย)
 เกียรตินิยม อันดับ 2
 จากคณะนาฏศิลป์และดุริยางคศิลป์ วิทยาลัยนาฏศิลป์
 สมทบวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา
- พ.ศ. 2541 การศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการอุดมศึกษา
 กศ.ม. (การอุดมศึกษา)
 จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

การประเมินหลักสูตรประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ชั้นสูง สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย
ของวิทยาลัยนาฏศิลป์ พุทธศักราช 2527

บทคัดย่อ
ของ
นิลวรรณ วรรณะดี

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการอุดมศึกษา
พฤษภาคม 2541

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อประเมินหลักสูตรประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ชั้นสูง สาขานาฏศิลป์ไทย ของวิทยาลัยนาฏศิลป์ พุทธศักราช 2527 โดยใช้รูปแบบการประเมินเชิงประเมิณบริบท ปัจจัยเบื้องต้น กระบวนการ และผลผลิต การประเมินบริบท ได้แก่ ความมุ่งหมายของหลักสูตรการประเมินปัจจัยเบื้องต้น ได้แก่ โครงสร้างของหลักสูตร เนื้อหาของหลักสูตร คุณลักษณะของอาจารย์ อุปกรณ์การเรียนการสอน ตำราเรียนและสถานที่เรียน การประเมินกระบวนการ ได้แก่ กระบวนการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล และการบริหารหลักสูตร การประเมินผลผลิต ได้แก่ คุณสมบัติของผู้สำเร็จการศึกษาและความต้องการของผู้บังคับบัญชาของผู้สำเร็จการศึกษา กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ อาจารย์จำนวน 40 คน นักศึกษาจำนวน 70 คน ผู้สำเร็จการศึกษาจำนวน 205 คน และผู้บังคับบัญชาของผู้สำเร็จการศึกษาจำนวน 80 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 395 คน โดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งกลุ่มหลายระดับ วิธีการดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือส่วนที่หนึ่งวิเคราะห์จากเอกสารหลักสูตร ส่วนที่ 2 วิเคราะห์จากแบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ t-test

ผลการวิจัย มีดังต่อไปนี้

ด้านบริบท ความมุ่งหมายของหลักสูตรสอดคล้องกับปรัชญาวิทยาลัยและความมุ่งหมายการศึกษาทั้ง 3 ด้าน ของบลูม (Bloom) คือ พุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย อาจารย์ นักศึกษาและผู้สำเร็จการศึกษา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความมุ่งหมายของหลักสูตรโดยรวมตรงกันว่าเหมาะสมมาก แต่ในด้านการใช้ภาษามีบางข้อยังไม่เหมาะสมเท่าที่ควร และควรเรียงลำดับความสำคัญ ปรับปรุงแต่ละข้อให้มีความชัดเจนในแต่ละประเด็น มีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพสังคมปัจจุบัน และให้มีแนวทางในการประกอบอาชีพได้กว้างขึ้นด้วย

ด้านปัจจัยเบื้องต้น ได้แก่ โครงสร้างของหลักสูตรเป็นไปตามเกณฑ์ของทบวงมหาวิทยาลัย อาจารย์และนักศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงสร้างของหลักสูตรโดยรวมตรงกันว่าเหมาะสมปานกลาง ส่วนผู้สำเร็จการศึกษามีความคิดเห็นโดยรวมว่าเหมาะสมมาก โดยมีข้อเสนอแนะว่าควรปรับปรุงจำนวนหน่วยกิต ทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติให้เหมาะสม ควรปรับปรุงรายวิชาให้สอดคล้องกับสภาพสังคมปัจจุบัน เช่น ภาษาอังกฤษ คอมพิวเตอร์ และมีวิชาเลือกเสรีให้มากขึ้น ในด้านเนื้อหาหลักสูตรไม่สัมพันธ์สอดคล้องกับความมุ่งหมายของหลักสูตรทุกข้อ อาจารย์มีความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อหาของหลักสูตรโดยรวมว่าเหมาะสม

ปานกลาง ส่วนนักศึกษาและผู้สำเร็จการศึกษา มีความคิดเห็นโดยรวมตรงกันว่าเหมาะสมมาก แต่เนื้อหาบางรายวิชาซ้ำซ้อน ควรปรับปรุงเนื้อหาวิชาให้มีความยืดหยุ่น เพิ่มเนื้อหาวิชาที่ทันสมัย และสามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติงานและสอดคล้องกับความต้องการของสังคมให้มากขึ้น สำหรับคุณลักษณะของอาจารย์ คุณภาพของอาจารย์มีความเหมาะสมในด้านคุณวุฒิ แต่มีการทำวิจัยและผลงานทางวิชาการในระดับน้อย อาจารย์มีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของอาจารย์โดยรวมว่าเหมาะสมปานกลาง แต่นักศึกษาและผู้สำเร็จการศึกษามีความคิดเห็นโดยรวมตรงกันว่าเหมาะสมมาก ในด้านคุณลักษณะอาจารย์ควรมีการส่งเสริมให้มีการทำผลงานและวิจัยมากขึ้น และควรพัฒนาคุณภาพของอาจารย์เพื่อเพิ่มพูนความรู้และการวิจัยแก่อาจารย์ เพื่อให้อาจารย์มีประสิทธิภาพมากขึ้น ส่วนด้านอุปกรณ์การเรียนการสอน ตำราเรียนและสถานที่เรียน อาจารย์และนักศึกษามีความคิดเห็นโดยรวมตรงกันว่าเหมาะสมน้อย ส่วนผู้สำเร็จการศึกษามีความคิดเห็นว่าเหมาะสมปานกลาง บัณฑิตที่สนับสนุนการนำหลักสูตรไปใช้ไม่เหมาะสมเท่าที่ควร ได้แก่ อุปกรณ์การเรียนการสอนมีไม่เพียงพอและคุณภาพต่ำ ตำราเอกสารและหนังสือมีน้อยไม่ทันสมัย สถานที่เรียนไม่เพียงพอและไม่ได้มาตรฐาน ขาดสถานที่ฝึกซ้อมและสถานที่จัดการแสดงเป็นสัดส่วน

ด้านกระบวนการ อาจารย์มีความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการเรียนการสอนโดยรวมว่าเหมาะสมปานกลาง นักศึกษาและผู้สำเร็จการศึกษามีความคิดเห็นโดยรวมว่าเหมาะสมมาก สำหรับกระบวนการเรียนการสอนเหมาะสมในด้านส่งเสริมความรู้ความสามารถ ทักษะประสบการณ์และการปฏิบัติงานด้านนาฏศิลป์ไทย แต่ไม่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์การสร้างสรรค์ ควรปรับปรุงโดยใช้วิธีการนำเสนอความรู้หลายรูปแบบ พัฒนาเทคนิคการสอนและใช้สื่อการสอน เพื่อให้กระบวนการเรียนการสอนมีคุณภาพยิ่งขึ้น ส่วนในด้านการวัดและประเมินผล ทั้ง 3 กลุ่ม มีความคิดเห็นโดยรวมตรงกันว่าเหมาะสมปานกลาง ควรปรับปรุงจัดทำเกณฑ์มาตรฐานในการวัดและประเมินผล และมีหลาย ๆ วิธี สำหรับการบริหารหลักสูตรทั้ง 3 กลุ่ม มีความคิดเห็นโดยรวมตรงกันว่ามีความเหมาะสมปานกลาง แต่ควรจัดระบบบริหารงานให้เป็นรูปธรรมสามารถบริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล

ด้านผลผลิต ผู้สำเร็จการศึกษาโดยรวมมีคุณสมบัติเหมาะสมกับการทำงานด้านนาฏศิลป์ไทย แต่ควรส่งเสริมความรู้ทั่วไป ความรู้ความสามารถในการเขียนและตัดต่อบทละคร สำหรับผู้บังคับบัญชายังมีความต้องการให้บัณฑิตมีคุณสมบัติสูงกว่าที่เป็นจริง

AN EVALUATION OF HIGHER CERTIFICATE DRAMA CURRICULUM
IN THAI DRAMA OF THE DRAMATIC
ARTS COLLEGE (B.E. 2527)

AN ABSTRACT

BY

NILLAVAN VANNALEE

Presented in partial fulfillment of the requirements for the
Master of Education degree in Higher Education
at Srinakharinwirot University
May 1998

The purpose of this study was to evaluate the Higher Certificate Drama curriculum in Thai Drama of the Dramatic Arts College B.E. 2527 within the framework of the CIPP evaluation model. The objectives of the curriculum were evaluated as the context. The structure and the content of the curriculum, the characteristics of instructors, teaching materials, text books and facilities were evaluated as the input, the teaching - learning process, the evaluation procedure and the curriculum administration were evaluated as the process, while the graduates competencies and the needs for the required competencies of their employers were evaluated as the product. The multi - stage random sampling technique was used in selecting three hundred and ninety - five samples which consisted of forty Thai Classical Dance instructors, seventy students majoring in Thai Classical Dance, two hundred and five graduates and eighty employers of the graduates.

The research methodology consisted of two procedures : the first part included the curriculum and the official record analysis while the second part was the questionnaire analysis. Data were analyzed by mean, standard deviation, and t-test.

Based upon an analysis of the study, the following conclusions refereneed to the CIPP evaluation model were drawn.

Context : The objectives of the Thai Classical Dance curriculum were concordant with Bloom's taxonomy of educational objectives : cognitive, affective and psychomotor domains. The Instructors, students and the graduates perceived the curriculum objectives as a whole to have a high level of appropriateness. However, the language used in some curriculum objectives was too

broad to implement. Besides, each objective should be revised for clarity, and should be ordered in priority of their importance. Moreover, the objectives should be revised to serve the needs of the present society and the objectives should determine ways and means of broader profession.

Input : The Instructors and students perceived the curriculum structure as a whole to have a moderate level appropriateness. As for the curriculum structure, the course credits in both theory and practice should be revised. The subjects should be revised to serve the needs of the present society such as foreign languages and computer and elective courses should be added. The curriculum content was not concordant with all of the objectives. The instructors perceived the curriculum content as a whole to have a moderate appropriateness but the students and the graduates perceived the curriculum content as a whole to have a high level of appropriateness. But moreover some of the course contents were overlapped. The content should be more flexible and more modern to serve the needs of the present society. As for the instructors' qualification, the instructors are academically qualified, but they should do more research and write more textbooks. The instructors perceived the qualification for the instructors as a whole to have a moderate appropriateness but the students and the graduates perceived the qualification for the instructors as a whole to have a high level of appropriateness. Staff development should be organized to increase their knowledge and research competence. The instructors and students perceived as a whole to have a low level appropriateness in the teaching - learning materials, text books

and facilities, while the graduates perceived as a whole to have a moderate appropriateness. The findings showed that the facilities for curriculum implementation were not appropriate since there were insufficient instructional materials, textbooks and Thai classical education accommodations such as rehearsal rooms and specific theatre of the college.

Process : As a whole, the instructors perceived the teaching - learning process at a moderate appropriateness, while the students and the graduates perceived as a whole to have a high propriateness concerning the teaching - learning process was appropriate in enhancing knowledge, skills, experience, and performance in Thai Classical Dance but it does not encourage the analytical and creative thinking. The teaching - learning process should be improved by introducing a variety of modes of instruction. The teaching techniques should be developed and the teaching materials should be applied to improve teaching and learning process. The evaluation procedure as a whole the three groups perceived it at a moderate appropriate. However, the set standard should be revised for effective evaluation. There should be more evaluation procedures. As a whole, the three groups perceived the curriculum administration at moderate appropriate level. The administrative system should be organized to make it more concrete with efficiency and effectiveness.

Product : Most graduates achieved the competencies required for Thai Classical Dance workers. Their general knowledges, competencies in dramatic writing and developing. Nevertheless, their employers still wanted them to gain higher competencies.